

Dostupnost informacija

U Kanadi je 1985. godine donesen Zakon o pristupu informacijama kojim se kanadskim građanima osigurava pravo na pristup informacijama koje se nalaze u spisima i arhivima vladinih institucija. Time je ostvareno načelo javnosti rada državnih organa po kojem vladine informacije moraju biti dostupne javnosti, uz nužne izuzetke zbog čuvanja državne i vojne tajne. Tako u Kanadi građani i tvrtke imaju pravo tražiti i dobiti kopije spisa savezne Vlade, a to uključuje pisma, memorandume, izvještaje, fotografije, filmove, planove, karte, zvučne i video zapise te kompjutorske dokumente.

Zakon propisuje postupak traženja dokumenata, troškove koje snosi zahtjevatelj i žalbenu proceduru. Pritužbe građana koji smatraju da im je uskraćeno pravo na pristup informacijama istražuje Povjerenik za informiranje koji ima položaj neovisnog pravobranitelja sa snažnim istražnim ovlaštenjima. Imenuje ga Parlament Kanade čime ujedno dobiva i položaj suca Visokog suda Kanade. On posreduje između žalitelja i vladinih institucija i daje preporuke tim institucijama.

O svemu tome bili smo iscrpno obaviješteni 25. rujna 2001. kad je Hrvatski sabor posjetio John M. Reid, kanadski povjerenik za informiranje. Poučno je znati da u svijetu postoje tako široka prava na informiranje, jer u nas ponekad i novinari teško dolaze do informacija premda im je to pravo zajamčeno Zakonom o javnom priopćavanju. Nedavno se i jedna glasnogovornica ministarstva vratila u novinarstvo, pošto čak i na tom službeničkom mjestu nije imala dovoljno informacija potrebnih za obavljanje glasnogovorničkog posla. Tako se s jedne strane teško dolazi do informacija čija javnost je zakonom zajamčena, a s druge strane se objavljuju informacije koje predstavljaju državne i vojne tajne. Dostupnost informacijama doprinosi odgovornosti dužnosnika i službenika i jača otvorenost društva.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika;	2
- O dnevnom redu;	3
- Konačni prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji;	4
- Konačni prijedlog zakona o zdravstvenom osiguranju;	25
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001;	38
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak;	39
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Carinskog zakona; Konačni prijedlog zakona o uvjetima za obavljanje poslova u zastupanju u carinskom postupku;	41
- Konačni prijedlog zakona o doplatku za djecu;	43
- Glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj;	48
- Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu - Prijedlog izmjena i dopuna kapitalnih projekata s pripadnim tekućim izdacima za 2001. godinu; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2001. godinu (konsolidirani); Prijedlog izmjena Plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2001. godinu (nekonsolidirani);	51
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o područjima posebne državne skrbi;	63
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o statusu Američke međunarodne škole u Zagrebu;	66
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o Poreznoj upravi;	68
- Statut Hrvatske narodne banke - potvrđivanje	69
- O zahtjevu za ostavkom ministra Čačića;	71
- Rezolucije interparlamentarne unije	74

PRIKAZ RADA :

- 17. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA

ODRŽANE 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25. I 26. LISTOPADA 2001. TE...

Zahtjev za odgodu rasprave

U nastavku sjednice, prilikom utvrđivanja dnevnog reda, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** obavijestio je zastupnike o prijedlogu Odbora za ratne veterane, kojim ga se moli da raspravu, predviđenu za danas, o točki: Konačni prijedlog Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji odgodi za 24. listopada 2001. godine. Razlog za to Odbor vidi u potrebi temeljitije pripreme u podnošenju amandmana na navedeni zakonski prijedlog, što zbog kratkoće vremena u proceduri donošenja Zakona nije bilo u mogućnosti. Predsjednik Tomčić je konstatirao kako tijekom ovog tjedna mora završiti rasprava i glasovanje o Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji s obzirom na međunarodne obveze Republike Hrvatske. Rekao je i da odluke o odgodi rasprave ne može donositi sam već bi se o predloženom zaključku Odbora za ratne veterane morali izjasniti zastupnici glasovanjem.

Predsjednik Odbora za ratne veterane **Đuro Dečak** je tada dodao kako su članovi Odbora mišljenja da bi se navedena točka dnevnog reda uz, suglasnost predsjednika Sabora, trebala prolongirati za 24. listopada, odnosno idući tjedan. Upitao je, rekavši da ga to zanima kao predsjednika Odbora, koje su to međunarodne obveze kada se radi o Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji?

Postoji vrlo jasan zahtjev Vlade, budući da slijedeći tjedan zasjedaju MMF i Svjetska banka prema kojima imamo obvezu određene dinamike donošenja zakona temeljem kojih se prati udio javne potrošnje u Državnom proračunu, objasnio je predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**. Istaknuo je dalje kako je Vlada zatražila da navedeni zakonski prijedlog bude donesen hitnim postupkom, što je Hrvatski

Dopuna dnevnog reda

U nastavku 17. sjednice Hrvatskog sabora predsjednik **Zlatko Tomčić** predložio je da dnevni red bude dopunjen točkama dnevnog reda:

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice:

a) Izvješće Vlade Republike Hrvatske o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju i privremenom Sporazumu o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice;

b) Prijedlog Kluba zastupnika HSP-a o raspisivanju referenduma o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

Budući da nitko od zastupnika na to nije imao primjedbu predsjednik Hrvatskog sabora je konstatirao da je dnevni red 17. sjednice dopunjen.

sabor odbio te se on nalazi u proceduri već četiri tjedna. Drži kako stoga nema razloga da se donošenje ovog Zakona odgoda, predloživši da se tijekom dana o Zakonu raspravi čime će se Vladi dati dovoljno vremena za razmatranje amandmana, a potom bi se sutra obavilo glasovanje.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje o prijedlogu Odbora za ratne veterane. Prijedlog nije dobio potrebnu većinu glasova, te je predsjednik Zlatko Tomčić konstatirao da će se nastaviti prema utvrđenom dnevnom redu.

Za riječ se tada ponovno javio predsjednik Odbora za ratne veterane **Đuro Dečak**. Zatražio je da se odmah, s obzirom na ovakvu odluku, sastane Odbor za ratne veterane i nastavi, odnosno završi započetu sjednicu.

Netočni navod je tada ispravio **Željko Malević (SDP)**. Rekao je da ono što je iznio gospodin Dečak nije ispravan zaključak s prekinute sjednice Odbora za ratne veterane. Dogovoreno je, kaže, da se konzultira predsjednik Sabora je li moguće prolongirati raspravu o Zakonu o pravima hrvatskih branitelja

iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Ukoliko to ne bi bilo moguće, predviđeno je da se prije početka današnjeg zasjedanja nastavi i zaključni sjednica Odbora za ratne veterane, naglasio je zastupnik.

Netočni navod je potom ispravio i predsjednik Odbora za ratne veterane **Đuro Dečak**. Mišljenja je da gospodin Malević i on govore isto. Pojasnio je da je jučer uputio pisani zahtjev predsjedniku Sabora na koji se on nije očitovao. Iz tog razloga nisam mogao sazvati sjednicu Odbora, kaže dalje gospodin Dečak, dodavši kako je sada, kada je donesena odluka glede zahtjeva za odgodom rasprave, vrijeme da Odbor održi sjednicu.

ISPRAVAK

HDZ je za svetkovanje Tijelova, ali i za Bogojavljanje

U prikazu rasprave o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj, propustom novinara (V. Ž.) nepotpuno je, pa time i pogrešno, interpretirano stajalište Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice koje je u raspravi iznio **dr. Ivo Sanader** (IHS broj 310, str. 33). Klub zastupnika HDZ-a je, naime, podržao prijedlog da Tijelovo bude državni blagdan, neradni dan, **ali da i Sveta tri kralja i nadalje ostanu državni blagdan i neradni dan.**

Ispričavamo se dr. Ivi Sanaderu i Klubu zastupnika Hrvatske demokratske zajednice te molimo čitatelje da uvažavaju ovaj ispravak.

O poslovnim primjedbama

U nastavku 17. sjednice Hrvatskog sabora za poslovničku primjedu se javio **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Prigovor se odnosio na izjavu predsjednika Sabora u kojoj stoji da se ministar Radimir Čačić ispričao gospodinu Česić-Rojsu. Gospodin Česić-Rojs je naglasio da se iz fonograma sa sjednice Hrvatskog sabora od prošlog tjedna ne vidi da je do te isprike došlo.

Vrlo često se u fonogramu ne nalaze neke izjave zbog toga što mikrofoni nisu uključeni ili je u sabornici buka, pojasnio je predsjednik **Zlatko Tomčić**. Istaknuo je kako je čuo da se Radimir Čačić doista ispričao, dodavši da će drugi put ponovno zatražiti od ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo da se ispriča.

Poslovničku primjedu imao je i **Ivo Lončar (nezavisni)**. Tvrdi kako je predsjednik Sabora 10. listopada ove godine grubo prekršio Poslovnik. Objasnio je kako mu je u nekoliko navrata oduzimana riječ tijekom pokušaja da ispravi netočni navod premijera, nakon čega ga je predsjednik Sabora i izbacio iz sabornice. Dodao je da je tri puta pitao temeljem kojeg članka Poslovnika ga se

izbacuje na što je, kaže, dobio odgovor da je to temeljem članka 219. Taj članak Poslovnika apsolutno ne govori o isključivanju sa sjednice, nego o nečem drugom, zaključio je gospodin Lončar.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je upozorio zastupnika da mu je vrijeme isteklo.

Ivo Lončar dodao je kako prema člancima 14. i 17. Poslovnika vrijeme u ovakvim situacijama nije ograničeno.

Zlatko Tomčić mu je tada rekao da će ga pismeno izvijestiti zašto ga je isključio sa sjednice.

“Nemojte se ponašati bahato i pročitajte si članak 213.” - naglasio je **Ivo Lončar**. Ustvrdio je kako ničim nije uzrokovao prekid aktualnog prijedpodneva i izrečene mu sankcije te je zamolio da mu se predsjednik ispriča. Zatražio je ponovno objašnjenje predsjednikovih postupaka pozvavši se na članak 214. Poslovnika sukladno kojem je predsjedatelj dužan poslije iznesenog prigovora zastupnik dati objašnjenje.

“Ja Vas molim nemojte zlorabiti vrijeme, svatko tko nije zadovoljan obrazloženjem predsjedavajućeg može se žaliti Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav”,

odgovorio je predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić**.

“Zahvaljujući Vašem činu oblatili ste me pred hrvatskom javnosti”, naglasio je **Ivo Lončar**. Ukazao je i na riječi koje mu je tom prigodom uputio predsjednik Vlade, nazvavši to demonstracijom primitivizma. S time je upoznao neke prijatelje iz Europe i oni su ostali zgranuti, kaže dalje zastupnik i dodaje kako će se ubuduće za zaštitu svojih prava morati obraćati Europi.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je tada citirao članak 222. Poslovnika koji govori o tome kako zastupnik ima pravo prigovora zbog udaljavanja sa sjednice Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav u roku od 24 sata.

“Vi ste meni najprije ‘odsjekli glavu’ a onda me upućujete na to da se žalim”, rekao je tada **Ivo Lončar**.

“Hvala vam lijepa zastupniče, završili smo raspravu”, zaključio je predsjednik **Zlatko Tomčić**.

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Prava branitelja prema mogućnostima države

Hrvatski je sabor većinom glasova prihvatio konačni tekst Zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Upućena je obveza Vladi da do 31. prosinca 2001. godine predloži sustav za reviziju invalidnosti u svim nadležnim ministarstvima.

Problematika prava hrvatskih branitelja i ranije je u javnosti dobila određenu težinu, i samo se prenijela u sabornicu. Vlasti se uglavnom prigovaralo da provodi restriktivnu politiku, da šteti na braniteljima, da slijedi diktat MMF-a, te da braniteljskoj populaciji oduzima dostojanstvo.

Predlagatelj je, međutim argumentirao svoj prijedlog činjenicom da branitelji ionako, i važećim zakonom nisu ostvarivali stečena prava, te da im se ovim prijedlogom omogućava korištenje stečenih prava u skladu s mogućnostima cjelokupnog društva.

Međutim, i vladajući i oporba složili su se da branitelji moraju predstavljati zajedničku obvezu i biti savjest cijelog društva, jer oni to zaslužuju.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 309, od 15. listopada 2001.

bolesti bio spriječen sudjelovati u obrani suvereniteta RH.

Također je prihvaćen i zaključak Odbora za ratne veterane i produljen je rok za ostvarivanje prava člana obitelji hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je od bolesti, pogoršanja bolesti odnosno pojave bolesti umro ili izvršio suicid do 31. prosinca 1997. godine, sukladno članku 102. stavak 1. točka 11. ovog Zakona. Rasprava je pokazala da se mora precizirati koje su to osobe čije obitelji ostvaruju pravo članova obitelji poginuloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata jer se radi o osobama koje nemaju status hrvatskoga branitelja pa slijedom navedenog konkretizirano je da su to pripadnici Narodne zaštite, medicinsko osoblje i ratni izvjestitelji. Prihvaćena je primjedba Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora i Vladinog Ureda za zatočene i nestale na način da je definirano minimalno vrijeme zatočenja. Člankom 7. određuje se pod kojim se uvjetima hrvatski branitelj može smatrati zatočenikom u neprijateljskom logoru. To je hrvatski branitelj koji je u obrani suvereniteta RH u Domovinskom ratu (1991-1995.) uhićen, a potom zatočen u neprijateljskom logoru, koji je kao takav poznat i registriran u Uredu za zatočene i nestale i koji je bio zatočen najmanje tri dana (72 sata).

Kako bi se izbjegli nesporazumi što je to neprijateljski logor koji je kao takav propisan Ženevskom konvencijom za zaštitu žrtava rata iz 1949. godine i dopunskim protokolima, a sukladno zaključku svih Vladinih koordinacija, u definiciju istog dodana je i riječ zatvoreni pa je tako neprijateljski logor definiran kao zatvoren i čuvani prostor na neprijateljskom ili okupiranom teritoriju u kome su smješteni, zatvoreni, čuvani ili zlostavljani uhićeni hrvatski branitelji, a koji je kao takav poznat i registriran kod već spomenutog Vladinog Ureda.

Nadalje, Vlada je djelomično prihvatila primjedbu Hrvatske zajednice udruga roditelja poginulih branitelja Domovinskog rata i saveza udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja na način da korisnici mirovine po propisima o mirovinskom osiguranju čiji iznos ne prelazi 50 posto od proračunske osnovice i dalje zadržavaju pravo na obiteljsku invalidninu i to 70 posto odnosno 100 posto od osnovice

mjesečno. Uvažavajući činjenicu da Konačni prijedlog zakona predviđa stambeno zbrinjavanje prvenstveno putem stambenog kredita, radi transparentnosti sredstava koja će se izdvojiti za navedenu namjenu preformuliran je članak 70. Zakona kojim je propisan način na koji se osiguravaju sredstva za stambeno zbrinjavanje svih pobrojanih korisnika iz članka 65. ovog Zakona. Prijedlog je da se ta sredstva osiguraju u državnom proračunu.

Preformuliran je stavak 1. članka 77. u smislu da dodatak na mirovinu ostaje u cijelosti normiran u svoti kako je to bilo navedeno i u Prijedlogu, na način da se dodatak više ne utvrđuje za razdoblje od 12 mjeseci do više od 48 mjeseci sudjelovanja u Domovinskom ratu, već se iz razloga pravičnosti dodatak na mirovinu utvrđuje u svoti 1,5 posto od osnovice za izračun dodatka za svaki mjesec sudjelovanja u Domovinskom ratu, i svake godine utvrđuje osnovica. Na prijedlog Odbora za ratne veterane, Hrvatski sabor i Republičke koordinacije udruga proizašlih iz Domovinskog rata predviđeno je da ministar hrvatskih branitelja donese Pravilnik o utvrđivanju jedinstvenog registra hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji i izdavanju iskaznica o utvrđenom statusu. Novina je i, da članovi obitelji poginuloga hrvatskog branitelja i HRVI iz Domovinskog rata od I do IV skupine imaju pravo na stambeno zbrinjavanje osim na način propisan člankom 67. stavak 3. ovog Zakona i dodjelom stana u zgradama čija je izgradnja započela do stupanja na snagu ovog Zakona.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje Zakona ali uz 45 amandmana kojima se uglavnom nomotehnički uređuje izričaj. Pored tih amandmana Odbor je ukazao i na određene manjkavosti zakonskog prijedloga sugerirajući predlagatelju da ih otkloni podnošenjem amandmana radi razvidnosti izričaja i otklanjanja mogućih dvojbi u provedbi ovoga Zakona, a mi izdvajamo neke. Nužno je urediti odredbu članka 14. (radi se o dodjeli obiteljske invalidnine). Uvjet iz stavka 3. prema kojemu roditelj odnosno roditelji ne bi imali pravo na obiteljsku mirovinu treba biti utvrđen

u stavku 1. istog članka, a pravo očuha, maćeha i posvojitelja pod uvjetima iz stavka 2. ovog članka vezati uz slučaj kada pravo na obiteljsku invalidninu ne mogu ostvariti roditelji. Iz članka 16. stavka 1. nije razvidno odnosi li se pravo na obiteljsku invalidninu samo na roditelje ili na sve članove obitelji koji nisu u radnom odnosu, odnosno nisu korisnici obiteljske mirovine prema ovom Zakonu ili mirovine prema propisima o mirovinskom osiguranju, ili se taj dio odredbe treba odnositi samo na izračun visine iznosa obiteljske invalidnine. Odredba članka 38. kojom se propisuje prednost pri zapošljavanju djeteta poginulog hrvatskog branitelja bez oba roditelja; HRVI iz Domovinskog rata, člana obitelji poginulog hrvatskog brani-

Produljen je rok za dokazivanje oboljenja od PTSP-a sa 30 dana na dvije godine, a iznimno nakon toga uz dodatno vještačenje.

telja iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata valja preispitati i uskladiti s odredbama Zakona o radu, Zakona o općem upravnom postupku, Zakona o upravnim sporovima, Zakona o području inspekcije, i Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Istodobno u stavku 1. točke 3. valja preispitati ne radi li se o članu uže obitelji poginulog hrvatskog branitelja imajući u vidu točku 4. stavka 1. Prema Vladinom prijedlogu prednost pri zapošljavanju spomenutih osoba predviđjela bi se kolektivnim ugovorima i s drugim gospodarskim subjektima, a Odbor smatra da to treba izostaviti držeći da se zakonom ne treba određivati mogući sadržaj tih ugovora. Mišljenje je Odbora da treba preispitati izričaj u stavku 2. članka 78. jer nije razvidno zbog čega se u postupku revizije za svaku ocjenu invalidnosti treba čekati konačno rješenje o priznatom statusu HRVI iz Domovinskog rata i pravo na osobnu invalidninu. Ovo pogotovo što svako prvostupanjsko rješenje prema članku 113. stavku 1. podliježe reviziji koja uključuje i reviziju ocjene invalidnosti, dok revizija prvostupanjskog rješenja odgađa njegovo izvršenje što nije utvrđeno glede revizije ocjene invalidnosti. S tim u svezi je i prijedlog da se preispitaju odredbe članaka 110. i 111. kako u

pogledu ocjene invalidnosti odnosno oštećenja organizma tako i u pogledu obvezne revizije konačnog (prvostupanskog ili drugostupanskog rješenja). Uz to, nije razvidna uloga ovlaštenog vještaka u postupku utvrđivanja opće nesposobnosti za rad iz stavka 3. članka 76, upozorava Odbor. Nužno je, smatra Odbor, preispitati posljedice prestanka važenja Liste prvenstva za dodjelu stana i stambenog kredita u odnosu na vrijeme utvrđivanja jedinstvenog Popisa osoba koje ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje jer to znači da u roku od 90 dana neće postojati pravna osnova za dodjelu odnosno redosljed dodjele stanova i stambenih kredita. Oportuno bi bilo utvrđenje prema kojemu bi Liste prestale važiti danom utvrđivanja jedinstvenog Popisa. Uz sve ostale primjedbe, Odbor upozorava na brojne nepravilnosti u jezičnom i nomotehničkom smislu koje je nužno otkloniti korekturom i lekturom prigodom redakcije teksta, a prije objave ovoga Zakona u "Narodnim novinama" pa u tom smislu Odbor predlaže Saboru da posebnim zaključkom ovlasti svoju stručnu službu da obavi redakciju teksta ovoga Zakona.

Članovi **Odbora za ratne veterane** izrazili su zadovoljstvo što su neke njegove primjedbe i prijedlozi iznijeti na Prijedlog zakona usvojeni i uvršteni u tekst Konačnog prijedloga zakona (uvršćavanje pojma dragovoljca iz Domovinskog rata, obveza donošenja Pravilnika o jedinstvenom registru hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji itd.), ali i nezadovoljstvo nekim predloženim rješenjima koje su pokušali amandmanski korigirati. Nazočni predstavnici Udruga proizišlih iz Domovinskog rata iznijeli su nezadovoljstvo predloženim Zakonom, a kao osnovni razlog donošenja naveli su planiranu uštedu s te osnove u Državnom proračunu. Predložili su, također, da se promijeni i sam naziv Zakona tako da glasi "Zakon o pravima hrvatskih dragovoljaca, branitelja i članova njihovih obitelji", te da se postojeća prava ne ukidaju već prilagode financijskim mogućnostima Države.

U zakonskom prijedlogu uveden je pojam izravni oružani otpor agresoru i djelovanje u izravnoj svezi s tim kada se definira pojam u obrani suvereniteta RH. Amandmanskim intervencijom u stavku 2. članka 2. promjenom veznika "u" u veznik "i" naglašava se da je stradavanje moglo

biti u izravnoj vezi s otporom na bojišnici, kao i u drugim okolnostima, a u svezi s obavljanjem dužnosti u postrojbi. K tome treba brisati riječi: "i odlazak u postrojbu radi odlaska na bojišnicu, na borbeni položaj kao i povratak s izravnog oružanog otpora agresoru", jer tako što mora biti u provedbenim mjerama, i nije ih potrebno navoditi u Zakonu.

Predloženom dopunom u članku 24. stavak 2. omogućilo bi se najtežim invalidima Domovinskog rata (oboljelim od kvadriplegije i kvadripareze) da zadrže pravo na doplatka za njegu i pomoć druge osobe bez obzira koriste li usluge osobe za pružanje njege i pomoći iz razloga što će iznos tog doplatka (radi se otprilike o 3820,00 kn mjesečno) biti nedostatan za pronalaženje osobe koja bi takvim invalidima pružala neprekidnu skrb 24 sata dnevno.

Uvrštavanjem pojma dragovoljac Domovinskog rata u Zakon potrebno je istog uvrstiti u kategoriju osoba koje stječu pravo na prednost pri zapošljavanju i prvenstvo pri sklapanju ugovora o zakupu poslovnog prostora, smisao je amandmanskih intervencija u člancima 38. i 39. Konačnog prijedloga zakona. Ove izmjene, tvrde u odboru, ne iziskuju dodatna sredstva u državnom proračunu.

Smisao predložene intervencije u članku 40. jeste ukidanje ograničenja primanja novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti u trajanju od 468 dana za djecu poginulog hrvatskog branitelja koji nemaju ni drugog roditelja na način da ona novčanu naknadu primaju sve dok se redovno prijavljuju Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Ukida se i ograničenje novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti iznad visine najvišeg iznosa novčane naknade isplaćene u Zavodu, i propisuje visina novčane naknade za udovice (udovce) u visini 80 posto od osnovice, te uvodi kategorija hrvatskog dragovoljca Domovinskog rata koji ostvaruje pravo po ovom članku.

Amandmanskim se intervencijom u članku 64. propisuje pravo na obnovu, sukladno Zakonu o obnovi i hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, a što su po dosad važećem Zakonu imali pravo. Nadalje, članak 75. stavak 5. govori o načinu izračuna iznosa obiteljske mirovine, i predlaže se da se on uveća za najveći dodatak predviđen člankom 77. stavak 1. Konačnog prijedloga zako-

na. No, najveći dodatak ne predviđa se člankom 77. stavkom 1. nego stavkom 3. što je očita greška u prijepisu, pa Odbor s tim u svezi amandmanski intervenira.

Odredbom članka 86. propisane su zapreke koje sprečavaju ostvarivanje prava i korištenje ostvarenog prava na obiteljsku invalidninu, novčanu naknadu u visini obiteljske invalidnine, osobnu invalidninu kao i ostvarivanje ostalih prava po ovom Zakonu. Predloženim izmjenama u tom članku pripadnicima neprijateljske vojske, kao i osobama koje su dezertirale i koje su nečasno otpuštene iz Oružanih snaga RH, te članovima njihovih obitelji onemogućava se ostvarivanje prava iz ovog zakona. Također se izraz hrvatski branitelj iz Domovinskog rata zamjenjuje izrazom osoba, jer ne može biti hrvatski branitelj onaj koji je sudjelovao ili pomagao u neprijateljskim vojnim i paravojnim postrojbama ili koji je samovoljno i bez dopuštenja nadležnog zapovjednika napustio postrojbu.

Predloženom dopunom u članku 102. stavku 1. točki 11. ostavlja se mogućnost da struka u svakom pojedinom slučaju ocijeni da li se radi o PTSP-u, te u slučaju da to prosudi ovlaštenu vještak nema vremenskog ograničenja.

Činjenica da je bolest PTSP neposredna posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta RH pod okolnostima iz članka 5. stavka 2. ovog Zakona utvrđuje se na temelju medicinske dokumentacije iz razdoblja 2 godine nakon prestanka sudjelovanja u obrani suvereniteta RH, a iznimno i nakon tog roka za hrvatskog branitelja koji je bio na stacionarnom liječenju i vještačenju od strane za to ovlaštene osobe, amandmanski je prijedlog Odbora u svezi sa člankom 106. U obrazloženju posljednjeg amandmanskog zahtjeva Odbor se poziva na stav Ministarstva zdravstva i eminentne medicinske stručnjake za to područje da se bolest PTSP može ispoljiti i nakon dvije godine.

Ne smije se dopustiti stvaranje slike da su branitelji i članovi njihovih obitelji nepotreban i skup teret društva.

Članovi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** obratili su pozornost na razlike između sada

predloženih rješenja i rješenja iz prvog čitanje Zakona. S tim u svezi izrazili su zadovoljstvo što je prihvaćen prijedlog Odbora da se u članku 2. Zakona definira pojam "dragovoljac", što predstavlja moralnu satisfakciju, a bez materijalnih prava, dok korisnim drže i odredbe kojima se utvrđuje da će ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata donijeti Pravilnik o utvrđivanju jedinstvenog registra hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji i izdati iskaznice o utvrđenom statusu i tako na jednom mjestu objediniti sve podatke koji se odnose na prava hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

Sukladno djelokrugu svoga rada **Odbor za obitelj, mladež i šport** najviše je pozornosti posvetio odredbama koje reguliraju uvođenje imovinskog cenzusa za dobivanje besplatnih udžbenika, zatim prestanku reguliranja dječjeg doplatka ovim Zakonom, prednosti pri zapošljavanju, rješavanju stambenih problema. U raspravi je postavljeno pitanje na koje nije dobiven precizan odgovor, koji je točan broj djece poginulih branitelja.

UVODNO IZLAGANJE

O novinama predloženog zakona zastupnicama je govorio Ivica Pančić, ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Kako je uvodno objasnio ministar u odnosu na tekst zakona u prvom čitanju u Konačni prijedlog zakona unesene su neke promjene i novine. Vlada se pritom poslužila saborskom raspravom od prije nekoliko tjedana o Prijedlogu zakona, te prijedlozima i mišljenjima sa sastanka s predstavnicima Republičke koordinacije udruga proizišlih iz Domovinskog rata. Najprije drugačije se definira vrijeme sudjelovanja u Domovinskom ratu, - predlaže se razdoblje od 1991. do 1995. godine umjesto preciznih datuma od 17. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. kako je bilo u Prijedlogu zakona. Najnovija definicija sukladna je odredbama Deklaracije o Domovinskom ratu i Ustavom koji izričito propisuje da je Domovinski rat trajao od 1991. do 1995. godine. Ovakav je prijedlog, kaže, poduprla Udruga roditelja poginulih hrvatskih branitelja. Na temelju konsenzualnih zahtjeva u zakon je prvi put na jasan

i precizan način uvrštena kategorija hrvatskog dragovoljca iz Domovinskog rata. Predložena definicija može se, međutim, izmijeniti, kaže, ministar Pančić, pojašnjavajući kako nema razloga npr. da se ne prihvati prijedlog Odbora za ratne veterane kojim se prvi put u zakon uvodi termin Narodna zaštita. Definiranje ovog pojma prvenstveno predstavlja moralnu satisfakciju za sve koji su sudjelovali kao dragovoljci u obrani Republike Hrvatske.

Bivša je Vlada propisivala prava koja nije mogla ostvariti.

U tekst Konačnog prijedloga zakona uvrštena je dodjela stanova za članove obitelji poginulog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, te za najteže stradale HRVI od I do IV skupine tjelesnog oštećenja. Također je predviđeno i stambeno zbrinjavanje roditelja poginulih hrvatskih branitelja (drugi nasljedni red), dodjelom stana uz zaštićenu najamninu do njegove smrti ali bez prava otkupa. Radi se o relativno malom broju ljudi (njih 40) koji su dosad bili izvan zakonskih okvira. Nadalje, za roditelje poginulih hrvatskih branitelja koji primaju minimalnu mirovinu predviđena je obiteljska invalidnina u većem iznosu - jedan roditelj u iznosu 70 posto od osnovice mjesečno, a za oba roditelja 100 posto od osnovice. Rok za mogućnost prodaje automobila kupljenog uz porezne olakšice skraćuje se sa sedam na pet godina. U slučaju da bračni drug, punoljetna osoba i roditelji poginuloga hrvatskog branitelja i HRVI iz Domovinskog rata osobni automobil proda, daruje ili otuđi po drugoj osnovi u roku od pet godina od dana nabave obvezana je naknadno razmjerno vremenu korištenja platiti dio carine, posebnog poreza i PDV-e, prema odredbama Carinskog zakona.

U nastavku ministar je upozorio na amandmane koje je Vlada usvojila, navodeći neke. Tako bi nakon završene profesionalne rehabilitacije HRVI iz Domovinskog rata pripadala naknada plaće najduže 12 mjeseci od dana završene profesionalne rehabilitacije, a djeci poginulog hrvatskog branitelja koja nemaju ni drugog roditelja pripadala bi novčana naknada za vrijeme nezaposlenosti u visini pripadajuće obiteljske mirovine

i to za vrijeme od 12 mjeseci od dana završetka redovnog školovanja.

Najviše je rasprave u svezi s Prijedlogom zakona prije nekoliko tjedana, a i na odborima bilo oko pitanja oboljelih od PTSP-a. Upravo stoga, a u konzultaciji s liječničkom strukom i Nacionalnim savjetom za psihosocijalnu pomoć Vlada je produžila rok za dokazivanje oboljenja od PTSP-a medicinskom dokumentacijom, sa sadašnjih 30 dana na dvije godine, ali iznimno i nakon dvije godine od prestanka sudjelovanja u obrani suvereniteta uz dodatno vještačenje stručnog tima u Nacionalnom centru za psihotraumu. Vlada je uvjerenjena da će samo tako biti omogućena puna zaštita oboljelih uz eliminiranje svih mogućih zloupotreba.

Zaključujući raspravu kazao je kako bi se još neki prijedlozi koji su se čuli na odborima bez sumnje mogli ugraditi u tekst ovog zakonskog prijedloga, te izrazio uvjerenje da će i ova rasprava pridonijeti poboljšanju teksta zakonskog prijedloga.

RASPRAVA

Nakon ovoga uvodnog izlaganja stavove Odbora za ratne veterane prenio je njegov predsjednik **Đuro Dečak**, a Odbora za zakonodavstvo njegov potpredsjednik, **Mladen Godek**. Nakon toga prešlo se na raspravu po klubovima zastupnika.

Dr. Juraj Njavro najavio je dosta amandmana **Kluba zastupnika HDZ-a**. Ako se amandmani prihvate Klub će glasovati za zakon, u protivnom uzet će pravo da dobro odvagne što je dobro za hrvatske branitelje i obitelji poginulih i umrlih hrvatskih branitelja, a napose za HRVI i djecu poginulih u Domovinskom ratu.

U odnosu na prvo čitanje zakona ovaj je zakonski prijedlog nešto poboljšan ali je pitanje je li to dovoljno. Glede najnovijeg prijedloga o vremenu sudjelovanja u Domovinskom ratu (od 1991. do 1995.) zanimalo ga je što će biti s braniteljima koji su konzumirali pravo iz ranijeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata kada je kao vrijeme trajanja rata uzeto razdoblje od 30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996. godine. Iako je pozdravio odluku Vlade da u Zakonu definira pojam "dragovoljac" pitanje je, kaže, da li su tom definicijom

Zahtjevi za obraćanje prosvjednicima

Nakon stanke, a prije rasprave o ovoj temi, riječ je u ime Kluba zastupnika HDZ-a zatražio **Ivica Tafra** te ustvrdio kako se ispred zgrade Hrvatskoga sabora nalaze velike snage MUP-a. "Koji je razlog tome i od koga nas to čuvaju snage MUP-a", bilo je pitanje koje je ovaj zastupnik uputio predsjedniku Tomčiću.

Odgovarajući mu na upit predsjednik Hrvatskoga sabora, **Zlatko Tomčić** upozorio je zastupnika da nije postupio u skladu s Poslovníkom. A u svezi s upućenim mu upitom ustvrdio kako se vjerojatno radi o procjeni MUP-a glede policijskih snaga oko zgrade parlamenta.

Na to ga je zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** podsjetio na zahtjev kojim su hrvatski branitelji tražili prijem kod predsjednika Hrvatskoga sabora. Dobili su odgovor da će njihovom zahtjevu biti udovoljeno 15. listopada, a Rojs upozorava da će to biti tek kada Zakon o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji bude izglasan. Za takvo što, dakle, nema razloga u situaciji kada se već sada raspravlja o spomenutom zakonu.

Uzvratio je predsjednik **Tomčić** potvrdivši da je bio u kontaktu s gospodinom Liovićem iz HVIDR-e te kako je sam vidio kako ranije dogovoreni sastanak nema smisla. Ujedno je, kaže, omogućio sudjelovanje braniteljskih udruga, koje su to željele, u radu saborskih radnih tijela.

Nakon toga prešlo se na raspravu o konačnom prijedlogu zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Tijekom rasprave predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** osvrnuo se na zbivanja ispred zgrade Sabora i zahtjeve da se obrati okupljenima. Rekao je da neće udovoljiti zahtjevu i sastati s predstavnicima udruga branitelja iz Domovinskog rata koje prosvjeduju na Markovom trgu. Pojasnio je da je u tu svrhu dogovorio sastanak u svom kabinetu na kojem će biti nazočni predsjednik HVIDR-e, predsjednik Odbora za ratne veterane i predsjednica Odbora za

rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Dodao je kako prosvjednici nisu pokazali dobru volju ne došavši na taj sastanak zatraživši da se čak i sjednica Sabora prekine. Smatra da na taj način Hrvatski sabor ne može raditi, štoviše zbog toga što je zahtjevima branitelja udovoljavano u više navrata, glede ovog Zakona. Naglasio je i to kako je **Ljubo Česić-Rojs** dezinformirao hrvatsku javnost i ostale zastupnike rekavši da su ispred Sabora neredi i da policija tuče prosvjednike. Zamolio je zastupnike da više ne vrši nikakav pritisak, jer se u tim uvjetima ova plenarna sjednica ne može nastaviti.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) istaknuo je kako je informaciju o neredima dobio od gospodina Liovića. Zamjerio je potom gospodinu Tomčiću što nije udovoljio zahtjevima prosvjednika i porazgovarati s njima ispred zgrade Hrvatskog sabora.

Predsjednik **Tomčić** zaključio je ovaj odmak od rasprave o Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji rekavši kako ga gospodin Česić-Rojs ne mora učiti kako da postupa.

J. Š., M. S.

razriješene sve dileme. Što je npr. s onima koji nisu imali dovoljno godina da stupe u Domovinski rat jer nisu bili punoljetni i prema tome ne mogu ispuniti navedeni uvjet - najmanje 60 dana sudjelovanja u obrani suvereniteta RH. Ili recimo što je s priznavanjem prava hrvatskim braniteljima koji su došli iz inozemstva sudjelovati u Domovinskom ratu, a napose s mobiliziranim braniteljima. Valja znati, naime, da je dio hrvatskih branitelja do 15. siječnja 1992. iz podruma - mobilizacijom - doveden na crte bojišnice. Takvim osobama, kaže zastupnik, treba priznati da su hrvatski branitelji, ali nisu dragovoljci pa je pitanje kuda ih ubrojiti. Definicija pojma "dragovoljac" na način kako predlaže Odbor za veterane popravljena amandmanima Kluba zastupnika HDZ-a bolje bi pogađala srž problema, smatra Juraj Njavro.

Iz odredbe u odredbu ovoga zakona umanjuju se prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata pa ga je bolje tako i nazvati - Zakon o umanjuju ili ukidanju pojedinih prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Kao očit primjer

naveo je podatak iz 1999. godine kada je prema izvješću Hrvatskog fonda za mirovinsko osiguranje bilo 26 110 korisnika mirovina bez obzira radi li se tu o obiteljskoj ili osobnoj mirovini hrvatskih ratnih vojnih invalida, a lani već 28 000 što je, kaže, zastupnik razumljivo. I dalje treba očekivati povećanje broja takvih osoba što će zahtijevati daljnje povećanje sredstava, a dovoljno je samo pogledati na dan prije prihvaćen rebalans proračuna koji je bio nužan zbog manjka u državnoj blagajni pa se može vidjeti koliko je to umanjeње.

Zakonskim se prijedlogom linearno reduciraju ili ukidaju prava branitelja i ratnih stradalnika umjesto da se zakonske promjene odnose na ostvarivanje i kontrolu prava onemogućavanjem eventualnih zloporaba u njihovom korištenju, kazala je **Vesna Škare-Ožbolt** istupajući u ime **Kluba zastupnika DC-a**. Osnovi kriterij za reduciranje i ukidanje prava iz ovoga zakona jeste smanjivanje izdataka državnog proračuna, a zastupnica i ovom prilikom ponavlja da visina pojedinih izdataka državnog proračuna ovisi o prioritetima, a ne o ukupnom opsegu rashoda državnog proračuna. S tim u svezi podsjeća da je DC već više puta jasno rekao da ne prihvaća politiku Vlade kojom se samo i jedino restrikcijama u socijalnoj politici želi potaknuti gospodarski razvoj. Ne smije se dopustiti stvaranje slike da su branitelji i članovi njihovih obitelji nepotreban i skup teret društva. Naprotiv, hrvatski su branitelji zajednička obveza i savjest svih zastupnika, ali i društva u cjelini, podvukla je ova DC-ova zastupnica. Za Klub su neprihvatljiva rješenja kojima se reduciraju ili ukidaju pojedina prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, kazala je zastupnica navodeći najbitnija. (HRVI iz Domovinskog rata više nisu oslobođeni plaćanja poreza i prireza iz plaće i mirovine razmjerno utvrđenom postotku oštećenja organizma; obiteljska mirovina i invalidska mirovina HRVI ne određuje se više od osnovice za mirovinu koju čini plaća pripadnika gardijske odnosno izvan gardijske postrojbe istog čina i ustrojenog mjesta, nego se to sada vezuje za propise o mirovinskom osiguranju djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba, uveden je cenzus kod ostvarivanja prava prednosti pri smještaju u učeničke odnosno studentske domove za djecu poginulog hrvatskog branitelja iz

Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i djecu HRVI I skupine te hrvatske branitelje, a napose cenzus za ostvarivanje prava na besplatne udžbenike za djecu poginulog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i njihovu djecu te hrvatske branitelje iz Domovinskog rata itd.).

Snižena je osnovica za osobne invalidnine invalida I. skupine HRVI sa 160 na 115 posto, a utvrđivala bi se svake godine Zakonom o izvršavanju državnog proračuna. Zastupnica napominje da je prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata utvrđena osnovica u visini od 100 posto proračunske osnovice pa bi se moglo dogoditi da se pri usklađivanju tih prava dodatno snizi osnovica i za HRVI. Drži kako nije točan predloženi način izračuna osnovice osobne invalidnine, a Klub je izračunom došao do podatka da je osnovica osobne invalidnine snižena više od 39 posto prema dosad važećim rješenjima, a ne 15 posto kako je to navedeno u obrazloženju zakonskog prijedloga. Uz to, zastupnica upozorava da izračun nije uzeo u obzir smanjen broj korisnika po osnovi pojedinog reduciranog ili ukinutog prava niti činjenicu da HRVI više nisu oslobođeni plaćanja poreza i prireza iz plaće i mirovine što će smanjiti njihova osobna prava, ali zato povećati prihode državnog proračuna.

Zaključujući raspravu zastupnica je zatražila da se još jednom preispitaju prijedlozi kojim se snižavanju ili

Predloženi je zakon restriktivan, ali ne ukida veliki broj prava, kako se moglo čuti, nego samo tri.

ukidaju pojedina prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Sniženi iznosi pojedinih prava trebali bi se temeljito analizirati polazeći od egzistencijalnih potreba hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, a ne samo od toga koliko će iznositi ušteta u državnom proračunu. Primjedbe Kluba teško da se mogu popraviti amandmanima, pa otuda zahtjev DC-a da se ide s trećim čitanjem zakona, zaključila je zastupnica.

Donijeti Zakon koji će se moći provoditi

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) iskoristio je priliku za poslovničku repliku zamolivši predsjednika Tomčića da primi delegaciju hrvatskih invalida kojih ima oko tisuću pred zgradom Hrvatskoga sabora dodajući još kako "Hrvatska policija tuče ljude bez nogu i ruku". Predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić** upozorio je zastupnika da može replicirati samo na prethodno izlaganje, ali mu se ne može obraćati na ovaj način te da je na predsjedniku Hrvatskoga sabora da sam odluči što će raditi. Zatim je dao riječ **Želimiru Janjiću**. Istupajući u ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a** zastupnik se prisjetio 1996. kada je donesen Zakon o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji uz upozorenje tadašnjeg pomoćnika ministra financija da se Zakon neće moći provoditi jer će to biti preveliko opterećenje za državni proračun. Unatoč tom upozorenju Zakon je donesen, kaže, zastupnik i dodaje kako bi bilo dobro da sadašnji saziv zastupnika ne napravi takvu pogrešku. Zakonom ne treba podilaziti nikome, niti prihvaćati listu želja nego posao valja obaviti krajnje odgovorno donoseći zakon koji će se moći provoditi. Zastupnici bi bili naj sretniji kada bi se svima na koje se zakon odnosi mogla povećati prava i s tim u svezi novčane iznose, ali je s obzirom na naše proračunske mogućnosti u ovom trenutku to nemoguće. Stoga nije precizan izraz kada se kaže kako se štedi na hrvatskim braniteljima već bi bolje bilo reći da se radi o usklađivanju prava prema raspoloživim sredstvima kao i u slučaju donošenja paketa tzv. socijalnih zakona.

Nakon toga zastupnik je ukazao na niz dobrih rješenja u predloženom zakonu, ali i na ona koja se još mogu poboljšati iznoseći s tim u vezi neke prijedloge svoga Kluba, od kojih izdvajamo tek neke. U odnosu na prvo čitanje zakona u ovom je zakonskom prijedlogu ponudena prihvatljivija definicija neprijateljskog logora, ali zastupnik nije siguran da će obuhvatiti sve koji su bili zatočeni. Što je npr. s onima koji nisu bili u logoru nego npr. u nekom zatvoru u Srbiji ili čak robovi kod nekoga u Srbiji. Dosad je često isticana kao neupitna potreba postrojanja ratnih brigada. Taj je posao pred nama, kaže zastupnik, ne

smije se više odgađati i valja ga odraditi jer su ti podaci nužni i za Ministarstvo. Svakako treba pristupiti i reviziji invalidnosti HRVI Domovinskog rata imajući na umu jednakost svih građana RH. Neoprostiva bi pogreška bila to učiniti samo s ovim invalidima već se revizija mora, prije svega, odnositi na invalide iz II. svjetskog rata kojih je danas oko 82 tisuće ili dva i pol puta više nego HRVI, kaže Janjić, te na civilne invalide, njih 39 tisuća. Nakon što je potanko objasnio amandmanske prijedloge Kluba, zastupnik je predložio usvajanje zaključka kojim bi Hrvatski sabor obvezao Vladu da do 31. prosinca 2001. godine predloži sustav za provedbu revizije invalidnosti u svim nadležnim ministarstvima.

(U tom je momentu radi poslovničke primjedbe riječ zatražio i dobio **Dario Vukić**, ali je samo uspio reći kako je maloprije bio pred Saborom gdje su se okupili invalidi, kada mu je predsjednik **Tomčić** oduzeo riječ upozorivši ga da se njegov istup ne odnosi na povredu Poslovnika.)

U nastavku sjednice stav Kluba zastupnika IDS-a iznio **Damir Kajin**. Hrvatske branitelje doživljava kao ljude koji su stvorili državu, a ne kao ljude koji su odazivajući se na mobilizacijski poziv izvršili svoju građansku dužnost dokazujući lojalnost hrvatskoj državi. To nipošto ne znači da je odazivanje na mobilizacijski poziv bila laka odluka, i to treba cijeniti kao što treba cijeniti svakoga tko je bio dragovoljac Domovinskog rata, "ali ljudi koji su se svojim kućama sretno vratili iz rata nemaju pravo od ove države tražiti niti jednu kunu naknade", ističe Kajin. "No, ako je netko stradao u Domovinskom ratu vrativši se iz tog rata kao invalid, ne treba mu umanjivati postojeća prava po osnovi invalidnosti nego mu na postojeći iznos dajmo još jednu kunu, a lažnom invalidu oduzmimo sve", podvukao je ovaj zastupnik ustvrdivši da bi to moralno i pošteno. Treba prestati zavaravati javnost o naknadama koje premašuju iznose od 15 i 20 tisuća kuna, a tobože ih primaju invalidi i udovice hrvatskih branitelja. Nitko ne bi volio biti u njihovoj poziciji za sve novce svijeta, upozorava Kajin, a desetak tisuća kuna mogao je imati tek 100-postotni invalid nesposoban da išta učini za sebe ili svoju obitelj ako je uopće kao takav mogao stvoriti i očuvati obitelj. Bivša je Vlada

propisivala prava koja nije mogla ostvariti, a aktualna Vlada otvoreno kaže da će postojeća prava smanjiti, zbog katastrofalnog stanja državnog proračuna, nastavlja Kajin. Nikome nije drago baviti se smanjivanjem prava, ali su prilike krajnje nezahvalne, podvlači zastupnik, te upozorava da će one slijedeće godine biti još teže i nezahvalnije nego ove godine ako ni zbog čega drugog ono zbog svjetske recesije i činjenice da će Hrvatska morati vratiti inozemnim i domaćim zajmodavcima više od 10 milijardi kuna zajmova.

Drži kako bi se u priznavanju prava trebalo koncentrirati na invalide te na one koji su u ratu izgubili nekog svojega bližnjeg ili im je netko od članova nestao pa im se ne zna grobište. Također bi trebalo zadržati logiku da i ubuduće civilni invalidi II. svjetskog rata budu izjednačeni sa civilnim invalidima Domovinskog rata.

Konačni prijedlog zakona u svojoj je biti ipak kopija Prijedloga zakona jer i nakon minimalnih korekcija u ovom zakonskom tekstu ostaje ista ušteda od 549,5 milijuna kuna godišnje, primijetio je Kajin. Prava po ovom Zakonu uživaju i strani državljani koji su sudjelovali u obrani suvereniteta RH. Odnosi se to i na građane BiH, a prilikom rasprave o rebalansu državnog proračuna moglo se čuti da po osnovi invalidnosti put BiH iz našeg državnog proračuna odlazi 55 milijuna kuna, kaže Kajin. Zastupnik "želi vjerovati da takvi invalidi koji danas dobivaju naknadu neće biti zaboravljeni jer su se defacto stavili na raspolaganje RH pa što god da je Hrvatska radila prije 1994. godine u BiH". No, apsolutno je protiv toga da se za restrukturiranje vojne komponente iz Hrvatske put BiH šalje i jedna kuna.

Otkloniti evidentne nelogičnosti

Predloženi zakon potrebno je donijeti kako bi se otklonile evidentne nelogičnosti u dosad važećem zakonu, a koje su izazvale nezadovoljstvo ne samo braniteljske populacije nego i šire javnosti uopće, kazao je **Stjepan Živković** ispred **Kluba zastupnika HSS-a**. Dosadašnji zakon nije se primjenjivao uglavnom zbog nedostatka proračunskih sredstava, pa je trebalo donijeti zakon koji će se moći primjenjivati u praksi i koristiti braniteljima. Zastupnik je pozdravio mnoga predložena rješenja u zakonu

pa tako i prijedlog o osnivanju Povjerenstva koji će provoditi reviziju glede ocjene invalidnosti na temelju kojeg se stječe pravo na mirovinu. Bilo bi dobro kada bi i ostala ministarstva, a poglavito Ministarstvo rada i socijalne skrbi osnovali slično povjerenstvo koje će revidirati mirovine ostalih korisnika - invalida rada i invalida NOR-a, podvlači ovaj zastupnik.

U nastavku iznio je primjedbe na zakonski tekst. Po Vladinom prijedlogu hrvatski je branitelj pripadnik Oružanih snaga RH (Hrvatska vojska i policija) koji je organizirano sudjelovao u obrani suvereniteta, neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti RH. Ocjena je Kluba da bi u definiranju ovog pojma trebalo izostaviti u zagradi navedenu Hrvatsku vojsku i policiju. Dovoljno je reći kako se tu radi o pripadnicima Oružanih snaga RH, a zatim koristeći amandmanski zahtjev Odbora za ratne veterane na taj članak pobrojati sve postrojbe koje su dragovoljno sudjelovale u Domovinskom ratu iz kojih se zapravo formirala hrvatska vojska.

Podržao je amandmanski zahtjev Odbora za ratne veterane na članak 24. Konačnog prijedloga zakona (pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe), podsjetio na amandmane Kluba zastupnika svoje stranke te kazao da će Klub glasovati za donošenje Zakona ako predlagatelj zakona prihvati dio amandmana.

Klub zastupnika SDP-a podržat će donošenje predloženog zakona svjestan činjenice da se radi o politički, socijalno i moralno vrlo delikatnoj problematici koja se u Hrvatskoj počela ozbiljnije tretirati tek osnutkom resornog ministarstva i donošenjem zakona 1996. godine, rekao je **Željko Malević**. Predlažući ovaj Zakon Vlada se rukovodila logikom da uočene probleme u dosad važećem zakonu pokuša riješiti na pravedniji način uređenjem pravnog položaja i zaštite hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji na način da će se uvođenjem imovinskog cenzusa na određena prava, a ne ukidajući ih, osigurati sredstva za one hrvatske branitelje koji su razvojačeni i nezaposleni, u pravima izjednačiti ranjene i oboljele hrvatske branitelje i stvoriti pretpostavke za provođenje revizije stečenih statusa i tako prekinuti bilo kakve priče i špekulacije o lažnim i pravim invalidima i stradalnicima Domovinskog rata koje već dugo kruže u hrvatskoj javnosti.

Sve su to razlozi zašto će Klub podržati donošenje zakona svjestan da kako god budu koncipirana zakonska rješenja nikada neće svi biti zadovoljni. Predloženi je zakon restriktivan ali ne ukida veliki broj prava, kako se moglo čuti tijekom rasprave, već ukida samo tri prava, naglašava Malević. Prvo ukida se pravo prednosti pri sklapanju ugovora o obavljanju radova ili usluga, kao i automatizam po kojem počasni čin omogućava s tog osnova povećanje mirovine, a napose pravo korisnika obiteljske mirovine na neplaćanje poreza i prireza na mirovinu. Prva se dva prava ukidaju zbog velikog broja zloporaba, a treće se pravo ukida jer nigdje niti u jednoj zemlji ne postoji praksa oslobađanja plaćanja poreza ni za jednu kategoriju stanovništva, pogotovo ne za ratne veterane, primijetio je ovaj zastupnik.

U ime Kluba apelirao je "na one na hrvatskoj sceni koji bi oko teme Domovinskog rata i prava stradalnika i hrvatskih branitelja htjeli raditi političku instrumentalizaciju i pokušaje antagoniziranja hrvatske političke scene i hrvatskoga naroda da to ne čine. Tako, naime, čine zlo aktualnoj političkoj situaciji i svim građanima Hrvatske, ali i veličini najveće epopeje hrvatskoga naroda. "Nedopustivo je da se danas dijelimo oko nečega oko čega se nismo dijelili kada je nebo na zemlju palo", kazao je Malević. Izrazio je uvjerenje da će branitelji itekako prepoznati razloge zbog kojih je zakon restriktivan u pojedinim svojim dijelovima, ali ne opet tako dramatično restriktivan koliko je dramatična socijalna situacija običnih građana Hrvatske, radnika u propalim poduzećima, socijalnih slučajeva itd. Ponovio je još jedanput da će Klub podržati ovaj Zakon svjestan da će biti potrebe, a i mogućnosti amandmanski intervenirati kako bi se popravila neka od predloženih rješenja.

Joško Kontić (HSL) kaže kako je netočna Malevićeva tvrdnja da ne postoji ni jedna zemlja u kojoj su branitelji oslobođeni plaćanja poreza i prireza. Demantirajući ga ustvrdio je da su u Francuskoj npr. vojne invalidske mirovine izuzete od plaćanja poreza iz dohotka.

Dragu Krpinu (HDZ) zanimalo je zbog čega sličan apel zastupnik Malević nije uputio u vrijeme kada se osporavao status invalida generalu Gojku Marinoviću koji je branio i obranio Dubrovnik ili invalidu bez

noge Darku Bešteku. "Tada bi apel o nepolitiziranju Domovinskog rata bio uvjerljiviji kao i u slučaju da ste glasovali protiv povjerenja Vladi koja postupa po Haaškim optužnicama u kojoj se Hrvatska vojska optužuje za etničko čišćenje prilikom vojno-redarstvene akcije Oluja. S obzirom na to da ništa od toga niste učinili Vaš je poziv licemjerman", zaključio je Krpina.

Zakon se ponajviše odnosi na invalide i obitelji poginulih

"Ne volim kada se koriste termini "lažni invalidi" bez obzira na to tko ih koristi, rekao je ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata **Ivica Pančić**. Objasnio je kako se ovaj Zakon prije svega odnosi na ratne stradalnike, što znači na invalide i obitelji poginulih. Ukazao je na to da hrvatskih branitelja ima oko 400 tisuća, a socijalna su najugroženiji oni koji su nezaposleni i tim bi ljudima, ističe dalje ministar, itekako značio novac koji bi dobili uzimanjem onima koji su do njega došli na razne načine, a nisu imali pravo. Tim ljudima novac treba uzeti, zaključio je ministar Pančić.

Na izlaganje gospodina Malevića repliku je imao **Milan Kovač (HDZ)**. Rekao je kako ljudi koji su na čelu udruga branitelja nisu djeca i s njima se ne može manipulirati, kao što to smatra gospodin Malević kada je pogledao na stranu sabornice gdje sjede zastupnici HDZ-a. Naglasio je da takve izjave daje osoba koja je prije tri godine obećavala da će se prava branitelja povećati tri puta.

Željko Malević (SDP) odgovorio je na repliku koje su mu bile upućene. Rekao je da je nastup gospodina Krpine onakav kakav ne bi trebao biti kada su ovakve teme na raspravi, a to je da časti uvredljivim epitetima. Odgovorio je i gospodinu Kovaču naglasivši kako nije gledao samo u pravcu gdje sjede zastupnici HDZ-a i da nije upotrijebio izraz "manipulacija" nego da nije dobro da se rade pokušaji antagoniziranja hrvatskog političkog i nacionalnog korpusa na temama oko kojih smo uvijek bili složni.

Za repliku gospodinu Maleviću javio se i **Joško Kontić (HSL)**. Gospodin Malević je rekao da je primjer koji sam ja iznio jedini na svijetu, što znači da bi trebao poznavati sve sustave na svijetu u što

ne vjerujem, naglasio je zastupnik dodavši da gospodin Malević pogleda primjer Izraela kako bi mu stvari bile jasnije.

Ja sam iznio samo argumente na temelju kojih sam ustvrdio da je Vaš apel licemjerman, rekao je **Drago Krpina** ispravivši netočni navod gospodina Malevića.

Repliku na temeljno izlaganje gospodina Malevića imao je **Ivica Tafra (HDZ)**. Smatra da braniteljima nisu ukinuta samo prava ovim Zakonom, nego i prava kroz izmjene ostalih zakona te pita koja su prava uopće braniteljima ostala. Dodao je kako je pokojni predsjednik Tuđman stvorio kakvo takvo jedinstvo hrvatskog naroda koje je netko sada narušio, a to sigurno nije HDZ.

Netočni navod gospodina Tafre ispravio je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Drži da je gospodin Tafra sigurno mislio da su hrvatskim braniteljima ukinuta prava kroz ostala ministarstva, a ne ostale zakone.

Drago Krpina je tada ispravio netočni navod ministra Ivica Pančića. Istaknuo je da je ministar Pančić inauguirao sintagmu "lažni invalid" u bezbroj svojih javnih nastupa.

Na navod o "lažnim invalidima" osvrnuo se i **Ljubo Česić-Rojs**. Konstatirao je da ne bi dalje trebalo dolijevati ulje na vatru i sijati mržnju.

Za riječ se javio ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata **Ivica Pančić**. Apelirao je na to da se više ne upotrebljava izraz "lažni invalidi", jer postoje vojni invalidi koji su određeni status i prava stekli u skladu i mimo zakona te oni koji su mimo zakona uopće postali invalidi.

Najveći problem je socijalna nesigurnost

Za pojedinačnu raspravu od deset minuta prvi se javio **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Rekao je da su hrvatski branitelji obranili i oslobodili Hrvatsku, a danas im se sudi u Haagu te se pod pritiskom međunarodne zajednice donose zakoni o njihovim pravima. Naglasio je da takve diktate ne može prihvatiti i smatra da bi se i hrvatska vlast konačno tome trebala oduprijeti i shvatiti da se tu radi o braniteljima koji su se borili za ovu državu. Kao najveći problem s kojim se branitelji susreću je socijalna nesigurnost, jer su mnogi od njih ušli u određene kreditne aranžmane s obzirom na primanja koja su im bila garantirana

još uvijek postojećim zakonom, konstatirao je zastupnik. Drži kako bi prava koja će se sada definirati glede branitelja trebalo zadržati barem godinu dana čime će se stvoriti barem nekakva socijalna sigurnost.

Ivo Fabijanić (SDP) ispravio je netočni navod. Smatra da bi trebalo raditi na objedinjavanju rada svih udruga branitelja te kada se govori o zahtjevima branitelja trebalo bi razlikovati pojedine udruge.

Kada sam govorio o Zakonu morao sam govoriti o udrugama općenito, odgovorio je **Ivan Jarnjak**.

Hrvatski branitelji obranili su i oslobodili Hrvatsku, a danas im se sudi u Haagu te se pod pritiskom međunarodne zajednice donose zakoni o njihovim pravima.

Odbor za zakonodavstvo podnio je 45 amandmana i 30 primjedaba, a Odbor za ratne veterane 10 amandmana te ne mogu vjerovati da, s obzirom na brzinu donošenja, može ispasti dobar zakon, rekla je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Smatra da je postojeći Zakon dobar, samo da ga se trebalo poštovati, a ne mijenjati. Osvrnula se tada na prijedlog Republičke koordinacije udruga proizašlih iz Domovinskog rata da se prava članova obitelji poginulog hrvatskog branitelja prizna i za osobe koje su izvršile suicid, koji je Vlada odbila obrazloživši kako bi, zbog teške ekonomske situacije, ta norma mogla hrvatske branitelje navoditi na suicid kako bi zbrinuli svoju obitelj. Drži da je to uistinu neshvatljivo s moralnog i ljudskog stajališta i pokazuje potpuno nerazumijevanje problema branitelja. Ukazala je i na probleme s kojima će se branitelji susresti kod participacije u zdravstvu. Naglasila je da mnogi koji boluju od PTSP-a neće odlaziti liječniku jer će ih to koštati 150 kuna za smještaj u bolnici plus 250 kuna za lijekove na dan. Lošim je ocijenila i istup ministra hrvatskih branitelja gdje govori o zadaći detudmanizacije Hrvatske, budući da su branitelji kao dragovoljci slijedili poziv dr. Tuđmana u obrani Hrvatske. Na kraju je citirala misao s Konvencije roditelja poginulih branitelja u Dubrovniku gdje je rečeno: "S tugom i boli u srcu i nadalje ćemo biti ponosni što smo imali takvu djecu i nikada nećemo dopustiti da budu,

kako to pjesnik jednom reče, sjene što blijede u zaboravu, jer oni su naša Hrvatska", te dodala kako nas to sve obvezuje na dostojanstvo.

Bolje je imati jedan provediv zakon, koji je možda malo i restriktivniji nego dati prava koja se ne mogu ispoštivati i stvarati određene napeitosti, drži **Stjepan Henezi (SDP)**. Zaključio je da se predloženim Zakonom ni u jednom segmentu drastično ne zadire u određena prava i odredbe kako bi se taj Zakon moglo okarakterizirati kao neprihvatljiv.

Ne znam zašto mi ne vjerujete, rekla je **Jadranka Kosor**. Istaknula je kako je prvo iznijela osobno mišljenje o neprihvatljivosti ovog Zakona, a drugo su prijedlozi amandmana koje je Klub zastupnika HDZ-a dobio od mnogih udruga branitelja i koje je podnio.

Ja sam samo rekao da je proces usuglašavanja zakona jedan proces koji traje i pomoću udruga branitelja iz Domovinskog rata došli smo do određenih spoznaja koje smo finalizirali kroz amandmane Odbora za ratne veterane, odgovorio je **Stjepan Henezi**.

Jadranka Kosor je samo konstatacira da gospodin Henezi nije ništa ispravio.

Nezamislivo je da ovo ne prenosi HRT

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)** je primijetio kako je neposredno prije izlaganja gdje Kosor prestao televizijski prijenos sjednice Hrvatskog sabora. Smatra da je nezamislivo da Hrvatska televizija ne prenosi raspravu o ovako važnoj točki dnevnog reda. Predložio je da se prekine s radom i nastavi kada se ponovno uključe kamere.

Ne znam zašto je HTV prekinuo snimanje, jer je jučer bilo dogovoreno da će snimanje ove rasprave biti do njenog završetka, odgovorio je predsjednik **Zlatko Tomčić**. Odbio je zahtjev za prekidom sjednice te dao riječ slijedećem govorniku.

Stotine podnesenih amandmana stvaraju sliku kako se ovdje ne radi o zakonu koji nije dobro pripremljen i trebalo bi mu posvetiti mnogo više pažnje kroz dogovor s udrugama branitelja i oporbom, smatra **Dario Vukić (HDZ)**. Mišljenja je da način na koji djeluje današnja Vlada stvara kod branitelja stvara dojam omalovažavanja svega što su učinili za

stvaranje hrvatske države i dovodi do nacionalnih podjela, umjesto da se proba naći konsenzus oko bitnih nacionalnih interesa. Drži da bi predloženi Zakon trebalo uputiti u treće čitanje, a ne dovoditi se u situaciju glasovanja o stotinama amandmana nakon čega nitko neće znati kako uopće taj zakon izgleda. Apelirao je na Vladu da "spusti loptu na zemlju" i da svim braniteljima i oporbi pride na drugi način jer nitko nije nerazuman i razumije da postoje problemi glede Proračuna te da nije lako voditi državu. Ili se možda ovdje radi o pokušaju reinterpretacije povijesti i omalovažavanja ljudi, zaključio je zastupnik.

Dubravka Horvat (SDP) je mišljenja da predloženi Zakon treba donijeti kako bi se ispravile neke nepravde koje su bile evidentne. Smatra da bi ovu raspravu trebalo voditi izvan utjecaja pojedinih interesnih skupina bez uplitanja politike i bez pokušaja dokazivanja manje ili veće zasluge u zaštiti prava branitelja ili doprinosu obrani Republike Hrvatske. Osvrnula se potom na to da su neki tihi i nenametljivi, a kompetentni pojedinci u ratu obnašali odgovorne i visoke zapovjedne dužnosti vrlo uspješno. Problem je, kaže, u tome što nisu imali "veze" te im nije verificiran njihov status kroz priznati čin. U tu svrhu biti će podnjet amandman na članak 76. prema kojem će pravo na invalidsku mirovinu ratni vojni invalidi ostvarivati prema pripadajućem činu sukladno najvišoj zapovjednoj ili drugoj odgovornosti koju je obnašao za vrijeme obrane, obrazložila je zastupnica. Naglasila je kako se kao osnovno mora definirati koliko je ukupno branitelja i dragovoljaca te provesti reviziju invalidnina. Predložila je da se vrati pojam dragovoljac, ali ne samo formalno, nego da s time idu i sva prava koja tim ljudima pripadaju, budući da su branili Hrvatsku kada još nije bila međunarodno priznata. Kao vrlo važno je istaknula zapošljavanje oko 35 tisuća razvojačenih hrvatskih branitelja koji su nezaposleni te drži da bi tu posebni interes morala naći Vlada u svom projektu stvaranja novih radnih mjesta. Zaključila je da će predloženi Zakon osigurati i trajno štiti dignitet Domovinskog rata i sva prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Argument za promjenom nekog zakona može biti da je on nepravedan i loš, ali krivo provođenje zakona i

njegovo kršenje nije posao ovog Sabora, smatra **mr. Željko Glavan (HSL)**. Apelirao je potom na sve zastupnike da se više ne upotrebljava pojam "lažni invalidi" i ne barata

Predloženi Zakon treba donijeti kako bi se ispravile neke nepravde koje su bile evidentne, a ovu bi raspravu trebalo voditi izvan utjecaja pojedinih interesnih skupina bez uplitanja politike i bez pokušaja dokazivanja manje ili veće zasluge u zaštiti prava branitelja ili doprinosu obrani Republike Hrvatske.

brojkama od 15 ili 12 tisuća kada su branitelji u pitanju, jer to uopće nije bitno.

Kada sam govorila o razlozima zbog kojih treba donijeti ovaj Zakon, govorila sam da je to prilika ispraviti neke nejasnoće i probleme koji su se pojavljivali prilikom njegove primjene, odgovorila je **Dubravka Horvat**. Što se lažnih invalida tiče, rekla je kako ih uopće nije spominjala.

Domovinski rat je dobiven 1991. godine

Joško Kontić (HSL) izrazio je zadovoljstvo što se u predloženom Zakonu uveo pojam hrvatskog dragovoljca, jer smatra da je Domovinski rat ipak dobiven 1991. godine za što su zaslužni upravo ti dragovoljci. Predložio je da se dragovoljcima prilikom odlaska u mirovinu po općim propisima povećava osnovica mirovine za 1 posto za svaki mjesec proveden u obrani i oslobađanju domovine. Također se založio za to da dragovoljci budu uključeni u stambeno zbrinjavanje te da ih se tretira kao 20-postotne invalide kroz omogućavanje određenih kredita. Osvrnulo se potom na ratne izvjestitelje te naglasio da su oni također obilazili sve bojišnice, a ukoliko nisu stradali nemaju status hrvatskog branitelja. Smatra da to nikako nije u redu, tim više što su činove dobili oni koji nikada robove nisu ni vidjeli, a sjedili su u Hrvatskom saboru. Mišljenja je da sustav o kojem se danas raspravlja nije savršen i cijeli niz problema treba

redefinirati te im pristupiti na sasvim novi način. U tom kontekstu podržao je sve segmente predloženog Zakona koji na kvalitetniji način rješavaju probleme koji nisu u potpunosti riješeni postojećim Zakonom. Predloženom Zakonu najviše je zamjerio glede smanjivanja izvornih braniteljskih prava, upitavši koja to država šalje svoje invalide branitelje nakon pobjedničkog rata na Zavod za zapošljavanje. Naglasio je da se govori i o amandmanu Vlade kojim bi se ukinula prava na oslobađanje participacije za sve invalide osim one koji imaju 80 i više posto invalidnosti i one koji su zaista ranjeni. Smatra da posljedice rata ne moraju uvijek biti od ranjavanja i da je amandman u potpunosti promašio svoj bit. Za umanjenje izvornih braniteljskih prava rekao je da su "puhanje u sviralu" koja nameće ocjenu o ravnoteži krivnje o onome što se događalo, koja nameće tezu o sukobima etničkih plemena i potrebi da se na ovim prostorima svi moraju svima ispričati. Drži da mrtvo tijelo hrvatskog branitelja ne može vrijediti manje nego što je to vrijedilo jučer, jer to tijelo simbolizira borbu jednog malog naroda za slobodu. Zaključio je da ovaj Zakon ne smije biti samo zakon o socijalnim pravima, nego model patriotizma koji će zauvijek obvezivati ne samo nas nego i naše potomke.

Ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata **Ivica Pančić** složio se s tezom kako ljudski život, odnosno život poginulog hrvatskog branitelja nema cijenu i ne može se mjeriti tisućama kuna, ali nažalost, kaže dalje ministar, upravo su to kriteriji vrijednosti nekog novog zakona. Smatra da se problemi ne mogu rješavati povećanjem visina invalidnina i mirovina ili dijeljenjem stanova, već odnosom javnosti prema svojim braniteljima.

Joško Kontić je mišljenja da ljudski život itekako ima cijenu, ali se ona ne mjeri novcem, nego bi svi skupa trebali imati više sluha za one koji su pali za našu slobodu.

Vlada mora biti suptilnija kod ovakvih zakona

Jedan od glavnih udarnih pravaca u restrikcijama na socijalnom planu i rezanju javne potrošnje išao je prema kategoriji branitelja iz Domovinskog rata, smatra **Mario Kovač (HSL)**.

Misli da Vlada mora iskazati maksimalnu suptilnost kod ulaženja u ovakve projekte koji direktno pogadaju one kojima ova država mnogo duguje. Rekao je kako mu se čini da je došlo do restrikcije onih prava koja sa sobom ne povlače proračunske rashode, a apsurdnim je nazvao to što u kategoriju obitelji poginulih hrvatskih branitelja koji su izvršili suicid spadaju samo oni koji su to napravili do 31. prosinca 1997. Pita što je s braniteljima koji su izvršili samoubojstvo kasnije, te dodaje kako se tu ne bi smjela raditi ograničenja i rokovi. Naglasio je da "bode u oči" odredba prema kojoj je određen iznos od 4.000 kuna koliko će dobiti hrvatski branitelj koji je izgubio zdravlje u Domovinskom ratu, s obzirom na to da je utvrđen minimum obiteljske košarice u Hrvatskoj za četveročlanu obitelj koji iznosi 5300 kuna. Prigovorio je i predlagatelju Zakona što će se opskrbinina hrvatskom branitelju koji je nesposoban za rad i nema nikakve imovine niti nekoga tko mu može pomoći uvećati za samo 500 kuna, konstatirajući da nismo baš bili široke ruke. Zametala ga je i odredba članka 17. kojom se utvrđuje da obitelj čije je jedino dijete poginulo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ima pravo na obiteljsku invalidninu povećanu za 50 posto. Na ovaj način, kaže, utvrđuje se kako su roditelji više voljeli jedino dijete, nego što su roditelji voljeli svakog od trojice ili četvorice sinova koji su poginuli u Domovinskom ratu. Tvrdi da se ovaj Zakon donosi pod pritiskom međunarodnih zajednica, koje nisu pokazivale toliku brigu za Hrvatsku dok se borila za slobodu. Zaključio je i da predloženi Zakon nije u skladu s točkom 5. Deklaracije o Domovinskom ratu koja govori o tome da država mora osigurati, u okviru svojih mogućnosti, punu zaštitu, dostojanstvo i skrb braniteljima i njihovim obiteljima. Drži kako predlagatelj to nije ispunio.

Ne mogu se oteti dojmu da je ovaj Zakon plod pogleda birokracije na branitelje i na žrtve Domovinskog rata, rekao je **mr. Željko Glavan (HSL)**. Smatra da se ničim drugim ne može tumačiti to da branitelj koji je izvršio suicid ima neka prava iz zakona samo ako se ubio u određenom roku. Ukazao je na javne rasprave koje je ovaj Zakon izazvao i mnoge amandmane koji su podneseni te se priklonio onima koji se zalažu da

Zakon bude proslijeđen u treće čitanje. Drži dalje kako bi se trebalo otvoreno reći zastupnicima o pritiscima MMF-a koji se stalno spominju i raščistiti je li program kresanja javne potrošnje ideja naše Vlade ili MMF-a. Upitao je i što je to proračunska osnovica, budući da se stalno spominje, te kolika je zaista ušteda koja će se predloženim Zakonom postići? Na kraju izlaganja apelirao je na zastupnike, spomenuvši i gospodina Kontića, da više ne spominju "lažne invalide" jer time prelaze granice dobrog ukusa i umanjuju dignitet Domovinskog rata.

Joško Kontić je objasnio kako je govorio o onima koji su svoj status stekli protivno važećim zakonima jer ih se drugačije ne može kvalificirati.

Na iskaze o birokratskom pristupu izradi Zakona reagirao je ministar **Ivica Pančić**. Objasnio je da su svi rokovi koji se nalaze u Zakonu rezultat određenih znanstvenih analiza i nisu izmišljotina predlagatelja.

"Nisam govorio o izmišljotinama birokracije, nego o tome kako u Zakonu ima previše birokratiziranja u smislu da se branitelji i njihove obitelji gledaju kao brojevi" - odgovorio je **mr. Željko Glavan**.

Zakon bi trebao ići u treće čitanje

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) je mišljenja da je Konačni prijedlog zakona o pravima hrvatskih branitelja prijedlog Međunarodnog monetarnog fonda, umjesto da su se kontaktirali branitelji. Predložio je stoga da Zakon ide u treće čitanje do kojeg bi se okupili stručnjaci i Republika

Predloženi Zakon nije u skladu s točkom 5. Deklaracije o Domovinskom ratu koja govori o tome da država mora osigurati, u okviru svojih mogućnosti, punu zaštitu, dostojanstvo i skrb braniteljima i njihovim obiteljima.

Hrvatska bi dobila jedan kvalitetan zakon o hrvatskim braniteljima, jer predloženim Zakonom Vlada prikriva i plaća zločin počinjen u Hrvatskoj. Naglasio je potom da zadnje dvije

godine u Ministarstvu obrane nije podijeljen niti jedan kredit, niti je dodijeljen stan, dok je 1998. podijeljeno 240 milijuna kuna kredita, a 1999. 125 milijuna. Zamolio je da branitelji budu zadnji kojima će se ukidati prava, jer, kaže, nije istina da novaca nema, ima ih, samo lepršaju iznad nas i ne znamo ih pokupiti. Jedinu nadopunu postojećeg Zakona koju je nazvao kvalitetnom je da se obveže Vlada da se uz pomoć institucija međunarodne zajednice osigura obiteljima ubijenih hrvatskih branitelja doživotna ratna renta koju će platiti Srbija i Crna Gora. Istaknuo je da predloženi Zakon neće podržati, upitavši gdje su bile međunarodne institucije 1990. i 1991. godine kada su branitelji krenuli u obranu domovine koju bez njih danas ne bismo imali.

Nije točno da se ništa ne rješava u svezi s dodjelom stanova hrvatskim braniteljima i stradalnicima Domovinskog rata, primijetio je ministar **Pančić** (možemo eventualno biti nezadovoljni tempom rješavanja problema). U prilog tome informirao je zastupnike da je prošle godine podijeljeno 630 stanova te stambenih kredita u visini 110 mln. kuna. Ove godine je već podijeljeno više od 300, za par tjedana bit će završeno 200 stanova na Laništu a do kraja godine bit će podijeljeno još oko 400 stanova. Riječ je o stanovima čija je gradnja započeta još za vrijeme bivše vlasti a sada se dovršavaju i dijele stradalnicima. Cilj je Ministarstva da do kraja ove, odnosno do početka iduće godine, budu stambeno zbrinute sve obitelji poginulih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja te najteži hrvatski ratni vojni invalidi.

Ljubo Česić-Rojs je izjavio da nije rekao da Ministarstvo hrvatskih branitelja ništa ne rješava, već je ustvrdio da se moglo učiniti znatno više. U tom kontekstu spomenuo je da Ministarstvo obrane u zadnje dvije godine nije dodijelilo ni jedan stan niti stambeni kredit, iako mnoga zemljišta zjape prazna (primjerice, Duboki Jarak gdje se desila eksplozija, zatim 55 tisuća m² zemljišta iza hotela koje je u vlasništvu tog Ministarstva). To bi zemljište - kaže - Ministarstvo obrane trebalo prepustiti Ministarstvu hrvatskih branitelja za gradnju stanova za branitelje, a grad i općina trebali bi osigurati komunalije i dr.

Uvreda je svrstavati branitelje u socijalnu kategoriju

Po mišljenju **Milana Kovača (HDZ)** jedina svjetla točka ovog zakona je to što je u njegovu konačnu verziju ponovno vraćen pojam "dragovoljac" koji je u prvom čitanju bio izbačen. Kako reče, nije mogao zamisliti da će se o njemu raspravljati u ovakvim uvjetima, kad hrvatska policija čuva Hrvatski sabor od hrvatskih branitelja i invalida. To je zato, smatra zastupnik, što je aktualna vlast retorikom predizborne kampanje, a i zakonima koji su dolazili pred zastupnike, radikalizirala političku scenu, što joj se sada vraća kao bumerang. Po riječima zastupnika predstavnici vlasti su, ne jednom, prozivali branitelje, generalno bez ograda, kao da su većina njih lažni

Vlada je ovaj zakonski prijedlog ukalupila u socijalnu reformu i restrikcije koje se provode po diktatu međunarodne zajednice, odnosno Svjetske banke i MMF-a.

invalidi i ratni zločinci. A što je najtragičnije, Vlada je ovaj zakonski prijedlog ukalupila u socijalnu reformu i restrikcije koje se provode po diktatu međunarodne zajednice, odnosno Svjetske banke i MMF-a. Kako reče, njegovi stranački kolege već dvije godine upozoravaju na to da se ne smije pristati na takav diktat, nego da se moraju čuvati nacionalni interesi. A da je to točno potvrđuje i današnja izjava predsjednika Sabora da se rasprava o ovoj točki dnevnog reda ne može odgađati, s obzirom na preporuku MMF-a i Svjetske banke da Sabor ovaj tjedan mora donijeti predloženi zakon. Međutim, svrstavanje ovog zakona i prava branitelja u socijalnu kategoriju uvreda je za te ljude. Nije riječ ni o kakvim privilegijama već o stečenim zakonskim pravima koja im se sada drastično smanjuju. Primjerice, prema prijedlogu Vlade 50-postotni invalidi primali bi osobnu invalidninu u iznosu 12 posto od proračunske osnovice (oko 400 kuna) a dosad su dobivali 50 posto (oko 1800 kun). Invalidnina 20-postotnih invalida iznosila bi svega 3 posto od proračunske osnovice ili 103 kune. A

ako iduće godine Vlada, pod pritiskom međunarodne zajednice, planira 50 posto manju proračunsku osnovicu od ovogodišnje, te će invalidnina biti još manje, upozorava zastupnik. A onda će ministar reći, ili poručiti po predsjedniku Sabora, kao što je to jučer učinio premijer, da nema drugog rješenja i mi ćemo prihvatiti takve zakonske prijedloge. Takvu praksu treba prekinuti jer to ne priliči parlamentarnom sustavu. Jer, kad predsjednik Vlade dođe kod predsjednika Sabora u kancelariju a ne dođe na poziv 40 ili 50 zastupnika u Hrvatski sabor nema ni P od parlamentarnog sustava, zaključio je zastupnik.

Zamjerio je još ministru Pančiću da odgovornost za današnje stanje prebacuje na druge, a ne želi priznati da je i sam suodgovoran za ovakvu političku situaciju u Hrvatskoj, odnosno u braniteljskoj populaciji i udruagama. Na kraju je najavio da su njegovi stranački kolege uložili popriličan broj amandmana te izrazio uvjerenje da će brojne amandmanske intervencije zastupnika biti razlog za treće čitanje ovog propisa. Jer, populacija o kojoj se radi ne zaslužuje da bude izglasan takav zakon.

Ja sam u potpunosti svjestan svoje odgovornosti i spreman sam nositi taj teret, izjavio je **Ivica Pančić**. Nadam se, gospodine Kovač, da ste i vi svjesni svoje odgovornosti i svega onoga što ste činili svih ovih godina. **Milan Kovač** je rekao da se ne srami svih ovih godina, od 1989. do dana današnjeg, ali da bi se ministar morao upitati za svoju prošlost.

Restrikcije po nalogu MMF-a

Danas smo prvi put, u izjavi predsjednika Tomčića, dobili potvrdu da se ovaj zakon mora donijeti ovaj tjedan, jer Vlada idući tjedan ima međunarodne obveze, konstatirao je **Vladimir Šeks (HDZ)**. A ne radi se ni o čemu drugom nego o podnošenju izvješća predstavnicima MMF-a da je Vlada postupila u skladu s preuzetim obvezama, odnosno njihovim nalogima ili uputama. Nažalost, zastupnici nikako ne mogu dobiti na uvid temeljni sporazum Vlade RH s MMF-om, ni prateće dokumente i pisma iz kojih bi bilo vidljivo da se obvezala na smanjenje sredstava potrebnih za provedbu prava iz ovog zakona (za 18,69 posto) kako bi se uštedjelo 549,5 mln. kuna. Ove restrikcije reflektirale su se i na Rebalans

ovogodišnjeg Državnog proračuna kojim su smanjena sredstva namijenjena gradnji, kupnji ili adaptaciji kuća i stanova za invalide Domovinskog rata (za 6,6 posto) te iznos stambenih kredita HRVI (za 20 posto). Osim toga, Ministarstvo hrvatskih branitelja reduciralo je sredstva

Na krvi onih koji su stvorili ovu državu ne može se i ne smije se štedjeti.

namijenjena provođenju Nacionalnog programa zapošljavanja hrvatskih branitelja za 5 mln. kuna ili 40,15 posto. Tome treba dodati i to da je do 30 listopada za tu namjenu doznačeno svega 9 posto planiranih sredstava. Na krvi onih koji su stvorili ovu državu ne može se i ne smije se štedjeti, negodovao zastupnik. Na kraju je konstatirao da se izjava ministra Pančića na nedavnoj izbornoj konvenciji SDP-a u Đakovu, kako mu treba još dvije godine za demokratizaciju i detuđmanizaciju, savršeno uklapa u ovaj zakonski projekt, ali da to može proći samo privremeno.

Neprihvatljivo uskraćivanje stečenih prava

Ovaj zakonski prijedlog je tako loše napravljen da ga niti stotinu amandmana ne može poboljšati, konstatirao je **Ivica Tafra (HDZ)**. Nažalost, izgleda da je glavni motiv Vlade za predložene promjene bilo oduzimanje sredstava korisnicima prava iz već postojećeg zakona. Ne mogu prihvatiti da se uskraćuju prava hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima te HRVI, dok se, s druge strane, osiguravaju sredstva za one koji su sudjelovali u agresiji na Republiku Hrvatsku, bilo putem mirovina, u obnovi, kroz isplatu dječjih doplata i dr., izjavio je zastupnik. Izrazio je nevjericu da se pritisak MMF-a može dovesti do toga da se onima koji su stvarali hrvatsku državu, onima koju su bili spremni položiti svoje živote za domovinu, uskraćuju već stečena prava. Po njegovom mišljenju predloženom zakonu bi više odgovarao naziv Zakon o pravima HRVI i obitelji poginulih, nestalih ili zatočenih hrvatskih branitelja budući da, bar donekle, daje prava toj skupini, dok se na osnovi statusa hrvatskog branitelja ili dragovoljca ne ostvaruju

gotovo nikakva prava. U ovakvim uvjetima, kad se hrvatski branitelji, od vojnika do generala, optužuju i zatvaraju a dokazi o njihovoj eventualnoj krivnji traže od Beograda ne može se ni očekivati kvalitetan Zakon o njihovim i pravima njihovih obitelji, kaže zastupnik. Za to čemo, nažalost, morati pričekati neka bolja vremena i neku bolju Vladu. S druge strane, na Hrvatskoj televiziji se emitiraju emisije u kojima se agresor prikazuje kao žrtva, a žrtva kao agresor.

Branitelji izloženi medijskim, političkim i psihičkim pritiscima

Ovaj zakon, kojim se smanjuju materijalna prava hrvatskih branitelja, invalida i članova njihovih obitelji samo je jedan segment politike sadašnje Vlade prema hrvatskim braniteljima, konstatirao je **Drago Krpina (HDZ)**. Po njegovu sudu to nije najvažniji problem s kojim je ta populacija danas suočena. Riječ je o tome da navedena politika Vlade, predsjednika države, te glavnog državnog odvjetnika, stvara ozračje u kojem su hrvatski branitelji izloženi nevidenim medijskim, političkim i psihičkim pritiscima. Da bi ilustrirao koliko je njihov položaj danas nepodnošljiv spomenuo je, među ostalim, izjavu predsjednika države koji je organizatore mirnog prosvjeda hrvatskih branitelja u Splitu izjednačio s četnicima koji su 90. i 91. podigli barikade po Hrvatskoj, a glavni državni odvjetnik je sudionike tog prosvjeda okrivio za kolektivno kazneno djelo. Činjenica je, kaže, da se ukidaju prioriteta hrvatskih branitelja u obnovi i u Zakonu o poljoprivredi te da se njihova prava u tim segmentima potpuno izjednačavaju s onima koji su sudjelovali u razaranju Hrvatske. To je atak na ponos i dostojanstvo hrvatskih branitelja i ne može se popraviti nikakvim materijalnim pravima, naglašava zastupnik. Što to znači - pita zastupnik - kad Hrvatska televizija, koja je nakon 3. siječnja trebala postati javna, ukida, primjerice, emisiju "Hrvatski spomenar" u kojoj se podsjeća na istinite, stravične događaje iz novije hrvatske povijesti tijekom obrane od srpske agresije. Istodobno se prikazuju filmovi pojedinih autora koji su se, prema nekim informacijama, 1992. slikali u četničkim uniformama na okupiranim hrvatskim područjima.

Kada bi se financijske uštede predviđene ovim zakonom iskoristile za pokretanje gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta, siguran sam da hrvatski branitelji ne bi bili protiv toga da i sami sudjeluju u takvoj štednji, kaže zastupnik. Nažalost nije riječ o tome, već o činjenici da se hrvatske branitelje, nažalost, prikazuje kriminalcima, prevarantima, falsifikatorima, itd., a onda im se, po diktatu MMF-a, smanjuju i ukidaju njihova materijalna prava. Zbog toga treba glasovati protiv ovog Zakona, zaključio je, napomenuvši da bi ostavka aktualnog resornog ministra bila veliki doprinos poboljšanju položaja hrvatskih branitelja.

U svom ponovnom javljanju ministar **Pančić** je napomenuo da revizija nije izmišljotina ove Vlasti. U prilog tome podsjetio je na bezuspješni pokušaj pokojnog generala Červenka, prije nekoliko godina, da se provede blagi oblik revizije prava branitelja. Nažalost, zbog pritisaka onih koji su mimo zakona ili na sumnjiv način ostvarili određena prava, revizija je morala stati. Možda general Červenko nije uspio u svojoj namjeri jer je bio jedan od rijetkih generala Hrvatske vojske uistinu skromnih, zaključio je Pančić.

Drago Krpina mu je prigovorio da je ovom tvrdnjom uvrijedio veliki broj hrvatskih generala. Osim toga, general Červenko nije pred kamerama čitao presude prije presuda, kako ste to činili, negodovao je zastupnik.

Potom se javio za riječ **dr. Ivica Kostović (HDZ)** da bi ispravio netočnu usporedbu ministra Pančića. Kako reče, general Červenko je počeo reviziju, a ono što je počeo ministar nije revizija nego selektivni odabir ljudi, po nekom njemu znanom ključu, i njihov progon te pokušaj dokazivanja da su lažno stekli prava branitelja. Ti ljudi nikome nisu uzeli novce nego su ostvarivali navedena prava temeljem zakonskih rješenja. Potaknuta njegovom izjavom o generalu Červenku **Zdenka Babić-Petričević** prigovorila je Pančiću da bi, kao ministar hrvatskih branitelja, morao štiti hrvatske branitelje (zar hrvatski general nije i hrvatski branitelj). Nakon Pančićeva pojašnjenja da ga je na tu izjavu ponukala rasprava generala Česića-Rojša, koji je govorio o generalima bliskim ovoj, ali i bivšoj vlasti, zastupnica mu je spočitnula da ne bi smio govoriti o podjeli generala. Nije točno, kaže, da

su hrvatski generali težili bilo kojoj političkoj stranci, osim slobodnoj, neovisnoj državi Hrvatskoj.

Polazišta socijalne politike u suprotnosti s Programom Vlade

Za **dr. Ljerku Mintas-Hodak (HDZ)** ovaj zakon nije prihvatljiv prvenstveno stoga jer se njime smanjuju prava hrvatskih branitelja i obitelji poginulih, nestalih i zatočenih branitelja i to uz obrazloženje o potrebi štednje, iako se na toj kategoriji građana, kao i na djeci, ne bi smjelo štedjeti. Predlagatelj tvrdi da se to čini radi izjednačavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, u ovako teškoj gospodarskoj situaciji, s ostalim građanima Hrvatske, a zastupnica smatra da oni moraju imati neka veća prava (to nisu privilegije koje bi se morale kresati) jer je, zahvaljujući njihovoj borbi i žrtvama, stvorena hrvatska država. Zahvalnost hrvatskim braniteljima bi trebalo iskazivati brigom i odgovarajućim odnosom javnosti prema njima, a ne smanjivanjem socijalnih prava, negodovala je. Uostalom, u četverogodišnjem programu Vlade jasno stoji da se zatečena socijalna prava neće smanjivati, pa tako i prava branitelja i svih stradalnika Domovinskog rata. Znači, Vlada je odustala od svog četverogodišnjeg programa, za koji je dobila podršku ovog Sabora, budući da je donijela polazišta socijalne politike za 2001. te osnove za 2002. koje su potpuno u suprotnosti s tim programom, zaključuje zastupnica. A najgore je to što Sabor uopće nije o tome raspravljao, već je razmatrao samo pojedinačne zakone iz tzv. socijalnog paketa, a sada je i Zakon o pravima branitelja upao u tu nesretnu kategoriju.

Možda bi trebalo prihvatiti predložene restrikcije u okviru socijalne politike, kada bi bilo ikakve garancije da će ta sredstva biti iskorištena za investicije.

Možda bi, čak, imalo smisla prihvatiti predložene restrikcije u okviru socijalne politike, kada bi bilo ikakve garancije da će ta sredstva biti iskorištena za investicije i kada bi ova Vlada napokon pokušala razgovarati o tome kako pojačati prihodovnu

stranu Proračuna. To bi trebalo zakonski regulirati, ali ne na način da zakonski prijedlog dođe pred zastupnike zadnji čas i da se, pod pritiskom MMF-a, mora donijeti na brzinu (sudeći po članku objavljenom u "Slobodnoj Dalmaciji", to, očito, nije jedini strani utjecaj kojem smo izloženi). Zbog svega toga ne trebaju nas čuditi današnji, pa i budući prosvjedi hrvatskih branitelja ispred Sabora. Ono što nas treba čuditi su kordoni policije koja štiti nas, demokratski izabrane zastupnike, od našeg naroda i od branitelja.

Više razumijevanja za stradalnike Domovinskog rata

Nema sumnje da bi bilo dobro da smo imali više vremena da temeljito proanaliziramo predložena rješenja, ali nije točno da se ovaj zakon donosi na brzinu, primijetila je **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Naime, nekoliko varijanti zakonskog teksta razmatrano je u okviru pojedinih udruga te Ministarstva i Vlade. Činjenica je, međutim, da su neke udruge iznosile konkretne prijedloge dok su druge politizirale, što nije pridonijelo rješavanju problema invalida i branitelja. Budući da se u dosadašnjoj raspravi dosta koristila sintagma "lažni invalid", zastupnica je podsjetila na to da su mnogi zastupnici prilikom donošenja postojećeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja upozoravali na to da će se ta prava teško realizirati u praksi, ako se ne napravi ozbiljna revizija. Naime, još 1997., 1998. godine predsjednik HVIDRA-e gospodin Liović tvrdio je da ima oko 30 do 40 posto lažnih invalida. Nažalost, to do danas nije učinjeno jer su oni koji su započeli s revizijama bili napadani kao da su na stupu srama.

Stvarni invalidi ne politiziraju, kaže zastupnica. Spomenula je da se ovih dana ponovo susrela sa skupinom teških invalida - kvadrilegičara i paraplegičara, koji se žale da ih godinama nitko nije došao posjetiti i upitati treba li im što. Nasreću, veliki postotak invalida je stambeno zbrinut, ali kuće koje su dobili su tako nekvalitetno građene da već nakon par godina trebaju ozbiljnu rekonstrukciju. Osim toga, zbog nekoordiniranog rada stambenih komisija Ministarstva obrane i Ureda za prognane nekim stradalnicima dodijeljena su po dva stana a nekima niti jedan.

Zastupnica je u nastavku napomenula da podržava amandmane SDP-a, među kojima i onaj sukladan amandmanskom zahtjevu Odbora za veterane, da se najtežim invalidima Domovinskog rata omogućiti da zadrže pravo na doplatu za njegu i pomoć druge osobe, bez obzira na to koriste li usluge te osobe. Međutim, za tu kategoriju građana treba napraviti daleko više, a to nije uvijek vezano uz novčane izdatke. Naime, trebali bismo imati više razumijevanja za njih i češće ih se sjetiti, a ne samo kad nam je to potrebno, zaključila je.

Nije točno da najteže invalide Domovinskog rata nitko nije obilazio, prosvjedovao je **dr. Juraj Njavro (HDZ)**. Ja sam to činio a za druge ne znam, kao što ne znam ni da li ih je netko obilazio iz politikantskih, humanih ili medicinskih razloga. Kamo sreće, kaže, da im vi za ovo vrijeme niste ukinuli veliki dio prava. Nema sumnje da je kod utvrđivanja prava branitelja bilo propusta, ali nisu svi lažni invalidi, lažni generali, itd. Uostalom, u Ministarstvu hrvatskih branitelja se redovito rade revizije. Naime, u okviru Ministarstva postoji prvostupanjsko i drugostupanjsko revizijsko povjerenstvo koja rješavaju ta pitanja.

Snježana Biga-Friganović je rekla da nije mislila na kolegu Njavru, koji je, kao ministar hrvatskih branitelja, zasigurno obilazio invalide Domovinskog rata. Aludirala je, kaže, na predstavnike ranije vlasti, a ne odriče se odgovornosti ni za sve ono što nije učinjeno u posljednje dvije godine. Napomenula je da su joj predstavnici Inicijativnog odbora Udruge 100-postotnih invalida prve grupe rekli da ih se nije obilazilo i da nije postojao interes za njihove svakodnevne probleme. Upravo to ih je, kaže, ponukalo na formiranje Inicijativnog odbora za osnivanje udruge koja će se boriti isključivo za njihove interese.

Replicirajući joj, **Jadranka Kosor** je ostala pri stanovištu da se zakon donosi na brzinu. To je potkrijepila podatkom da je i u prvoj i u drugoj fazi zastupnicima ostavljen na raspolaganje samo dan i pol da se pripreme za raspravu te da nije uvažen zahtjev matičnog Odbora za odgodu odlučivanja. A što se tiče zamjerki da se o braniteljima premalo govorilo na Televiziji, njih bi trebalo uputiti na adresu Vijeća HRT-a. U tom kontekstu trebalo bi zatražiti odgovor na pitanje zašto u subotu u glavnim informativnim emisijama HRT-a nije

bilo ni riječi o održanoj KONvenciji udruge roditelja poginulih hrvatskih branitelja. Na kraju je izrazila mišljenje da je i kolegica Friganović, dok je bila u oporbi u proteklih 10 godina mogla kontaktirati s udru-gama proizašlim iz Domovinskog rata, kao što to ona čini danas, kao oporbena zastupnica.

Dr. Ivica Kostović se složio s tvrdnjom zastupnice Friganović da ni u vrijeme HDZ-a na televiziji nije prikazivano dovoljno emisija o stradanjima i problemima invalida iz Domovinskog rata. Međutim, ovo što se danas događa je - kaže - neprihvatljivo. Naime, danas se svi branitelji sustavno kategoriziraju ili u lažne invalide ili u švercere ili kandidate za Haag.

U nastavku je napomenuo da je Vlada poklanjala itekakvu pozornost najtežoj skupini invalida, budući da je za svaku osobu imala poseban program o kojem je odlučivao premijer i njegovi ministri. Kuće za njih građene su po svjetskim standardima ali nije isključena mogućnost da se i u takvim objektima dogodi neki propust.

Dr. Juraj Njavro je ponovo ispravio, kako reče, krivi navod zastupnice Friganović, da nitko od Vladinih dužnosnika nije obilazio teške invalide (I sam je bio Vladin dužnosnik). Spočitnuo joj je, također, da nije rekla da je obišla, nego da je primila grupu invalida. Po njegovim riječima činjenica da ni ranije u TV programu ta kategorija građana nije bila dovoljno zastupljena dokaz je da televizija nije bila pod utjecajem HDZ-a.

Milan Kovač zatražio je da se provjeri informacija objavljena u TV-Dnevniku, da predsjednik Sabora nije htio primiti delegaciju prosvjednika. Na to ga je ponukala tvrdnja zastupnice Friganović, da predsjednik HVIDRA-e nije htio doći na razgovor kod predsjednika Sabora. **Mr. Arlović** je potvrdio da je predsjednik Tomčić tijekom zasjedanja informirao zastupnike o tome kako je htio razgovarati s predstavnicima prosvjednika, ali da oni nisu došli na razgovor.

Istina je u brojkama

Đuro Dečak (HDZ) je prigovorio da je u središnjem Dnevniku objavljena netočna vijest da je Koordinacija udruge proizašlih iz Domovinskog rata podržala končani prijedlog zakona. Baš suprotno, uputila je brojne amandmane, rekao je, a to je

učinio i on sam. Jasno im je da je moguće ostvariti tek oko 80 posto potreba, a da će preostale biti na redu poslije.

Prigovorio je predlagatelju što nije poslušao oporbu i popravio važeći zakon nego ponudio potpuno novi. Kakav je govori broj podnijetih amandmana (oko 140).

Osim toga ne pridržava se načela za socijalnu i materijalnu sigurnost, sotonizira se Domovinski rat, a branitelji privode na obavjesne razgovore, pa ga zanima kome je u interesu od Domovinskog rata napraviti nacionalnu sramotu a ne nacionalni ponos.

Branitelji su ogorčeni, na to da netko, a zna se i tko, za "šaku vlasti" proglašava svoju državu agresorskom. Podsjećaju na 1070 pobijenih Hrvata i 15.000 poginulih, 33.000 invalida Domovinskog rata i svu materijalnu štetu, te pitaju - tko će za to odgovarati.

U svezi s time drži da se moglo od agresora tražiti naknadu za obitelji poginulih branitelja, kao što je bilo uobičajeno nakon 1. i 2. svjetskog rata. Nameće se pitanje ne prikriva li se možda time zločin počinjen nad hrvatskim narodom.

S obzirom na to da MMF određuje pravila igre, i visinu primanja braniteljske populacije nameće se još jedno pitanje - što je s hrvatskim suverenitetom.

Naime, branitelji prigovaraju vlasti da ne poduzima ništa kako bi se Hrvati osjećali kao pobjednici. Oni to doduše jesu u moralnom ali ne i u materijalnom smislu, a sve dotle dok agresor ne podmiri načinjenu materijalnu štetu.

Šteti se, i to ne malo upravo na stradalničkoj populaciji. U samo jednoj godini uštedjet će se 997 milijuna 984 tisuće 581 kuna i 50 lipa, a ne 549 milijuna 528 kuna i 74 lipa, kao što je izračunalo Ministarstvo hrvatskih branitelja.

U prosjeku, po korisniku, stečena prava smanjuju se za 37,30 posto, a obiteljske mirovine u prosjeku za 35,43 posto. Najoštećeniji su ratni vojni invalidi od 1. do 4. stupnja i smanjuju im se prava u prosjeku za 52,10 posto. Nezaposlenim ratnim vojnim invalidima smanjuje se 28,13 posto a invalidima desete skupine čak 67,35 posto.

Sve dotle dok se domovinski rat ne svede u odgovarajuće zakonske okvire biti će "prepucavanja", rekao je proglasivši a bivšu i ovu vladu

odgovornom što nije tražila isplatu ratne odštete za naknadu stradalničkoj populaciji.

Stjepan Henezi (SDP) je replicirao zastupniku Dečaku začuden njegovom prenošenjem rasprave Odbora za hrvatske veterane. Ispravlja - bilo je upućeno oko 17 a ne 140 amandmana kako reče zastupnik. Što se tiče štednje, ne može se štedjeti nešto čega nema, a novca nema, rekao je.

Što se tiče štednje, ne može se štedjeti nešto čega nema, a novca nema.

Đuro Dečak (HDZ) je potvrdio da se zaista radi o desetak amandmana i dodao kako je ministar upoznat sa stajalištem koordinacije udruge.

Važeća prava nisu ostvarena

Milanka Opačić (SDP) je ukazala na to da mnoga prava iz važećeg zakona nisu ostvarivana, a trebala su biti. Razlog je u tome što obje vlade imaju isti problem, nestašicu novca.

Visina odljeva iz proračuna za obnovu iznosi 65 milijardi DEM, a to je za malu zemlju kao što je Hrvatska izuzetno velik novac.

Đuro Dečak je replicirao na upotrebu "naša i vaša vlada" i ustvrdio da su branitelji zaista oštećeni time što nisu ostvarili prava iz važećeg zakona, ali je ova Vlada otišla i korak dalje "krećući" ih i dalje.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) tvrdi da će se "skresati" i više od 900 milijuna, neprihvaćajući način razmišljanja po kojem se može smanjiti ako je već prije smanjeno. Bivša je vlast izdvajala više nego sadašnja, istaknuo je.

Za riječ se javio predstavnik predlagatelja **Ivica Pančić**, potaknut razmišljanjem gospodina Dečaka da Vlada ovim mjerama možda prikriva zločin nad hrvatskim narodom. Vjerujući kako to nisu razmišljanja hrvatske javnosti podsjetio je na odredbe Erdutskog sporazuma koji broj mogućih srpskih zločinaca ograničava na 20 osoba. Ova Vlada misli da svaki zločinac mora odgovarati za svoje nedjelo bez obzira na broj, pa to moraju i najodgovorniji ljudi u Srbiji.

Đuro Dečak je ustrajao na stavu, potkrepljujući ga tvrdnjom da vlast nije poduzela ništa da ispita one osobe koje su bili potpisnici referenduma o pripajanju SAO Krajini, a isto-

vremeno zločince traži u redovima pobjednika.

Ministar je točno citirao Erutski sporazumu koji se oslanja na brojku, ali smatra da treba znati da ratni zločin ne zastarijeva.

Izrazio je bojazan da će za zločine neće odgovarati stvarni počinitelji, i smatrao kako treba jasno reći da hrvatske oružane snage nisu vodile rat protiv Srba nego četnika i da je veliki broj pripadnika srpskog naroda sudjelovao u obrani Hrvatske.

Ratni zločin ne zastarijeva

Vladimir Šeks (HDZ) je rekao da se pod 20 osoba za koje se drži da su počinili ratni zločin misli na one koji su imali prebivalište na području Podunavlja. Vlast je potpisujući odredbe sporazuma imala na umu činjenicu da ratni zločin ne zastarijeva.

Dr. Ivica Kostović (HDZ) je dodao da Erutski sporazum ne donosi oprost ratnim zločincima, a to ne dopuštaju ni naši zakoni. Osim toga, i haški je sud dužan, prema dokumentaciji UN-a, podizati optužnice.

U ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina **Tibor Santo** je ustvrdio - nema dvojbi o zaslugama branitelja, ali smatra da u raspravi treba jasno reći da mnogi, zbog invaliditeta, ne mogu više brinuti o sebi, a da mnogi ne rade zato jer su im firme propale dok su bili na bojišnici. Iz svega toga proizlazi problem kako branitelje integrirati u zajednicu.

Govoreći o obeštećenju, napominje kako valja znati da nije bilo proglašeno ratno stanje, i da optužnica koja tereti Slobodana Miloševića sada daje nadu da će se obeštećenje ipak moći zatražiti.

U glasovanju za zakonski tekst obećao je dati svoj glas za rješenja s kojima će populacija koja je, nedvojbeno zaslužna, dobiti ono što joj pripada.

Važeći je zakon, po ocjeni zastupnika, iako donijet konsenzusom, bio preambiciozan, rekao je. Branitelje smeta to što se ne cijeni njihova žrtva, i ne uključuje u društvo, te će radi ocjene da je zakonu potrebna dorada, biti za treće čitanje.

U ime Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a, **Tonči Tadić** je rekao da bi Vlada, kada to već ne vidi MMF, morala imati u vidu činjenicu da je u Hrvatskoj vođen rat, i da ona za razliku od drugih zemalja ima obveze

prema svojim braniteljima. MMF pak za sve predlaže ista rješenja.

Ovaj zakonski prijedlog ne uvažava činjenicu da su većina nezaposlenih branitelji, da ih treba zaposliti, da im treba dati prednost pri zapošljavanju, pomoći kod samozapošljavanja i predvidjeti kredite pri kupnji nekretnina i automobila. To im nije jamčila ni bivša ni sadašnja vlast, prigovorio je.

Dao je primjer pripadnika HOS-a koji je u postrojbi od početka 1991. godine, dvaput je bio ranjen, a na ime "privilegija" prima samo 270 kuna mjesečno. Od 1996. godine kada je demobiliziran, ne radi.

Prilog je to raspravi o sustavu koji stvara sliku branitelja kao osoba koje su na mutan način stekle privilegije, čime se, rekao je, ne odužujemo na pravi način osobama koje su najviše doprinijele stvaranju Hrvatske. Naprotiv, ovom je zakonu trebala prethoditi rasprava o skrbi za branitelje, rekao je.

Dr. Ljerka Mintar-Hodak (HDZ) se usprotivila rečenome da ni prethodna vlast nije imala programe financiranja, kreditiranja i samozapošljavanja branitelja. Programi su postojali rekla je, kao i program dodjele zemljišta. Međutim, ostaje činjenica da nije bilo dovoljno sredstava za sve koji su pokazali zainteres za zemljište.

Branitelji su omalovažavani

Tonči Tadić je precizirao - bivša vlast nije mogla zajamčiti sredstva, a postojala je želja da to učini.

Dr. Juraj Njavro je prigovorio što je sada "nagrada" braniteljima koji su stvorili samostalnu, suverenu i demokratsku državu da slušaju diktat činovnika MMF-a.

Javno je predsjednik Sabora rekao da je Vlada morala podnijeti izvješće o provedenim restrikcijama, čime je, Ministarstvo branitelja dovedeno pred gotov čin. Međutim, branitelji su i ranije bili omalovažavani, da bi uslijedila je saborska rasprava, a zatim i odgovor javnosti.

Prije 3. siječnja 2000. godine, Vlast je međutim davala drugačija obećanja. Sada međutim, umjesto da kao Amerikanci koji cijene svoje veterane, nastojimo riješiti pitanje branitelja, klanjamo se MMF-u radi malo milostinje i punjenje mršavog državnog proračuna.

Vladimir Šepčić (SDP) smatra da netko mora odgovarati što su ukinuta

tolika radna mjesta, a ovakve rasprave vrijeđaju branitelje zato što je njihov položaj zapravo posljedica ukupnog stanja u gospodarstvu. Smatra da će trebati dosta vremena da stane na zdrave noge. Trebati za otvarati radna mjesta, i zapošljavati branitelje kako ne bi trebali čekati sredstva iz proračuna jer im takav položaj dodatno uništava dostojanstvo.

U odgovoru na repliku **dr. Juraj Njavro** je prigovorio što je tako malo branitelja zaposleno u prošloj godini. Štoviše, ukinuta je mogućnost dodjele poljoprivrednog zemljišta, i pravo plodouživanja, te napominje da je do dolaska nove vlasti, za zapošljavanje branitelja utrošeno 320 milijuna kuna.

Dr. Ljerka Mintas-Hodak je rekla da predloženi zakon nije samo u suprotosti s danim bećanjima nego i četvorogodišnjim programom Vlada koji je jednoglasno usvojen u Saboru.

Riječ je potom zabražao ministar **Ivica Pančić**, rekavši da jedino može obećati da će se uzeti u obzir dobre prijedloge, a neki će, premda već sada dobri, čekati neka u gospodarskom smislu, bolja vremena.

Zahtjev udruga za odgodom

U nastavku sjednice predsjednica Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost **Đurđa Adlešić** izvijestila je da se Predsjedništvo Odbora sastalo s Republičkom koordinacijom udruga, da je na tom sastanku bio i ministar **Pančić** i da je razgovor bio tolerantan s mogućnošću donošenja zakona konsenzusom. No kako ima oko 200 amandmana udruge ih nisu stigle pročitati, rekla je zastupnica i prenijela njihov zahtjev za odgodu glasovanja do 24. listopada (srijede.)

Luka Trconić u ime Kluba zastupnika HSS-a predložio je prekid sjednice od petnaest minuta radi konzultacija klubova, a **Vesna Škare-Ožbolt** podržala je u ime Kluba zastupnika DC-a prijedlog koji je iznijela zastupnica Adlešić. Trebalo bi ostaviti vremena udrugama da prouče amandmane jer ih ima više od dvjesto, rekla je. S time je suglasan i Klub zastupnika HDZ-a, rekao je **Vladimir Šeks** i podsjetio da je ovaj Klub prigovarao na ubrzano donošenje ovog zakona jer da će se to odraziti na kvaliteti zakona.

Predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** odredio je

zatim stanku od pola sata za konzultaciju klubova i njegov sastanak s predsjednicima klubova zastupnika. A nakon stanke je izvijestio zastupnike da nije postignut dogovor o odgodi glasovanja o ovom zakonu za 24. listopada da je predložio glasovanje, no **Vladimir Šeks** je zatražio petnaestominutnu stanku radi sjednice Kluba zastupnika HDZ-a i zauzimanja stajališta o tome. **Stjepan Henezi** imao je poslovničku primjedbu i rekao da Predsjedništvo Odbora izlazi s prijedlogom nakon što je rasprava završena na što je **Durđa Adlešić** objasnila da to nije bio zahtjev Odbora već informacija o spomenutom sastanku.

Nakon stanke **Vladimir Šeks** izvijestio je o stajalištu Kluba zastupnika HDZ-a i naglasio da se taj Klub zauzima, da se zauzima i da će se zauzimati da se bilo kakve promjene u statusu hrvatskih branitelja, dragovoljaca, članova njihovih obitelji, stradalnika Domovinskog rata donesu konsenzusom svih političkih snaga i stranaka u Hrvatskom saboru i hrvatskom političkom životu. Klub zastupnika HDZ-a drži da bi radi potrebe nalaženja tog konsenzusa odnosno kompromisa prema nacionalnom konsenzusu u vezi s ovim zakonskim prijedlogom, čije je drugo čitanje išlo ubrzanim tempom u kojem još uvijek postoje različita stajališta i neusuglašenost te 166 amandmana, odlučivanje trebalo pomaknuti za 24. listopada. Mr. **Mato Arlović** u ime Kluba zastupnika SDP-a naznačio je da je dio konsenzusa postignut s velikim brojem udruga kroz Ministarstvo i Vladu i da je izražen u amandmanima Vlade RH koji su stigli na sjednicu još dok se raspravljalo o Prijedlogu zakona. Činjenica je da značajan dio podnesenih amandmana sada više ne korenspondira ni s amandmanima o kojima je postignuto suglasje Vlade i predstavnika udruga a još manje s rješenjima iz prvog čitanja odnosno Konačnog prijedloga zakona. Zbog toga Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje da bi bilo vrlo teško postići konsenzus među strankama u Parlamentu i zbog toga predlaže da se glasa o ovom zakonu (bez odgode).

Dr. **Mate Granić** rekao je da Klub zastupnika DC-a kao minimum predlaže odgodu rasprave za idući tjedan uz pokušavanje postizanja što većeg stupnja konsenzusa iako smatraju, da bi bilo bolje treće čitanje s obzirom na broj amandmana.

Ljubo Česić-Rojs imao je ispravak navoda zastupnika mr. Arlovića "da je

postignut konsenzus s jednim dijelom udruga". Pitao je o kojim se udrugama radi. Mr. **Mato Arlović** odgovorio je da su svi oni koji su gledali televiziju neku večer mogli vidjeti koje su udruge bile na razgovoru u Vladi i koje su postigle dogovor oko (ne svih) amandmana. **Đuro Dečak** ispravio je predgovornika i rekao da nikakav dogovor Koordinacije udruga proizašlih iz Domovinskog rata s Vladom nije postignut osim da sudjeluje u izradi zajedničkih amandmana (minister Pančić prihvatio ih je deset na sjednici Odbora za veterane) a sada se barata s amandmanima Vlade s kojima Koordinacija (ni zastupnik) nije upoznata, naglasio je rekavši da stoga osporava pravo da netko govori da je Koordinacija udruga prihvatila ovaj zakon.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** rekao je, radi ispravnog informiranja javnosti, da su amandmani Vlade dan ranije došli na "klupe" i da su se zastupnici morali s njima upoznati. Zatim je dao na glasovanje, sukladno informaciji sa sjednice Predsjedništva Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a da se rasprava o amandmanima na Konačni prijedlog ovog zakona odgađa za 24. listopada.

Glasovanjem zastupnici to nisu prihvatili (35 glasova "za", 59 "protiv" i 9 "suzdržanih") kao ni prijedlog Kluba zastupnika DC-a da se provede treće čitanje (37 "za", 64 "protiv" i tri "suzdržana").

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Temeljne odredbe bez (većih) izmjena

Zatim se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima pri čemu je ministar **Ivica Pančić** iznio stajalište predlagatelja zakona o svakom pojedinom amandmanu u slučaju neprihvatanja amandmana "presudili" su zastupnici svojim glasovanjem. Tako je djelomično prihvaćen amandman Odbora za zakonodavstvo (članak 1).

Međutim, ni predlagatelj a niti zastupnici glasovanjem nisu prihvatili amandman Kluba zastupnika HDZ-a na isti članak (da se doda iza riječi poginulog branitelja riječ "umrlog") uz objašnjenje ministra **Ivice Pančića** da je u definiciji poginulog branitelja uključena i

obitelj umrlog branitelja premda je dr. **Juraj Njavro** u ime predlagatelja amandmana rekao da nije isto umrijeti i poginuti i da misli da je svakom jasna ta razlika. Isti ishod bio je i s drugim amandmanom Kluba zastupnika HDZ-a na članak 1. (dodati i "hrvatski branitelj u neprijateljskim logorima", ... "dragovoljaca") kao i s onim na članak 2. (brisati riječi "vojska i policija", potpuno novi tekst stavka 3. o statusu hrvatskoga dragovoljca). Ministar je objasnio da se potonji amandman ne prihvaća jer da je već sadržan u određenoj mjeri u članku 2. Dr. **Juraj Njavro** naglasio je da je potrebno izričito naglasiti značenje dragovoljca.

Nije prihvaćen ni amandman dr. **Jurja Njavre**: novi članak iza članka 1. - Domovinski je rat obrambeni koji je RH vodila od 30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996. protiv tzv. JNA i terorističkih paravojnih srbočetničkih organizacija - premda je zastupnik ostao kod svog zahtjeva i dodatno ga potvrdio, jer, kako je rekao ministar **Ivica Pančić**, Domovinski je rat u Konačnom prijedlogu ovog zakona definiran u smislu razdoblja trajanja preuzetih iz osnova preambule Ustava RH te Deklaracije o Domovinskom ratu u kojoj je agresor točno definiran. Odbijen je i amandman istog zastupnika kojim je tražio uvođenje odredbe o postrojbi "Prvi hrvatski redarstvenik" nastaloj u Domovinskom ratu 5. kolovoza 1990. Pri tome je ministar **Pančić** podsjetio na prijedlog udruga u članku 2. stavku 3. (dragovoljac) te da se Domovinski rat predloženim zakonom definira od 1991. do 1995. godine. Dr. **Juraj Njavro** je odgovorio da misli da je svima znano što se dogodilo 17. kolovoza 1990. te da je "Prvi hrvatski redarstvenik" prva dragovoljačka postrojba (zastupnik rekao udruga na što je ministar rekao da je udruga formirana 1993. a zastupnik **Jarnjak** potvrdio da je postrojba formirana 5. kolovoza 1990. u Svetošimunskoj) oformljena 5. kolovoza 1990. i da to treba istaći.

Na isti članak 2. djelomično je prihvaćen prvi dio (bojišnica) a u potpunosti (govori se tko je dragovoljac iz Domovinskog rata) drugi dio amandmana Odbora za ratne veterane, ali ne i amandman Kluba zastupnika HDZ-a na isti potonji stavak (dragovoljac - djelomično prihvaćen kroz definiciju Odbora za ratne veterane) pri čemu je dr. **Juraj Njavro** zatražio da se kod drago-

voljaca navede datum od 30. svibnja 1990. do 15. siječnja 1992. Ministar **Ivica Pančić** pojasnio je da je to razdoblje u Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih žrtava rata definirano kao razdoblje pripreme u obrani RH. **Đuro Dečak** upozorio da se ovako negira sve ono što se zove borbeni sektor. Jedna postrojba ima svoj borbeni sektor, prateće jedinice, logistiku i po međunarodnim pravilima sva prava odnose se na sve mobilizirane (bez obzira na bojišnicu) pa bio on skladištar ili strijelac.

Odbor za zakonodavstvo povukao je svoj amandman na članak 3. (definicija obitelji poginulog hrvatskog branitelja), a amandman dr. Jurja Njavre na isti članak - poginuli ili umrli hrvatski branitelj da se ubroji i suicid) nije prihvaćen premda ga je dr. **Juraj Njavro** dodatno obrazložio i zatražio njegovo prihvaćanje. Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika HDZ-a na isti članak 3. i potonji sadržaj (ministar objasnio da je djelomično sadržan u ponuđenom rješenju članka 3.) kao ni amandman zastupnika Đure Dečaka. Ovim je amandmanom trebalo samo izjednačiti statusno pravo oboljelog, ozlijeđenog i ranjenog hrvatskoga branitelja poglavito u dijelu suicidnosti, objasnio je **Đuro Dečak**.

Kao bespredmetan odbijen je amandman **Milana Kovača** i **Jadranke Kosor** (isti članak 3. - traži se brisanja razdoblja u kojem je branitelj umro od rane, povrede, ozljede ili bolesti) pri čemu je **Milan Kovač** rekao da je žalosno čuti od ministra da je amandman bespredmetan te pitao gdje je tu zaštita ljudskih prava jer da je ovaj članak suprotan Ustavu RH.

Prihvaćeni su amandmani Odbora za zakonodavstvo na članak 7. (zatočenik u neprijateljskom logoru - koji je poznat i registriran u Uredu za zatočene i nestale Vlade RH), članak 8. (mijenjanje uvodne rečenice), članak 9. (definicija neprijateljskoga logora) te na članke 10. (ostvarivanje prava iz ovog zakona) i 14. (pravo na obiteljsku mirovinu). No nije prihvaćen amandman Kluba zastupnika HDZ-a na članak 8. (u određivanju pojma članova obitelji poginulog, zatočenog ili nestalog branitelja da se navede i umrlog) kao ni onaj na naslov Glave II (dodati umrlog, zatočenog ili nestalog branitelja) i na članak 12. (obiteljska invalidnina - i za članove obitelji umrlog branitelja), premda je dr. **Juraj Njavro** nakon obrazloženja ministra Pančića za

neprihvaćanje tih amandmana objasnio da je bitna razlika između riječi "poginuli" i "umrli" (u logorima je bilo i zatočenih i umrlih i nestalih, za koje još ne znamo njihovu sudbinu).

Odbor za zakonodavstvo povukao je svoj amandman na članak 14. (da pravo na obiteljsku invalidninu mogu ostvariti osobe iz stavka 2. - očuh itd. pod uvjetom da je roditelju hrvatskoga branitelja odlukom suda oduzeto pravo na roditeljsku skrb) nakon što je ministar Ivica Pančić odbio amandman jer da se ne vidi razlog oduzimanja tog prava.

Nadalje, nisu prihvaćeni amandmani Kluba zastupnika HDZ-a iako je dr. **Juraj Njavro** dao pojašnjenja ali ih i tražio, kojima se predlažu drugačija osnovica za određivanje visine obiteljske invalidnine (tri amandmana na članak 15. - 100 posto mjesečne isplaćene neto plaće svih zaposlenih u RH u prošloj godini, pravo na obiteljsku invalidninu roditeljima bez obzira da li su u radnom odnosu ili primaju mirovinu i drugo).

Međutim, prihvaćen je amandman ovog Kluba na isti članak 15. s novom odredbom da djeca, posvojenici i pastorčad poginulog i umrlog hrvatskog branitelja ostvaruju pravo na naknadu obiteljske invalidnine i nakon završetka redovnog školovanja ako su nezaposlena, a najduže 12 mjeseci nakon završetka redovnog školovanja (identične amandmane podnijeli Jadranka Kosor i Đuro Dečak). Na taj članak ali i članak 16. (prihvaćeni su amandmani Odbora za zakonodavstvo nomotehničke naravi).

Na odredbe (članak 17.) koje se odnose na povećanu obiteljsku invalidninu Klub zastupnika HDZ-a podnio je tri amandmana (navodi se tko bi sve imao pravo na povećanu obiteljsku invalidninu - isti amandman podnijeli i Jadranka Kosor i Đuro Dečak), no nisu prihvaćeni uz obrazloženje ministra **Ivice Pančića** da se predlagateljnim rješenjima predviđa samo izračun visine povećane obiteljske invalidnine kad to pravo koriste roditelji kao sukorisnici.

Zastupnici HDZ-a napustili sabornicu

U ime Kluba zastupnika HDZ-a riječ je zatražio **Vladimir Šeks** i rekao da je ovaj Klub zastupnika težio za konsenzusom no da se glavnina njihovih bitnih amandmana odbija i da se vidi da će u skladu s tim ići i

sljedeće stajalište ministra. - Oko ove točke više nećemo sudjelovati u radu Sabora i napustiti ćemo sabornicu i tako izraziti svoje stajalište prema stajalištu Vlade i parlamentarne većine prema amandmanima Kluba zastupnika HDZ-a, rekao je zastupnik i pozvao zastupnike HDZ-a da izađu iz sabornice.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** zatražio je provjeru kvoruma i rekao da se sjednica neće prekidati i zastupnici su nastavili s radom.

Ministar **Ivica Pančić** nastavio je s izjašnjavanjem o amandmanima navodeći da predlagatelj prihvaća amandmane Odbora za zakonodavstvo (članci 18, 19, 20, 21 - dotjerivanje teksta) ali ne i amandmane Kluba zastupnika HDZ-a na odredbe o uvećanoj obiteljskoj invalidnini (članak 18.), odredbe o oštećenju organizma (članak 20.), odredbe o osobnoj invalidnini (članak 21.) kao ni amandman Jadranke Kosor i Milana Kovača na ove potonje odredbe. Kažimo da se i o tim amandmanima glasovalo (kad ih predlagatelj ne prihvaća) no zastupnici su se priklonili stajalištu Vlade RH. Isti ishod bio je i za daljnje amandmane Kluba zastupnika HDZ-a a koji su se odnosili na rješenja iz članka 23. (osnovica za određivanje doplatka za njegu i pomoć), članka 26. (osnovica za određivanje ortopedskog doplatka), članka 27. (posebni dodatak - identičan amandman Milana Kovača i Jadranke Kosor), članak 30. (medicinska, fizikalna rehabilitacija) i članka 31. (profesionalna rehabilitacija).

Prihvaćen je amandman Kluba zastupnika SDP-a na odredbe članka 24. (ortopedski doplatka) a s time i identičan amandman Odbora za ratne veterane kao i amandmani Odbora za zakonodavstvo (članci 24. i 26.) kojima se tekst uređuje.

Ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata **Ivica Pančić** pozitivno se očitovao i o amandmanu pod rednim brojem 61, kojega je podnio Odbor za zakonodavstvo. Nije prihvatio sljedeći amandman kojega je uputio Klub zastupnika HDZ-a, kojim se "HRVI iz Domovinskog rata oslobađaju plaćanja doprinosa i dodatka na plaću i mirovinu, a poreza i prireza iz plaće i mirovine, razmjerno utvrđenom postotku oštećenja organizma". Uslijedilo je glasovanje nakon kojega je konstatirano da rečeni amandman

nije prošao. Nije prihvatio ni slijedeći amandman kojega je potpisao Klub zastupnika SDP-a. Podsjetimo, njime je predloženo da se u članku 33. iza riječi: "umrlog HRVI iz Domovinskog rata", dodaju i riječi: "i dragovoljaca Domovinskog rata". Ministar je ocijenio da bi ovaj prijedlog trebalo razmotriti u posebnom zakonu o hrvatskim dragovoljcima, nakon što se utvrdi njihov točan broj. Ovo obrazloženje prihvatilo je u ime Kluba SDP-a, zastupnik mr. **Mato Arlović**, i povukao amandman.

Slijedeći amandman također je podnio Klub zastupnika HDZ-a, a njime se predlažu izmjene i dopune članka 33., u kojemu se predviđaju troškovi u slučaju smrti i pokopa branitelja. Ovaj amandman ministar je prihvatio, dok slijedeći, istoga podnositelja nije mogao usvojiti. U obrazloženju je istaknuo da bi i taj amandman mogao biti prihvaćen, ali tek nakon izrade kompletne evidencije svih hrvatskih branitelja. Ovim amandmanom kojega Vlada nije prihvatila, bilo je predloženo da se u članku 33. izmjeni stavak 1. i doda stavak 2., a umjesto riječi "HRVI" stavljaju se riječi "hrvatski branitelj". Uslijedilo je i glasovanje koje je osnažilo stav predstavnika predlagatelja.

Amandman pod rednim brojem 66., a koji se odnosi na članak 33., podnio je Klub zastupnika HSS-a. Sadržavao je prijedlog kojim bi se resornom ministru dala ovlast da pravilnikom propiše izgled počasne odore i uvjete njena korištenja prigodom obilježavanja obljetnica postrojbi, svečanosti i ukopa posmrtnih ostataka hrvatskih branitelja. Ministar Pančić prihvatio je i ovaj amandman, ali u donekle izmijenjenom tekstu. Naime, smatra da se ministar može ovlastiti da u skladu s Pravilnikom propisuje uvjete korištenja svečane odore prilikom navedenih zbivanja. Predstavnik predlagatelja, zastupnik **Stjepan Živković** prihvatio je iznijeto obrazloženje kao i iznijetu formulaciju predloženog amandmana. Nije prihvaćen slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, a argumentacija je identična onome u obrazloženju amandmana pod rednim brojem 65. U ovom slučaju predlagatelj je sugerirao da se u članku 33., doda novi stavak koji glasi: "Za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata koji su sudjelovali najmanje 6 mjeseci u Domovinskom ratu Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog

rata snosi troškove pogreba uz odavanje počasti". Glasovanje koje je uslijedilo potvrdilo je da niti ovaj amandman nije prihvaćen. Slijedeći amandman došao je iz Kluba zastupnika HSLA-a, a njime se predlaže izmjena članka 37., koja glasi: "Ranjeni i oboljeli hrvatski ratni vojni invalidi imaju pravo na plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Hrvatskog fonda za zdravstveno osiguranje u cijelosti". Ministar Pančić nije prihvatio niti rečeni amandman ocjenjujući da je on već suštinski sadržan u Zakonu o zdravstvenom osiguranju. U ime predlagatelja zastupnik mr. **Andro Vlahušić** ocijenio je da je u rečenom zakonu ovo pitanje uistinu riješeno na zadovoljavajući način, te povukao podnijeti amandman.

Slijedećim amandmanom koji je upućen iz Odbora za ratne veterane, predlaže se preciziranje pojedinih točaka sadržanih u članku 38. zakonskog prijedloga. Ministar Pančić nije prihvatio amandman, ocjenjujući ujedno prihvatljivim njegovu namjeru. Ponovno je ustvrdio da će se nakon izrade preciznog popisa hrvatskih dragovoljaca moći pristupiti reguliranju ovoga pitanja. Uslijedilo je glasovanje - amandman nije prihvaćen.

U amandmanu pod rednim brojem 70. Klub zastupnika HDZ-a predložio je da se u članku 39. izraz "djetetu" zamijeni izrazom "djeci". Ministar je ocijenio da se ne može prihvatiti ovaj amandman, podsjećajući ujedno, da je predloženi izraz naveden po zahtjevu Ministarstva pravosuđa i državnog inspektorata zbog problema u provedbi važećeg zakona. Amandman nije prihvaćen. Nije prihvaćen niti slijedeći amandman Odbora za ratne veterane kojim se predlaže preciziranje članka 39., dok je prihvaćen amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se u članku 40., uređuje stavak 1. Objasnio je zatim da amandman Vlade Republike Hrvatske vezan za članak 40., kojim se mijenja stavak 3., a u kojemu se propisuje dodjela novčane nadoknade za vrijeme nezaposlenosti i redovnog školovanja, ulazi u zakon. Nije međutim prihvatio slijedeći amandman Odbora za ratne veterane kojim se predlaže nadopuna članka 40., predloženog zakonskog teksta. Smatra da je to pitanje već djelomice regulirano Vladinim amandmanom kojim se uređuju prava djeteta poginulog hrvatskog branitelja bez oba roditelja. Uslijedilo je

glasovanje - amandman nije prihvaćen.

Klub zastupnika HDZ-a podnio je amandman pod rednim brojem 75., kojim se utječe na već spomenuti članak 40. Predstavnik predlagatelja nije prihvatio niti ovaj amandman, dajući obrazloženje identično prethodnom amandmanu. Niti ovaj amandman nije prošao na glasovanju koje je zatim uslijedilo. Nije prihvaćen niti slijedeći amandman istoga Kluba. Njime je predloženo da se u članku 41., stavak 1., iza riječi "poginulog", dodaje riječ: "i umrlog". Ministar je ocijenio da ovako formulirana nadopuna nije potrebna jer je umrli branitelj u potpunosti izjednačen s poginulim braniteljem. Amandman nije prihvaćen. Klub zastupnika HDZ-a predložio je izmjenu članaka: 42, 43, 44. i 45. kojima se uređuje pitanje školovanja branitelja i njihove djece. Ministar nije prihvatio ponudenu formulaciju, ocjenjujući da prvo treba utvrditi točnu evidenciju branitelja i njihove djece. Amandmani nisu prihvaćeni.

Ponovno je na red došao amandman Vlade Republike Hrvatske koji je postao sastavnim dijelom predloženog zakonskog teksta. U ovom je slučaju predložena dopuna članka 45., stavka 1., gdje se iza riječi: "za potrebe redovnog" dodaju i riječi: "ili izvanrednog". Prihvaćen je i slijedeći amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se uređuje tekst u članku 46. Nije prihvaćen međutim slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a kojim se u članku 46. predlažu postupci oko uvoza osobnih automobila za HRVI i hrvatske branitelje. Ministar nije prihvatio ovu ponudenu formulaciju, ocjenjujući da je: "u potpunoj suprotnosti sa intencijama zakona". Uslijedilo je glasovanje - amandman nije prošao. Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** i zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** podnijeli su amandman kojim se također predlaže dopuna članka 46., koji se odnosi na uvoz automobila za branitelje i invalide. Ministar Pančić nije prihvatio ni njihov amandman, ocjenjujući da su prava oko uvoza automobila riješena zakonskim propisima promijenjenim prije nekoliko mjeseci. Amandman nije prihvaćen. Prihvaćen je zatim i slijedeći amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se uređuje uvodna rečenica u članku 50., stavak 1. predloženog zakonskog teksta. Prihvaćen je i amandman Kluba zastupnika HDZ-a koji se

odnosi na isti članak, stavak 2, gdje se iza riječi "HRVI", stavlja točka. Prihvaćena su zatim i tri amandmana Odbora za zakonodavstvo kojima se uređuje tekst u člancima: 54., stavak 2, članku 57., stavak 2, te u članku 58., stavak 3, gdje se briše tekst iza drugog zareza.

Odbor za ratne veterane predložio je da se preciziraju i dopune formulacije sadržane u članku 64. predloženoga teksta. Ministar Pančić prihvatio je i ovaj amandman. Ponovno su na red prispjeli amandmani Kluba zastupnika HDZ-a, kojima se predlaže preciziranje oko prava na obnovu stanova i kuća hrvatskih branitelja, sadržanih u članku 64. rečenog teksta. Ministar je odbio ponudeni amandman ocjenjujući da postojeća formulacija zadovoljava potrebe predloženoga zakona. Amandman nije prihvaćen. Zastupnica Jadranka Kosor (HDZ) predložila je amandman na članak 64. zakonskog prijedloga. Ministar je ocijenio da je ovaj prijedlog već djelomično zadovoljen prihvaćanjem amandmana za ratne veterane, pod rednim brojem 89. Pristupilo se glasovanju, a amandman zastupnice Kosor nije prihvaćen. Prihvatio je i slijedeći amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se precizira članak 65., u kojem se govori o pravu branitelja na stambeno zbrinjavanje. Predloženu formulaciju ovog Odbora ministar Pančić je prihvatio. O stambenom zbrinjavanju i kreditiranju hrvatskih branitelja (čl. 65.), bilo je riječi i u slijedećem amandmanu kojega je predložio Klub zastupnika HDZ-a. Predstavnik predlagatelja nije prihvatio rečeni prijedlog, ocjenjujući postojeću formulaciju zadovoljavajućom. Uslijedilo je glasovanje -amandman nije prihvaćen. Klub zastupnika HDZ-a, svojim je slijedećim amandmanom predložio da se u članku 65. izmjeni stavak 6., slijedećom formulacijom: "Iznimno od odredbe stavka 5. ovog članka, ako roditelj poginulog hrvatskoga branitelja koji nije stambeno zbrinut, dodijelit će mu se stan uz zaštićenu najamninu do njegove smrti, ali bez prava otkupa, ukoliko se radi o drugom nasljednom redu". Sličnu formulaciju, u kojoj su dodatno spomenuta i prava djece poginulih i umrlih branitelja na redovitim školovanju, ponudila je i zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**, kao i zastupnik **Đuro Dečak (HDZ)** svojim amandmanima na rečeni članak predloženoga zakonskog

teksta. Predstavnik predlagatelja nije prihvatio opisane amandmane, a glasovanje koje je uslijedilo pokazalo je da amandmani nisu dobili potreban broj glasova nazočnih zastupnika. I slijedeći amandman kojega je ponudio Klub zastupnika HDZ-a odnosio se na članak 65. Predložili su da se doda novi stavak 10., koji glasi: "Pri dodjeli stambenih kredita za izgradnju ili kupnju stana ili poboljšanje uvjeta stanovanja, visina kredita se određuje po tržišnim uvjetima koji vrijede u toj županiji ili gradu u kojem živi korisnik kredita. Ni ovaj amandman ministar Pančić nije prihvatio navodeći da se rabe termini i tržišni uvjeti, a za utvrđivanje visine kredita meritorna je jedino cijena stana iz ugovora o kupnji. Amandman nije prihvaćen. Prihvaćena su zatim još dva amandmana Odbora za zakonodavstvo kojima se preciziraju pojedine formulacije i izričaj u člancima 66, 67, 70. i 71. Između ova dva prihvaćena amandmana, smjestio se novi amandman Kluba zastupnika HDZ-a, pod rednim brojem 100. Njime je predloženo da se u članku 66. stavak 1., iza riječi "HRVI" doda riječ "dragovoljac", te odgovarajuće uredi završetak ovoga stavka. Ovaj amandman nije prihvaćen.

Zatim je razmatran amandman Kluba zastupnika PGS-a/SBHS-a, koji se odnosi na članak 69. rečenog teksta. Predložili su da se u stavku 1., iza riječi "ili grade kuću u vlastitoj organizaciji" brišu riječi "izvan mjesta prebivališta, a unutar iste Županije", te da se dodaju riječi: "u mjestu prebivališta u vrijeme stradanja". Ovaj amandman ministar Pančić je prihvatio. Klub zastupnika HDZ-a predložio je nadopunu pojedinih stavaka u članku 70., kojim se reguliraju sredstva za stambeno zbrinjavanje. Ministar Pančić nije prihvatio ovaj amandman, ocjenjujući postojeću formulaciju prihvatljivijom. Ni ovaj amandman Kluba zastupnika najbrojnije oporbene parlamentarne stranke, nije prošao u trenutku glasovanja. Jednako je prošao i slijedeći amandman istog predlagatelja kojim se predlaže da se u članku 72. riječi "Ministarstvo za javne radove i graditeljstvo" mijenjaju riječima "Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata". Ministar Pančić nije prihvatio ni amandman pod rednim brojem 105. kojega je predložio isti Klub, a kojim se u članku 74. predlaže brisanje riječi: "od I. do IV. skupine", te da se

nakon riječi "Domovinskog rata" doda izraz "hrvatski dragovoljac". Predstavnik predlagatelja nije prihvatio ovaj amandman ukazujući na male smještajne kapacitete domova za umirovljenike. Uslijedilo je glasovanje - amandman nije prihvaćen. Isti predlagatelj stao je iza slijedećeg amandmana. Radi se o članku 75. u kojemu se uređuje pitanje prava na obiteljsku mirovinu za članove obitelji poginulog hrvatskog branitelja. Ministar hrvatskih branitelja nije prihvatio predloženi amandman ukazujući da se u ovom slučaju radi o kombiniranom mirovinskom sustavu. Uslijedilo je glasovanje koje je ukazalo da niti ovaj amandman nije prihvaćen. Isti predlagatelj svojim se amandmanom založio za izmjene u članku 75., predlažući drugačiju formulaciju vezanu za stavak 5. Ni ovaj amandman ministar nije prihvatio, a glasovanje koje je uslijedilo, potvrdilo je iznijetu ocjenu predstavnika predlagatelja. U amandmanu pod rednim brojem 108., prihvaćen je prijedlog Odbora za ratne veterane da se preciziraju odredbe sadržane u članku 75., kao i prijedlozi Odbora za zakonodavstvo koji se odnose na isti članak.

Zatim je objasnio razloge zbog kojih Vladi nije prihvatljiv slijedeći amandman kojega je predložila zastupnica Kosor, a koji se odnosi na uređenje oko primanja mirovina za djecu poginulih hrvatskih branitelja. Ministar Pančić napomenuo je da se amandman koji se odnosi na članak 75. ne prihvaća, jer su pitanja oko naknade već regulirana Vladinim amandmanom u članku 40. stavku 3. Amandman nije prihvaćen, kao ni identičan amandman kojega je uputio zastupnik Dečak.

Slijedeći amandman kojega je uputio Klub zastupnika SDP-a sugerirao je izmjene u članku 76., u kojemu se uređuje pravo na mirovinu za branitelje, dragovoljce i HRVI. I amandmani Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnika Milana Kovača, zastupnice Jadranke Kosor, te Kluba zastupnika HSS-a, bili su vezani za isti amandman. Prijedlozi zastupnika išli su za izmjenama u članku 76, stavak 4, s tim da "HRVI koji su ostvarili status do 30. lipnja 1996. godine imaju pravo na invalidsku mirovinu pripadnika gardijske brigade istog čina i ustrojbenog mjesta". Predstavnik predlagatelja nije prihvatio prijedloge napominjući da su prihvatljiviji drugačiji izračuni navedenih novča-

nih primanja. Ponudeno objašnjenje prihvatilo je u ime Kluba SDP-a, zastupnik mr. Mato Arlović, koji je povukao amandman. I zastupnik Stjepan Živković povukao je amandman ocjenjujući i sam da će se ova pitanja moći definitivno urediti tek nakon izrade pouzdanog popisa o broju dragovoljaca. Ponovno je razmatran novi amandman Kluba zastupnika HDZ-a, pod rednim brojem 116, a kojim se predlažu dodaci na mirovinu, sadržani u članku 77. predloženoga teksta. Uslijedilo je glasovanje - amandman nije prihvaćen. Ministar Pančić zatim je povukao podnijeti amandman Vlade Republike Hrvatske kojim se u članku 77. uređuje pitanja vezana za dodatak na primanja, ukazujući da je usvojen amandman Odbora za veterane koji na jednostavniji i precizniji način uređuje ovo pitanje.

Slijedeći amandman podnijeli su zastupnici **Milan Kovač (HDZ)** i **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Predložili su izmjene u članku 77, predlažući izmjene u stavku 3, koje se odnose na prava i invalidsku mirovinu HRVI, te osiguranje odgovarajućega dodatka za stopostotne invalide. Ministar Pančić prihvatio je amandman, s izuzetkom jedne neprecizne formulacije do koje je vjerojatno došlo tijekom prijepisa teksta. Budući da podnositelji prihvaćenog amandmana nisu bili nazočni, uslijedilo je glasovanje. Ovaj je amandman dobio podršku većine zastupnika Hrvatskog sabora. Prihvaćen je zatim i amandman Odbora za zakonodavstvo koji se odnosi na članak 78. stavak 2, a kojim se preciznije uređuje zakonski tekst. Nije međutim prihvaćen slijedeći amandman koji je podnio Klub zastupnika HDZ-a, a kojim se predlaže da povjerenstvo treba rješenje o izvršenoj reviziji dostaviti HRVI-u, te u istom dati upute o pravnom lijeku. Amandman nije prošao, a ministar je prethodno upozorio da spomenuto povjerenstvo ne donosi zakonska rješenja. Isti ishod bio je i kod slijedećeg amandmana istoga podnositelja. Njime je predloženo brisanje podstavka 2, u stavku 1, u članku 79. rečenog teksta. Nije prihvaćen ni slijedeći amandman istoga podnositelja. Njime je predloženo da Vlada načini poseban program skrbi za oboljele branitelje od PTSP, a amandman se odnosi na članak 82. Ministar je otklonio njegovo prihvaćanje, podsjećajući da je Vlada još 1998. godine donijela

Nacionalni program kojim se uređuje psiho-socijalna pomoć za oboljele branitelje. Uslijedilo je i glasovanje koje je potvrdilo da amandman nije dobio potreban broj glasova. Slijedeći amandman istoga Kluba odnosio se na izmjene članka 83. Predloženo je da se uskladi novčana osnovica za određene kategorije branitelja i invalida. Ministar nije prihvatio podnijeti amandman, ukazujući da će se za ove potrebe koristiti proračunska osnovica. Amandman nije prošao. Prihvatio je međutim slijedeće amandmane Odbora za zakonodavstvo nomotehničke naravi, kojima se precizira izričaj u člancima 84. i 85. zakonskog prijedloga.

Nije prihvatio slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, koji se odnosi na članak 85, kojim se Vlada zadužuje da izvrši popis ratnih postrojbi. Predstavnik predlagatelja ocijenio je da se amandman ne može prihvatiti jer takva formulacija može uslijediti samo kao zaključak Hrvatskog sabora. Amandman nije prihvaćen. Prihvatio je međutim amandman Odbora za ratne veterane kojim je uređeno pitanje zapreka za pojedine slučajeve za priznavanje statusa HRVI, sadržane u članku 86. zakonskog prijedloga. Ministar Pančić ujedno je napomenuo da se dio prijedloga mora uskladiti, odnosno izbrisati stavak 5., zbog primjedbi koje su pristigle iz Odbora za zakonodavstvo. Amandman je prihvaćen. Ministar je zatim ocijenio da nema potrebe za glasovanjem zbog slijedeća dva amandmana koja je potpisao Klub zastupnika HDZ-a, a kojim se sugeriraju izmjene u istom članku. Podsjetio je da su tražene izmjene prihvaćene u prethodnom amandmanu Odbora za ratne veterane. Predsjedavajući je ipak predložio glasovanje; rečeni amandmani pod rednim brojem 128. i 129. nisu prihvaćeni. Klub zastupnika HDZ-a predložio je amandman i na članak 87, predlažući da se u stavku 2. doda nova točka prema kojoj bi se "vrijeme provedeno na liječenju, bolovanju i rehabilitaciji računalo kao vrijeme provedeno u sudjelovanju u obrani suvereniteta Republike Hrvatske". Ministar je objasnio da ne može prihvatiti amandman, jer vrijeme na skrbi nije vrijeme provedeno u obrani suvereniteta države. Amandman nije prihvaćen. Slijedeći amandman podnijela je Vlada Republike Hrvatske, a odnosi se na podnošenje dokumentacije za priznavanje PTSP-a kao ratne

povrede. Ovaj amandman postao je sastavnim dijelom zakonskog teksta, a zatim je razmotren gotovo identičan amandman kojega je podnio Odbor za ratne veterane. Ministar ga nije prihvatio, ocjenjujući da su pojedine odredbe već ugrađene ranije prihvaćenim amandmanom Vlade. Ipak se glasovalo - amandman nije prihvaćen.

Slijedeći amandmani koji su pristigli iz Kluba zastupnika HSLS-a, odnose se na članak 102. i 106., zakonskog prijedloga, a predlaže se da se riječi "30 dana" zamjene riječima "2 godine za somatske bolesti i 5 godina za PTSP". Nakon objašnjenja predstavnika predlagatelja da su ovi prijedlozi već djelomice usvojeni kroz amandman Vlade Republike Hrvatske predstavnik Kluba HSLS-a povukao je rečene prijedloge. Ipak, zastupnik mr. **Andro Vlahušić** upozorio je da će tražiti od Ministarstva zdravstva da Nacionalni centar za psihotraumu bolje opremi i ekipira. Nakon toga povukao je rečene amandmane ocjenjujući da Vlada ipak postupno uređuje prava branitelja koji su oboljeli od PTSP-a. Vlada Republike Hrvatske uputila je amandman pod rednim brojem 135, kojim se uređuju prava i vrijeme za prijavu oboljelih od PTSP-a. Ministar je napomenuo da i ovaj amandman Vlade postaje sastavnim dijelom zakona. I slijedeći amandman kojega je podnio Odbor za ratne veterane odnosio se na problematiku vezanu za oboljele od PTSP-a, a sadržan je u članku 106. zakonskog prijedloga. Ministar je ocijenio da je ovaj amandman prihvaćen kroz amandman Vlade, a zatim je prihvatio i nadolazeće amandmane Odbora za zakonodavstvo kojima se uređuje tekst u člancima: 109, 116, 124, 125, 129, 130, 131, 134, 135, 138, 139, 144, 147, 150, 151. i 153. predloženoga teksta.

Nije međutim prihvatio slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, pod rednim brojem 143. Njime se predlažu izmjene u članku 136, u stavku 3, u kojemu se uređuju prava na stambeno zbrinjavanje članova obitelji poginulog hrvatskog branitelja i HRVI. Ministar je objasnio da je i ovo pitanje već uređeno u predloženom zakonskom tekstu. Amandman nije prihvaćen. I slijedeći je amandman podnijet od istoga Kluba zastupnika, a njime se sugeriraju da određena prava iz mirovinsko-invalidskog osiguranja uvažavaju

dodijeljeni počasni čin pojedinim osobama u oružanim snagama Republike Hrvatske. Ministar je ocijenio da se počasni čin ne može upotrebljavati za navedene svrhe, dodajući da je donijet i Propisnik o dodjeli počasnih činova. Amandman nije prihvaćen. Nisu prihvaćena ni slijedeća dva amandmana Kluba zastupnika HDZ-a, kojim se predlažu izmjene, odnosno brisanje članaka 138. i 139. predloženoga teksta. Ministar nije prihvatio rečene amandmane jer se njima predviđa brisanje mogućnosti revizije svih rješenja. Glasovalo se o svakom amandmanu posebno - amandmani nisu prošli. Jednaki ishod imao je i slijedeći prijedlog istoga predlagatelja, kojim se predlaže izmjena članka 140, a kojim se određuje visina i način primjene pojedinih prava temeljem članka 138. i 139. ovoga Zakona. Obrazlažući razloge neprihvatanja, predstavnik predlagatelja ocijenio je da su i ova pitanja u postojećem tekstu preciznije i točnije predmetno regulirana. Amandman nije prihvaćen. Jedan amandman Odbora za zakonodavstvo nije prihvaćen. Odnosi se to na amandman pod rednim brojem 149, kojim je predloženo da se u članku 141. riječ "prevođenja" zamijeni riječima "revizija rješenja o prevođenju". Ministar je objasnio da su riječi "prevođenje" i "revizija" dva različita instituta, a predsjednik Odbora, zastupnik **Josip Leko** povukao je rečeni amandman.

Klub zastupnika HDZ-a u slijedećem, 150-om amandmanu predložio je brisanje članka 141, što resorni ministar nije prihvatio. Smatra da je dobra postojeća formulacija kojom se uređuju prava oko utvrđivanja postotka oštećenja organizma ranjenog ili oboljelog branitelja u postupku prevođenja. Amandman nije prihvaćen. Nije prihvaćen niti slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, kojim se predlaže brisanje članka 142. Ministar je rekao da ne može prihvatiti ovaj prijedlog jer on govori o prevođenju svih onih koji su podnijeli zahtjev za stambenim zbrinjavanjem. Amandman pod rednim brojem 151. nije prihvaćen. Nije prihvaćen niti slijedeći amandman

istoga Kluba kojim se utvrđuje visina obiteljske mirovine i novčane naknade, te ostala pitanja vezana za ova prava, koja su sadržana u članku 143. predloženoga teksta. Ministar je ocijenio da je postojeća formulacija kvalitetnija, te pozvao zastupnike da glasuju i o rečenom prijedlogu. Amandman nije prihvaćen. Sličnim je argumentima opisao i razloge neprihvatanja slijedećeg amandmana kojega je u proceduru uputio Klub zastupnika HDZ-a, a koji se odnosi na usklađivanja osobnog dohotka i mirovine branitelja, sadržanih u članku 144. Amandman nije prošao. Slijedećim je amandmanom Klub zastupnika HDZ-a predložio brisanje članka 145. Ministar je rekao da ga ne prihvaća jer predviđa brisanje mogućnosti prevođenja osoba koje su određeno pravo ostvarile na osnovu preostale radne sposobnosti. Amandman nije prihvaćen.

Zastupnici **Milan Kovač (HDZ)** i **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** predložili su izmjenu članka 145., u njegovom prvom stavku.

Ministar je napomenuo da se amandman ne može prihvatiti jer je identičan članku sadržanom u predloženom zakonskom tekstu. Ipak je uslijedilo glasovanje i u ovom slučaju. Amandman nije prošao, a predsjedavajući je upozorio da se takvi amandmani ne bi trebali predlagati. Nije prihvaćen niti slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, kojim se predlaže brisanje članka 146. Ministar je odbijanje obrazložio i istaknuo da bi se onda izbrisala mogućnost prevođenja korisnika prava na profesionalnu rehabilitaciju. Amandman nije prihvaćen. Klub zastupnika HDZ-a u svom je slijedećem amandmanu predložio brisanje članka 147. u kojemu bi se izostavila rečenica: "U slučajevima kada je doneseno prvostupanjsko rješenje". Ministar je rekao da ne prihvaća ovakvu formulaciju jer je nužno odrediti kako će se okončati započeti postupci po stupanju na snagu ovoga Zakona. Amandman nije prošao. Niti slijedeći amandman Kluba zastupnika

HDZ-a kojim je predloženo ukidanje članka 149. ministar nije prihvatio. Ocijenio je da bi brisanje navedenog članka značilo da djeca hrvatskih branitelja ostaju bez dječjeg doplatka. Amandman nije prošao. Klub zastupnika HDZ-a predložio je također i ukidanje članka 150. zakonskog prijedloga. Resorni ministar nije prihvatio niti rečeni amandman budući da je Vladinom politikom dogovoreno da se sve mirovine ostvarene po posebnim propisima smanjuju, ako prelaze utvrđeni iznos. Amandman nije prošao. Klub zastupnika HDZ-a u svom je slijedećem amandmanu predložio da se promjene pojedine stavke unutar članka 151. zakonskog prijedloga. Ministar nije prihvatio niti ovaj prijedlog, upozoravajući da se njime predviđa brisanje stavka 2., koji ide u korist hrvatskih branitelja. Amandman nije prihvaćen. Posljednji amandman Kluba zastupnika HDZ-a odnosio se na izmjenu u članku 153. Ministar nije prihvatio niti ovaj amandman jer se njime predviđa datum stupanja Zakona na snagu, što je suprotno prijedlogu predlagatelja. Niti ovaj amandman nije bio prihvaćen, a zatim je predsjedavajući pozvao nazočne zastupnike na glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona.

Većinom glasova (73 glasa "za", uz 4 "suzdržana"), donesen je Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u tekstu predlagatelja, zajedno sa prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo zastupnici su jednoglasno donijeli zaključak kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskog sabora da obavi redakciju teksta Zakona prije objave u "Narodnim novinama". Na kraju je većinom glasova prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika HSLA-a, i donijet zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da do 31. prosinca 2001. godine predloži sustav za reviziju invalidnosti u svim nadležnim ministarstvima.

J. Š., M. S., M. Ko., M. P., Đ. K., V. Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Ubuduće osnovno, dopunsko i privatno osiguranje

Hrvatski sabor donio je novi Zakon o zdravstvenom osiguranju. Prethodila je tome opsežna rasprava i odlučivanje o devedesetak amandmana, kojima su zastupnici izrazili neslaganje s nizom predloženih rješenja. Zahtjevi za trećim čitanjem došli su uglavnom iz oporbe, ali je i iz redova vladajuće Koalicije bilo upozorenja da bi treće čitanje bilo nužno ne uvažavajući se amandmani.

Predlagatelju je, među ostalim, zamjereno što se u zdravstvenu reformu krenulo bez simulacije predloženih rješenja (trebalo je provjeriti što određeni prijedlozi konkretno znače za pojedine kategorije osiguranika) i što uz ovaj zakonski prijedlog nije ponuđen paket ostalih zdravstvenih zakona, te što prethodno nije utvrđen imovinski cenzus pa se u procjeni predloženoga nije moglo imati u vidu koje će sve kategorije osiguranika biti obuhvaćene oslobođenjem od participacije.

U raspravi je, među ostalim, izražena bojazan da će reforma znatno poskupjeti zdravstvene usluge te da će njome biti pogođene siromašnije kategorije (najveći dio) stanovništva, naročito starije dobi. Kako netko reče, zbog novog sustava zdravstvenog osiguranja bolesni će biti još bolesniji i siromašniji, a siromašni još siromašniji i bolesniji. Čulo se također kako ovaj zakon nije dio reforme zdravstvenog sustava, već smanjenje javne potrošnje na račun najugroženijih, kako je trebalo bolje povesti računa o starijim osobama i o boricima Domovinskog rata.

Dijelu zahtjeva Vlada je udovoljila svojim amandmanima, dok su (manjim) dijelom prihvaćeni amandmani ostalih podnositelja.

Prema novom zakonu, zdravstveno osiguranje je osnovno (obavezno je i provodi ga Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje), dopunsko (njime se osiguranim osobama osigurava plaćanje razlike u vrijednosti zdravstvenih usluga koje u okviru osnovnog ne podmiruje Zavod, a provode ga Zavod i društva

za osiguranje) i privatno (mogućnost osiguranja i na druga prava koja nisu obuhvaćena osnovnim zdravstvenim osiguranjem koje provode osiguravatelji).

Participacije odnosno sudjelovanja u dopunskom zdravstvenom osiguranju oslobođeni su: djeca do 18 godina, osobe s invaliditetom i druge osobe kojima se priznaje pomoć druge osobe u obavljanju većine ili svih životnih funkcija prema posebnim propisima; osobe koje imaju najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja prema propisima o mirovinskom osiguranju, odnosno prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ili prema drugom posebnom zakonu, kao i tjelesno hendikepirane osobe. Participaciju, nadalje, ne plaćaju hrvatski ratni vojni invalidi Domovinskog rata, čije je oštećenje organizma posljedica ranjavanja sudjelovanjem u Domovinskom ratu i osobe čiji prihod po članu obitelji u pojedinoj kalendarskoj godini ne prelazi iznos utvrđen posebnim zakonom.

O PRIJEDLOGU

Ciljevi

Evo, najprije, što je - ukratko - o Konačnom prijedlogu rekao zamjenik ministricke zdravstva, **dr. Rajko Ostojić**.

Osnovni cilj novog zakona - sustav osnovnog zdravstvenog osiguranja učiniti efikasnijim, financijski stabilnijim i prepoznatljivijim.

Podsjetio je najprije da je osnovni cilj novog zakona - sustav osnovnog zdravstvenog osiguranja učiniti efikasnijim, financijski stabilnijim i prepoznatljivijim.

Uvodi se tzv. osnovni paket zdravstvenih usluga te uređuje tko će snositi troškove razlike do punog iznosa. Određene su tri grupe osiguranika koje su oslobođene sudjelovanja u dopunskom zdravstvenom osiguranju, odnosno oslobođene participacije u liječenju.

Značajna je novost ograničavanje dužine bolovanja i predviđeno da se najniža naknada utvrđuje u iznosu 70, a ne 80 posto, kao dosad.

Razlike između Prijedloga i Konačnog prijedloga

Zamjenik ministra osvrnuo se i na razlike između Konačnog i Prijedloga zakona, koje su - kako je naglasio - rezultat zaključaka matičnog Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo te Odbora za financije i klubova zastupnika svih parlamentarnih stranaka. Izmjenom članka 31. uređena je dužnost izabranog liječnika da prekine bolovanje i prije roka što ga je utvrdilo liječničko povjerenstvo. Prema prijedlogu Kluba zastupnika HSS-a, dopunjen je članak 19. kojim je utvrđeno da standarde i normative Upravno vijeće donosi osim uz suglasnost ministra, i uz pribavljeno mišljenje nadležnih zdravstvenih komora.

Dopunom članka 41. predviđeno je da naknada troškova prijevoza pripada i za umrlu osobu davatelja organa u korist osigurane osobe putem Zavoda (na taj način se pokušava poticati transplantacija organa), u skladu s preporukom Sabora od prije tri godine.

Obavljeno je, nadalje, usklađivanje zakonskih normi, uzimajući u obzir pripremu posebnog zakona koji će jedinstveno urediti osnovice i stope doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje.

U članak 33. ugrađena je norma o trajanju bolovanja u dužini od šest mjeseci te obveza primarnog (izabranog) liječnika da nakon tog roka upućuje osiguranika u

standardni i uobičajeni postupak ocjene radne sposobnosti, odnosno invalidnosti, pred nadležno tijelo mirovinskog osiguranja. Predviđene su iznimke s obzirom na određena bolovanja.

Člankom 61. utvrđeno je da će se doprinosi obračunavati i uplaćivati u korist jedinstvenog računa Državne riznice (u čiji sustav 1. siječnja ulazi, uz mirovinski, i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Na kraju je zamjenik ministra izvijestio zastupnike da će teret za zdravstvenu zaštitu neosiguranih osoba, odnosno staračkih seljačkih kućanstava iznad 65 godina i dalje padati na teret Državnog proračuna.

AMANDMANI

RADNA TIJELA I PREDLAGATELJ

Odbor za zakonodavstvo podupro je Konačni prijedlog uz sugestiju predlagatelju da svojim amandmanima uredi prijelazne odredbe (datum stupanja zakona na snagu i primjene pojedinih odredbi, prestanak važenja sadašnjeg zakona i daljnju primjenu pojedinih njegovih odredbi.

Nije moguće utvrditi duljinu trajanja bolovanja za svaku dijagnozu.

Osamnaest amandmana podnio je Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Prvim je, na članak 5.) zatraženo da se zakonom predvidi

Dopunskim zdravstvenim osiguranjem osiguranim osobama osigurava se razlika do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja koja, u okviru osnovnog zdravstvenog osiguranja, ne podmiruje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

dodatno osiguranje za slučaj ozljede na radu ili profesionalnog oboljenja i osoba na stručnom osposobljavanju ili prekvalifikaciji koje organizira

Hrvatski zavod za zapošljavanje. Naime, zato što nisu navedene kao osiguranici izostavljene su u članku 20. koji se poziva na krug osiguranika.

“Naučnici” je pojam iz Zakona o obrtu pa ih treba izrijekom uključiti u krug osiguranika - obrazloženje je sljedećeg amandmana, na članak 13.

Smanjenje duljine trajanja prethodnog osiguranja (uvjeta za ostvarivanje prava na ortopedska i druga pomagala te stomatološko-protetske nadomjestke) iz članka 16. sa 12 na 9 mjeseci predloženo je zato da bi se to pravo osiguralo i sezonskim radnicima.

Privatnim zdravstvenim osiguranjem (koje provode društva za osiguranje) osigurane osobe Zavoda mogu se osigurati i na druga prava iz zdravstvenog osiguranja koja nisu obuhvaćena osnovnim zdravstvenim osiguranjima.

Amandmanom na članak 17. predloženo je da njega bolesnika u kući bude u cijelosti pokrivena sredstvima osnovnog zdravstvenog osiguranja. Obrazloženje - time bi se znatno uštedjelo u odnosu na korištenje skupljeg bolničkog liječenja tih osiguranika. Za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju bolesnika zatraženo je da se najmanje 85 (a ne 75 posto) sredstava osigurava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

Na isti članak (17) odnose se peti i šesti amandman, kojim je Odbor zatražio da se opseg prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja utvrđuje svake kalendarske godine (razlog - gospodarske prilike).

Amandman na članak 31. predložen je uz upozorenje kako je praktički nemoguće utvrditi duljinu trajanja za svaku pojedinu dijagnozu (to treba činiti prema vrsti bolesti). Istovremeno je predloženo da poslodavac osiguranika može sve vrijeme bolovanja zahtijevati kontrolu opravdanosti bolovanja svog radnika. Radi usklađivanja s ovim rješenjem ponuđen je amandman i na članak 33.

Osmim amandmanom predloženo je da rok (kojeg u Konačnom prijedlogu nema) za pravo prigovora

osiguranika na ocjenu izabranog doktora o pravu na korištenje bolovanja bude osam dana.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo amandmanski je, nadalje, zatražio: da naknada plaće (članak 38.) na bolovanju iznosi 100 posto za vrijeme bolovanja zbog rane, ozljede ili bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu; ocijenio (članak 54) da ne postoji opravdani razlog da nadležno ministarstvo prenosi sredstva za učenike i studente na ustanove, kako bi one provele daljnju isplatu prema Zavodu već da je logičnije da ministarstva sredstva direktno uplaćuju Zavodu.

Radi usklađenja sa Zakonom o osiguranju, predložena je izmjena članaka 115. i 116. Konačnog prijedloga. Prvom se utvrđuje kako je Zavod obavezan zahtijevati naknadu štete u slučajevima iz članka 110. Zakona i izravno od društva za osiguranje kod kojeg su vlasnici odnosno korisnici motornog vozila osigurani od odgovornosti za štetu. U slučaju da je šteta nastala uporabom vozila čiji se vlasnik odnosno korisnik nije osigurao od automobilske odgovornosti Zavod je obaveza zahtijevati naknadu štete kod Hrvatskog ureda za osiguranje i vlasnika odnosno korisnika vozila, a izravno od Hrvatskog ureda za osiguranje ako je šteta nastala upotrebom nepoznatog motornog vozila. Smisao preostalih amandmana je usklađivanje zakonskog prijedloga s nekim od spomenutih amandmana i s propisima o obrazovanju. Korekcijom članka 116. utvrđeno je da je Zavod obavezan izravno od Hrvatskog ureda za osiguranje zahtijevati naknadu štete prouzročene uporabom vozila inozemne registracije na području Hrvatske, koje ima valjanu međunarodnu ispravu o osiguranju od automobilske odgovornosti, a i koje nije obuhvaćeno osiguranjem od automobilske odgovornosti. Naknada se, prema amandmanu, zahtijeva i kad je šteta nastala u inozemstvu - u skladu s odredbama Zakona o osiguranju i međunarodnim ugovorima.

Članovi matičnog odbora preporučili su Vladi RH da - s obzirom da nije jasno definirano pitanje dopunskog, naročito privatnog osiguranja - razmotri amandmane Gospodar-sko - socijalnog vijeća te u tom smislu predloži poboljšanje zakonskog teksta.

Predlagatelj se nije očitovao o mišljenju Odbora

U raspravi u Odboru za financije i Državni proračun ukazano je na propust predlagatelja, koji se nije očitovao o mišljenju Odbora prilikom rasprave o Prijedlogu u svezi sa stavkom 1. članka 24, kojim se propisuje isplata nadoknade plaće (za prvih 42 dana bolovanja) u slučajevima kada je osiguranik privremeno nesposoban za rad zbog bolesti ili ozljede. U Odboru je izraženo mišljenje kako bi se troškovi poslodavca, a time i cijena rada, smanjili kad bi se isplata naknade plaće na teret poslodavca isplaćivala od prvog do tridesetog dana bolovanja.

Njegu bolesnika u kući u cijelosti pokriti sredstvima osnovnog zdravstvenog osiguranja. Obrazloženje - time bi se znatno uštedjelo u odnosu na korištenje skupljega bolničkog liječenja.

Predlagatelj se, također, nije izjasnio o mišljenju (iznesenom na Odboru) prema kojem je sporno rješenje da onaj tko plaća prvotno osiguranje gubi prava iz osnovnog osiguranja. Takvo je rješenje neprihvatljivo u sustavu solidarnosti i uzajamnosti. Kao moguće rješenje, predloženo je da se troškovi ostvarene osnovne zaštite refundiraju osiguravatelju s kojim osiguranik ima sklopljenu policu osiguranja.

Članovi Odbora razmotrili su predložene amandmane Hrvatske gospodarske komore te predložili izmjene članka 115. i 116. Konačnog prijedloga. U odnosu na amandmane Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo na ove članke ovi se amandmani razlikuju uglavnom u dikciji - u prvom slučaju govori se da Zavod zahtijeva, a u drugom da "ima pravo", a sadržajno je različit samo stavak 2, u kojem se predviđa da Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete nastalu upotrebom vozila čiji se vlasnik odnosno korisnik nije osigurao od automobilske odgovornosti - direktno od vlasnika odnosno korisnika motornog vozila (a ne i od Hrvatskog ureda za osiguranje). U obrazloženju amandmana stoji da su

odredbe iz Konačnog prijedloga suprotne Zakonu o osiguranju.

KLUBOVI ZASTUPNIKA

Plan i program su u nadležnosti Vlade

Klub zastupnika Demokratskog centra podnio je deset amandmana. Prvim se ukazuje da se prava na određene oblike zdravstvene zaštite provode kroz planirani program mjera te zaštite pa da su plan i program dio zdravstvene politike za koju je odgovorna Vlada RH. Oni stoga i treba da budu u njezinoj nadležnosti, a aplikacija programa u nadležnosti ministra zdravstva. Brojni problemi iz sadašnjeg sustava zdravstva proizlazili su iz toga što nikad nije donesen plan i program mjera, za što je zakonom bila ovlaštena Vlada. Nema potrebe da uz Zavod prijedlog mjera nudi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Kao ustanova u vlasništvu države, on u okviru redovne djelatnosti prati i analizira provođenje mjera zdravstvene zaštite, analizira njihove učinke o tome sastavlja izvješće. U toj svojoj ulozi na raspolaganju je ministru zdravstva i Zavodu. Uz ova upozorenja tu je i sljedeće - nema potrebe reducirati pružanje zdravstvene zaštite na one s kojima je Zavod zaključio ugovor, jer tu zaštitu ima pravo pružati svaki subjekt licenciran za pružanje zdravstvene zaštite, jer su svi subjekti po toj osnovi jednaki i ravnopravni.

Troškovi poslodavca, a time i cijena rada, smanjili bi se kad bi se naknada plaće na teret poslodavca isplaćivala od prvog do tridesetog dana bolovanja.

Drugim amandmanom DC je predložio da se u osnovnim osiguranjem u cijelosti pokriju i preventivna i kurativna zaštita duševnih bolesnika, zdravstvena njega u kući bolesnika te fizikalna medicina i medicinska rehabilitacija u kući bolesnika. Obrazloženje - na to ukazuje priroda tih zdravstvenih usluga, a uz to usluge zdravstvene njege i prevencija mentalnog zdravlja spadaju u usluge primarne zdrav-

stvene zaštite. Zdravstvena njega u kući, osim toga, u neposrednoj je funkciji racionalizacije bolničkog liječenja pa bi participacija korisnika pri korištenju tih usluga otežala ostvarivanje reformom utvrđenih ciljeva racionalizacije i rasterećenja bolesnika. Rješenje iz Konačnog prijedloga, uz to bi dovelo do stagnacije razvoja ustanova i privatne djelatnosti u području zdravstvene njege u kući, što bi se štetno odrazilo na cjelokupni zdravstveni sustav.

Osnovnim osiguranjem u cijelosti pokriti i preventivnu i kurativnu zaštitu duševnih bolesnika, zdravstvenu njegu u kući te fizikalnu medicinu i medicinsku rehabilitaciju u kući bolesnika.

Prijedlog za izmjenu članka 19. objašnjava se napomenom kako odluke koje Zavod donosi prema amandmanu nemaju karakter propisa koji obvezuje njegove poslovne partnere već poslovnih odluka na kojima se provode propisi Vlade RH i ministra zdravstva o programu mjera zdravstvene zaštite i njihovom utvrđivanju te utvrđenog opsega prava.

Peti amandman objašnjava se tvrdnjom kako je položaju i autonomiji Zavoda u provođenju njihovih zadataka primjereno da direktora i njihovog zamjenika imenuje Upravno vijeće Zavoda, te da se, jer je riječ o ustanovi u vlasništvu RH, imenovanje provodi uz suglasnost Vlade. Pomoćnici direktora su stručne osobe pa bi na njihovo imenovanje i razrješenje presudni utjecaj trebao imati direktor, uz suglasnost Upravnog vijeća, kao tijela upravljanja Zavodom.

U obrazloženju sljedećih pet amandmana (na članke 85. do 89.) stoji da važećim zakonom odnosi između Zavoda i zdravstvenih ustanova te privatnih zdravstvenih djelatnika nisu riješeni na osnovama pune ravnopravnosti ugovornih strana. Zdravstvena ustanova, odnosno privatni zdravstveni djelatnik, samostalni su pravni, imovinski i gospodarski subjekti i takav se njihov položaj mora štiti zakonskim normama, a uporište za to je Zakon o obaveznim odnosima.

Zdravstvena ustanova ima svoju imovinu pa, prema Zakonu o ustano-

vama, za svoje obaveze odgovara cjelokupnom svojom imovinom (moguć je i stečaj). Uz to, zdravstvena ustanova ima i svog vlasnika (Republika, županija, grad), koji prema članku 59. odgovara solidarno o neograničeno za njezine obaveze.

Zaštita hrvatskih ratnih vojnih invalida - u cijelosti na teret Zavoda

Klub zastupnika HSLŠ-a imao je pet amandmana. Prvim je predložio da se u cijelosti pokriva i troškovi smještaja i prehrane u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti za liječenje kroničnih psihijatrijskih bolesnika. Obrazloženje - oni pripadaju specifičnoj skupštini bolesnika koji se, nerijetko, i višemjesečno liječe u bolnicama i za mnoge od njih nema boljeg liječenja od toga. Klub je svoj zahtjev podupro i napomenom kako iza ovakvog prijedloga stoje i stručna

Važećim zakonom odnosi između Zavoda i zdravstvenih ustanova te privatnih zdravstvenih djelatnika nisu riješeni na osnovama pune ravnopravnosti ugovornih strana.

psihijatrijska društva Hrvatskoga liječničkog zbora.

Sljedećim je amandmanom zatraženo da se i ranjeni i oboljeli hrvatski ratni vojnimi invalidi nađu među izuzecima (iz članka 18.) te da se i za njih u cijelosti zajamči plaćanje zdravstvene zaštite na teret Zavoda, kad nisu osigurani dopunskim zdravstvenim osiguranjem.

HSLŠ je još predložio izmjenu u članku 31 - da, kako je predviđeno i sada izabrani doktor utvrđuje dužinu trajanja bolovanja najduže do roka od 30 dana. Uz upozorenje kako je predloženo već ranije postojalo u sustavu osiguranja i bilo dobro rješenje u kontroli neopravdanih bolovanja, predlagatelj amandmana ukazuje da su Hrvatska liječnička komora i Hrvatska stomatološka komora odustale od prijedloga da se za svaku pojedinu dijagnozu utvrdi dužina trajanja bolovanja Naime, svaka je bolest i svaki pojedinac specifičan pa nije moguće općim

sustavom točno utvrditi trajanje bolesti.

Amandmanom na članak 83. Klub zastupnika DC-a ukazuje da sustav hrvatskoga zdravstvenog osiguranja počiva na načelu uzajamne solidarnosti, što znači da se sredstva prikupljaju doprinosima zaposlenika te izdvajanjem iz Državnog proračuna. A prema Konačnom prijedlogu skupina najbogatijih mogla bi biti izuzeta od plaćanja za osnovno zdravstveno osiguranje, što je neopravdano. Osnovno osiguranje treba biti osigurano za sve stanovnike Republike pod jednakim uvjetima, a privatno za dopunsko zdravstveno osiguranje te za viši standard usluga. Otud prijedlog za izmjenu, u skladu s tim dijela drugog stavka te trećeg i četvrtog stavka ovog članka. Ovo obrazloženje vrijedi i za članak 84.

Problem bolovanja se rješava kontrolom

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a podnio je osamnaest amandmana. Prvim je predloženo da se člankom 3. Konačnog prijedloga predvidi da se osiguranim osobama kojima se osiguravaju prava i obveze koje proizlaze iz osnovnog zdravstvenog osiguranja u smislu ovog zakona smatraju svi državljani Republike Hrvatske. Obrazloženje - korištenje osnovnog zdravstvenog osiguranja ne smije biti upitno i mora se jamčiti svim državljanima RH pod jednakim uvjetima, neovisno o njihovu statusu, dobi ili zaposlenosti.

U vrijeme kad se izbjegava institucionalno zbrinjavanje nedopustivo je predvidjeti participaciju od 25 posto za zdravstvenu njegu u kući, koja je još uvijek u okviru primarne zdravstvene zaštite - upozorenje je ovog kluba povodom amandmana na članak 17. Konačnog prijedloga. U njegovu obrazloženju, uz to, stoji da je to jedina "izvaninstitucionalna ustanova" koja je dokazano visoko kvalitetna i apsolutno najjeftinija, jer koristi ukućane i sav smještaj u kući. Tu su, nadalje, pitanja: što će biti s invalidima kojima se sva prava ukidaju; je li jeftinije imati ljude godinama na bolovanju jer nisu rehabilitirani; što će biti s medicinskim sestrama i fizioterapeutima, koji će ostati bez posla, i tko će snositi

troškove otpremnina. Klub zastupnika HPS-a/HKDU-a je, nadalje, predložio da se u cijelosti podmiruju troškovi liječenja osoba oboljelih od maligne bolesti te troškovi smještaja za roditelje djece oboljele od malignih bolesti. Daljnji je njihov zahtjev - precizirati, istim člankom 17., da sva temeljna prava ostvaruju na temelju odredbi zakona ili na temelju zaključka Hrvatskog sabora, sa zakonskom snagom, a ne temeljem

I ranjenim i oboljelim hrvatskim ratnim vojnim invalidima u cijelosti zajamčiti plaćanje zdravstvene zaštite na teret Zavoda.

općih akata ili odluka Upravnog tijela Zavoda, Vlade RH ili Ministarstva zdravstva.

Prijedlog za brisanje u članku 22. stavak 1. riječi "pod uvjetom da ostvaruju plaću" ovaj klub zastupnika obrazložio je upitom - što uopće za osiguranike znači taj uvjet. Očito je da je predlagatelj pomiren sa specifičnim stanjem u Hrvatskoj - da je normalno raditi, a ne primati plaću.

Amandmanom na članak 24. Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a ukazao je da nema logike niti zakonskog uporišta da poslodavac plaća 42 dana bolovanja s obzirom da je izmjenama Zakona o radu radno vrijeme smanjeno na 40 sati i da je radni tjedan petodnevni.

Zavod obvezati da u roku 30, a ne 40 dana, mora osiguraniku-poslodavcu vratiti isplaćenu naknadu plaće za vrijeme bolovanja - prijedlog je u svezi s člankom 25. U obrazloženju se, među ostalim, upozorava da se rješenjem iz Konačnog prijedloga produžuje zadržavanje sredstava u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, čime se znatno ugrožava likvidnost poslodavca.

Amandmanom na članak 31. predloženo je da u liječničko povjerenstvo koje utvrđuje pravo na bolovanje i njegovu duljinu budu uključeni predstavnici Hrvatske udruge poslodavaca i sindikata, s obzirom da su neutemeljena bolovanja značajan problem.

U obrazloženju amandmana na članak 33. (stavak 2.) stoji da se Konačnim prijedlogom uopće ne rješava izrazit problem dugotrajnih

(pa i višegodišnjih) bolovanja. Zakonom bi taj rok trebalo striktno odrediti, a teret naknade za bolovanje morao bi preuzeti HZZMO. Drugo je upozorenje u svezi s tim člankom da osiguranik treba ostvariti pravo na punu naknadu plaće do pravomoćnosti rješenja o invalidnosti, jer nema argumenta u korist niže ili naknade u visini 50 posto, kako je predloženo Konačnim prijedlogom.

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a predložio je zatim da se (člankom 36.) predvidi da osiguranik nema pravo na naknadu plaće i ako ne izvijesti poslodavca u roku tri dana da je obolio. Obrazloženje - sve su češće pritužbe poslodavaca na medicinski neutemeljena bolovanja, koje izabranu doktor medicine otvara radniku na njegov neutemeljeni zahtjev. Tu je, nadalje, njihov prijedlog da Upravno vijeće Zavoda, a ne Zavod pobliže propisuje sadržaj i način povećanja

Prema Konačnom prijedlogu, skupina najbogatijih mogla bi biti izuzeta od plaćanja za osnovno zdravstveno osiguranje, što je neopravdano.

osnovice za naknadu plaće (kad je osiguranik prima duže od tri mjeseca).

Amandmanski zahtjev da naknada plaće ne može biti niža od 80 (a ne kako je predloženo - 70) posto osnovice za naknadu ovaj klub zastupnika popratio je obrazloženjem kako će zdravi na bolovanju (npr. radi fuša) biti zadovoljni i sa 70 posto pa i manje, dok će to uistinu bolesnima biti nedovoljno (kao možda i 80 posto) za troškove liječenja. U svakom slučaju - neprihvatljivo je, kažu, smanjenje naknada za bolovanje u vrijeme kad se uvodi osobna participacija osiguranika za zdravstvenu zaštitu iznad minimalne - jer im se na taj način smanjuje mogućnost za ostvarenje potrebne razine zdravstvene zaštite. Problem se ne rješava smanjenjem postotka naknade već kontrolom odobravanja bolovanja (jedino nadzorom HUP-a i sindikata). Pritom valja imati na umu da su uzrok velikog broja bolovanja nerijetko i loši radni uvjeti (u 10 godina u većini poduzeća nije se ulagalo u zaštitu na radu). Amandmanom na isti članak zatraženo je da naknada plaće iznosi 100 posto

osnovice za naknadu i kad je riječ bolovanjima invalida iz Domovinskog rata.

Brisanje članaka 71. i 72. predloženo je s upozorenjem kako se člankom 71. pokušava pojednostaviti sustav. Klub ocjenjuje da se prijedlogom o utvrđivanju 50 posto većeg doprinosa poslodavcu kod kojega izdaci za ozljede na radu i profesionalne bolesti prelaze prosječnu visinu troškova po osiguraniku destimuliraju poslodavci koji vode računa o zaštiti na radu, jer se rezultat promatra na razini grupe djelatnosti, a ne pojedinačno. Poslodavci neće biti pojedinačno stimulirani za provođenje preventivne i zaštite jer će im doprinos ionako prvenstveno ovisiti o drugima iz iste djelatnosti, a ne o njima samima.

Opasnost prelijevanja sredstava iz obaveznog u dopunsko osiguranje

Sljedeća tri amandmana (na članke 78, 79. i 80.) obrazlažu se tvrdnjom kako mogućnost da se HZZO istovremeno bavi kao potpuni monopolist obaveznim osiguranjem, ali i dopunskim, kao konkurent na tržištu osiguranja osiguravajućim društvima apsolutno predstavlja

Korištenje osnovnoga zdravstvenog osiguranja ne smije biti upitno i mora se jamčiti svim državljanima RH pod jednakim uvjetima, neovisno o njihovom statusu, dobi ili zaposlenosti.

sukob interesa i mogućnost prelijevanja sredstava iz obaveznog osiguranja u dopunsko.

Predloženo vođenje sredstava na odvojenim žiro-računima i kao tri fonda ne znači ništa, jer bi se time bavili ljudi na istim sredstvima, jednom kao monopolisti (u obaveznom osiguranju HZZO-a), i istovremeno u dopunskom osiguranju, kao direktni tržišni konkurenti drugim osiguravateljima. Naravno, uz mogućnost pokrivanje gubitaka iz proračuna ili povećavanje pojedinog doprinosa za obavezno osiguranje te prelijevanja sredstava. Kod dopunskog osiguranja potrebno je primijeniti slična

načela koja su kod mirovinske reforme dovela do "3. stupa", tj. osnovno osiguranje HZZO, obavezno dopunsko osiguranje kod drugih osiguravatelja te privatno osiguranje.

U obrazloženju amandmana na članak 83. stoji da korištenje osnovnog zdravstvenog osiguranja ne smije biti upitno te da se mora jamčiti svim građanima te da oni ni u kom slučaju ne bi mogli izgubiti to pravo, posebno ne ako uplaćuju privatno zdravstveno osiguranje.

Kad je, pak, riječ o amandmanima na članke 85. i 86. ovaj klub je zatražio da, osim komora, i članovi Hrvatske udruge poslodavaca te sindikati imaju mogućnost davanja mišljenja na standarde i normative, cijene zdravstvene zaštite te sklapanje ugovora.

Posljednjim amandmanom, na članak 95, predloženo je da se Upravno vijeće sastoji od 9 članova koje imenuje Vlada RH - po 3 predstavnika sindikata, poslodavca i zdravstvenih djelatnika iz zdravstvenih ustanova i privatne prakse. Nakon objašnjenja zašto je nužno da budu baš oni u obrazloženju amandmana, među ostalim, stoji kako nije jasno kako bi predstavnici osiguranika bili birani u Upravno vijeće, jer oni nisu organizirana skupina.

POJEDINAČNI AMANDMANI

Olakšice starijoj dobi

Snježana Biga-Friganović (SDP) podnijela je tri amandmana, kojima je zatražila povećanje (u odnosu na Konačni prijedlog) postotka plaćanja zdravstvenih usluga od strane Zavoda - sa 50 na 85 posto kad je riječ

U cijelosti podmirivati troškove liječenja osoba oboljelih od maligne bolesti te troškove smještaja za roditelje djece oboljele od malignih bolesti.

o specijalističko-konzilijarnoj stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti odraslih osoba u "kirurškoj parodontologiji i oralnoj kirurgiji", sa 20 na 50 posto za stomatološku zdravstvenu zaštitu u mobilnoj i fiksnoj protetici odraslih osoba, odnosno na 75 posto kad je riječ o osobama starijim od 70 godina.

Uz upozorenje da su sve osobe starije životne dobi posebno ugrožene zbog većih potreba za zdravstvenom zaštitom i zbog nižih primanja, **dr. Karmela Caparin (HDZ)** predložila je da Zavod u cijelosti plaća za ortopedsku i druga pomagala i ljudima starijim od 70 godina, za njegu i rehabilitaciju ljudi starijih od 75 godina te za lijekove za starije od 65 godina (osim lijekova iz točke 3, 5. i 6. stavka 2, točka 1. alineja 20).

Miroslav Furdek (HSS) podnio je sedam amandmana. Tu je najprije prijedlog (na članak 2.) da se provedbenim propisom koji donosi ministar zdravstva utvrde uvjeti koje moraju ispunjavati Zavod i društva za osiguranje da bi mogli provoditi dopunsko i privatno osiguranje, kao i način osiguranja. Zatraženo je, zatim (članci 15. i 19.) da se u postupak donošenja mjera zdravstvene zaštite uključe i komore.

Amandmanom na članak 18. predloženo je da u cijelosti bude zajamčeno plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Zavoda i kad je riječ o ranjenim i oboljelim hrvatskim ratnim vojnim invalidima i dragovoljcima Domovinskog rata.

Isplata sredstava preko Državne riznice znatno bi produljila tijek financijskih transakcija - obrazloženje je uz amandman na članak 61, kojim je zatraženo brisanje takvog rješenja.

Prijedlog da nadležne komore daju suglasnost na ugovore Zavoda sa zdravstvenim ustanovama (članak 88.) popraćen je upozorenjem da Zavod ne prihvaća prijedloge komora za korekciju ugovora na način da se ravnopravno utvrde obveze i prava obje ugovorne strane već po principu "uzmi ili ostavi". Praksa je zavoda, tvrdi zastupnik da sačini ugovore koji zdravstvu određuju samo obveze, bez prava.

Radi ravnopravne zastupljenosti svih zainteresiranih za rad HZZO-a, Miroslav Furdek je predložio da se Upravno vijeće sastoji od 13 članova koje imenuje Vlada RH na prijedlog ministra zdravstva i nadležnih komora. Ministar zdravstva, prema amandmanu, predlaže predstavnike osiguranika, poslodavaca i zdravstvenih radnika iz zdravstvenih ustanova i privatne prakse, a komore predlažu svoje predstavnike. U Vijeću bi, uz članove navedene u konačnom prijedlogu, bila i četiri predstavnika Komore.

Jadranka Kosor predložila je (članak 17. stavak 1.) da se plaćanja zdravstvenih usluga u potpunosti

oslobodi teške bolesnike i nepokretne pacijente, kojima se pomoć pruža u kući.

Ukazala je, nadalje (članak 17 točka 3.) da nije prihvatljivo jedinu zdravstvenu djelatnost koja se u potpunosti odvija u kući pacijenta optereti participacijom od čak 25 posto.

Dr. Ivica Kostović (HDZ) podnio je sedam amandmana. Zatražio je da se (člankom 2) utvrdi da dopunsko zdravstveno osiguranje provode društva za osiguranje (ne i Zavod). Otud izmjena i amandmani na članke 73, 78, 79. i 80. Amandmanom na članak 17. predložio je da sredstvima Zavoda u cijelosti bude pokriveno liječenje psihijatrijskih poremećaja. A poznato je, stoji u obrazloženju, da ovi bolesnici zbog prirode poremećaja i njihova kronična tijeka u prosjeku ostvaruju znatno niže prihode, koji im ne bi omogućavali da sudjeluju u troškovima zdravstvenih usluga ili da uplaćuju premije dopunskog osiguranja.

Predloženom izmjenom omogućilo bi se da liječenje oboljelih od PTSP-a među hrvatskim ratnim vojnim invalidima i civilnim stradalnicima i dalje bude u cijelosti pokriveno sredstvima Zavoda. Predložene promjene u skladu su i s preporukom Svjetske zdravstvene organizacije, koja preporučuje da troškovi za očuvanje mentalnog zdravlja budu u što većem udjelu pokriveni na načelu uzajamne solidarnosti.

Amandmanom na članak 18. zastupnik Kostović predložio je da plaćanje zdravstvene zaštite u cijelosti, iznimno, bude zajamčeno, među ostalim, osobi čiji prihod po članu obitelji u pojedinoj kalendarskoj godini ne prelazi iznos od 1599 kuna. Obrazloženje - bez određenja imovinskog cenzusa nije moguće sagledati stvarni učinak zakona na zdravstveno stanje pučanstva.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) predložio je da se člankom 18. predvidi da u cijelosti bude zajamčeno plaćanje zdravstvene zaštite hrvatskim braniteljima. S tim u svezi u obrazloženju ukazuje da ovim zakonskim prijedlogom to nije predviđeno, a Prijedlogom zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata predlaže se ukidanje prava na besplatno liječenje.

Dr. Tibor Santo (LS), zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine predložio je da se člankom 38. predvidi kako naknada plaće kod bolovanja ne može biti niža od 80 (a ne 70) posto. Obrazlažući prijedlog,

napominje kako smanjenje najniže osnove neće destimirati one koji će ostvariti neopravdano bolovanje, a stvarno bolesnim će otežati materijalni položaj. Uz to, nekorisćenje bolovanja zbog smanjenja osnove rezultirat će pogoršanjem bolesti, češćim povredama i invalidnošću te, u konačnici, predstavljati veći ekonomski trošak.

Katica Sedmak (SDP) i **Lucija Debeljuh (SDP)** prvim su amandmanom predložile nomotehničko dotjerivanje teksta članka 8. Drugim su, pak, predložile da dobrovoljnim davateljima krvi s više od 100 davanja (za što je, inače, potrebno biti davatelj minimum 25 godina) te osiguranim osobama-donorima organa Zavod osigurava plaćanje zdravstvenih usluga u iznosu 5 posto većem od predviđenog. U obrazloženju, zastupnice podsjećaju da su nekad davatelji s 50 i više davanja bili potpuno oslobođeni zdravstvene participacije.

AMANDMANI VLADE

Vlada RH podnijela je četiri amandmana. Prvim - na članak 2 - predloženo je da se dopunskim zdravstvenim osiguranjem osiguranim osobama osigurava razlika do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja, koja u okviru osnovnog zdravstvenog osiguranja ne podmiruje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Dopunsko zdravstveno provode - Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i društva za osiguranje. Istim je amandmanom predloženo da se privatnim zdravstvenim osiguranjem (koje provode društva za osiguranje) osigurane osobe Zavoda mogu osigurati i na druga prava iz zdravstvenog osiguranja koja nisu obuhvaćena osnovnim zdravstvenim osiguranjima. Preostala tri amandmana predložena su radi usklađivanja drugih članaka s prvim amandmanom.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja zamjenika ministrice zdravstva, **Rajka Ostojica** (vidi - O Prijedlogu), stav Odbora za rad, socijalnu

politiku i zdravstvo obrazložila je njegova predsjednica **Snježana Biga-Friganović**, a zatim su slijedila izlaganja predstavnika zastupničkih klubova.

Zašto se **Klub zastupnika HDZ-a** protiv zakonskom prijedlogu i zašto zahtijeva treće čitanje obrazložio je dr. **Ivica Kostović (HDZ)**. Prvi je razlog što će njime najviše biti pogođeni bolesni i siromašni, a drugi što hrvatski građani neće dobiti bolju zdravstvenu uslugu već će ih samo postojeća više koštati.

Uz to, umjesto reforme ponuđen je (vjerojatno su to pravnici HZZO-a po diktatu Međunarodnog monetarnog fonda nametnuli Ministarstvu zdravstva i građanima) zakon koji zapravo govori - o participaciji i nameće način podmirivanja deficita uzrokovanog nemaštovitom administracijom HZZO-a i Vlade RH.

Ustvrdi viši kako se "oni" pokušavaju izvući novim nametima najugroženijem dijelu pučanstva, dr. Kostović rekao je da njegov klub suosjeća i s braniteljima kojima se oduzima pravo na oslobađanje od participacije te posebno s umirovljenicima, napose onima koji su cijeli život izdvajali za zdravstveno osiguranje i nisu ga koristili, a sada stari i bolesni moraju plaćati participaciju.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje da je trebalo temeljito raspraviti o osnovnom paketu zdravstvenog osiguranja te da se ne može glasovati o ovom zakonu a da se ne zna koji će to imovinski cenzus oslobađati od participacije; tvrdnju da je - ako je riječ o reformi - trebao biti ponuđen paket zakona - i o zdravstvenoj djelatnosti i o liječništvu; upozorenje da se ne zna ni kako će lokalna samouprava podnijeti obveze koje joj se ovime nameću ("ili su već nametnute ljetnim proračunom").

Dr. Kostović je, na kraju, napomenuo da u slučaju da ne bude trećeg čitanja ovaj klub predlaže amandmane, a ako ni oni ne prođu tada su "energično protiv".

Nismo protiv trećeg čitanja

U opsežnom izlaganju, zastupnik **Miroslav Furdek** je, u ime **Kluba zastupnika HSS-a**, izrazio žaljenje što zakonski prijedlog nije (to je Vladom veći propust) popraćen pratećim zakonima (o zdravstvenoj

djelatnosti, o liječništvu i o lijekovima) i izvijestio zastupnike da oni neće imati ništa protiv trećeg čitanja.

Nakon što se osvrnuo na brojne razloge zbog kojih je reforma nužna te podsjetio na osnovna rješenja iz Konačnog prijedloga, predstavnik HSS izrazio je bojazan te stranke - osobito zato što nema simulacije rješenja - da će se narušiti princip solidarnosti i uzajamnosti (pa time i

Zavod bi u cijelosti trebalo da plaća za ortopedska i druga pomagala i ljudima starijim od 70 godina, za njegu i rehabilitaciju ljudi starijih od 75 godina te za lijekove za starije od 65 godina (osim izuzetaka).

članak 58. Ustava) te time dio troškova zdravstvene zaštite neravnomjerno raspodijeliti među stanovništvom.

Govoreći zatim o pojedinim člancima, zastupnik je, među ostalim: ustvrdio da je članak 17. preopćenit i da je uz njega trebalo ponuditi i nacrt pravilnika o standardima i normativima osnova zdravstvenog osiguranja - da bi se vidjelo koliko će tko plaćati participacije; predložio da se participacije oslobode (na čemu se već radi) i hrvatski ratni vojni invalidi te dragovoljci Domovinskog rata; prigovorio što se ne zna visina imovinskog cenzusa niti financijski učinci uvođenja dopunskoga zdravstvenog osiguranja; založio se za mogućnost godišnje korekcije kad je riječ o članku 19. Konačnog prijedloga (standardi i normativi). Tu je još - upozorenje kako se kad je riječ o kroničnim bolesnicima

Plaćanja zdravstvenih usluga u potpunosti osloboditi teške i nepokretne bolesnike kojima se pomoć pruža u kući.

osnovica ne smanjuje 10 već 12-13 posto; (izražena) bojazan da uplata na jedinstveni račun Državne riznice nije najbolje rješenje (da ne bi, ako se ne bude dobro punio Državni proračun, došlo do prebacivanja sredstava); tvrdnja da pričuva nisu sredstva koja bi se trebala koristiti

za pokrivanje rashoda i sanaciju gubitaka već za ulaganje i obračun dobiti; prijedlog da u Upravnom vijeću obavezno budu i predstavnici komora i sindikata. Iz pohvala pojedinim rješenjima izdvajamo - pozdrav svakoj mjeri koja će destimulirati tzv. socijalna bolovanja.

Za kraj ovog prikaza evo još samo ocjene kako Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ostaje i dalje monopolist ne samo za osnovno već i za dopunsko zdravstveno osiguranje; upit što će biti kad troškovi zdravstvene zaštite narastu; napomenu kako zbog siromaštva svima neće biti jednako dostupna zdravstvena zaštita

Bolje informirati javnost

Stav **Kluba zastupnika HSLs-a** obrazložio je **mr. Andro Vlahušić**. Uz ocjenu da zakon svakako treba donijeti, on je, nakon kraćeg osvrta na stanje u ovom području (relativno najveće izdvajanje u Europi - 7 posto iz plaća i 9 na plaće te iz Državnog proračuna, odnosno 8,1 posto izdvajanja bruto nacionalnog dohotka i 410 dolara po glavi stanovnika za zdravstvene usluge), ustvrdio da iz predloženog nije potpuno jasno kakvi će biti financijski efekti za Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i zdravstvene fondove. Spomenuta svota od milijardu 400 milijuna kuća neće se moći dostići zbog pravila - za koliko se uvede participacija za toliko se smanji zdravstvena zaštita.

Klub zastupnika HSLs-a izražava smatra da će najlošije proći oni iznad imovinskog cenzusa koji učestalo koriste zdravstvenu zaštitu. Uvođenje gornjeg limita potrošnje izuzetno je teško pratiti jer bi to značilo, kako reče, da se praćenje mora omogućiti na svim zdravstvenim radilištima, što bez snažne informatizacije zdravstva nije moguće.

Zastupnik HSLs-a je zatim rekao kako će ovaj zakon prvenstveno pokriti dubioze, jer zdravstveni sustav, nažalost, funkcionira kao "proračunska rupa".

Nakon donošenja zakona bit će, po njegovim riječima, potrebno da liječnička struka, odnosno svi zaposleni zdravstvu podignu razinu svoje efikasnosti i odgovornosti, kad već korisnici plaćaju više, premda

će, dometnuo je, to zbog veličine i tromosti sustava biti veoma teško.

U nastavku izlaganja Andro Vlahušić je obrazložio amandmane svoga kluba, pa umjesto prikaza nastavka njegova izlaganja upućujemo na prethodno prikazane amandmane. Izlaganje je zaključio upozorenjem da na veću razinu treba podići informiranje javnosti jer će uspjeh zakona ovisiti o tome kako ga ljudi prime i kako će se raditi.

Da - samo ako se uvažava amandmani

Dino Debeljuh je izvijestio zastupnike da Klub zastupnika IDS-a neće prihvatiti zakon ne prihvatiti li se amandmani predloženi radi poboljšanja zakona - prije svega u

Utvrditi da dopunsko zdravstveno osiguranje provode društva za osiguranje (ne i Zavod).

korist umirovljenika i ugroženih slojeva stanovništva. Prethodno je pohvalio dobra rješenja u svezi s preventivom. koja je dosad bila zapostavljena, a osnova je zdravstva.

Govoreći zatim o problemu zloupotrebe bolovanja, ustvrdio je da je "u pitanju cijeli sustav". Naime, najprije je liječnik stavljen u privatnu praksu pa ga se povezalo s brojem pacijenata, a on, dakako, ima potrebu imati što više pacijenata. Znači, mora biti dobar i s onima koji zloupotrebljavaju bolovanje. Predložena mjera smanjivanja osnovice s 80 na 70 posto neće, po ocjeni IDS-a, donijeti ništa novo, jer oni koji zloupotrebljavaju bolovanje imaju drugu zaradu, a kažnjen je pošten radnik koji ide na bolovanje samo kad mora. Trebalo bi primijeniti mjere poznate u zapadnoj Europi - dnevno praćenje bolovanja (ne nađu li te kod kuće kad si na bolovanju - gubiš posao, a i velike su kazne).

Zastupnik IDS-a je, nadalje, ustvrdio da participacija ide praktički protiv siromašnih, a u Hrvatskoj je to većina građana. Ne može, rekao je, dići ruku za zakon dok se ne zna cenzus, jer se bez njega ne zna niti koliko će građana biti oštećeno participacijom. Kako reče, tisuće bi umirovljenika bilo pred Saborom da su, ali nisu, kao ni ostatak javnosti, dovoljno informirani (umirovljenik

s 900 kuna mjesečno ne može više u bolnicu ako mu dan košta 30-40 kuna).

Bez simulacije ne bi se smjelo prihvaćati zakon koji radikalno mijenjaju odnose, rekao je Dino Debeljuh, spomenuvši primjer zdravstvenog osiguranika penzionera sa 800 kuna, koji je i sada za vađenje krvi morao platiti 180 kuna jer je, po tvrdnji liječnika, bila pokrivena odobrena kvota za analizu.

Dr. Karmela Caparin (HDZ) javila se za riječ radi ispravka navoda. Nije točno da liječnik zbog broja pacijenata mora biti dobar s onima koji traže bolovanje, jer pacijenti sami biraju liječnika, a još je nekoliko tisuća pacijenata koji ga nisu izabrali. Da li je liječnik dobar ili loš odlučit će sami, a kriteriji dobrog i lošeg liječnika su poznati.

Može biti više imovinskih cenzusa

U ime Kluba zastupnika SDP-a, na Konačni prijedlog osvrnula se Snježana Biga-Friganović. Ustvrdila je, najprije, da bi se s mnogim prethodnim izjavama složila te da se slična rasprava vodila i u Klubu zastupnika SDP-a, a zatim izrazila žaljenje što istovremeno nisu ponuđeni i ostali zakoni (njihova izrada je pri kraju). Na vlastiti upit - je li postojeći sustav prema kojem su građani imali pravo na sve osiguravao socijalnu sigurnost, zastupnica je odgovorila negativno. Prethodno ustvrdivši - da se ovim zakonom predlažu rješenja s osnovnim ciljem da sustav osnovnoga zdravstvenog osiguranja

Plaćanje zdravstvene zaštite u cijelosti zajamčiti, među ostalim, osobi čiji prihod po članu obitelji u pojedinoj kalendarskoj godini ne prelazi iznos od 1599 kuna.

bude prepoznatljiv, efikasan i stabilan, da pruži socijalnu sigurnost te valjanu zakonsku osnovu za uspostavu dopunskog i privatnog zdravstvenog osiguranja.

Zastupnica je podržala prijedlog da se svakih šest mjeseci obavi detaljna analiza provedbe novog zakona.

U nastavku izlaganja, zastupnica Biga-Friganović skrenula je pažnju na amandman Vlade RH, kojim je predviđeno da će izuzetno participacije biti oslobođeni, uz predložene i hrvatski vojni invalidi, zatim izrazila žaljenje što se posebni zakon kojim će se utvrditi imovinski cenzus nije pojavio na istoj, jer bi se tada znalo na koga će se odnositi izuzeće predviđeno člankom 18.

Klub zastupnika SDP-a smatra da ne mora postojati jedan imovinski cenzus - moguć je jedan za zaposlene, drugi za umirovljenike, a treći za umirovljenike iznad određene dobi rekla je zastupnica. Dometnula je zatim kako Zakon o zdravstvenom osiguranju neće stupiti na snagu dok se ne donese ovaj posebni zakon.

Iz njena izlaganja, u ime Kluba zastupnika SDP-a, još izdvajamo: pohvalu boljoj kontroli bolovanja (članak 31.); napomenu kako neće biti moguće do stupanja zakona na snagu izraditi parametre za svaku pojedinu dijagnozu; ocjenu kako je prihvatljivo svako bolje rješenje, posebno ono da liječnik opće prakse određuje bolovanje do 30 dana; tvrdnju kako će rješenje iz članka 33. (nakon 6 mjeseci bolovanja doktor medicine primarne zdravstvene zaštite dužan je uputiti osiguranika nadležnom tijelu koje donosi ocjenu radne sposobnosti) biti korisno samo ako se doista počne obavljati kvalitetnija kontrola nadležnih službi, odnosno ako one budu kvalitetno radile (inače će mnogo toga poskupjeti, jer godišnje je sada oko 45 tisuća takvih obrada, a moglo bi ih biti i 90 tisuća); upozorenje da još nije precizno definirano privatno osiguranje.

Klub SDP-a podržat će amandmane Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo i sve one koji vode prema poboljšanju zakona, izvijestila je zastupnica predstavnica SDP-a.

Reforma preko leđa građana

Da Klub zastupnika DC-a nije zadovoljan predloženim zastupnici je izvijestila Vesna Škare-Ožbolt, ustvrdivši, nakon kraćeg osvrta na zdravstvenu potrošnju u Hrvatskoj, da je predloženi zakon jedan od temeljnih, ali da se reforma opet prebija preko leđa građana, odnosno pacijenata. Stoga DC u cijelosti podržava stavove Hrvatske liječničke komore, koji s pravom ističu da

su uvođenjem plaćanja do pune vrijednosti iznosa zdravstvenih usluga smanjena prava osiguranika.

Manjak sredstava obaveznoga zdravstvenog osiguranja nastao, uz ostalo zbog smanjenja izdvajanja obaveznog doprinosa od strane poslodavca sa 9 na 7 posto, dok zaposlenici i dalje izdvajaju 9 posto bruto dohotka. Time nisu samo narušeni odnosi koji postoje, među

U cijelosti podmirivati zdravstvenu zaštitu hrvatskim braniteljima, kojima se Prijedlogom zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ukida pravo na besplatno liječenje.

ostalim, u praksi zapadnoeuropskih zemalja nego je veći dio obaveza za pokriće troškova obaveznog zdravstvenog osiguranja prevaležen na teret samih osiguranika.

Liječnička komora ističe da će uvođenjem plaćanja dijela usluga i narušavanje principa još više doći do izražaja, jer će nedostatak novca u Fondu zdravstva nadoknađivati samo oni kojima je ta zaštita najpotrebnija - bolesnici. Postoji opravdan strah da će to zaštitu siromašnih, pogotovo starijih, koji su cijeli vijek izdvajali solidarno ta sredstva, učiniti nepotpunom i manje dostupnom.

I zdravstveni stručnjaci su, naglasila je Vesna Škare-Ožbolt, mnogo puta upozoravali da rješenje nije u smanjenju solidarnosti i opterećenju bolesnih već u omogućavanju dotoka (u zdravstvene ustanove) dodatnih sredstava, kojima raspolažu imućniji građani.

Prava se, smatra DC, ne smiju smanjivati već se nered u sustavu treba urediti na bazi raspoloživih sredstava, realnih cijena koštanja i transparentnih lista čekanja i hitnog prijema. Istodobno treba u svim zdravstvenim ustanovama stvoriti uvjete da se, nakon podmirjenja potreba obaveznog zdravstvenog osiguranja, ostatak vremena, prostora, opreme i kadrova stavi na raspolaganje onima koji su spremni dio svojih sredstava uložiti u povećavanje zdravstvenog standarda. To, dakako, samo kad je riječ o ostvarivanju potreba na listama

čekanja, a nikako o potrebama hitnih medicinskih intervencija.

U nastavku izlaganja, zastupnica je obrazložila amandman DC-a na članak 17.

Uvažiti amandmane ili u treće čitanje

U ime **Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a, mr. Nikola Ivaniš** rekao je da se je pred zastupnicima uoči rasprave o zdravstvenom osiguranju trebalo naći izvješće o provođenju reforme zdravstva. Ustvrdio je zatim kako se istaknute glavne ciljeve reforme mora staviti u odnos s drugim pitanjima - hoće li prosječni građanin nakon donošenja zakona jednostavnije ostvarivati pravo na osnovnu zdravstvenu zaštitu ili teže i skuplje.

Zakon se donosi u vrlo brzom proceduri - prigovor je ovog kluba, čiji zastupnici ocjenjuju da ta brzina neće koristiti te da će to, vjerojatno, rezultirati daljnjim izmjenama zakona (nastavljanje prakse - neki su zakoni mijenjani i do osam puta).

U nastavku izlaganja, predstavnik PGS-a/SBHS-a podsjetio je da je matični odbor bio obvezao

Predloženim će najviše biti pogođeni bolesni i siromašni, hrvatski građani neće dobiti bolju zdravstvenu uslugu već će ih samo postojeća više koštati. Morat će plaćati oni koji su cijeli život izdvajali za zdravstveno osiguranje i nisu ga koristili, a sada su stari i bolesni.

predlagatelja da uz Konačni prijedlog ponudi i nacrtu podzakonskih akata te da se precizno definiraju svi pojmovi (osnovno, dopunsko, obavezno, privatno osiguranje), što u značajnom dijelu nije učinjeno.

Sadržaj zdravstvenog osiguranja definiran je člankom 17. općenito, površno, jednako kao što i članak 18 nedovoljno precizno definira sve ugrožene skupine.

U nastavku izlaganja, zastupnik Ivaniš je ustvrdio da, po ocjeni njegova kluba, nisu uklonjeni nedostaci na koje se ukazivalo u prvom čitanju - prije svega da se ne

bi smio dalje snižavati obim i standard usluga osnovnoga zdravstvenog osiguranja te da se to treba kompenzirati dopunskim osiguranjem.

Osvrnuvši se na "tezu o respektabilnom izdvajanju" za zdravstvo od 8,1 posto nacionalnog dohotka, zastupnik je rekao kako se u saborskoj raspravi ne bi smio uzeti samo jedan element i dati ga kao nešto definitivno. Jer, u Njemačkoj, Francuskoj, Belgiji, Nizozemskoj izdvaja se između 8,3 do 10,5 BDP-a, u Italiji 8,6 posto izdvajanja, a u Portugalu 8,2. O potrošnji po glavi stanovnika bolje je i ne govoriti, jer to u drugim zemljama iznosi i 2000 - Slovenija primjerice ima 800 dolara, Češka 670, Mađarska 431, a Slovačka 447.

Trebalo je ponuditi i nacrt pravilnika o standardima i normativima osnova zdravstvenog osiguranja da bi se vidjelo koliko će tko plaćati participacije.

Komentirajući zatim ocjenu iz rasprave o potrebi racionalizacije sustava (jer navodno zemlje razvijenog zdravstvenog sustava imaju malo postelja po glavi stanovnika, a u Hrvatskoj je previše bolnica i postelja), zastupnik je rekao da je upitno je li to potrebno - jer u Hrvatskoj na 1000 žitelja otpada 5,8 do 5,9 postelja, dok ih je u zemljama "bizmarkovog sustava" između 6,2 do 12,2 postelje.

Klub zastupnika PGS-a i SBHS-a drži da se ovim zakonom neće riješiti bitne stvari i da će se društvo ovim pitanjima narednih godina mnogo baviti. Stoga bi trebalo ili uvažiti masu amandmana ili se odlučiti za treće čitanje

Zdravstvenu politiku vodi MMF

Predstavnik **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a, Tonči Tadić** najprije je ustvrdio da je iz Konačnog prijedloga jasno kako politiku zdravstvenog osiguranja vodi MMF. Reforma jest nužna, ali ovaj zakon nije, po ocjeni Kluba, dio reforme zdravstvenog sustava nego dio reforme proračunskih troškova, odnosno dio tzv. smanjenja javne

potrošnje opet na račun najugroženijih (s jedne strane bolesnika, s druge liječnika i medicinskog osoblja). Ne uvažava li se amandmani HSP-a/HKDU-a ovaj će klub biti odlučno protiv konačnog prijedloga - napomenuo je zastupnik.

U nastavku izlaganja on je obrazložio suštinu amandmana toga kluba (vidi prikaz amandmana). Iz tog dijela njegova izlaganja izdvajamo još samo nekoliko upozorenja i jedan upit: mogućnost da se HZZO kao potpuni monopolist bavi obaveznim i dopunskim osiguranjem sukob je interesa; kod dopunskog zdravstvenog osiguranja potrebno je primijeniti slična načela kao kod mirovinske reforme (tri stupa); čudno je da su kod stopostotne naknade bolovanja zaboravljeni invalidi iz Domovinskog rata; je li jeftinije imati ljude na bolovanju zato što nisu rehabilitirani i što će biti s medicinskim sestrama i fizioterapeutima koji će ostati bez posla.

Bolesni će biti još bolesniji i siromašniji, a siromašni još siromašniji i bolesniji

U nastavku pojedinačne rasprave, za riječ se najprije javila **Jadranka Kosor (HDZ)** koja je ovom prilikom Vladi zamjerila što zbog velike tragedije 21 obitelji koje su izgubile najmilije na hemodijalizi nije proglasila dan žalosti.

Nije potpuno jasno kakvi će biti financijski efekti za Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i zdravstvene fondove.

Uz to što je pojasnila smisao svojih amandmana, zastupnica je primjedbe na predloženi zakon započela je osvrtnom na, kako reče jedan zanimljiv u "Novom listu" objavljen (u ožujku) naslov - "Zdravlje svima, a ne samo njima". U duhu tog slogana trebalo bi raspravljati, napomenula je, ustvrdivši zatim kako će zahvaljujući predloženom zakonu bolesni biti još bolesniji i siromašniji, a siromašni još siromašniji i bolesniji. Mnogi teško bolesni morat će raditi, a na taj se način neće ući u trag onima koji zloupotrebljavaju pravo na bolovanje.

Teško je zamisliti da svi branitelji neće biti oslobođeni participacije - svugdje u svijetu veterani se posebno štite. S posebnim problemima suočit će se branitelji s PTSP-om, koji sasvim sigurno ne bi trebali plaćati bolničko liječenje.

I starije osobe, pogotovo one iznad 65 godina trebalo bi osloboditi plaćanja dijela participacije jer su najugroženiji i, nerijetko, veoma siromašni, a mjesečno troše od 300 do 1000 kuna na lijekove - 89 posto umirovljenika ima jednu dijagnozu, a čak 60 posto po dvije. Prema konačnom prijedlogu, bolnički dan koštati će ih gotovo 35 kuna - upozorila je zastupnica. Rekla je zatim da bi duševne bolesnike svakako trebalo osloboditi obveze plaćanja bolničkog liječenja.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: poziv Vladi RH da, ako je ikako moguće, pomogne oboljelima od kronične meloične leukemije (za Glivek, koji daje rezultate, mjesečno treba izdvojiti oko 38 tisuća kuna) i poziv zastupnicima da se uključe u akciju "Tableta za prijatelja"; ocjenu da je pitanje zdravstva neodvojivo od pitanja nacionalne sigurnosti, na što upućuju tragični događaji oko antraksa u Americi; upit što poduzima Ministarstvo za normalizaciju prilika u Hrvatskom zavodu za transfuziju, kojega, najblaže rečeno, potresaju nesvakidašnji događaji.

U treće čitanje

Dr. Juraj Njavro (HDZ) rekao je kako iz većine izlaganja proizlazi da je zakon, u najmanju ruku, uranio jer se zbog previda nekih činjenica neće moći popraviti ni amandmanima. Ustvrдио je zatim da je jedinstven zaključak i na tematskoj sjednici Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo i u sindikatu, komori, među poslodavcima, u Hrvatskoj gospodarskoj komori te u

Ne mora postojati jedan imovinski cenzus - moguć je jedan za zaposlene, drugi za umirovljenike, a treći za umirovljenike iznad određene dobi.

liječničkim, stomatološkim i ljekarničkim komorama s jedne strane da

zakon nije dobar, a s druge da je trebao biti ponuđen s grupom zakona (o zdravstvenoj djelatnosti, o liječništvu i o lijekovima). Budući da je ovaj zahtjev predlagatelj previdio, bilo bi dobro da se ide u treće čitanje.

Napomenuvši kako i tragični događaji s dijalizom potvrđuju da nešto nije u redu sa zdravstvom, zastupnik Njavro prigovorio je što Hrvatski sabor nije izrazio sućut obiteljima preminulih, kao što je to učinio kad je bila riječ o drugim državama.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: ocjenu kako je svrha zakona odobrovoljiti Svjetsku zdravstvenu organizaciju te Međunarodni monetarni fond radi integracije u zdravstveni sustav Europe (koji stalno prigovaraju da Hrvatska previše troši za zdravstvo); napomenu kako Hrvatska da bi se "uvukla" u Europu zamrzava plaće u zdravstvu, zdravstvene djelatnike uvodi u sustav državnih službenika i namještenika i smanjuje im plaće, a bit će i više pogodeni prihvatiti li se Zakon o radu; prigovor što se uvodi participacija za starije.

I **dr. Karmela Caparin (HDZ)** založila se za to da zakon ide u treće čitanje zbog dosta nedefinirane materije. Upozorila je da se sličan model (monopol HZZO-a u dopunskom zdravstvenom osiguranju) u Sloveniji napušta, dok Hrvatska nema ni financijske analize ni simulacije. HZZO ostaje, kako reče, nedodirljiv - tamo se godinama ništa ne mijenja, osim što se povećava administrativni aparat.

Zastupnica je zatim izjavila da neminovno slijedi pad zdravstvenog standarda, da pacijent koji nije u mogućnosti platiti 80 do 100 kuna mjesečno za dopunsko zdravstveno osiguranje neće biti u stanju platiti ni participaciju za boravak u bolnici. Točno je, naglasila je, da je zdravstvena zaštita slabija što je veća participacija. Očito je, dometnula je, da se narušava princip solidarnosti i Ustav, kojima se svim građanima jamči jednako pravo na zdravstvenu zaštitu.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ocjenu da je prethodno trebalo napraviti kategorizaciju i akreditaciju bolnica i napomenu kako loše socijalno-ekonomsko stanje u državi i bolesnike i zdrave ljude vodi u još lošije zdravstveno stanje.

Nepotrebno i nepravедno

Nema nikakvog razloga da se zakon podrži - rekao je Zlatko Mateša (HDZ), započevši izlaganje napomenom kako je zastupnik Ivaniš rekao mnogo toga što je on želio. Prigovorio je zatim zbog odsustva

Uvođenjem plaćanja do pune vrijednosti iznosa zdravstvenih usluga smanjena prava osiguranika.

predlagatelja - Svjetske banke i Fonda, koji zapravo stoje iza reforme.

Predloženim se zakonom, po ocjeni tog zastupnika, radi nepotreban i po građane nepravedan posao. Nema cijene, naglasio je, osjećaj sigurnosti kad se, kao dosad, u svakom trenutku može dobiti odgovarajuća zdravstvena zaštita.

Ustvrdivši kako neki drugi sustavi, primjerice Velika Britanija, nemaju ništa jeftiniji niti učinkovitiji sustav (već skuplji), dr. Mateša je izjavio kako se MMF i Svjetska banka, dakako, ne bave njihovim sustavom zdravstvene sigurnosti jer "ne mogu vježbati njihove sjajne umotvorine na jednoj takvoj zemlji".

U nastavku izlaganja on je, među ostalim: rekao da će se i na primjeru Hrvatske pokazati da dok se ne dosegne određena razina bruto domaćeg proizvoda vrijedi apsurdno pravilo - što je zemlja siromašnija to joj je potrebna besplatna zdravstvena zaštita; ocijenio da je najprije trebalo obaviti restrukturiranje sustava i sektora u cjelini; izjavio da je posebno neprihvatljivo dopunsko osiguranje u HHZO-u (tipični konflikt interesa), napomenuvši kako HZZO može osnovati svoje osiguravajuće društvo, u 100-postotnom vlasništvu, ali da ono mora biti po pravilima osiguravajućih društava.

Spomenimo, na kraju, još upit - koja je to moć parlamenta ako se zakon donosi, a gotovo nijedan zastupnik svih parlamentarnih stranaka nije pokazao razumijevanje za predloženi sustav.

Napomenuvši kako iz mnogih rasprava proizlazi da je na planu zdravstvenog osiguranja dosad bilo sve dobro, **Sonja Borovčak (SDP)** ustvrdila je da osiguranici najbolje znaju da tome nije tako. Na papiru je, istina, mnogo toga bilo dostupno, ali tek bolestan čovjek je osjetio što se zapravo događa u tom sustavu.

Zakon nije idealan, ali ni treće čitanje ne bi urodilo plodom, dok ga amandmani mogu popraviti, rekla je zastupnica.

Ona je, među ostalim, još: predložila da se po donošenju zakona organizira rasprava s osiguranicima, koji nakon raznih dezinformacija zaista ne znaju na što će imati pravo; pridružila se zahtjevima da se za kućnu njegu i fizikalnu terapiju ne plaća participacija; ocijenila da je dobro što će se voditi računa o imovinskom cenzusu te da privatno osiguranje može biti samo u dijelu "nadstandarda".

Narušava se princip solidarnosti

U novih pet minuta za Klub zastupnika DC-a, **dr. Mate Granić** rekao je da bi oko ovog zakona trebalo postići maksimum konsenzusa, jer je jedan od onih koji će najviše utjecati na život građana. Predložene restrikcije prvenstveno su, naglasio je, vezane za sporazum Republike Hrvatske sa MMF-om i Svjetskom bankom, odnosno s Pismom namjere

Reforma jest nužna, ali ovaj zakon nije dio reforme zdravstvenog sustava nego dio reforme proračunskih troškova, odnosno dio tzv. smanjenja javne potrošnje opet na račun najugroženijih.

MMF-u, o kojemu se nikad nije raspravljalo u Hrvatskom saboru. Da je rasprava održana tada se moglo jasno odrediti je li ovaj oblik suradnje s MMF-om najoptimalniji te kolike restrikcije može izdržati Hrvatska, a da se ne poremeti socijalna ravnoteža - naglasio je.

Dr. Granić je još rekao kako su mnoga predložena rješenja dvojbena, ali da on sasvim sigurno ugrožava najsiromašnije, najbolesnije i starije osobe.

Po njegovim riječima, afera s dijalizatorima ozbiljno je poljuljala povjerenje u zdravstveni sustav, a primjena ovog zakona mogla bi ga produbiti, napose u najugroženije skupine građana.

Ustvrdivši kako predloženo narušava princip solidarnosti obaveznog zdravstvenog osiguranja dovodi u pitanje potpunu jednakost i

dostupnost obaveznog zdravstvenog osiguranja, predstavnik DC-a apelirao je da Konačni prijedlog ide u treće čitanje. Lošija je mogućnost - popravak amandmanima (u protivnom ga DC neće podržati).

Kakva je to moć parlamenta ako se zakon donosi, a gotovo nijedan zastupnik svih parlamentarnih stranaka nije pokazao razumijevanje za predloženi sustav

U završnoj riječi, zamjenik ministrice zdravstva, **dr. Rajko Ostojić** rekao je kako zasigurno treba postići konsenzus oko zdravstvenog sustava te da je očito kako se s reformom zdravstvenog osiguranja kasni već nekoliko godina.

GLASOVANJE

O podnesenim amandmanima očitovale se ministrica zdravstva, dr. **Ana Stavljenić-Rukavina**, (u vrijeme donošenja Zakona još uvijek na dužnosti) koja je objasnila zašto predlagatelj nije uvažio pojedine argumente. Na dodatne argumente predlagatelja amandmana ne osvrćemo se jer smo temeljito prikazali amandmane.

Prihvaćeni amandmani

Prihvaćeni su amandmani **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** na članke 17. stavke 2, 3. te na članke: 19, 31-33, 38, 39, 54, 69, 107, 115, 116. i 142.; **Snježane Biga-Frganović** na članak 17. **Katice Sedmak** i **Lucije Debeljuh** na članak 17, **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** na članak 37.

Sastavnim dijelom zakona postali su amandmani **Vlade RH** na članke 18, 140. i 143. Konačnog prijedloga, a izglasani su njeni amandmani na članke 2, 79, 83. i 84.

Povućeni i odbijeni

Amandman dr. **Ivice Kostovića** na članak 2. Vlada nije prihvatila zbog prihvaćenog amandmana **Vlade RH** koji se odnosi na dopunsko zdravstveno osiguranje, a zastupnici su ga zatim odbili glasovanjem. S istim obrazloženjem nije prihvaćen

amandman na taj članak **Miroslava Furdeka**, koji je uvaživši obrazloženje svoj amandman povukao. Amandman **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** na članak 3. odbijen je glasovanjem, nakon obrazloženja ministrice zdravstva da prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja imaju samo osigurane osobe te da se predloženim zakonom omogućuje svim državljanima da taj status steknu. **Miroslav Furdek** je povukao svoj amandman na članak 15, stavak 3, nakon obrazloženja dr. **Ane Stavljenić-Rukavine** da opseg prava na zdravstvenu zaštitu određuje Vlada pa nije prihvatljivo da nadležne komore daju prethodnu suglasnost na plan i program mjera zdravstvene zaštite koji donosi ministar zdravstva. Odbijen je zatim, glasovanjem, amandman **Kluba zastupnika DC-a** na isti članak (stavci 3, 4. i 5) nakon obrazloženja ministrice da Vlada utvrđuje opseg prava za zdravstvenu zaštitu. Amandman **Karmelee Caparin** na članak 17. stavke 2. i 3. odbijen je na isti način s obrazloženjem da se stavkom 4. podstavkom 3. članka 18. jamči potpuno plaćanje zdravstvene zaštite na teret Zavoda za osobe čiji prihod ne prelazi iznos koji se utvrđuje posebnim zakonom, pa će to obuhvatiti i starije osobe, čiji prihod ne prelazi taj iznos. Glasovanjem je odbijen amandman **Jadranke Kosor** na isti članak (stavak 1), nakon obrazloženja ministrice da je predloženo na adekvatan način riješeno prihvaćanjem amandmana Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Predlagateljica amandmana upozorila je pritom da se amandmanom toga radnog tijela ne oslobađa potpuno participacije zdravstvena njega i rehabilitacija u kući bolesnika, na što joj je odgovoreno da je zdravstvena njega u kući ušla u program primarne zaštite, što znači potpuno pokrivanje. Kad je riječ o fizikalnoj medicini i rehabilitaciji imovinskim cenzusom bit će zaštićene najugroženije skupine stanovnika, posebno starije osobe.

Dr. **Ivica Kostović** povukao je prvi dio amandmana na članak 17. (drugi dio je prihvaćen) nakon obrazloženja ministrice zdravstva da je već prihvaćen amandman Kluba zastupnika HSLs-a koji se odnosi na troškove smještaja i prehrane u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti za liječenje kroničnih psihijatrijskih

bolesnika. Djelomično je (kroz prihvaćeni amandman Kluba zastupnika HSLs-a) uvažen (prva alineja, o preventivnoj i kurativnoj zaštiti duševnih bolesnika) amandman **Kluba zastupnika DC-a** na članak 17. stavak 2. Dio o zdravstvenoj njezi u kući bolesnika nije prihvaćen jer je prihvaćen amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo - obrazloženje je ministrice. **Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a** povukao je amandman na članak 17. stavak 2. zadovoljan obrazloženjem dr. Ane Stavljenić-Rukavine da se ovaj ne može prihvatiti s obzirom da je prihvaćen amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo u svezi sa zdravstvenom njegom u kući. Kad je riječ o participaciji, u cijelosti je zajamčeno plaćanje kemo i radio terapije, dok se smještaj roditelja djece oboljele od malignih bolesti veže uz imovinski cenzus. Amandman **Snežane Biga-Friganović (SDP)** na isti članak prihvaćen je s tim da u prvoj alineji stoji "paradontologije", a ne "kirurške paradontologije". Glasovanjem je odbijen amandman **Jadranke Kosor** na stavak 3. članka 17, s obrazloženjem da je s tim u svezi prihvaćen amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Amandman **dr. Juraja Njavre** na stavak 3. članka 18. odbijen je glasovanjem, nakon obrazloženja predstavnice predlagatelja da je s tim u svezi prihvaćen amandman Vlade RH. Zato što je zahtjev riješen u okviru amandmana Vlade RH formalno je odbijen i amandman **Kluba zastupnika HSLs-a** na članak 18. (stavak 4). **Miroslav Furdek** povukao je amandman na isti članak i stavak nakon što je ministrica zdravstva objasnila da je prihvaćen amandman Vlade RH koji regulira tu materiju, odnosno time djelomično uvažen zahtjev. Na obrazloženje ministrice kako se amandman **dr. Ivica Kostovića** na članak 18. stavak 4. ne može prihvatiti jer će se navedeni iznos utvrditi posebnim zakonom ovaj je zastupnik zatražio glasovanje, rekavši, među ostalim, da je riječ o obrazloženju za malu djecu, da pojam "posebni" zakon znači - treba mi toliko novca pa ću uzeti od građana koliko želim. **Snežana Biga-Friganović** javila se radi ispravka navoda. Pitanje participacije neće se rješavati podzakonskim aktom već zakonom o

kojem će raspravljati Hrvatski sabor, rekla je, a ministrica ju je dopunila napomenom kako posebni zakon i utvrđivanje imovinskog cenzusa ne mogu zaobići parlament. Donosi se zakon, a ne znamo tko će biti oslobođen participacije - pa naknadno možete reći da ćete za 10 godina donijeti zakon - bio je komentar dr. Kostovića.

Miroslav Furdek povukao je i amandman na članak 19. Prethodno je ministrica zdravstva ponovo podsjetila da opseg prava na zdravstvenu zaštitu određuje Vlada RH te da se ne može prihvatiti rješenje kojim bi komora uz ministra zdravstva davala suglasnost na standarde i normative osnovnoga zdravstvenog osiguranja. **Klub zastupnika DC-a** amandman na taj članak povukao je nakon objašnjenja da se ovaj ne prihvaća jer je prihvaćen amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Glasovanjem je odbijen amandman **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** na članak 22. stavak 1, koji nisu uvažili pojašnjenje ministrice da se ne može prihvatiti jer se naknada plaće preko Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje može ostvariti tek kad su plaća i naknada plaće obračunati i isplaćeni radniku. Istu je sudbinu doživio glasovanjem i amandman **toga Kluba** na članak 24, jer predstavnik kluba nije bio zadovoljan tumačenjem kako se amandman ne može prihvatiti zato što se, prema obrazloženju, veže uz dužinu radnog tjedna, a odredba članka 24. (stavak 1, točka 1) nije vezana uz to. Ne prihvaća se jer predstavlja dodatno financijsko opterećenje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje - odgovor je ministrice zdravstva potvrđen glasovanjem povodom amandmana **istog Kluba** na članak 25.

Amandmani Kluba zastupnika HSLs-a na članke 25. i 31. povučeni su jer je prihvaćen amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo na članak 31. Glasovanjem je odbijen amandman **Kluba zastupnika HSP-HKDU** na članak 31. stavak 3, za kojeg je ministrica rekla da se ne može prihvatiti jer se odnosi na liječničko povjerenstvo Zavoda, koje je stručno tijelo i, kao takvo, ocjenjuje bolovanja te pojasnila da poslodavci imaju, na temelju ovog zakona, mogućnost i pravo da zatraže reviziju bolovanja u roku tri dana od

prijavljenog bolovanja. Odbijen je glasovanjem i amandman **istog Kluba** na članak 33. Obrazloženje - pitanje naknade za vrijeme bolovanja ne odnosi se na sustav mirovinskog osiguranja (stavak 2), odnosno zbog dugotrajnosti postupka utvrđivanja invalidnosti financijski teret pao bi na HZZO (stavak 5). U svezi sa sljedećim njihovim amandmanom, na članak 36, predstavnica Vlade RH rekla je da je pitanje izvještavanja poslodavca o privremenoj nesposobnosti za rad predmet regulative iz područja radnog, a ne zdravstvenog zakonodavstva, nakon čega je podnositelj povukao amandman.

Nije prošao ni amandman na članak 38. zastupnika **Tibora Sante** zbog, po tvrdnji ministrice, financijskog opterećenja HZZO-a te stoga što je i postotak iz Konačnog prijedloga viši od prosječnoga u mnogim europskim zemljama. S istim obrazloženjem odbijen je takav amandman, na isti članak, **Kluba zastupnika HSP-HKDU**. Drugi dio amandmana prihvaćen je kroz amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo pa ga je predstavnik Kluba povukao.

Miroslav Furdek povukao je amandman na članak 61, uvaživši obrazloženje predlagatelja kako se obaveza plaćanja doprinosa u korist jedinstvenog računa Državne riznice uređuje sukladno posebnom zakonu.

Glasovanjem je odbijen amandman **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** na članke 71. i 72. Objašnjavajući razloge, ministrica zdravstva rekla je da odredbe tih članaka nisu destimulirajuće za poslodavce, kao što se tvrdi u obrazloženju amandmana. Naime, u slučaju povrata dijela sredstava uplaćenog posebnog doprinosa za ozljede na radu i profesionalne bolesti omogućuje se poslodavcu da ih usmjeri u poboljšanje zaštite na radu, a samim time u sljedećem razdoblju i smanjenje police osiguranja. **Dr. Ivica Kostović** povukao je četiri amandmana (na članke 73, 78, 79. i 80, nakon što je ministrica objasnila da nije prihvaćen prvi od njih, kojim je zatraženo da dopunsko osiguranje vode posebna društva (prihvaćen je, naime, amandman Vlade RH).

Zbog amandmana Vlade RH (dopunsko zdravstveno osiguranje) **Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a** povukao je amandmane na članke 78,

79. i 83, uz sugestiju ministrice da pričekaju raspravu o Vladinim amandmanima. Isto je u svezi s člankom 83. učinio i **Ivica Kostović**. Jednako je postupio i **Klub zastupnika HSLs-a** u vezi s amandmanima na članke 83. i 84. jer je, objasnila je ministrica, riječ o materiji riješenoj amandmanom Vlade RH.

Glasovanjem je odbijen amandman **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** na članak 85. Prethodno je ministrica objasnila razloge zbog kojih ga ne prihvaća predlagatelj. Uključivanje Hrvatske udruge poslodavaca te sindikata u zdravstvu, uz nadležne komore, u davanje prethodnog mišljenja te predviđenu suglasnost ministra za zdravstvo usložnjava postupak utvrđivanja osnova za sklapanje ugovora, to više što je putem komora osigurana zastupljenost zdravstvenih radnika u tom postupku. Glasovanje je zatražio i DC za sličan zahtjev. S istim obrazloženjem odbijen je amandman **Kluba zastupnika DC-a** na članak 85.

Odbijen je zatim glasovanjem amandman zastupnika **Kluba HSP-a/HKDU-a** na članak 86. Oni nisu prihvatili obrazloženje predstavnika Vlade da se amandman ne može prihvatiti zbog rješenja predloženih u svezi s eventualnom arbitražom, u čijem je sastavu predviđena mogućnost i odgovarajuća zastupljenost predstavnika HZZO-a, predstavnika nadležnih komora i Ministarstva zdravstva. Nakon istog obrazloženja i za amandman na stavak 4. članka 86. **istog podnositelja** amandman je odbijen.

Nije prihvaćen (potvrđeno i glasovanjem) amandman **Kluba zastupnika DC-a** na članak 86, uz obrazloženje da su odgovarajuće riješena pitanja natječaja, izbora ponuda i eventualne arbitraže te zastupljenosti predstavnika HZZO-a, komora i Ministarstva. Povučeni su amandman **istog Kluba** na članak 87, nakon što je ministrica rekla da se ne prihvaća jer su elementi ugovora određeni člankom 88. Zakona.

Glasovanjem je odbijen amandman **Miroslava Furdeka** na članak 88. stavak 2. Prvo obrazloženje predstavnice predlagatelja bilo je da amandman nije u skladu sa zakonom određenom nadležnošću komora, a dopunsko da je u zakonu riješen sustav arbitraže te da su i Ministarstvo zdravstva i Vlada mišljenja da bi sustav arbitraže trebalo maksimalno koristiti.

S obzirom da se prema članku 85. elementi cijene zdravstvenih usluga

propisuju općim aktom Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje amandman se ne prihvaća - obrazloženje je ministrice povodom amandmana **Kluba zastupnika DC-a** na članak 88, na što je zatraženo glasovanje i amandman odbijen. Ni amandman **istog Kluba** na članak 89. nije prihvaćen (glasovalo se), a odgovor predstavnice predlagatelja bio je da skraćivanje roka s 90 na 30 dana za sklapanje ugovora od dana donošenja odluka nakon provedenog natječaja nije moguće prihvatiti zbog nužnosti provedbe analize velikog broja podnositelja.

Miroslav Furdek povukao je svoj amandman na članak 95. stava 2. nakon objašnjenja dr. Stavljenić-Rukavina da je stavkom 2. članka 95. predviđena odgovarajuća zastupljenost osiguranika poslodavaca i zdravstvenih radnika i da, prema stajalištu predlagatelja, u Upravno vijeće HZZO-a nije potrebno uključivati predstavnike komora, s obzirom na zastupljenost predstavnika zdravstvenih radnika (svi su članovi komore).

Ni dodatno, opsežno, obrazloženje predstavnika **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** nije pomoglo da im predlagatelj uvaži amandman na stavak 2. članka 95. pa je odbijen glasovanjem.

Nije zatim prihvaćen, ni od predlagatelja ni većine zastupnika, amandman **Kluba zastupnika DC-a** na članak 96, stavci 4. i 5. Obrazloženje Vlade - i u ovom zakonu prisutna su odgovarajuća zakonska rješenja i vrijede također za status drugih zavoda, primjerice Zavoda za mirovinsko osiguranje.

Povučeni su amandman **Odbora za financije i Državni proračun** na članak 115, nakon obrazloženja ministrice da je prihvaćen amandman istovjetnog sadržaja Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Ni amandman istog odbora na članak 116. također nije formalno prihvaćen, jer je prihvaćen amandman istovjetnog sadržaja Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Većinom glasova prihvaćena su četiri amandmana Vlade - za njih su glasovala: 72; 70; 70 i 71 zastupnik, a "protiv" 26; 28; 26, odnosno 24 zastupnika).

Zakon o zdravstvenom osiguranju donesen je većinom glasova - sa 69 "za", 25 "protiv" i 3 "suzdržana".

J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2001.

Vladi odobreno dodatno zaduženje

Vlada RH može se dodatno zadužiti na domaćem i inozemnom tržištu novca i kapitala do svote neostvarenih prihoda planiranih u proračunu od privatizacije i prodaje udjela u poduzećima. To rješenje proizlazi iz donesenog Zakona o izmjenama Zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001, predlagatelja Vlade RH.

O PRIJEDLOGU

A koji su razlozi za donošenje ovog zakona? Predlagatelj navodi da su u državnom proračunu Republike Hrvatske za 2001. prihodi od privatizacije (prodaje udjela poduzeća i banaka u državnom vlasništvu) planirani u iznosu od 8,5 milijardi kuna a procjenjuje se da će se ostvariti u iznosu od 6,5 milijardi ili dvije milijarde manje.

Zakonom o izmjeni i dopuni Zakona o izvršavanju državnog proračuna RH Vlada RH je ovlaštena da može uzeti zajam na domaćem i inozemnom tržištu novca i kapitala do ukupne svote od 10,7 milijardi kuna. Međutim, zbog pada vrijednosti dionica poduzeća u vlasništvu RH na svjetskom tržištu kapitala u Prijedlogu izmjena i dopuna državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu planirani su prihodi od privatizacije od 5,4 milijardi kuna.

Ujedno se predlaže, zbog tečajnih razlika, smanjenje planiranih sredstava za tekuće otplate glavnice državnog duga (7,908 milijardi) u iznosu od 42,7 milijuna kuna.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela razmotrila su Konačni prijedlog zakona (svega dva članka) i o njemu dostavila svoje

stajalište. Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a ujedno amandmanom traži dopunu (članak 1.) prema kojoj je Vlada dužna osigurati dopunska sredstva iz sredstava Fonda poravnanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na području od posebne državne skrbi najviše do svote neostvarenih neplaniranih prihoda zbog promjene zakona kojima se uređuje njihov prihod iz poreza na dohodak.

Donošenje ovog zakona podržali su Odbor za financije i Državni proračun, Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu, Odbor za obitelj, mladež i šport te Odbor za poljoprivredu i šumarstvo. Članovi ovog potonjeg radnog tijela u raspravi su iznijeli dvojbu glede svrhovitosti predviđenog zaduživanja. Naime, zaduživanje radi "zatvaranja" državnog proračuna moglo bi dovesti do smanjenja vrijednosti udjela u poduzećima i bankama u državnom vlasništvu te njihove cijene na svjetskom tržištu kapitala. U tom bi slučaju oslabio položaj RH kao njihovog prodavatelja pa Odbor drži da je o tome nužno voditi brigu pri izradi državnog proračuna za 2002. a posebice za 2003. godinu.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora ovaj zakonski prijedlog obrazložio je zamjenik ministra financija **mr. Damir Kuštrak**. To je praktično, normalno i funkcionalno rješenje koje je Vlada predložila "za svaki slučaj" jer je teško precizno projektirati prihode od privatizacije (tečajne razlike, metodologija izračuna).

Ivan Šuker (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji se nikako ne može složiti s ovakvom

formulacijom, tim više što je neuobičajena i što se prvi put spominje praktički da nije određen konkretan iznos za koji se hrvatska Vlada može zadužiti. Naime, zastupnik ne vidi kako bi se to Vlada mogla zadužiti iznad iznosa koji je usvojen proračunom (trebalo bi navesti do iznosa od 11,79 milijardi kuna - 10,7 milijardi uvećano za 1,47 milijardi) jer da bi to bilo probijanje pozicije i protuzakonito, rekao je, među ostalim.

Rasprava je zatim bila zaključena.

AMANDMAN VLADE

Prije glasovanja o Konačnom prijedlogu zakona zamjenik ministra financija **mr. Damir Kuštrak** u ime predlagatelja izjasnio se o amandmanu Odbora za zakonodavstvo. Vlada ne prihvaća takav amandman jer su sredstva Fonda za poravnanje strogo namjenska i u funkciji decentralizacije. Umjesto toga Vlada predlaže amandman gotov istog sadržaja (Vlada je dužna osigurati dopunska sredstva jedinicama lokalne i regionalne samouprave na područjima od posebne državne skrbi) samo se ne navodi da su sredstva iz Fonda, rekao je zamjenik ministra. Nakon što je **mr. Mato Arlović (SDP)** prihvatio ovo obrazloženje predlagatelja u ime Odbora za zakonodavstvo rekavši da je važna intencija Odbora da se osiguraju sredstva (povučen amandman Odbora) zastupnici su prihvatili jednoglasno (106 glasova "za") navedeni amandman Vlade.

Većinom glasova (74 "za", 32 "protiv") donesen je Zakon o izmjenama Zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike hrvatske za 2001. godinu u tekstu kako ga je predložila Vlada RH zajedno s prihvaćenim amandmanom.

Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Jednakost prema poreznom zakonu

Većina je zastupnika prihvatila mišljenje Vlade i odbila prihvatiti zakon u drugom čitanju koji je u proceduru uputio Klub zastupnika HDZ-a. Predloženom je izmjenom i dopunom traženo da se na obitelji poginulih i umrlih branitelja iz Domovinskog rata ne primjenjuje tekst važeće odredbe Zakona o porezu na dohodak, nego odredba iz Zakona o pravima branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji koja izjednačava u pravnom položaju kategorije ubijenih i ranjenih branitelja.

Vlada je međutim, navodeći da slijedi načela pravednosti i jednakosti proizišla iz Ustava, u svome Mišljenju izrazila protivljenje takvoj izmjeni i dopuni, a s njom su bila suglasna i sva saborska radna tijela.

U raspravi su zastupnici HDZ-a podržali stav svoga Kluba braneći argument da je smrt zapravo 100-postotni invaliditet, a vladajući isticali načelo jednakosti i pravednosti pri obračunu poreza.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj je jedinim člankom (drugi uređuje stupanje na snagu), zatražio promjenu članka 39. važećeg Zakona o porezu na dohodak koji regulira pitanje oporezivanja RVI, a kojim su ispušteni članovi obitelji poginulih i umrlih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Naime, i članak 10. stavka 2. alineja 1. regulira pitanje mirovina i drugih prihoda stečenih po osnovi rada, a ne po osnovi smrti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske. No, s obzirom na to da je članovima obitelji poginulih i umrlih hrvatskih branitelja status utvrđen istim zakonom o pravima branitelja, a ova kategorija nije obuhvaćena Zakonom o porezu na dohodak, predlagatelj smatra da je time grubo narušeno načelo jednakosti i pravednosti koju trebaju imati djeca i supruge poginulih i umrlih hrvatskih branitelja.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH predložila je Saboru da ne prihvati Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni zakona o porezu na dohodak koji je predsjedniku Sabora uputio Klub zastupnika HDZ-a aktom 18. lipnja 2001. godine.

Naime, članak 1. Konačnog prijedloga ovog zakona uređuje da obveznici poreza na dohodak od nesamostalnog rada nisu fizičke osobe kojima je po posebnom propisu rješenjem utvrđen status hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, a ni korisnici obiteljske mirovine koju primaju po posebnom propisu, odnosno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Vlada je međutim, mišljenja da prema načelu jednakosti i pravednosti sve fizičke osobe koje ostvaruju primitak u skladu s odredbama Zakona o porezu na dohodak trebaju plaćati porez na dohodak pri čemu se u najvećoj mogućoj mjeri uvažava i socijalna funkcija tog poreza, između ostalog i putem priznavanja neoporezivog dijela dohotka - osobnog odbitka koji je namijenjen pokriću egzistencijalnih troškova poreznih obveznika i članova njihove uže obitelji koje uzdržavaju.

U tom smislu porezna olakšica fizičkih osoba koje imaju status hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata povezana je sa stupnjem utvrđenog invaliditeta svakog pojedinog vojnog invalida. Osobe s potpunim invaliditetom ne plaćaju porez, a ostalima visinu poreza određuje stupanj invaliditeta.

Specifičnost obiteljskih mirovina koje primaju članovi obitelji poginulih, nestalih i zatočenih branitelja uvažene su kroz činjenicu da se svakom pojedinom korisniku obiteljske mirovine priznaje pravo na neoporezivi dio dohotka propisan za mirovine i to u visini mirovine a najviše do 2.500,00 kuna mjesečno. To proizlazi iz odredbi članka 29. stavka 1. Zakona o porezu na

dohodak, te iz odredbi članka 17. stavka 3. Pravilnika o porezu na dohodak.

RADNA TIJELA

Zakonski prijedlog razmotrila su radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** predložio je, složivši se s mišljenjem Vlade, da Sabor odbije zakonski prijedlog u drugom čitanju, i uzeo u obzir rješenja iz "paketa socijalnih zakona". **Odbor za financije i Državni proračun** jednoglasno je podržao Mišljenje Vlade i ustvrdio da time prihvaća načelo jednakosti i pravednosti prema kojem sve fizičke osobe koje ostvaruju primitak, u skladu s odredbama Zakona o porezu na dohodak trebaju plaćati porez na dohodak (uvažava se i socijalna funkcija toga poreza). U tom smislu porezne olakšice imaju i fizičke osobe sa statusom RVI iz Domovinskog rata kao i korisnici obiteljskih mirovina koje primaju članovi obitelji poginulih, nestalih i zatočenih branitelja.

I većina članova **Odbora za ratne veterane** predložila je da se zakon ne donese. **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**, podržao je mišljenje Vlade RH prema kojem treba poštovati načelo jednakosti i pravednosti.

RASPRAVA

Odustajanje od obećanog

Zastupnicima se obratio predstavnik predlagatelja **Ivan Šuker (HDZ)**. Osim na motive koji su ih naveli da podnesu predloženi tekst zakona, podsjetio je na riječi koje je u tijeku prvog čitanja zakona izrekao predsjedavajući mr. Mato Arlović. On je po Šukerovom mišljenju dobro primijetio da je došlo do nesuglasja s odredbom iz Zakona o braniteljima. I ministar Crkvenac je tada rekao, podsjetio je, da je u naknadnoj konzultaciji s

Ministarstvom branitelja, pri razmatranju amandmana, dogovoreno da se ne mijenja članak 39. Zakona o dohotku.

Međutim, dogodilo se da se člankom 39. Zakona o porezu na dohodak regulira način oporezivanja dohodaka ratnih vojnih invalida, tj. sukladno stupnju invaliditeta, a ispušteno je pitanje mirovina članova obitelji poginulih i umrlih hrvatskih branitelja. Istovremeno, u članku 10. stavku 2., alineja 1. kaže se da je dohodak od nesamostalnog rada oblik dohotka, dok se u stavku 2. članka 12. definiraju primici od nesamostalnog rada a to su mirovine i drugi dohoci po osnovi rada. Postavlja se pitanje što su primanjima po osnovi smrti u obrani suvereniteta RH, rekao je Šuker.

Istovremeno, Zakon predviđa da invalidi plaćaju porez prema stupnju invaliditeta, a nosioci prava na obiteljsku mirovinu nemaju to ograničenje. Oni bi plaćali porez na punu mirovinu s čime se Klub ne može složiti.

Štoviše, Vlada je u drugom čitanju dala dijametralno suprotno mišljenje i prijedlog u ovom čitanju odbila premda nema razlike između ta dva čitanja. Tada je bilo govora o tome da će mirovinski fond izdavati rješenje za svakog korisnika mirovine posebno (neće prelaziti 2500 kuna), pa bi bilo malo onih koji bi plaćali porez.

Sada vezano uz drugo čitanje Vlada svoje mišljenje opravdava socijalnim momentom i načelom pravednosti oporezivanja.

Stoga zastupnicima upućuje retoričkim pitanjem - je li smrt 100-postotni invaliditet. Ivan Šuker je izrazio nadu da će predloženi zakon biti prihvaćen, potkrepljujući to podatkom da je broj korisnika takve mirovine iz godine u godinu sve manji, sve ih više umire, a djeca odrastaju i osamostaljuju se.

U ime Kluba zastupnika HSLS-a **Želimir Janjić** je podsjetio da po starom Zakonu ratni vojni invalid nije plaćao porez na mirovinu ili plaću, dok po novom ne plaća porez na osnovicu od 1250 kuna, te mu pripada neoporeziva svota od 1525 kuna.

Primjerice, ako je ratni vojni invalid samac od neoporezivog dijela, tj. od 1525 kuna do 2500 kuna plaća porez po stopi od 15 posto, od 2500 kuna do 6250 kuna porez se izračunava po stopi od 25 posto a na svotu iznad 6250 plaća se 35 posto poreza.

Prosječnu mirovinu u iznosu 4900 kuna prima 16 tisuća ratnih vojnih

invalida i na nju, nisu plaćali porez. Po novom Zakonu 50-postotnom invalidu na ime poreza oduzima se 373,13 kuna, a mirovina iznosi 4.526,87 kuna. Invalid s 30-postotnim invaliditetom plaća porez 525,38 kuna, a mirovina će iznositi 4.777,62 kuna, dok će 70-postotni invalid platiti na ime poreza 223,88 kuna a iznos će biti 4.676,12 kuna.

I on je podsjetio da je prijedlog u prvom čitanju podržan a za drugo čitanje predlagatelj otklonio propust u izračunu. Naime, iznos odbitka je 23 milijuna i 750 tisuća kuna godišnje a ne kao što je navedeno u prvom čitanju 3 milijuna i 750 tisuća kuna godišnje.

Međutim, s obzirom na to da je Sabor u međuvremenu izglasao tzv. socijalne zakone kojima se umanjuju primanja brojnih kategorija građana, činjenica je da se u proračunu ne mogu osigurati sredstva u dosadašnjim iznosima.

To je razlog što Klub neće glasovati za donošenje ovog zakona, rekao je, navodeći da su rješenja u važećem Zakonu u članku 39, po kojem su utvrđene porezne olakšice za ratne vojne invalide, primjerene sadašnjim mogućnostima hrvatskog gospodarstva. Time ne misli da su iznosi za isplatu visoki jer smatra da nema tog novca koji može nadoknaditi gubitak pretrpljen u Domovinskom ratu.

Politiziranje - dodatni problem

O ovom je problemu teško govoriti - smatra **Tonči Žuvela (SDP)** jer se radi o kategoriji ljudi koji su ostali bez svojih najmilijih ili su ranjeni i osakaćeni. Dodatni je problem politiziranje kojim se nerealno optužuje Vladu, ministarstva i koaliciju za nebrigu i omalovažavanje.

Što se tiče zakonskog prijedloga, smatra da polazište u traženju rješenja mora biti odredba članka 51. u kojem se kaže da je svatko dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima, odnosno da se svaki porezni sustav temelji na načelu jednakosti i pravednosti. Osim toga tu je i rješenje da se svakom korisniku prizna pravo na osobni odbitak u visini mirovine isplaćene u poreznom razdoblju, a najviše do 2500 kuna mjesečno.

Iz toga proizlazi da su braniteljske mirovine po svojoj definiciji dohodak, a korisnici samim time porezni obveznici.

Radi usporedbe - raspoloživi podaci govore da je prosječna mirovina poginulog branitelja koju ostvaruje njegova obitelj 6.128,30 kuna, a prosječna radnička obiteljska mirovina tisuću kuna. Istovremeno je invalidska mirovina hrvatskog branitelja u prosjeku 4.879 kuna, što pokazuje da su prve izrazito iznad hrvatskog prosjeka.

Prema izračunu, porez za mirovinu koju ostvaruje udovica i dvoje djece a u isplati je 11.533 kuna, iznosio bi 711,69 kuna. Porez na mirovinu od 8.830 koju prima udovica s jednim djetetom iznosio bi 574 kune.

Ujedno je izrazio bojazan da se i ova rasprava ne iskoristi na neprimjeren način.

U ime predlagatelja riječ je zatražio **Ivan Šuker** odbacujući da može doći do neprimjerenog iskorištavanja. Ponovio je stav da je smrt jednaka 100-postotnom invaliditetu i upitao smatraju li zaista da 6 tisuća kuna može nadomjestiti oca.

Tvrdeći kako obiteljske mirovine nisu smjele biti oporezovane usprotivio se načinu na koji se tumači načelo jednakosti i pravednosti jer drži da ih nije moguće primijeniti na djecu bez roditelja, i izjednačavati s djecom koja imaju roditelje.

Također smatra neumjesnim ove mirovine uspoređivati s radničkim.

Stjepan Živković je u ime Kluba zastupnika HSS-a polazište za raspravu našao u načelima jednakosti i pravednosti jer oni postoje u poreznim sustavima drugih država, a uređuje ih i naš Ustav.

I on je podsjetio da je do siječnja 2001. godine dohodak ratnih vojnih invalida i članova obitelji poginulih, umrlih branitelja iz Domovinskog rata bio oslobođen plaćanja poreza što je uređivao Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Budući da je ova problematika uređena Zakonom o porezu na dohodak i njegovim pravilnikom, a oporezuje dohodak prema stupnju invaliditeta, članovima obitelji smrtno stradalog branitelja i korisnicima mirovine ne oporezuje se dio dohotka, u visini mirovine a najviše 2500 kuna mjesečno, Klub neće podržati konačni prijedlog ovog zakona, rekao je njegovo predstavnika.

Dr. **Juraj Njavro** je iznenađen, rekao je, diskusijom predstavnika klubova zastupnika s obzirom na stav iz prvog čitanja. Predlagatelj je, naime, tada prihvatio redovitu

proceduru vjerujući na riječ potpredsjedniku Sabora mr. Mati Arloviću i ministru financija Crkvencu da neće dirati u prava branitelja stečena Zakonom o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji.

Zauzimajući se za predložena rješenja ovog zakona ukazao je na podatak prema kojem broj korisnika ovih mirovina iz dana u dan opada jer djeca odrastaju, a smrtnost udovica sve je veća. Naveo je i argument da je primjerice, Amerika nakon tragedije u New Yorku obiteljima stradalih dala 150 tisuća dolara i oslobodila ih plaćanja poreza. Mi, naprotiv rekao je, želimo uskratiti prava i priznanja onima čiji su najbliži dali život da bismo mi živjeli.

I **Jadranka Kosor** je podržala predloženi zakon. Što se tiče pravednosti, rekla je da je ne bi trebalo narušiti nedonošenjem zakona, i

usprotivila se vezanju poreza uz stupanj invaliditeta.

Rekla je da se Prijedlogom zapravo usklađuje pravo iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, te skrenula pozornost na to da je Vlada promijenila mišljenje, a ne mogu se iščitati razlozi protivljenja.

Ujedno je odbacila primisao kako se Klub zastupnika HDZ-a koristi raspravom, kako je rečeno, na neprimjeren način.

Cilj joj je postići jednakost i pravednost za obitelji koje su izgubile najmilije i pritom imati na umu okolnosti u kojima su stradali i objektivnu situaciju.

Završnu riječ u ime predlagatelja dobio je **Ivan Šuker**. Zatečen je činjenicom, rekao je, što je nakon samo 5 mjeseci Vlada promijenila mišljenje, to više što je ministar Pančić rekao da obiteljske mirovine ne treba

oporezivati. One osim toga ne predstavljaju veliku stavku u proračunu (oko 2 milijuna kuna) a korisnika je iz dana u dan sve manje. Istovremeno se oprašta PIK-ovima čime se iz proračuna izdvaja do dvije milijarde kuna, a isto se gubi i na ime nulte stope u turizmu.

Upozorio je da se neprihvaćanjem ovog zakona čini velika nepravda korisnicima ovih mirovina, smatrajući da se i ovaj puta uplela politika tamo gdje joj nije mjesto. Umjesto zaključka opetovao je - smatraju li zaista da smrt nije 100-postotni invaliditet.

Nakon provedene rasprave glasovalo se o Konačnom prijedlogu o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak. Sukladno zaključcima radnih tijela predloženo je da se Zakon ne prihvati. S time je bilo suglasno 58 zastupnika.

M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA CARINSKOG ZAKONA; KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O UVJETIMA ZA OBAVLJANJE POSLOVA U ZASTUPANJU U CARINSKOM POSTUPKU

U Carinskom zakonu pet promjena, jedna restriktivna

Hrvatski je sabor većinom glasova prihvatio oba ova zakona, predlagatelja Vlade RH. **Izmijenjeni Carinski zakon rješava pitanja koja su se pojavila u njegovoj provedbi pa tako i ono da se propisuje plaćanje povoljnije carine pri privremenom uvozu plovila namijenjenih obavljanju gospodarske djelatnosti. Uspostavlja se i carinska povlastica pri uvozu osobnih automobila, a za osobnu uporabu invalidnih osoba.**

Čitatelje podsjećamo da smo o ovim zakonskim prijedlozima kao i raspravi o njima u Hrvatskom saboru u prvom čitanju pisali u "Izvešćima", broj 299 od 16. svibnja 2001. na stranici 26, pod naslovom: "Ukidanje carinskih povlastica za uvoz automobila, osim za invalide" i u "Izvešćima", broj 300 od 22. svibnja

na stranici 20, pod naslovom: "Potpuniji obuhvat prekograničnog prometa".

Stoga u nastavku nekoliko riječi o razlikama u tekstu ovih zakonskih prijedloga u odnosu na prvo čitanje.

O PRIJEDLOZIMA

... O IZMJENI I DOPUNAMA CARINSKOG ZAKONA ...

Dodavanjem nove točke (članak 187.) uspostavlja se carinska povlastica pri uvozu osobnih automobila u svrhu osobne uporabe za invalide osobe sa 100-postotnim tjelesnim oštećenjem ili najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja funkcije organa za kretanje. Povlastica se

uspostavlja u visini razmjerno postotku tjelesnog oštećenja. Potanji opis uvjeta za ostvarivanje navedene carinske povlastice i postupak utvrđivanja stupnja tjelesnog oštećenja, posebice u dijelu koji se odnosi na oštećenje funkcije organa za kretanje, uredit će se provedbenom uredbom Vlade RH, stoji u obrazloženju predloženog rješenja.

Novom formulacijom članka 187. (stavak 1. točka 12.) kojim se uređuju uvjeti za ostvarivanje carinske povlastice pri preseljenju predmeta gospodarskog inventara iz inozemstva u Republiku Hrvatsku upotpunjuje se ta odredba tako da se omogućuje da ipak dio povratnika s rada u inozemstvu može ostvariti povlasticu pri uvozu predmeta gospodarskog inventara.

... TE O UVJETIMA ZA OBAVLJANJE POSLOVA ZASTUPANJA U CARINSKOM POSTUPKU

U ovom zakonskom tekstu također postoje razlike u odnosu na prvo čitanje, kako navodi predlagatelj. Ugrađene su sve iznesene primjedbe nomotehničke naravi i korigirane odredbe o proceduri stjecanja statusa ovlaštenog carinskog otpremnika te provedbi natječajnog postupka za davanje odobrenja za obavljanje djelatnosti ovlaštenog carinskog otpremnika na graničnim prijelazima, s tim da se pitanje uređivanja postupaka prenosi na ministra financija (članak 4. stavak 2. i članak 8. stavak 6.). Nadalje, sukladno članku 224. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku izričito je utvrđena mogućnost podnošenja žalbe protiv rješenja i drugih upravnih akata Carinske uprave, čije je donošenje utemeljeno na odredbama predloženoga zakona. Primjedba Odbora za zakonodavstvo o nemogućnosti ugovornog osiguravanja jednakih uvjeta poslovanja za sve otpremničke urede na jednom graničnom prijelazu je prihvaćena, te je odgovarajuća odredba brisana (članak 11. stavak 2.).

Prihvaćena je i primjedba Kluba zastupnika HSLs-a u odnosu na obvezatno sudjelovanje ovlaštenih carinskih zastupnika u aktivnostima stručnog usavršavanja organiziranim od Carinske uprave, uključujući i sudjelovanje u postupku provjere znanja. U predloženom tekstu ugrađena je samo obveza Carinske uprave da po vlastitoj inicijativi organizira provedbu takvih programa odnosno da sudjeluje u provedbi takvih programa organiziranih od strukovnih udruga (članak 12.).

Preispitane su i odredbe o izricanju zaštitnih mjera u slučaju ponavljanja težih oblika carinskih prekršaja (članak 21.). Umjesto mogućnosti izricanja zaštitne mjere u slučaju ponovljenoga težeg prekršaja u prethodnom dvogodišnjem razdoblju, takva mogućnost otvara se u slučaju počinjenja tri ili više prekršaja. Nadalje, pooštrena je i odgovornost za počinjeni teži carinski prekršaj, na način da je smanjena carinska vrijednost robe zbog koje se vodi odnosni prekršajni postupak sa 400.000,00 na 300.000,00 kuna

(članak 21. stavak 3.) i otvara se mogućnost izricanja zaštitne mjere.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje oba ova zakonska prijedloga (za carinski postupak podnio je nomotehnički amandan) a njegovo donošenje predložili su i **Odbor za financije i državni proračun** te **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** jednoglasno je također predložio donošenje predloženog Carinskog zakona izražavajući (rasprava) zadovoljstvo da je prihvaćena njegova primjedba o carinskoj povlastici za invalidne osobe.

RASPRAVA

Osobni automobili bez povoljnije carine

Na sjednici Hrvatskog sabora provedena je objedinjena rasprava o ova dva zakonska prijedloga a uvodno je kraće o njima govorio zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak** kao predstavnik predlagatelja. U Carinskom zakonu se predviđa pet promjena: iz određenih slučajeva plaćanja povoljnije carine izuzimaju se osobni automobili, propisuju se povoljnije carine pri privremenom uvozu plovila namijenjenih za obavljanje gospodarske djelatnosti u smislu stimulacije daljnjeg razvoja nautičkog turizma, uređuju se uvjeti za ostvarivanje carinske povlastice pri uvozu predmeta gospodarskog inventara od stranih osoba koje se preseljuju u RH te se (već prije spomenuta) uspostavlja carinska povlastica za uvoz automobila invalidnih osoba.

Drugim predloženi zakonom rješavaju se špediteri, odnosno uspostavlja se pravni položaj ovlaštenih carinskih otpremnika i njihova uloga u provedbi carinskih procedura rekao je, među ostalim zamjenik ministra.

Dragica Zgrebec (SDP) govorila je o ova dva zakonska prijedloga u ime Kluba zastupnika SDP-a. Osvrnula se na glavne karakteristike izmijenjenih zakona te naglasila da su detaljnije primjedbe ovog Kluba zastupnika iznesene u prvom čitanju. Slažu se s ocjenom da se stvaraju povoljniji uvjeti za razvoj nautičkog turizma te

ocjenjuju da se osiguravaju (zakon o uvjetima za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku) pretpostavke za stručni rad u međunarodnom otpremništvu i sigurnu naplatu carinskih prihoda u državni proračun. Glasovat će za oba ova zakonska prijedloga, rekla je.

U Carinskom zakonu se predviđa pet promjena: iz određenih slučajeva plaćanja povoljnije carine izuzimaju se osobni automobili, propisuju se povoljnije carine pri privremenom uvozu plovila namijenjenih za obavljanje gospodarske djelatnosti u smislu stimulacije daljnjeg razvoja nautičkog turizma, uređuju se uvjeti za ostvarivanje carinske povlastice pri uvozu predmeta gospodarskog inventara od stranih osoba koje se preseljuju u RH te se (već prije spomenuta) uspostavlja carinska povlastica za uvoz automobila invalidnih osoba.

I Klub zastupnika HSLs-a podržat će promjene u carinskom zakonu, izjavila je **Darinka Orel (HSLs)**. One idu u korist razvoja turizma a i oslobadaju se od plaćanja carine rabljeni predmeti gospodarskog inventara radi preseljenja i najvažnije, izjednačuju se u pogledu oslobađanja od carine sve invalidne osobe bez obzira na uzroke invalidnosti.

Podržava se i zakonski prijedlog o uvjetima za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku u vezi s kojim ovaj Klub zastupnika sa zadovoljstvom konstatira da je veći dio njegovih primjedbi iz prvog čitanja prihvaćen. No i dalje bez odgovarajućeg odgovora ostaje značajna načelna primjedba i pitanje veće zainteresiranosti (od stvarnih mogućnosti) poduzetnika za otvaranje ureda na određenim graničnim prijelazima (očito će se rješavati u budućem vremenu).

Hrvoje Vojvoda (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji neće

podržati ove prijedloge zakona. Naime, bez obzira na to što su ovi tekstovi poboljšani i sadrže već spomenuta bolja rješenja u odnosu na prvo čitanje ipak previše primjedbi nije uzeto u obzir i u tekstovima se nalazi previše toga što tu ne bi smjelo biti. Naime, zakonodavac nije prihvatio primjedbu o otklanjanju potrebne bankarske garancije za bilo koje carinjenje (zar to država ne vjeruje svojim građanima i gospodarstvenicima) te bi o tome trebalo još razmisliti kao i o mogućem dvostrukom kažnjavanju carinskog otpremnika za prekršaj (neke zapadne zemlje imaju institut otkupa greške), neke su od zamjerki koje je iznio zastupnik. U vezi s ovim zakonima upozorio je i na nedjelotvornost carinskih službi i graničnih ispostava, posebno kad je u pitanju teretni prijevoz odnosno da teretna vozila na graničnom prijelazu čekaju na carinu i više od šest sati. Trebalo bi uvesti "ler dozvolu" za prolazak praznih kamiona a i obvezatni rad carinika od

18 sati dnevno, subotom do 14, bolju tehničku opremu, plaće, i, premda sve to košta učinci bi bili veći od ulaganja, rekao je, među ostalim.

Preoštre kaznene odredbe

Josip Golubić (HSS) naglasio je da će Klub zastupnika HSS-a podržati ove zakonske prijedloge te naveo već spomenuta rješenja iz njih. I njegov stranački kolega **Marijan Maršić (HSS)** govorio je u ime Kluba zastupnika zadržavši se na zakonskom prijedlogu o uvjetima za obavljanja poslova zastupanja u carinskom postupku te pitanja koja on rješava, točnije detaljnije na kaznenim odredbama. Naime, kazne za carinskog otpremnika (članak 21. - kazne za teže carinske prekršaje - oduzimanje odobrenja) ovaj Klub smatra prerigoroznim a podstrekivanje ili pomaganje počinitelju carinskog prekršaja trebalo bi biti kazneno djelo i spada u drugi zakon, rekao je.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Prije glasovanja o predloženim zakonima zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak** očitovao se o amandmanu zastupnice Katice Sedmak (SDP) kojim je tražila (Carinski zakon) da se povlastica za uvoz automobila proširi i na potrebe prijevoza djece s težim tjelesnim oštećenjem. Predlagatelj taj amandman ne prihvaća jer će se to pitanje riješiti u "drugom" koraku i drugim zakonima (pa i pitanje trošarina, PDV-a), rekao je zamjenik ministra nakon čega je zastupnica povukla amandman.

Zatim se prešlo na glasovanje o predloženim zakonima.

Većinom glasova (65 "za", 25 "protiv") donesen je Zakon o izmjeni i dopunama Carinskog zakona kao i Zakon o uvjetima za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku (64 za, 25 "protiv" - s amandmanom Odbora za zakonodavstvo).

Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPLATKU ZA DJECU

Stroži uvjeti i za primanje dječjeg doplatka

Većinom glasova zastupnici su prihvatili predloženi zakonski tekst kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Njime se propisuju okolnosti primanja dječjeg doplatka, a ova se mjera ujedno dovodi u sklad s gospodarskim mogućnostima državnog proračuna.

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonskim tekstom, kojega je podnijela Vlada, uređuje se procedura oko prava na dječji doplatak. On se definira kao novčano primanje koje predstavlja dodatak obiteljskim prihodima kojim se kompenzira dio troškova vezanih na uzdržavanje i odgoj djece. Njime se

istovremeno u određenoj mjeri nastoji smanjiti razliku u životnom standardu između obitelji s djecom i onih bez djece. Ovo pravo vezano je za imovinski status korisnika, broj djece, visinu ostvarenih prihoda u kućanstvu i drugih uvjeta koji su određeni zakonom. Sredstva za financiranje osiguravaju se u državnom proračunu, a doplatka se odnosi za svu djecu koju korisnik uzdržava - djecu rođenu u braku, izvan braka, posvojenju djecu i drugu djecu bez roditelja.

Postupak za ostvarivanje prava na doplatka za djecu pokreće se podnošenjem pismenog zahtjeva uz koji se obvezno prilažu dokazi o svim uvjetima koje propisuje zakon. Prema zakonskim propisima, u prvom

stupnju podneseni zahtjev rješavaju županijski uredi, odnosno gradski ured Grada Zagreba, a u drugom stupnju Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. U svim ranijim zakonima kojima se uređivala ova materija, pa i u važećem Zakonu, doplatka za djecu je definiran kao pravo roditelja, iako je uvijek postojala izražena tendencija da doplatka za djecu bude pravo djeteta, neovisno o statusu roditelja. Nažalost, takvo zakonodavno rješenje iziskivalo bi značajna sredstva koja s obzirom na ukupne gospodarske prilike u državnom proračunu nije moguće u skoro vrijeme osigurati. Kako u Republici Hrvatskoj doplaci za djecu predstavljaju značajan instrument borbe protiv siromaštva općenito,

Zakonom je značajno proširen krug potencijalnih korisnika na kategorije koje prijašnjim zakonima nisu bile uopće predviđene. To se, primjerice, odnosi na djecu nezaposlenih osoba, poljoprivrednike i obrtnike. Osim veće orijentiranosti na siromašnije obitelji s djecom, Zakon je i odraz tadašnje naglašene pronatalitetne politike kojom su se roditelji nastojali stimulirati na rađanje i odgoj većeg broja djece.

Međutim, opće stanje u društvu, standard obitelji koji je u stalnom padu, porast nezaposlenosti znatno su minimalizirali intencije zakonodavca, a istovremeno su urodili financijskim obvezama koje državni proračun nije u mogućnosti podnijeti. Tako se iznos sredstava iz državnog proračuna u tri godine povećao za 1.300.000.000,00 kuna, a broj djece, odnosno doplatka za djecu u tom je razdoblju znatno povećan. Osim toga, pojedina zakonska rješenja pokazala su se neadekvatnim i rezultirala su značajnim i dodatnim proračunskim troškovima.

Predloženim se tekstom uklanjaju neadekvatna rješenja, a sredstva namijenjena za doplatku dovode se u sklad s raspoloživim financijskim mogućnostima Državnog proračuna. Tako se primjerice u konačnom rješenju Prijedloga zakona predviđa da korisnik doplatka treba biti hrvatski državljanin, s neprekinutim prebivalištem u Republici Hrvatskoj najmanje tri godine prije podnošenja zahtjeva. Uvodi se i niža dobna granica djeteta koje prima doplatku, te se isključuju djeca koja studiraju. Doplatka je predviđen za djecu do navršene 15 godine života, odnosno do završetka tekuće školske godine, a nakon toga do završetka redovnog srednjeg obrazovanja. Ova granica iznosi 19 godina života, odnosno 21 godinu, ukoliko je riječ o djetetu s oštećenjem zdravlja. Time se isključuju djeca koja studiraju jer bi ona daljnju pomoć trebala primati temeljem studentskih stipendije. Ovakvo opredjeljenje potvrđuje i europska praksa, prema kojoj je granična dob za doplatku najčešće 18 godina. Ovakvi su kriteriji na snazi u Belgiji, Cipru, Danskoj, Grčkoj, Njemačkoj, Italiji, Španjolskoj, a često puta granična dob je i niža, te iznosi 16 godine: Bugarska, Češka, Francuska, Irska, Poljska, Švedska, Švicarska i Velika Britanija. Međutim za djecu u Republici Hrvatskoj čije je zdravlje teže oštećeno, predviđeno je

da korisnicima i nadalje pripada pravo na doplatku za djecu, sve do donošenja posebnog propisa o pravima osoba s invaliditetom.

Konačnim prijedlogom zakona utvrđena je i proračunska osnovica za utvrđivanje uvjeta za ostvarivanje prava na doplatku za djecu, te za izračun svote doplatka koji pripada korisniku a utvrđuje se Zakonom o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske. Ovim se prijedlogom predviđa i ukidanje dodataka na iznos doplatka za djecu, za svako treće i slijedeće dijete. Iako u nekoliko zemalja Europe postoje dodaci na treće i svako slijedeće dijete, predloženo je ukidanje takvih dodataka. Ocijenjeno je da rođenje svakog slijedećeg djeteta ipak ne dovodi do tako povećanih izdataka, a iznosi doplatka ne mogu biti dovoljan motiv za rađanje većeg broja djece. Ne smije se također zaboraviti da postoji razvijen sustav socijalnih davanja i socijalne zaštite svih građana koji se nalaze u potrebi posebne zaštite, te da doplatke treba definirati u skladu sa specifičnim ciljevima koji se njime nastoje postići.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravio je predloženi zakonski tekst, te podupire njegovo donošenje, a na tekst Konačnog prijedloga nisu iznijeli primjedbe.

Članovi **Odbora za obitelj, mladež i šport** saslušali su uvodno obrazloženje predstavnika predlagatelja. Tom prigodom Odbor je zauzeo stajalište da se razmotri mogućnost da redovitim studentima ostane dječji doplatku dok Ministarstvo koristi brojku od 3.000 studenata kojima će biti osigurana financijska pomoć. U raspravi je naglašena i nelogičnost samog naziva "dječji doplatku" za studente, odnosno za zrele osobe od dvadesetak i više godina.

U daljnjem tijeku sjednice razgovaralo se o ukidanju posebnog dodatka za treće i svako iduće dijete, a zauzeto je stajalište o potrebi organiziranja tematske sjednice o

rečenom pitanju. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o doplatku za djecu. Obvezuje se Ministarstvo znanosti i tehnologije da izradi analizu stvarnog broja redovnih i izvanrednih studenata u Hrvatskoj, te da izradi plan skrbi o studentima koji donošenjem ovog zakona gube pravo na financijsku potporu.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSS-a podnio je više amandmana kojima utječe na predloženi zakonski tekst. Prvim se prijedlogom predlaže izmjena u članku 8. stavak 2. Predloženo je da se u tom stavku izbriše točka 1.: "a dijete nema drugih roditelja", obrazlažući ujedno da treba imati u vidu da je riječ o djeci koja su uzeta na uzdržavanje. Slijedećim se amandmanom predlaže da se iza članka 13. dodaje novi članak 13.a. koji glasi: "Doplatku za djecu ne pripada za vrijeme dok se dijete nalazi na školovanju u inozemstvu".

U amandmanu pod rednim brojem III. Klub zastupnika HSS-a je predložio izmjenu i članka 18. stavka 2., gdje bi se iza riječi "poljoprivrede i šumarstva" dodale i riječi "na koji se plaća porez". Predložili su i dopunu u članku 22. kojemu se dodaje novi stavak 3. koji glasi: "korisniku doplatku za djecu pripada pravo na doplatku ako su ispunjeni uvjeti propisani za stjecanje prava na doplatku, nastavno od početka iduće kalendarske godine, pod uvjetom da podnese zahtjev u roku navedenom u članku 26. ovog Zakona".

Amandmane je podnijela i zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** i to na članak 10. zakonskog prijedloga. Predlaže da se iza stavka 4. dodaju novi stavci koji glase:

"(5) Za studenta koji redovito studira na dodiplomskom studiju na visokom učilištu pripada doplatku za djecu do završetka studija, a najduže do kraja školske godine u kojoj istječe vrijeme redovitog studija propisanog statutom visokog učilišta, pod uvjetom da je upisao studij najkasnije u idućoj kalendarskoj godini nakon godine u kojoj je završio redovito školovanje u srednjoj školi.

(6) Iznimno od stavka 5. doplatku za djecu pripada studentu koji je zbog bolesti upisao studij nakon isteka

kalendarske godine u kojoj je završio redovito školovanje u srednjoj školi.

(7) Student na dodiplomskom studiju koji promjeni izabrani studij gubi pravo na dječji doplatk

U obrazloženju je navela da predlaže da se pravo na doplatk na djecu prizna i redovitim polaznicima dodiplomskog studija s obzirom na nerazrađeni sustav stipendiranja studenata koji bi trebao zamijeniti pravo na dječji doplatk za ovu kategoriju korisnika.

Amandmanom na članak 11., zastupnica je predložila da se iza riječi: "srednju školu" izbrise točka i dodaju riječi: "odnosno studij".

Klub zastupnika SDP-a predložio je pak Hrvatskom saboru donošenje zaključaka. Njima se zadužuje Vlada Republike Hrvatske da u roku od 60 dana izvijesti Hrvatski sabor o rješenjima kojima će poticati stipendiranje studenata (npr. osnivanjem zaklada, porezne olakšice, kreditiranje uz obvezu djelomičnog vraćanja kredita, rokom diplomiranja i zaposlenja, razmjerno uspjehu u školovanju, i sl.).

RASPRAVA

U ime predstavnika predlagatelja uvodno je govorio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, **dr. Bože Borko Žaja**, te dodatno obrazložio rečeni tekst. Napomenuo je da potencijalni korisnik doplatka za djecu treba biti hrvatski državljanin s neprekinutim prebivalištem u Republici Hrvatskoj, najmanje tri godine prije podnošenja

Predložene mjere najteže će pogoditi siromašnije slojeve i potaknuti da se na studij odluče samo djeca iz bogatijih obitelji.

zahtjeva. Predviđeno je ujedno i smanjenje životne dobi djece koja mogu primati doplatk, do 15, odnosno do 19 godina života. U slučaju da je riječ o djetetu s oštećenjem zdravlja, korisnik dječjeg doplatka može imati 21 godinu života. Ukoliko se radi o teže oštećenom zdravlju, ova se pogodnost može koristiti sve do 27. godine života. Nakon toga objasnio je imovni cenzus korisnika i visinu primanja po članu domaćinstva, te najavio primjenu

ovoga zakona od 1. siječnja 2002. godine.

Neprihvatljive socijalne restrikcije

Nakon iznijetog objašnjenja, govorili su predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prva je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, riječ uzela zastupnica **Jadranka Kosor**. Ona je istaknula da neće glasovati za ponudeni zakonski tekst, jer nije jasna namjera donošenja ovoga zakona. Smatra da treba razjasniti nastalu situaciju i ukazati na moguće motive donošenja, odnosno nedostatak financijskih sredstava. Upozorila je da se prema iznijetom prijedlogu dječji doplatk ukida za studente koji su na redovitom školovanju. Budući da sustav stipendija nije moguće očekivati za sve studente, očigledno je da će korisnici doplatka biti dovedeni u težak financijski položaj. Ta će se mjera odraziti na siromašnije studente, a to bi u budućnosti dovelo do situacije da studiraju samo djeca iz bogatih obitelji. Budući da je nedavno zaključena i rasprava o reformi zdravstva, izgleda da će i liječenje i školovanje u budućnosti biti osigurani samo za bogatije pripadnike društva. Osvrnula se zatim i na pojedina obrazloženja predloženog zakonskog teksta, ističući da se odgovornim roditeljima proglašavaju one obitelji sa manje djece. Smatra da bi Republika Hrvatska trebala značajnije pomagati upravo obitelji koje imaju više djece. To se, na žalost, ne ostvaruje, ocijenila je zastupnica iznoseći loša iskustva udruge roditelja sa osmero i više djece. Citirala je zatim statističke podatke koje je medijima iznosio demograf **Jakov Gelo**, ukazujući na loše trendove i sve veće starenje koje ujedno rezultira i smanjenjem broja stanovnika. Ukazala je zatim i na stimulativne demografske poticaje koji se provode u Republici Njemačkoj, te analizirala obrazloženje razloga zbog kojih se pristupa ukidanju dodatka za treće i svako slijedeće dijete. Kritički se zatim osvrnula i na istup potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske **Slavka Linića** koji je govorio o pojedinim pravima vezanim za dužinu korištenja porodičnog dopusta. Upozorila je da čak 14 europskih zemalja predviđa poseban dodatak za svako treće i slijedeće dijete. Ukazala je zapravo na

ovu činjenicu, želeći objasniti da se u brojnim europskim zemljama stimulira pronatalitetna politika. Zbog navedenih propusta ocijenila je da ne treba podržati predloženi zakonski tekst. Smatra ujedno da se predloženim mjerama dovodi u pitanje roditeljska odgovornost, pa će ispasti sramno imati više djece u obitelji. Prema podacima sindikata, za temeljne potrebe šesteročlane obitelji mjesečno treba izdvojiti 6.600 kuna, a najveća pomoć koja se može objediniti iznosi svega 3.200 kuna mjesečno. Smatra ujedno da se iznos dječjeg doplatka ne bi trebao promatrati kroz prizmu socijalne, nego pronatalitetne kategorije.

Repliku je zatražila zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** te dio izlaganja zastupnice Kosor ocijenila nekonzistentnim, i to kada govori o doplatku kao mjeri vođenja pronatalitetne politike. Ocijenila je da treba poticati odgovorno roditeljstvo, pa se ne slaže s tezom da se dječji doplatk i porodična naknada trebaju promatrati segmentom populacijske politike. Poticajna populacijska politika provodila se tijekom proteklih desetak godina, bez nekih većih rezultata, odnosno ove mjere nisu dovele do povećanja nataliteta. Smatra ujedno da porezne olakšice za djecu trebaju biti podjednake, jer se time osigurava ravnopravnost djece unutar iste obitelji.

Zastupnica **Kosor** odgovorila je na repliku, ocjenjujući da se javlja međusobno nerazumijevanje jer postoje različita polazišta o istoj temi. Ponovila je da treba osigurati odgovarajuće poticaje za vođenje pronatalitetne politike, prema uzoru kojega prakticira 14 europskih zemalja.

Pronađi izvore sredstava i za studente

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSS-a govorila zastupnica **dr. Ljubica Lalić**. Ocijenila je da je predlagatelj iskazao spremnost i korigirao pojedina predložena rješenja. Ocjenjujući predložene dobne limite prema kojima bi studenti ostali bez prava na dječji doplatk, zastupnica je konstatala da visina i broj stipendija neće moći nadoknaditi ovaj gubitak za one osobe koje su do sada primale rečenu nadoknadu. Iako zbog ovih restrikcija u Klubu nisu sretni, odlučili su podržati predložene mjere svjesni

limita državnog proračuna. Ujedno je podsjetila na činjenicu da se posredstvom državnog proračuna sufinancira studentski standard, odnosno prehrana i smještaj u studentske domove. Ukidanje prava nije popularno, ali se treba promatrati kao potreba u ovom trenutku, istaknula je zastupnica Lalić. Podržala je ujedno stav predlagatelja da se dječji doplatk isplaćuje do 27 godine života i to za osobe koje imaju invaliditet ili su teže oštećenog zdravlja.

Predlagatelj mora pronaći izvore sredstava za dječje doplatke i osoba starijih od 27 godine koje imaju teže oštećenje zdravlja.

I ona se zatim osvrnula na ukidanje dodatka za svako treće i slijedeće dijete, ukazujući na manjkavost ponudnog obrazloženja. Moguće je, ocijenila je zastupnica da se time pokušavaju osigurati sredstva za dječji doplatk za što veći broj korisnika. Navela je da je 1999. godine doplatk primalo 391.571, a 2001. godine čak 630.000 djece u Republici Hrvatskoj. Očito je dakle, da Vlada nastoji osigurati isplatu dječjeg doplatka za što veći broj korisnika. Pozitivnim je ocijenila uvođenje imovinskog cenzusa, iako smatra da bi u idealnim okolnostima, doplatk trebao pripadati svakom djetetu u jednakom iznosu. U ovom je trenutku ipak realno očekivati da pravo na doplatk, kao i visina doplatka ovise o visini primanja članova obitelji. Ukazala je zatim na manjkavost postojećih zakona jer i bogati kućevlasnik može ostvariti pravo na doplatk ukoliko priloži odgovarajuće potvrde, te se prijavi na biro za zapošljavanje. Podsjetila je zatim na određene nejasne formulacije u predloženom zakonskom tekstu prilikom određivanja dohotka od poljoprivrede, te predložila ispravak nepreciznosti zbog različitih interpretiranja u praksi. Očekujući da će amandmani koje će podnijeti Klub zastupnika HSS-a biti prihvaćeni od strane predlagatelja, zastupnica Lalić najavila je podršku predloženom zakonskom tekstu u trenutku glasovanja.

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** govorila je zatim u ime Kluba zastupnika DC-a, najavljujući protivljenje ovakvom zakonskom prijedlogu.

Smatra ujedno da se u Državnom proračunu za slijedeću godinu bitno smanjuju stavke predviđene za dječji doplatk, u iznosu od čak tridesetak posto. Podsjećajući da se govori o boljem stanju u hrvatskom gospodarstvu, zapitala je zašto se takve procjene ne osjete i na području zaštite djece. Posebno je neprihvatljivim ocijenila prijedlog kojim bi se ukinuo dodatak za svako treće i slijedeće dijete u obitelji. Smatra da se obitelji ne bi smjele obeshrabrivati u želji da imaju više djece, podsjećajući na stimulativne mjere u ostalim državama Europe. Ukazala je na nesklad predloženih mjera u svjetlu podataka da će ove godine Hrvatska imati svega 3 milijuna stanovnika. Založila se da ostanu prava na dječji doplatk za onu djecu koja redovito studiraju, jer je povećanje broja studentskih stipendija u ovom trenutku nerealno očekivati. Smatra neprihvatljivim i prijedlog da se ukinu doplatk za trajno zdravstveno oštećenu i invalidnu djecu stariju od 27 godina. Sve dok se ne utvrde drugi mehanizmi zaštite ne bi trebalo posezati za predloženim izmjenama. Na kraju je navela da visina pojedinih izdataka državnog proračuna ovisi o prioritetima, a ne o ukupnom obujmu državnih rashoda. Na kraju izlaganja ocijenila je da Vlada restrikcijama u socijalnoj politici, izgled, namjerava potaknuti daljnji gospodarski rast i razvoj. Zbog ovakvog pristupa zastupnica je upozorila da Klub zastupnika DC-a ne želi podržati ni prihvatiti ponuđeni prijedlog zakona.

Ispravak netočnog navoda sada je zatražila zastupnica **Ljubica Lalić**. Ukazala je da, sukladno članku 27, ostaje doplatk i za djecu stariju od 27 godina. U tekstu se navodi da osobe koje imaju ozbiljno oštećeno zdravlje zadržavaju i nakon rečene dobi pravo na dječji doplatk, sve dotle dok se drugim zakonom ne riješe ova pitanja.

Smanjenje broja stanovnika se nastavlja

Zastupnik **dr. Jure Radić (HDZ)** ukazao je na vlastita iskustva jer je osobnim radom, zajedno sa

suprugom, odgajao i podizao petero djece. Upozorio je da može doći do pogubnih situacija ukoliko se nastavi s potenciranjem protunatalitetnih zakona koji se donose u posljednje vrijeme. Iznio je zatim statističke podatke o broju novorođene djece u Republici Hrvatskoj u posljednje vrijeme. Svake godine u Hrvatskoj "nestane" jedan grad veličine oko 5 tisuća stanovnika. Ukazao je na pojedine restriktivne odredbe, upozoravajući da će i one uskoro postati suvišne, jer se rađa sve manji broj djece. Iznio je zatim pojedine izdatke i skromne mogućnosti obitelji s više djece, ukazujući da država pokušava uštedjeti sredstva na krivom mjestu. Ne osporava potrebu vođenja veće štednje na svim razinama, ali ne smije se dogoditi zakidanje djece ili temeljnih socijalnih prava brojnijih obitelji. Osvrnuo se zatim i na restrikcije koje će osjetiti studenti, ocjenjujući ujedno nerealnim da će se putem stipendija nadoknaditi gubitak dječjeg doplatka. Može se dogoditi da kvalitetni studenti neće moći osigurati osnovne uvjete za život i morati će se okrenuti vlastitom radu i zanemariti uspješno studiranje. Zaključujući izlaganje zastupnik je upozorio da se ovakvim prijedlozima ne osigurava kvalitetna budućnost naroda, već se trasira put u stagnaciju, odnosno propast.

Potrebno je provoditi mjere štednje, ali restrikcije se ne smiju prelamati na djeci brojnijih obitelji.

Zastupnik **dr. Đuro Njavro (nezavisni)** ocijenio je da treba postati svjestan veličine i razmjera demografskih problema u Republici Hrvatskoj. Smatra da postoje pretpostavke o preispitivanju svih stavaka državnog proračuna, kako bi se javna potrošnja izvukla iz ozbiljnih problema. Ukoliko se ne uravnoteže prihodi i izdaci, onda će cijeli sustav državnih financija ući u zonu nestabilnosti, sa neizvjesnim ishodom. Treba ipak promisliti je li smanjivanje sredstava za dječje doplatke baš ona stavka na kojoj treba početi štedjeti, upozorio je zastupnik dr. Đuro Njavro. Ukoliko želimo da ovo društvo i ovaj narod ima budućnost, onda treba osigurati sredstva za isplatu dječjeg doplatka. Smatra da će biti prilično teško utvrditi precizan i točan novčani

cenzus za realizaciju prava na dječji doplatak. Na kraju je ocijenio da bi trebalo otvoriti raspravu o strukturi javne potrošnje koja bi nesumnjivo ukazala da treba reducirati neke druge izdatke. Smatra da dosadašnje mjere štednje nisu bile dobro vođene, podsjećajući ujedno na neznatne uštede na programu smanjenja plaća proračunskim korisnicima. Ukazao je na kraju i na pogubnost dugotrajne politike iseljavanja iz Hrvatske, a loše je što se ovi trendovi nastavljuju i danas, u izmijenjenim povijesnim okolnostima. Ukoliko hrvatska ekonomija bude zadovoljna sa skromnom stopom rasta u visini od 3 ili 4% godišnje, onda se ovi procesi neće moći zaustaviti niti preokrenuti, ustvrdio je zastupnik. Dječji doplatak je prema tome usko vezan sa demografskim trendovima, odnosno sa pitanjem iseljavanja iz Hrvatske do kojega dolazi zbog lošeg vođenja socijalne i ekonomske politike. Zbog složenosti ovih procesa potrebno je što skorije provesti raspravu o vođenju cjelovite politike ove zemlje, zaključio je zastupnik.

Nastavlja se daljnje siromašenje stanovništva

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** ocijenio je predloženi tekst jednim iz niza restriktivnih zakona, koji su bili na dnevnom redu u nekoliko posljednjih mjeseci. Spominjući restrikcije na plaćama službenika, učitelja, doktora, zaposlenih na područjima od posebne državne skrbi i branitelja, upozorio je da skoro niti jedna socijalna skupina nije ostala pošteđena restrikcija. Istovremeno se registrira rast broja nezaposlenih i smanjuju se već predviđene investicije, što je uvod u daljnje siromašenje Hrvatskog naroda i građana. Ukazao je zatim na nedosljedna i manjkava obrazloženja koja su trebala razjasniti ove socijalne restrikcije. Ulazeći u temelje postojanja politike, upozorio je na potrebu skrbi o boljitku njenih građana. Prognoze za Republiku Hrvatsku su prilično sumorne jer predviđaju značajno smanjenje broja stanovnika u slijedećim desetljećima. Ocijenio je da je i predloženi zakonski tekst na tragu ostvarenja zlokobnih prognoza, s kojima smo suočeni u posljednje vrijeme. Ukazao je na različite demografske trendove u bogatim i siromašnim državama, ukazujući da

uz ekonomski položaj, izuzetan značaj treba pokloniti i duhovnoj dimenziji rečenog problema. Podsjetio je zatim i na spektar pitanja i problema s kojima se trebamo suočiti, izdvajajući da obitelj obeshrabruju i inicijative koje se predstavljaju kao zaštita individualnih sloboda, poput legaliziranja lakih droga. I on je kritički govorio o namjeri predlagatelja da onemogući primanje dječjeg doplatka za studente, kao i ponuđenim obrazloženjima koje je čuo u sredstvima javnog obavještanja. Smatra da će studenti ostati bez dječjeg doplatka, ali se neće realizirati najavljivane namjere o dodjeli odgovarajućih stipendija. Restriktivne mjere u svakom će slučaju najviše pogoditi siromašne studente, ocijenio je zastupnik Krpina. Smatra da doplatak i inače nije dostatan za povoljnija kretanja na području demografske politike, ali sada se i te nedostatne mjere smanjuju. Ukazao je na kraju da bi zastupnici i osobno trebali pokazati više dosljednosti i principijelnosti kada govore o rečenim problemima i mjerama demografske politike.

Zastupnik **Miroslav Rožić (HSP)** replicirao je na dio izlaganja zastupnika Krpine u kojemu iznosi tvrdnju prema kojemu država opravdava svoje postojanje, osiguravajući opstanak naroda. Smatra da ne treba zaboraviti da u Saboru postoje političke opcije koje se i danas zalažu za izumiranje države. Slijedom toga, nije čudno da onda nisu naklonjene demografskoj politici, zaključio je zastupnik Rožić.

Zastupnik **Krpina** odgovorio je na repliku, ukazujući na pojedine, do sada prešućivane aspekte procesa globalizacije. Pristašama globalizacije zapravo je potpuno svejedno tko će živjeti na ovim prostorima, jer pretpostavljaju i nadaju se da će u slijedećim desetljećima uslijediti izumiranje nacionalnih država.

Zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** replicirala je na pojedine iznijete tvrdnje, ukazujući da prema podacima studentskih udruga danas oko 25 tisuća studenata koristi pravo na dječji doplatak. Ocijenila je ove podatke neuvjerljivim, ukazujući da 12% osoba koje imaju dječji doplatak zaista završavaju studij. Iz vlastitog je iskustva ukazala na pojedince koji su tri puta išli upisivati studij zbog zadržavanja prava na doplatak ili mirovine pokojnog roditelja. Zastupnik **Krpina** odgovorio je na repliku,

tražeći da nadležne službe ukažu na zloupotrebe ukoliko postoje. Smatra da se zbog pojedinih propusta ne smije kažnjavati 25 tisuća studenata koji imaju pravo na primanje dječjeg doplatka. I zastupnik **dr. Jure Radić** osvrnuo se na iznijete ocjene zastupnice Lugarić ocjenjujući da je netočna tvrdnja da su primaoci

Pojedinci su zlorabili pojedina prava i po nekoliko puta upisivali studij kako bi zadržali doplatak ili mirovinu pokojnog roditelja.

dječjeg doplatka lošiji studenti od prosjeka svoje generacije. Njegova iskustva sveučilišnog profesora ukazuju da ovi studenti u pravilu bolje studiraju i brže završavaju fakultete. Zastupnica **Lugarić** objasnila je iznijete ocjene, ističući da nije rekla da je riječ o lošim studentima. Smatra da se radi o studentima koji su snažnije motivirani, usprkos slabijem imovnom stanju.

Ustrajati na gospodarskom rastu

Nakon toga ponovno je govorio predstavnik predlagatelja, **dr. Bože Borko Žaja**, iznoseći završnu riječ. Smatra da je tijekom rasprave došlo do akcentiranja na: obiteljske, populacijske i demografske aspekte politike. Smatra da će se demografska politika poboljšati kada se stvore bolji gospodarski uvjeti. Zbog toga je razumio namjeru zastupnika dr. Đure Njavre koji je predlagao otvaranje rasprave o temeljnim mjerama socijalne i ekonomske politike u Republici Hrvatskoj. Iznio je očekivanje da će predloženi sustav stipendiranja studenata stvoriti pretpostavke da se prevladaju posljedice ukidanja dječjeg doplatka. Govoreći o širokom spektru mjera koje prate proces studiranja, ocijenio je da o tim problemima treba razgovarati na temelju egzaktnih pokazatelja. Inače se suglasio da između siromaštva i uspjeha na studiju postoji pozitivna korelacija. Najavio je da će se u Hrvatskom saboru u slijedećem periodu govoriti i o demografskim problemima, a najkasnije u siječnju 2002. godine povesti će se rasprava o Prijedlogu nacionalnog programa borbe protiv siromaštva i socijalne isključivosti. Upozoravajući da je ovaj program

trebalo donijeti još prije nekoliko godina, predstavnik predlagatelja podsjetio je da on sadrži mjere koje su sugerirane nakon okončanja Svjetskog summita o socijalnom razvoju. Ta međunarodna konferencija zaključena je još 1995. godine, pa treba ubrzati provođenje svih mjera kako bi se spriječilo siromaštvo i socijalna isključivost.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Jadranka Kosor** ocjenjujući da nisu iznijeti cjeloviti podaci o prvobitnom smanjenju, pa povećanju porodiljne nadoknade koju je donio Hrvatski sabor 1996. godine. Zastupnik **Krpina** spomenuo je da je od predstavnika predlagatelja jednom prigodom čuo neprihvatljiva obrazloženja kojima se opravdava ukidanje dječjeg doplatka za studente. **Predsjedavajući** je nakon toga zaključio raspravu o ovoj točki dnevnog reda, a u nastavku rada predstavnik predlagatelja govorio je o podnijetim amandmanima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Zamjenik ministra rada i socijalne skrbi **dr. Bože Borko Žaja** najprije je istaknuo da Vlada ne prihvaća prvi amandman kojega je podnijela zastupnica Milanka Opačić. Dodao je da se ostaje kod onih određenja koja su zakonom predložena glede dobi korisnika dječjeg doplatka. Zastupnica je povukla rečeni amandman, ali je najavila glasovanje za zaključak koji je predložio **Klub zastupnika SDP-a** kojim se od Vlade traži da u roku od 60 dana riješi pitanje oko

stipendiranja studenata. Uslijedilo je zatim slično očitovanje i o drugom amandmanu, koji je isto tako povučen iz procedure odlukom podnositelja, a zatim se prešlo na amandmane koje uputio Klub zastupnika HSS-a.

Predstavnik predlagatelje nije prihvatio prvi amandman iako je zastupnica Ljubica Lalić, dodatno precizirala stajališta Kluba zastupnika HSS-a, navodeći da je ovaj prijedlog podnesen u funkciji zaštite djeteta. Prihvatila je ipak iznijeto obrazloženje, te zatražila od predstavnika predlagatelja da se ono proslijedi i svim zavodima za mirovinsko i invalidsko osiguranje kako bi se osujetila moguća pogrešna primjena u praksi. **Predsjedavajući** je nakon toga konstatirao da je amandman Kluba zastupnika HSS-a povučen. Slijedeći amandman istog podnositelja Vlada je prihvatila, dok amandman pod rednim brojem 3. nije prihvaćen. Dajući obrazloženje **dr. Žaja** je ukazao da su pitanja oko plaćanja poreza na dohodak od poljoprivrede i šumarstva dobro uređena i postojećim propisima. Govoreći u ime podnositelja, zastupnica **Lalić** istaknula je da je amandman predložen isključivo zbog težnje za jasnoćom u njegovoj primjeni. Zbog birokratske procedure koja nije rijetka u primjeni, kao i zbog pogrešnih tumačenja od strane pojedinih činovnika ocijenjeno je da postoji potreba za jasnijom interpretacijom postojećih propisa. Zatražila je od predstavnika predlagatelja da proslijedi naputak kako ne bi došlo do pogrešne interpretacije propisa u primjeni, te povukla rečeni aman-

dman. Vladi nije prihvatljiv ni slijedeći amandman, ukazao je njezin predstavnik dr. Žaja jer ocjenjuje da su člancima 22. i 26. Konačnog prijedloga zakona precizno definirani uvjeti za nastavno korištenje prava na doplatku. Nakon ovoga tumačenja i amandman Kluba zastupnika HSS-a, pod rednim brojem 4. povučen je iz procedure, čime je ujedno zaključena rasprava, te se pristupilo glasovanju.

Nakon brojanja glasova predsjedavajući je utvrdio da je većinom glasova (63 glasa "za" i 20 "protiv"), donesen Zakon o doplatku za djecu u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Nakon toga jednoglasno je donijet zaključak (85 glasova "za"), Odbora za obitelj, mladež i šport kojim se obavezuje Ministarstvo znanosti i tehnologije da izradi analizu stvarnog broja redovnih i izvanrednih studenata u Republici Hrvatskoj, te da izradi plan skrbi o studentima koji donošenjem ovoga Zakona gube pravo na financijsku potporu.

Jednoglasno je na kraju donijet i zaključak kojega je predložio Klub zastupnika SDP-a. Njime se zadužuje Vlada Republike Hrvatske da u roku od 60 dana izvjesti Hrvatski sabor o rješenjima kojima će poticati stipendiranje studenata. U ovom se slučaju radi o poticanju stipendiranja putem osnivanja zaklada, poreznih olakšica, prihvatljivim kreditiranjem i sličnim poticajnim mjerama. I za ovaj zaključak glasovalo je svih 85 nazočnih zastupnika Hrvatskog sabora.

V.Ž.

GLASOVANJE O KONAČNOM PRIJEDLOGU ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O BLAGDANIMA, SPOMENDANU I NERADNIM DANIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zakon donijet - rasprava nastavljena

U prošlom broju (IHS br.310, str. 31-40.), objavljen je sažetak opširne rasprave o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj, ali bez konačne odluke, jer je ona tada odgođena. U nastavku rada (25. listopada) predlagatelj, zastupnik mr.

Ivo Škrabalo očitovao se o podnijetim amandmanima, a zatim se pristupilo glasovanju. Većinom glasova (63 glasa "za", 32 "protiv" i 7 "suzdržanih") donesen je Zakon o blagdanima, spomendanu i neradnim danima u Republici Hrvatskoj u tekstu predlagatelja, zajedno sa prihvaćenim amandmanima. Očitovanje o aman-

dmanima pomalo se pretvorilo u raspravu koja je nastavljena i nakon glasovanja. Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik Vladimir Šeks je ocijenio da je došlo do narušavanja odredbi međunarodnog ugovora kojega je Republika Hrvatska potpisala sa Svetom Stolicom. Rezimirajući primjedbe i

prijedloge, predsjedavajući je obavijestio zastupnike da će temeljem prijedloga pristiglih iz Kluba zastupnika HDZ-a, te Kluba zastupnika DC-a, održati zajedničku sjednicu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i predsjednika klubova parlamentarnih stranaka, sa temom - rasprava o donesenom Zakonu. Zastupnici su većinom glasova usvojili i zaključak predlagatelja kojim se ovlašćuje Odbor za zakonodavstvo da utvrdi i izda pročišćeni tekst Zakona.

OCITOVANJE O AMANDMANIMA

Nakon što je predsjedavajući podsjetio da su amandmane podnijeli: Klub zastupnika SDP-a, Klub zastupnika HSS-a, zastupnica Branka Baletić (SDP), kao i sam predlagatelj, pristupilo se očitovanju o podnesenim prijedlozima. Zastupnik mr. Ivo Škrabalo prvo se očitovao o amandmanima Kluba zastupnika HSS-a. Podsjetio je da se tu radi o prijedlogu kojim bi se umjesto Sveta tri kralja uvela proslava Tijelova. O rečenoj inicijativi izvijestio je i predsjednik Biskupske konferencije, ali ni nakon tri mjeseca nije dobio odgovor. Budući da se ovim prijedlogom ne povećava broj neradnih dana ocijenio je da se može prihvatiti podnijeti amandman.

Amandmanom zastupnice Baletić, nastavio je predlagatelj, predloženo je da se slavi 1. i 2. siječnja kao Nova godina. Budući da 2. siječnja nije svjetovni praznik ni crkveni blagdan, ocijenio je da ne postoje društvene ni ekonomske pretpostavke da se prihvati rečeni amandman. Dodao je da niti turistički djelatnici nisu iznijeli uvjerljive argumente zbog kojih bi se prihvatio ovaj prijedlog. Zastupnica Baletić navela je zatim da je u obrazloženju navela razloge zbog kojih se odlučila na rečeni amandman, te zatražila glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

Slijedeći amandman podnio je predlagatelj, još u vrijeme rasprave, a njime bi se datum 5. kolovoza nazvao Danom pobjede i domovinske zahvalnosti. Slavio bi se pod ovim imenom i ostao bi neradnim danom. Ovim je objašnjenjem, konstatirao je predsjedatelj, rečeni amandman postao sastavnim dijelom predložena zakona. Nakon toga osvrnuo se na amandmane Kluba zastupnika SDP-a. Prvi amandman bio je sličan

onomu kojega je predložila zastupnica Baletić, pa ga je ocijenio neprihvatljivim. Drugi dio ovoga amandmana ide za tim da se briše praznik Sveta tri kralja, ali bez dodatka koji je prihvaćen u slučaju prihvaćenog amandmana, a kojega je u ime Kluba zastupnika HSS-a, obrazložila zastupnica dr. Ljubica Lalić. Zbog toga procjenjuje da je i taj dio amandmana postao bespredmetan. Trećim dijelom ovoga amandmana predlaže se da se iza alineje - 22. lipnja - Dana antifašističke borbe, doda nova alineja koja glasi: 25. lipnja - Dan državnosti. Podsjetio je da je u raspravi često puta spominjan ovaj datum kao dan kada je Hrvatski sabor proglasio samostalnost i suverenost Republike Hrvatske i označio da time započinje proces razdruživanja Hrvatske od bivše države. Ocijenio je ujedno da se ovaj prijedlog može prihvatiti, iako se odstupa od sugestije Vlade koja je sugerirala da se ne povećava broj neradnih dana.

Predlagatelj je zatim prihvatio drugi amandman istoga Kluba prema kojemu bi se 30. svibnja zvao Dan Hrvatskog sabora. Podsjetio je ujedno nazočne na dodatni prijedlog predlagatelja kojim bi se na temelju zaključka Hrvatskog sabora trebalo ovlastiti Odbor za zakonodavstvo na donošenje pročišćenog teksta zakona. Predsjedatelj je zatim zaključio raspravu te pozvao zastupnike na glasovanje.

Većinom glasova (63 glasa "za", 32 "protiv" i 7 "suzdržanih"), zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Predsjedavajući je zatim pozvao zastupnike da se očituju o prijedlogu Kluba zastupnika DC-a, koji je predložio desetogodišnji moratorij na slične inicijative. Zastupnica Vesna Škare-Ožbolt, govoreći u ime Kluba, energično se usprotivila ovom prijedlogu. Napomenula je da se o rečenoj inicijativi trebalo izjasniti prije netom prihvaćenoga Zakona. Ponovila je kako zastupnici toga Kluba smatraju nekorisnim da svaka nova vlast utvrđuje i mijenja državne blagdane. Predsjedavajući ju je ipak podsjetio da nije uputila pravovaljani zahtjev kojim bi se glasalo po navedenom redoslijedu, a zastupnica je potom povukla ovaj prijedlog. Nakon toga zastupnici su glasovali o

zaključku kojim bi se Odbor za zakonodavstvo ovlastio da izradi pročišćen tekst Zakona. Ovaj je prijedlog prihvaćen velikom većinom glasova, uz jedan suzdržani glas.

Nastavak rasprave zbog Poslovničke primjedbe

Govorio je zatim zastupnik Luka Bebić (HDZ) ukazujući na Poslovničku primjedbu. Ocijenio je da u ovom prethodnom glasovanju nisu prebrojani glasovi, jer cijeli jedan dio Sabora nije glasovao za rečeni prijedlog, no na upit predsjedatelja je li to zahtjev za ponavljanje glasovanja, nije bilo potvrdnog odgovora. Zatim se u ime Kluba zastupnika HDZ-a javio zastupnik Vladimir Šeks predlažući polusatnu stanku. Ovaj je prijedlog obrazložio činjenicom da se pojedinim dijelovima prihvaćenog zakona krši međunarodni ugovor kojega je Republika Hrvatske zaključila s Vatikanom. U nastavku rada, nakon odobrene tridesetminutne stanke ponovno je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, govorio zastupnik Šeks. Izvijestio je da su prema Ugovoru o pravnim pitanjima između Republike Hrvatske i Svete stolice - Vatikana, uglavljeni i vjerski blagdani koji se slave neradnim danom, a među njima su i Sveta tri kralja. Izglasanim se prijedlogom briše navedeni blagdan pa se tako narušava potpisani ugovor dviju država. Ocijenio je da temeljem Ugovora jedna strana nema pravo na promjenu međudržavnog ugovora. Zbog ovih razloga pretpostavio je da će i Predsjednik Republike teško moći proglasiti konačni prijedlog zakona koji nije usklađen s međunarodno preuzetim obvezama Republike Hrvatske.

Dalje, utvrđivanjem 8. listopada koji se sada navodi kao Dan nezavisnosti, otvara se jedno novo pogibeljno pitanje za Republiku Hrvatsku, ocijenio je u nastavku izlaganja zastupnik Šeks. Podsjetio je da se u haškoj optužnici protiv Slobodana Miloševića, ovaj datum navodi kao vremenski medaš do kojeg je vladalo stanje internog sukoba, dakle građanskog rata. Smatra da se predloženim izmjenama sve ustavne odluke o suverenosti kao i sustina Domovinskoga rata dovodi u pitanje. Osvrnuo se zatim na kontekst oko inicijative kojom se 25. lipnja uvodi kao Dan državnosti. "Vrlo je simptomatično", nastavio je zastupnik Šeks, "da je ovaj prijedlog došao iz reda političke stranke koja prilikom

donošenja Ustavne odluke o suverenosti i samostalnosti Hrvatske, nije glasovala, nego je napustila sabornicu". Naveo je ujedno, da su zastupnici ove stranke zatražili pokretanje postupka udruživanja Republike Hrvatske u savez suverenih republika i država na području SFRJ, što je ocijenio inicijativom za ulazak u novu Jugoslaviju. Sve su ovo razlozi, zaključio je govornik, zbog kojih treba ukazati na štetne posljedice i opasne implikacije rečenog Zakona. Predložio je da Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, predloži Hrvatskom saboru donošenje odgovarajućih rješenja.

Za riječ se zatim javio zastupnik **Damir Kajin** koji je govorio u ime Kluba zastupnika IDS-a. I on je ukazao na dvojbenost i štetne implikacije oko prečestih izmjena državnih blagdana. Upozorio je i na gospodarsku cijenu te zapitao koliko košta uvođenje još jednoga neradnog dana. Po nekim kalkulacijama, ocjenjuje se da cijena još jednog neradnog dana iznosi oko 50 milijuna USA dolara.

Dopis je upućen i Nadbiskupskoj konferenciji

Zatim je zastupnik mr. **Mato Arlović** govorio u ime Kluba zastupnika SDP-a. Citirao je članak 9. navedenog Međunarodnog ugovora prema kojemu se potpisnica Ugovora može odlučiti između slavljenja pojedinih crkvenih blagdana. U nastavku se navodi da će se ugovorne strane dogovoriti o mogućim promjenama neradnih dana. Zatim je još jednom podsjetio da je predlagatelj poslao pismeni upit Nadbiskupskoj konferenciji. Ukoliko dođe do inzistiranja i nepostizanja dogovora, onda će se slaviti oba navedena crkvena blagdana, napomenuo je zastupnik.

Što se pak tiče Dana državnosti, ne radi se o novom neradnom danu, nego se umjesto sadašnjeg 30. svibnja predlaže za proslavu Dana državnosti 25. lipnja. Predloženo je da se zadrži obilježavanje 30. svibnja kao obilježavanje spomendana hrvatskog parlamenta. Smatra da će se ovakvim pristupom njegovati ideja višestranačja i demokracije u Republici Hrvatskoj.

Potrebna je suglasnost i druge strane potpisnice Ugovora

Zatim je ponovno riječ uzeo zastupnik mr. **Ivo Škrabalo**, ocjenjujući da se Slobodan Milošević dodatno tereti zbog agresije nakon navedenog datuma. Mišljenja je da se na Ustavnom sudu može pokrenuti postupak ukoliko je došlo do narušavanja ustavno-pravnih pitanja. Zastupnik dr. **Mato Granić** govorio je zatim u ime Kluba zastupnika DC-a, te ocijenio da je trebalo osigurati suglasnost druge strane u slučaju mijenjanja međunarodnog ugovora. Izrazio je nezadovoljstvo što je rečeni zakon donesen preglašavanjem, čime se otvaraju dodatne nepotrebne podjele.

Zastupnica dr. **Ljubica Lalić (HSS)** javila se zbog ispravka netočnog navoda kojega je uočila prilikom izlaganja zastupnika Šeksa. Želeći, međutim, dati prilog što efikasnijem okončavanju ponovno rasplamsale rasprave, odustala je od izlaganja. Zastupnik dr. **Jure Radić (HDZ)** javio se za riječ te ocijenio da se slijedom navedenog Ugovora ne mogu birati dani koji bi se slavili kao neradni blagdani. Ujedno je podsjetio da je trebalo stupiti u kontakte sa Svetom Stolicom, a ne pregovarati s Biskupskom konferencijom. Predložio je da Sveta tri kralja ili Bogojavljenje ostanu blagdanom, a da se i Tijelovo proglasi državnim blagdanom. Zastupnik dr. **Ivo Sanader (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda u izlaganju zastupnika mr. Ivo Škrabala. Ispravak se odnosi na onaj dio u kojemu predlagatelj ukazuje da se ne može preotvoriti rasprava kad je nešto izglasovano. Slijedom Poslovničkih odredbi i o izglasovanom se zakonu može preotvoriti rasprava, a pogotovo ukoliko se radi o značajnim političkim reperkusijama kao u ovom slučaju. I on je ocijenio da se može dogoditi eskaliranje srpske agresije i uvođenje ocjene o građanskom ratu ukoliko se 8. listopada prihvati kao Dan državnosti. To je izuzetno važno pitanje za Republiku Hrvatsku pa se ova činjenica može i treba ponovno razmotriti. I on je podržao ocjene pojedinih zastupnika koji su upozoravali da će se brzim izglasavanjem navedenih prijedloga otvoriti čitav niz pitanja koja mogu rezultirati i vrlo ozbiljnim posljedicama.

Predsjedavajući je zatim ocijenio da Klubovi zastupnika koji su nezadovoljni donesenim odlukama mogu i imaju pravo inzistirati na preotvaranju rasprave, ali isključivo

u skladu s Poslovnikom, zakonom i Ustavom.

Repliku na izlaganje zatražio je zastupnik mr. **Mato Arlović**, koji je ponovno podsjetio na kronologiju izrade zakonskog prijedloga i poštovanje procedure prilikom rada na njemu. Od Nadbiskupske konferencije zatraženo je mišljenje da li je potrebno pokrenuti postupak između ugovornih strana. Upozorio je da bi se onda mijenjao ne samo Zakon o blagdanima, nego bi se mijenjao i cijeli ugovor. Na kraju izlaganja ocijenio je da će Republika Hrvatska dogovorno rješavati, ne samo pitanja vezana za neradne dane, nego i neka druga pitanja koja su sadržana u cjelokupnom paketu četiri ugovora sa Svetom Stolicom. Dr. Ivo Škrabalo je zatim ispravio krivi navod zastupnika dr. Ivo Sanadera, ocjenjujući da je vjerojatno previdom spomenuo da se 8. listopada predviđa proslava Dana državnosti, a zastupnica Vesna Škare - Ožbolt, zatim se javila za riječ zbog ispravka navoda predlagatelja predlažući sastanak predsjednika svih klubova. Ocijenila je da nastavak ovakve rasprave samo produbljuje podjele pa bi zajednički trebalo odlučiti o sudbini ovoga zakona. Predsjedavajući je napomenuo da je održan rečeni sastanak, ne ulazeći u ocjenu da li su svi predstavnici klubova korektno pozvani. Zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** javio se želeći ispraviti navode zastupnika mr. Škrabala. Podsjetio je na kronologiju stvaranja hrvatske države i važne datume u tom periodu, ističući ujedno značenje odluka koje su donijete 25. VI. 1991. godine.

Nakon toga predsjedavajući je rezimirao iznijete prijedloge, ocjenjujući da je Klub zastupnika HDZ-a predložio da sjednicu održi Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a Klub zastupnika DC-a, održavanje zajedničkog sastanka svih predsjednika parlamentarnih klubova zastupnika. Najavio je mogućnost da se održi zajednička sjednica rečenih tijela.

Predložio je zatim (zbog prigovora da prvobitno nisu ispravno prebrojeni glasovi) donošenje zaključka na temelju prijedloga predlagatelja zakona zastupnika mr. Ivo Škrabala da se ovlasti Odbor za zakonodavstvo da utvrdi i izda pročišćeni tekst Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj. Većinom glasova zastupnici su donijeli rečeni zaključak. Za ovaj prijedlog glasovalo je 98 zastupnika, uz tri suzdržana glasa.

V.Ž.

PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2001. GODINU - Prijedlog izmjena i dopuna kapitalnih projekata s pripadnim tekućim izdacima za 2001. godinu; Prijedlog izmjena i dopuna Plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2001. godinu (konsolidirani); Prijedlog izmjena Plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2001. godinu (neconsolidirani)

Uravnoteženje Proračuna preraspodjelom stavki

Rebalansom se ne povećavaju ukupni proračunski izdaci, već se pojedini rashodi preraspodjeljuju zbog probijanja stavki za plaće i za isplatu dječjeg doplatka, te podbačaja prihoda od privatizacije.

Na sjednici 19. listopada Hrvatski sabor je po drugi put "prekrojio" ovogodišnji Državni proračun. Kako je uvodno naglasio predstavnik Vlade, ovim Rebalansom se ne povećavaju ukupni proračunski izdaci, već se pojedini rashodi preraspodjeljuju zbog probijanja stavki za plaće i za isplatu dječjeg doplatka, te podbačaja prihoda od privatizacije (za 1,09mlrd.). Manjak sredstava namjerava se pokriti dodatnim zaduženjem, smanjenjem potpore proračunskim korisnicima te kresanjem kapitalnih izdataka.

Oporbeni zastupnici su bili vrlo kritični prema predloženim rješenjima (klubovi zastupnika DC-a, HDZ-a, i HSP-HKD-u-a) nisu podržali ponuđeni Rebalans.

Prigovorili su Vladi da je nerealan planirala sredstva za pojedine namjene, pa i prihode od privatizacije, trošarina, itd., te da nije sposobna formirati jedan pošten razvojni proračun bez zaduživanja i rasprodaje nacionalne imovine. Zamjeraju joj, također, da je utvrdila pogrešan izbor prioriteta u javnoj potrošnji te da proračunske stavke uravnotežuje ukidanjem prava najugroženijim socijalnim skupinama (po diktatu MMF-a). Upozoravaju, nadalje, da će kresanje kapitalnih investicija te štednja na izdacima za poticanje izvoza i dr. dugoročno prouzročiti dodatne troškove i štete, a da bi se prevladao proračunski deficit trebalo bi osigurati veći gospodarski rast od rasta Proračuna.

Budući da podaci govore o sve većoj ovisnosti izvanproračunskih fondova o transferima iz državne blagajne, sudionici u raspravi naglašavaju da se smanjenje javne potrošnje može učinkovito provesti jedino uz pomoć započetih reformi na području zdravstvenog i mirovinskog osiguranja.

Osim spomenutih primjedbi, sugerirano je da se bez obzira na stranačku pripadnost pokuša iznaći pravi put iz tako žalosnog gospodarskog stanja.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza Rebalansa Proračuna donosimo uvodno izlaganje **mr. Damira Kuštraka**, zamjenika ministra financija. Obrazlažući taj dokument napomenuo je da se ukupni proračunski izdaci ne povećavaju (ostaju na planiranoj razini od 58 milijardi i 138 milijuna kuna), već se pojedini rashodi preraspodjeljuju zbog probijanja stavki za plaće i za dječji doplatka. Ukupni prihodi smanjuju se za milijardu i 90 mln. kuna, zbog manje ostvarenih prihoda od privatizacije. Na prihodovnoj strani Proračuna se, inače, ne predlažu nikakve druge promjene, pogotovo ne kad je riječ o prihodima od poreza, jer su oni dobro isplanirani i računa se da će se ostvariti u predviđenom iznosu, kaže Kuštrak. Smanjuju se jedino prihodi od privatizacije koji su izvorno bili planirani u iznosu od 8,5 milijardi, da bi rebalansom u lipnju bili reducirani na 6,5 mlrd, a ovim izmjenama predviđeni su u visini od 5 milijardi i 410 milijuna kuna.

Doministar je u nastavku govorio o makroekonomskim uvjetima u kojima se događa ovaj drugi ovogodišnji

rebalans (onaj prvi bio je tehničke naravi, budući da se radilo o unošenju prihoda i rashoda Mirovinskog fonda u Proračun). Spomenuo je da su danas makroekonomski pokazatelji čak bolji nego što se očekivalo. Primjerice, inflacija je u proteklom jednogodišnjem razdoblju iznosila 4,7 posto, a rast industrijske proizvodnje 5,8 posto. Osim toga, u prvom polugodištu ove godine zabilježen je rast bruto društvenog proizvoda od 4,7 posto.

Informiravši zastupnike da je došlo do probijanja proračunskih rashoda u dvije stavke - onoj na kojoj su planirani izdaci za zaposlene, odnosno za plaće, i onoj gdje su predviđeni troškovi za isplatu dječjeg doplatka - obrazložio je razloge tih prekoračenja. Podsjetio je na činjenicu da je prilikom izrade ovogodišnjeg Proračuna bilo planirano umanjenje izdataka za zaposlene, drugim riječima, smanjenje mase plaća. Međutim, to smanjenje uslijedilo je tek u drugoj polovini godine, nakon što su stupili na snagu novi zakoni o državnim službenicima i namještenicima te o plaćama u javnim službama. To znači da su plaće isplaćivane po novom sustavu tek od srpnja, nakon što su svi zaposleni dobili rješenja, zbog čega je nastao manjak sredstava na toj stavci. Da bi se taj manjak pokrio, Vlada predlaže povećanje izdataka za zaposlene za 932 mln. kuna, u odnosu na ranije planirana sredstva.

Po riječima mr. Kuštraka do probijanja stavke na kojoj su planirana sredstva za isplatu dječjeg doplatka došlo je zbog osjetnog povećanja broja korisnika te naknade primjenom novog Zakona o dječjem doplatku. Naime, ranije je dječji doplatka dobivalo u prosjeku 350 tisuća djece, a sada se njihov broj

gotovo udvostručio (650 tisuća korisnika). Zbog toga ovu stavku treba povećati za još 950 mln. kuna, tako da ukupno iznosi 2 milijarde i 400 mln. kuna. Dakako, da bi se namakla sredstva za navedene namjene, bez povećanja ukupnih proračunskih izdataka, trebalo je izvršiti određene preraspodjele u drugim stavkama na rashodnoj strani Proračuna. Primjerice, smanjeni su određeni financijski izdaci (npr. troškovi kamata), ponajviše zahvaljujući ostvarenim pozitivnim tečajnim razlikama. Neznatno su smanjeni tekući prijenosi i potpore proračunskim korisnicima, a najveće restrikcije predviđene su kod kapitalnih izdataka (smanjeni su na prijedlog nadležnih ministarstava). Pritom se vodilo računa o tome da se investicijska aktivnost ne usporava, nego da se postignu određene uštede na onim pozicijama na kojima se ne ostvaruje planirana dinamika izgradnje i trošenja osiguranih sredstava. To znači da su zadržani svi ključni investicijski projekti, jedino su neki usporeni činjenicom da su predviđeni manji rashodi.

Budući da se predloženim izmjenama i dopunama ne predviđa povećanje ukupnih izdataka Državnog proračuna za 2001. godinu, već samo njihova preraspodjela, može se reći da je ovo, u izvjesnom smislu, i tehnički Rebalans, zaključio je na kraju mr. Kuštrak.

RADNA TIJELA

Rebalans - rezultat nerealnog planiranja

Matični Odbor za financije i Državni proračun smatra da je potreba za rebalansom Državnog proračuna, odnosno prestrukturiranjem ukupnih izdataka, na način da se osiguraju dodatna sredstva za troškove poslovanja (932,7 mln. kn) kao i za prijenos sredstava za dječji doplatk (950 mln. kn) rezultat nerealnog i lošeg planiranja sredstava za navedene namjene. Prihodi od privatizacije su također nerealno planirani, pa je izražena sumnja i u mogućnost realizacije novoplaniranog iznosa po toj osnovi (5,4 mlrd. kn do kraja godine). U raspravi je izraženo mišljenje da će smanjenje izdataka na pojedinim stavkama u većini slučajeva imati samo kratkoročno

pozitivne efekte, dok će dugoročno prouzročiti negativne efekte na Državni proračun. Primjerice, nije jasno zašto se smanjuju planirana sredstva za izgradnju novih graničnih prijelaza kad bi postojanje više uređenih graničnih prijelaza smanjilo šverc, posebno cigareta i alkohola, i na taj način izravno utjecalo na povećanje priliva proračunskih sredstava. Neprimjereno je i smanjenje izdataka za održavanje zrakoplova za protupožarnu zaštitu, budući da su efekti tog smanjenja za Državni proračun višestruko manji od mogućih šteta prouzročenih požarima.

Upitna je, također, opravdanost smanjenja sredstava (u okviru Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo) namijenjenih izgradnji, kupnji i adaptaciji kuća i stanova za invalide Domovinskog rata. Predloženo je, naime, da se ta sredstva umanje za 6,6 posto, tako da bi iznosila 140 mln. kuna). Isto tako iznos kredita za stambeno zbrinjavanje HRVI smanjen je za 20 mln. kuna ili 20 posto, tako da sada iznosi 80 mln. kuna. Osim toga, Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata reduciralo je sredstva namijenjena provođenju Nacionalnog programa zapošljavanja hrvatskih branitelja, za 5 mln. kuna ili 40,1 posto, tako da sada iznosi svega 7,4 mln. kuna. Odbor posebno upozorava na činjenicu da je do 30. listopada ove godine za tu namjenu doznačeno samo 9 posto planiranih sredstava, iako je velik broj hrvatskih branitelja bez posla. Nejasno je, kažu, i zbog kojih razloga su u Ministarstvu gospodarstva smanjeni izdaci za poticanje izvoza za čak 99 posto, tako da sada iznose svega 100 tisuća kuna, s tim da do 30. listopada ove godine nije doznačena niti kuna za tu namjenu. Značajno smanjenje (za 76 posto) slična je stavka pretrpjela i u Ministarstvu za obrt, malo i srednje poduzetništvo, tako da po novome iznosi 6 mln. kuna. Spomenimo i njihovu zamjerku da u okviru Ministarstva pomorstva, prometa i veza, na poziciji 25. - Uprava za ceste - nisu osigurana dodatna sredstva za radove na brzoi cesti Vrbovec-Sveta Helena. Ako se do zime navedena cesta ne asfaltira, odgađanje radova prouzročit će velike štete na tom cestovnom pravcu, upozoravaju članovi Odbora.

Predloženi model neodrživ

U raspravi na sjednici tog radnog tijela izraženo je mišljenje da višekratne intervencije u Državnom proračunu tijekom ove godine potvrđuju da su proračunske stavke loše planirane. Pored toga, istaknuto je da je ovakav model Državnog proračuna neodrživ jer ima ugrađen tekući deficit koji predstavlja temeljni problem državnih financija. Zbog ozbiljnosti tog problema predloženo je da se provede tematska rasprava o načelima Proračuna za 2002. godinu, prije njegova donošenja. Prema mišljenju člana Odbora Vlada RH nije trebala podizati neoporezivu osnovicu poreza na dohodak, a zatim smanjivati plaće, stope doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, te uvoditi nultu stopu PDV-a za inozemne goste u našim hotelima. S tim u svezi čulo se i mišljenje da su navedene mjere u funkciji smanjenja cijene rada što će, gledajući dugoročno, imati pozitivne efekte na Državni proračun. Posebno je ukazano na potrebu da se vraćanje duga umirovljenicima pokuša riješiti na drugačiji način, a ne novim zaduživanjem. Izražena je sumnja i u spremnost Hrvatske da uđe u mirovinsku reformu jer nije jasno odakle će se namiriti 3 mlrd. kuna potrebnih za provođenje te reforme.

Na sjednici Odbora je, među ostalim, postavljeno pitanje zbog čega nije napravljena analiza financijskih efekata uvođenja nulte stope PDV-a u turizmu (za inozemne goste). Naime, iz takve analize bi bilo razvidno koliko je sredstava s te osnove manje u Državnom proračunu i koji su pozitivni efekti postignuti u turističkoj privredi.

Zaustavljen vrtoglavi rast Proračuna u odnosu na BDP

Državni proračun u cijelosti, pa tako i ovaj Rebalans, treba sagledavati u kontinuitetu jer je on odraz neriješenih problema iz prethodnih razdoblja, napominju članovi Odbora. Po njihovoj ocjeni vrlo je bitno da je zaustavljen vrtoglavi rast Državnog proračuna u odnosu na rast bruto društvenog proizvoda. Drže da politiku isplata plaća do 2000. godine nije bilo moguće nastaviti i u ovom periodu, budući da su plaće u 1998. i 1999. godini rasle brže od rasta BDP-a.

Daljnja je zamjerka članova Odbora da nedostaju podaci o ostvarenim prihodima u prvih 9 mjeseci ove godine, što otežava procjene o tome hoće li se ovako korigirani Državni proračun realizirati u preostalom dijelu godine. Pozitivnom je ocijenjena činjenica da se na rashodnoj strani Proračuna ne predviđa povećanje ukupnih rashoda, već se predlaže preraspodjela odnosno restrukturiranje pojedinih rashoda. Nerealno planiranje proračunskih prihoda od privatizacije otvara pitanje utemeljenosti očekivanja u pogledu stvarnog interesa stranih ulagača za kupnju vlasničkih paketa u profitabilnim domaćim tvrtkama, napominju članovi Odbora. Budući da će značajno mjesto u Državnom proračunu za 2002. godinu imati prihodi od privatizacije velikih gospodarskih subjekata (u oblasti osiguranja, energetike i prijevoza) smatraju da bi još jednom trebalo preispitati cjelokupni pristup privatizaciji tog važnog segmenta gospodarstva, osobito u pogledu orijentacije na tzv. strateške ulagače (prije utvrđivanja projekcije Državnog proračuna za 2002. godinu). Uz istu sugestiju **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** predložio je zastupnicima da usvoje Rebalans Državnog proračuna za 2001. godinu s pratećim dokumentima. Podupro ga je i **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo**, uz upozorenje da se smanjenje proračunskih sredstava namijenjenih poljoprivredi može negativno odraziti na razvoj ove gospodarske grane. Na sjednici tog radnog tijela izneseno je mišljenje da se negativna vanjskotrgovinska bilanca za ovu godinu najviše odražava na poljoprivredu. Naime, veliki uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u ovoj godini upućuje na nedovoljnu pripremljenost hrvatskog agrara za ulazak Republike Hrvatske u WTO.

Pojačati kontrolu trošenja poticajnih sredstava

U raspravi je upozoreno i na potrebu učinkovitije kontrole distribuiranja i trošenja sredstava namijenjenih novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu, budući da postoji velika opasnost od zlorabe. Spomenimo i sugestiju da sredstva za subvencije u poljoprivredi treba dobro analizirati, uzimajući u obzir poljoprivredne površine i

regionalizaciju poljoprivredne proizvodnje. Članovi Odbora smatraju da prije donošenja Državnog proračuna za iduću godinu, u širokoj stručnoj raspravi valja razmotriti i predložiti novi model novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi i ribarstvu. Uz sugestiju Hrvatskom saboru da usvoji predloženi Rebalans, Odbor je predložio i donošenje posebnog zaključka kojim bi se Vladi RH zadužilo da u roku od trideset dana dostavi zastupnicima izvješće o kretanjima cijena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda te uvoza i izvoza tih proizvoda nakon prijama Republike Hrvatske u WTO, u usporedbi s jednogodišnjim razdobljem prije ulaska Hrvatske u tu organizaciju.

Na sjednici **Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu** konstatirano je da je predloženim Rebalansom, među ostalim, predviđeno smanjenje proračunskih sredstava za Ministarstvo kulture (za 3,3 mln. kn ili 0,58 posto) te povećanje budžeta Ministarstva prosvjete i športa (za 412 mln. kn ili 8,9 posto) i Ministarstva znanosti i tehnologije (za 87,4 mln. kn ili za 3,77 posto). Navedena povećanja se, uglavnom, odnose na izdatke za zaposlene (ta stavka je povećana i u Ministarstvu kulture). Istodobno se predlaže smanjenje planiranih sredstava za kapitalne projekte u sva tri ministarstva. Prema prijedlogu Vlade ta stavka bi se u Ministarstvu kulture smanjila za 9,7 posto, u Ministarstvu prosvjete i športa za 0,46 posto, a u Ministarstvu znanosti i tehnologije za 0,78 posto u odnosu na raniji plan.

Nakon provedene rasprave u kojoj su sudjelovali i predstavnici ministarstava kojih se spomenute financijske promjene tiču, Odbor je zaključio da su predložene izmjene i dopune Državnog proračuna za 2001. godinu u sadašnjim okolnostima (s obzirom na trenutno stanje državnih financija) nužne, te sugerirao zastupnicima da ih prihvate.

Odbor za obitelj, mladež i šport raspravljao je o predloženom Rebalansu i pratećim dokumentima kao zainteresirano radno tijelo. U njegovu izvješću se podsjeća na to da su članovi Odbora još prilikom rasprave o Prijedlogu državnog proračuna, u prosincu 2000. godine, upozoravali na to da planirana sredstva za isplatu dječjeg doplatka neće biti dostatna (sada se ova stavka uvećava za 65 posto), kao ni predviđena sredstva za nabavu opreme za novorođenčad (predlaže se povećanje za 3,5 mln. kn).

Osigurati dodatna sredstva za borbu protiv droge

U raspravi na sjednici tog radnog tijela upozoreno je na niski postotak realizacije sredstava za provođenje Programa izvršenja Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe droga u Republici Hrvatskoj, u visini od samo 24 indeksna poena. Tom prilikom ponovljeni su zaključci Odbora, doneseni prigodom rasprave o Izvješću o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe droga, kojima se zahtijevaju dodatna sredstva za osnivanje novih županijskih i gradskih centara za suzbijanje i liječenje ovisnosti. U navedenim zaključcima traži se od Vlade i osiguranje sredstava za provedbene programe, koji bi se trebali realizirati preko Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, s posebnim naglaskom na organizaciju provođenja slobodnog vremena mladih te financiranje nevladinih udruga koje skrbe o ovisnicima i zbrinjavaju ih. Članovi Odbora uočili su i nisku realizaciju sredstava neprofitnih organizacija (indeks od 21,00) te za provedbu Nacionalnog programa djelovanja za djecu (indeks 50). U raspravi je izraženo mišljenje da bi trebalo organizirati tematsku sjednicu Odbora, uz prisustvo predstavnika udruga i Komisije za suzbijanje zlorabe droga, kako bi se utvrdili problemi i razlozi slabe realizacije sredstava koja su za te namjene osigurana u Državnom proračunu. Spomenimo i ponovljeno stajalište Odbora da bi prije dodjele sredstava Hrvatskom olimpijskom odboru za iduću godinu valjalo provesti zajedničku raspravu s Odborom za financije i Državni proračun o raspolaganju sredstvima dobivenim u 2000. godini.

Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Hrvatskom saboru donošenje Izmjena i dopuna Državnog proračuna RH za 2001. godinu, zajedno s odlukama o davanju suglasnosti na izmjene i dopune financijskih planova sredstava doplatka za djecu, Hrvatskih voda, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Podršku predloženim izmjenama i dopunama dali su i **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** te **Odbor za zakonodavstvo**. Ovaj

posljednji predložio je zastupnicima da ovlaste Stručnu službu Hrvatskog sabora da, zajedno s predstavnicima predlagatelja, obavi redakciju teksta predloženih dokumenata prije njihove objave u "Narodnim novinama".

RASPRAVA

Prije prelaska na raspravu o Rebalansu Proračuna **Damir Kajin (IDS)** je predložio da se ova točka uvrsti u dnevni red za sutradan ujutro, kako bi građani mogli pratiti raspravu o ovoj važnoj temi u izravnom TV prijenosu. Taj prijedlog podupro je i **Vladimir Šeks (HDZ)**. Potpredsjednik Hrvatskog sabora **mr. Mato Arlović** apelirao je na zastupnike da nastave s radom, budući da Televizija ima svoja pravila, a jedna od tema koju bi svakako trebalo prenositi je i rasprava o Proračunu. Međutim, kako se radi o javnoj Televiziji, ona sama mora odlučivati o programu. **Vladimir Šeks** je primijetio da je ta procjena dvojbena, ako ta javna Televizija nije našla za shodno da izravno prenosi raspravu o ovako važnom pitanju, kao što je Rebalans Državnog proračuna. Zbog toga, a i činjenice da se u dogovoreno vrijeme pred zastupnicima nije pojavio premijer, zatražio je polusatnu stanku, radi sazivanja sjednice Kluba zastupnika HDZ-a. Predsjedatelj je odredio kraću stanku kako bi se utvrdilo prenosi li Televizija ovu raspravu ili ne.

Nakon stanke informirao je zastupnike da je u međuvremenu razgovarao s odgovornima na Hrvatskoj televiziji te da su od prije par minuta njihove kamere izravno uključene u sabornicu. Izvijestio je da će izravni TV prijenos trajati do 19.30, dakle za vrijeme rasprave o Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna RH za 2001. godinu.

Potom su zastupnici saslušali uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, **mr. Damira Kuštraka**, a onda su dobili riječ predstavnici radnih tijela.

Jadranko Mijalić upoznao je zastupnike sa stavovima Odbora za financije i Državni proračun, a **dr. Furio Radin** prenio je stajalište Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. U ime Odbora za obitelj, mladež i šport govorila je **Dubravka Šuica**.

Pogrešan izbor prioriteta

Mate Granić, glasnogovornik Kluba zastupnika DC-a, izrazio je uvjerenje da je Hrvatska jedina europska država koja je ove godine već dvaput rebalansirala državni proračun. Nažalost, i ovaj rebalans je loše isplaniran, što ukazuje na nedostatak vizije i koncepcije razvitka države i to ne samo u dužem razdoblju, nego i u roku od godinu dana. Kako reče, ova godina će biti zapamćena i po nesposobnosti Vlade da pravodobno i uspješno ostvari kapitalne prihode od privatizacije, rezultat čega je kontinuirano povećanje zaduženosti i uvođenje sve većih restrikcija u socijalnoj sferi.

Vlada je utvrdila pogrešan izbor prioriteta u javnoj potrošnji, ali i smanjenje prava pojedinim socijalnim skupinama.

U nastavku je naveo brojne podatke koji potvrđuju da je zaduženost doista prvorazredni problem državnih financija. Primjerice, unutarnji dug središnje države iznosio je krajem 1999. godine 16,7 mlrd, a godinu dana kasnije 21,3 mlrd. kuna. Vanjski dug je u tom razdoblju povećan sa 29,9 mlrd. na 38,2 mlrd. kuna. Jednom riječju, ukupna zaduženost povećala se tijekom 2000. godine za 13 mlrd. kuna. Računa se da će se ove godine povećati za dodatnih 8,6 mlrd. kuna, što iznosi ukupno povećanje u dvije godine od 46 posto. Dakako, sve to pod pretpostavkom da će se u ovoj godini ostvariti kapitalni prihodi od privatizacije u iznosu od 5,4 mlrd. kuna, što je prilično neizvjesno. Naime, zasad su sigurne samo 3,5 mlrd. kuna od privatizacije Telekoma. dok ostatak od oko 1,9 mlrd. kuna Vlada namjerava pokriti dodatnim zaduženjem. Međutim, u obrazloženju Rebalansa nema podataka o tome koliko je sredstava dosad ostvareno od privatizacije i temeljem prodaje kojih poduzeća se očekuju prihodi od 1,9 mlrd. kuna, negoduje Granić. U tom kontekstu spomenuo je da čak i najveća svjetska bonitetna kuća smatra preoptimističnim očekivanje od prodaje Croatia osiguranja i dviju banaka. Po riječima zastupnika pokazatelj lošeg vođenja državnih financija su i podaci o povećanju izdataka po osnovi kamata (lani su iznosili 2 mlrd. a ove godine više od

3,3 mlrd. kuna). Zastupnici DC-a prigovaraju i da nema odgovora na upite o tome tko će snositi odgovornost za dodatni trošak od 300 mln. kuna po osnovi mosnog kredita za premoštavanje nepravodobne prodaje Telekoma od 400 mln. eura, itd. Istodobno je tzv. socijalnom reformom postignuta ušteda od 247 mln. kuna u ovoj godini, što se negativno reflektiralo na standard najugroženijih skupina stanovništva. S tim u svezi dr. Granić je prenio stajalište svojih stranačkih kolega da je u vođenju politike državnim financijama Vlada utvrdila pogrešan izbor prioriteta u javnoj potrošnji, ali i smanjenje prava pojedinim socijalnim skupinama. Zbog svega toga Demokratski centar neće podržati predloženi Rebalans.

Socijalnim restrikcijama besparica se može samo ublažiti

Očigledno je da se Ministarstvo financija nada da će socijalnim restrikcijama do kraja godine uštedjeti 247 mln. kuna, konstatirao je **Damir Kajin**, govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a. Međutim, manjak sredstva (milijardu 880 mln. kuna) se na taj način može samo ublažiti, ali ne i riješiti. To je - kaže - vjerojatno temeljni razlog što se išlo na rebalans ovogodišnjeg Proračuna. Pola uštede namjerava se ostvariti na stavci kapitalnih izdataka, a druga polovica na transferima izvanproračunskim fondovima, podsjeća zastupnik. Samo do kraja ove godine planira se po osnovi kapitalnih investicija uštedjeti oko 500 do 600 mln. kuna, što će zasigurno rezultirati zatvaranjem nekoliko tisuća radnih mjesta u građevinarstvu. S druge strane, planira se dodatno zaposliti 15 tisuća radnika na gradnji ceste od Zagreba prema Splitu za što će u naredne tri godine trebati izdvojiti dodatnih 6 milijardi kuna, upozorava zastupnik.

Zastupnike IDS-a brine i to kako će se predloženi Rebalans odraziti na zdravstvene standarde u Republici Hrvatskoj, budući da se Ministarstvu zdravstva smanjuju sredstva za 109 mln. kuna, a Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje za 89 mln. kuna. Istodobno se za oko stotinu mln. kuna povećavaju proračuni ministarstvima obrane i policije. Nelogično je i to da je, unatoč rapidnom rastu uporabe droga u Hrvatskoj, utrošeno svega 24 posto

planiranog iznosa za provođenje programa Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe droge. Nadalje, za medicinsku opremu namjerava se utrošiti 48 mln. kuna manje nego što je planirano, iako bi tim novcem mogli biti zamijenjeni mnogi dotrajali uređaji, negoduje zastupnik. Ne bismo smjeli štedjeti ni na najtežim invalidima, a stječe se dojam da su u razdjelu Ministarstva branitelja već ukalkulirane restrikcije predviđene Konačnim prijedlogom zakona o pravima hrvatskih branitelja (iako još nije donesen). Ako ijedna kategorija građana zaslužuje da zadrži sva prava, onda su to zasigurno invalidi (oni stvarni) - napominje Kajin. Kako reče, zbunjuje činjenica da se sredstva za stradalnike rata u Federaciji BiH najprije smanjuju za 60 mln. kuna, a potom se na novoj poziciji za istu namjenu osigurava 55 mln. kuna. Ne vidi potrebe da se proračunskim sredstvima, među ostalim, financira i preustroj Hrvatske vojske po osnovi Sporazuma o posebnim odnosima Republike Hrvatske i Federacije BiH.

U nastavku je izrazio nezadovoljstvo građana Istre činjenicom da se ne poštuje program građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje 2001/2004. godine, temeljem kojeg je ovogodišnjim Proračunom za Istarski ipilon trebalo osigurati 200 mln. kuna. Nažalost, do dana današnjeg za tu namjenu nije osigurana ni kuna. Sudeći po riječima ministra Čačića to će, izgleda, biti jedini projekt koji će se financirati isključivo koncesijom.

Po mišljenju zastupnika proračunski deficit bit će zasigurno veći od planiranog, ali to nije posljedica svega onoga što se dešavalo ove i prošle godine, nego i ranijih godina. Stoga se IDS, smatrajući i ovaj proračun "tehničkim" više brine o tome kako će se zatvoriti iduća proračunska 2002. godina koja će, po njihovoj ocjeni, biti daleko teža nego 2001, s obzirom na to da početkom 2002. dospijeva na naplatu oko 80 posto ino-zajmova.

Konstanta Vladine politike je kontinuirano zaduživanje

Ivan Šuker, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a, izrazio je dilemu svojih stranačkih kolega ne radi li se opet o tehničkom rebalansu i nije li to trebalo obaviti zajedno s onim u šestom mjesecu, kada je već bilo evidentno da će doći do prekoračenja godišnjeg plana sredstava za plaće i

dječje doplatke. Čudi ih, također, da je zastupnicima taj dokument dostavljen bez ikakvog obrazloženja, te da mu nisu priloženi podaci o ostvarenju proračuna za prvih 10 mjeseci, napose njegove prihodovne strane. Naime, to bi bila dobra osnova za analizu ovogodišnjeg Proračuna i Rebalansa, ali i za izradu proračuna

Zabrinjava podbačaj prihoda od poreza na dodanu vrijednost, te od trošarina na duhanske preradevine i na naftne derivate.

za 2002. godinu. Nema sumnje, kaže Šuker, da je konstanta ovog proračuna i politike Vlade kontinuirano zaduživanje (u prosjeku milijardu kuna mjesečno). Po mišljenju zastupnika HDZ-a Vlada je na prihodovnoj strani trebala izmijeniti prihode po osnovi određenih fiskusa jer se oni ne pune tako dobro kao što tvrdi ministar Crkvenac. Jedini koji je ostvaren iznad plana je prihod od poreza na dobit, a i ovaj novi prihod od mirovinskog osiguranja. Zbog toga se nameće pitanje jesmo li novim Zakonom o porezu na dobit smanjili ili povećali porezno opterećenje. Ministarstvo financija i hrvatsku Vladu, a posebno nas zastupnike, trebao bi zabrinuti i podbačaj prihoda od poreza na dodanu vrijednost, te onaj od trošarina na duhanske preradevine i na naftne derivate. Postavlja se pitanje, kaže zastupnik, kome je bilo u interesu da se u lipnju ukine Financijska policija, koja je obavljala kontrolu na terenu, s tim da još uvijek nema odgovarajuće zamjene za tu kontrolu. To se, tvrdi, izravno odrazilo na državnu blagajnu. Naime, sudeći po kretanjima u prvih deset mjeseci, može se očekivati da će do kraja godine manjak po osnovi fiskalnih prihoda iznositi oko 1,5 milijardi kuna. Dodaju li se tome navedena zaduženja, postavlja se pitanje kako ćemo uopće izgurati ovu godinu, kaže zastupnik.

Nisu poznati efekti nulte stope PDV-a u turizmu

Spomenuo je, nadalje, da nadležna ministarstva i Vlada nisu obznaneli koliko je Državni proračun na šteti zbog toga što lani nije privatiziran HT, te koliko je manje uprihodovano

zbog nulte stope PDV-a za strane goste u turizmu (ne zna se ni kakvi su bili efekti te poticajne mjere u toj grani). Može li si hrvatska država, u ovakvoj proračunskoj krizi, dozvoliti luksuz da s osnova sigurnih prihoda izgubi oko milijardu kuna - pita zastupnik i napominje da bi za turističke djelatnike i poljoprivrednike možda bilo bolje da je uvedena diferencirana stopa od 12 odnosno 11 posto za turizam i poljoprivredu. Točno je, kaže, da su doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje smanjeni za 2 posto u namjeri da se rastereti rad, ali to je urodilo smanjenjem prihoda HZZO i Hrvatskog mirovinskog zavoda za oko 2,6 mlrd., zbog čega su se morali povećati transferi prema tim institucijama (za taj isti iznos). To je udvostručilo manjak u Proračunu, a nezaposlenost i dalje raste. Taj novac je u rashodovnoj strani proračuna mogao biti upotrijebljen u neke druge svrhe, pa vjerojatno ne bi trebalo kresati neka socijalna prava, zaključio je. Najgore je to, kaže zastupnik, da su u rashodovnoj strani proračuna kapitalne investicije prepolovljene, a one su ipak bile kakav-takav generator hrvatskog gospodarstva. Osim toga, izjalovile su se i najave o tome kako će javna poduzeća 10 mlrd. kuna investirati u razvoj gospodarstva. Pokazalo se da su zastupnici HDZ-a bili u pravu kad su, prilikom donošenja Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, sugerirali da bi u prijelaznom razdoblju trebalo omogućiti da se hrvatska država i dalje može zaduživati u HNB-u pod povoljnijim uvjetima nego što to radi danas kod komercijalnih banaka. Po njihovu mišljenju proračun bi zasigurno bio puno veći da iz njega nije eliminirana cestogradnja te dio troškova decentralizacije obavljene u srpnju (sada računati za prvih šest mjeseci dolaze na naplatu lokalnoj samoupravi, iako je bilo rečeno da će sredstva za tu namjenu biti osigurana u Državnom proračunu).

Izvorni proračun manji od izvanproračunskih fondova

Evidentno je, kaže zastupnik, da se država u proteklih 20-ak mjeseci zadužila za nove 22 milijarde kuna, i da će se do kraja godine morati još više zadužiti. Zabrinjava i činjenica da je izvorni proračun, u manji li se za transfere izvanproračunskim fondo-

vima, manji od tih fondova. To je razlog za alarm, pogotovo ima li se u vidu da će sljedeće godine u Proračun priteći 5 posto manje sredstava iz bruto plaća za mirovinsko osiguranje. To znači da će Vlada morati namaknuti oko 3,5 mlrd. kuna, da bi se mirovine isplaćivale na sadašnjem nivou. Zbog navedenih razloga Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati ovakav Prijedlog izmjena Proračuna, kaže Šuker. Prvenstveno ne može poduprijeti odluku da se država ponovno zadužuje, budući da je njen dug u ovih 20 mjeseci porastao za 50 posto.

Neki negativni trendovi usporeni ili zaustavljeni

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Tonči Žuvela** je izjavio da su njegovim stranačkim kolegama prihvatljive namjere Vlade da Proračun postane faktor stabilnosti i razvitka društva, te da se u tom smislu javna potrošnja napokon uskladi s mogućnostima. Smatraju, međutim, da Proračun, pa i njegove izmjene, treba sagledavati u kontinuitetu i u okruženju u kojem se donosi. U sadašnjim gospodarskim uvjetima nije nimalo jednostavno ostvariti zacrtane ciljeve s obzirom na brojne probleme s kojima se suočava hrvatsko gospodarstvo, napominje zastupnik. Međutim, unatoč tome, već sedmi kvartal uzastopce bilježi rast bruto društvenog proizvoda (do kraja godine trebao bi porasti za 4,5 posto), tako da su neki od negativnih trendova, ipak usporeni, ili zaustavljeni. Srećom, ukupni proračunski rashodi se ne povećavaju, budući da se zbog probijanja stavke za plaće i one za dječji doplatk pribjegava restrukturiranju rashoda. Prihodi državne blagajne se, uglavnom, ostvaruju u planiranim veličinama, s izuzetkom onih od privatizacije te trošarina na duhanske proizvode. Uzroke podbačaja prihoda od privatizacije zastupnici SDP-a prvenstveno vide u teškoćama koje nosi proces privatizacije i njegovoj sporosti, ali i u stanju neprivatiziranog portfelja (poznate su dubioze s državnim portfeljom, i njegova prezaduženost). Kad je riječ o privatizaciji, važnu ulogu ima i situacija na domaćem, ali i na stranom tržištu. Neostvarivanje planiranih prihoda od trošarina može se, dobrim dijelom, pripisati švercu,

pa treba pronaći način da se ta pojava u Hrvatskoj suzbije.

Ne samo da treba ustrajati na eliminiranju tekućeg deficita, nego i pojava nezakonite porezne evazije (utaja poreza ili šverc).

Po ocjeni zastupnika SDP-a, Vlada i Ministarstvo financija ulažu značajne napore da se održi dosegnuti nivo likvidnosti. Naime, nastoje da država bude uredan platiša, tako da je danas stanje u tom pogledu puno povoljnije nego li u prethodnom razdoblju, o čemu svjedoči i činjenica da se udio javne potrošnje u društvenom proizvodu smanjio sa 26,6 na 24,2 posto. Ključni je problem, međutim, postojanje tekućeg deficita koji, radi budućnosti, moramo svesti u prihvatljive okvire (unutar planiranih 5,3 posto). Ne samo da treba ustrajati na eliminiranju tekućeg deficita, nego i pojava nezakonite porezne evazije (utaja poreza ili šverc). Naime, prema procjeni esdepeovaca, više od 30 posto ukupne gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj čini siva ekonomija, pogotovo u određenim segmentima društva. Njihov glasnogovornik je na kraju konstatirao da su predložene izmjene Proračuna nastavak zaokreta u fiskalnoj politici započetog prošlogodišnjim proračunom, te da mnogi prigovori u širem kontekstu tog dokumenta ipak ne stoje. Stoga će Klub zastupnika SDP-a podržati predloženi Rebalans.

Oslanjanje na kapitalne prihode vodi dužničkoj krizi

Po mišljenju Kluba zastupnika HSLS-a, što ga je prenio njihov glasnogovornik **Jadranko Mijalić**, predloženi Rebalans je tek na tragu nastojanja da se ukupni prihodi i izdaci ovogodišnjeg Državnog proračuna prilagode postojećoj situaciji. Haeselesovci podržavaju zadržavanje ukupnih izdataka u prvotno planiranim okvirima, jer je to odraz temeljnog opredjeljenja za smanjivanje javne potrošnje u Republici Hrvatskoj. Upozoravaju, međutim, na činjenicu da probijanje stavki na kojima su planirani izdaci za zaposlene i za isplatu dječjeg doplatka otvara niz pitanja o učinkovitosti i pravovremenosti provedenih mjera u sustavu plaćanja zaposlenih u javnim

službama. Naime, izostanak očekivanih ušteda navodi na pomisao kako su bolji učinci mogli biti ostvareni da se pravovremeno pristupilo linearnom smanjenju navedenih plaćanja. I oni smatraju da je predlagatelj trebao cjelovito prikazati ostvarenje proračunskih prihoda za prvih 10 mjeseci ove godine, to više što se ponovno smanjuju planirani prihodi od privatizacije i prodaje udjela u poduzećima (najprije su od 8,5 mlrd. kuna smanjeni na 6,5, a ovim rebalansom na 5,4 mlrd. kuna). Budući da se za iznos tog smanjenja planira povećanje državnog duga, zastupnici upozoravaju na to da je trend rastućeg oslanjanja na kapitalne prihode neodrživ jer potencijalno vodi dužničkoj krizi. Osim toga, potreba dodatnog zaduživanja države iziskuje da se još jednom razmotri odredba Zakona o HNB-u kojom je definirana zabrana bilo kakvog izravnog oblika financiranja države.

Neopravdano smanjeni izdaci za poticanje izvoza

Daljnja je primjedba zastupnika HSLS-a da su prestrukturiranjem proračunskih izdataka smanjeni i oni koji su u funkciji poticanja ukupne gospodarske aktivnosti. Primjerice, planirani izdaci za poticanje izvoza, u okviru Ministarstva gospodarstva

Proces smanjenja javne potrošnje može se učinkovito provesti jedino uz pomoć reformi na području zdravstvenog i mirovinskog osiguranja.

smanjeni su za 99 posto, a u okviru Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo za 76 posto, što se protivi osnovnim intencijama gospodarske politike Republike Hrvatske. Po njihovom mišljenju smanjivanje troškova za uređenje i opremanje graničnih prijelaza pogodovat će već postojećem sivom tržištu u tim područjima, a da se o konačnim učincima nelegalne trgovine na prihode Državnog proračuna i ne govori. Upozoravaju, nadalje, da će smanjivanje kapitalnih izdataka u Ministarstvu obnove, prometa i veza uzrokovati prekid određenih investicija, a dodatne štete nastat će i zbog

“štednje” na kapitalnim izdacima i opremi u zdravstvu. Ovakav način ušteda u konačnici može izazvati dodatne troškove i štete, nerijetko i veće od kratkoročnih efekata ostvarenih ušteda. Iako se u sklopu konsolidacije fiskalne politike vrši sustavna reforma plaća u javnom sektoru, smatraju da izdaci za zaposlene nisu temeljno žarište porasta javne potrošnje i fiskalnih problema (porasli su s 10,1 u 1995. na 14,6 mlrd. kn. u 2001.). Naime, podaci govore o sve većoj ovisnosti izvanproračunskih fondova o transferima Državnog proračuna. Upozoravaju, stoga, da se proces smanjenja javne potrošnje može učinkovito provesti jedino uz pomoć reformi na području zdravstvenog i mirovinskog osiguranja. Na tu potrebu ukazuje i konsolidirani Prijedlog izmjena Plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2001. godinu.

Promotri li se učešće proračunskih korisnika u ukupnim proračunskim izdacima može se uočiti da najveći udio i dalje ima Ministarstvo rada i socijalne skrbi, kaže Mijalić. Povećan je i udio Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži (sa 3,34 na 4,65 posto) što je rezultat povećanja prijenosa sredstava za dječji doplatnik. Navedeni podaci, tvrdi zastupnik, svjedoče o socijalnom aspektu ovog proračuna. Zabrinjava, međutim, podatak o planiranom tekucem manjku u iznosu od 4,6 mlrd. kuna. Napomenuo je da će Klub zastupnika HSLŠ-a podržati ovaj Rebalans, zbog situacije u kojoj smo se našli, ali da će prilikom donošenja proračuna za 2002. godinu biti itekako kritični.

Rebalans nužan i zbog naslijeđenih problema u gospodarstvu

Po riječima **Luke Roića**, u Klubu zastupnika HSS-a drže da je rebalans ovogodišnjeg Proračuna, među ostalim, potreban i zbog naslijeđenih problema u gospodarstvu. Međutim, da bi proračunske stavke bile potpuno uravnotežene i da bi se prevladao proračunski deficit, a samim time kasnije i javni dug, treba osigurati veći gospodarski rast od rasta proračuna.

U nastavku je podsjetio na to da su prihodi središnjeg proračuna u prvih

šest mjeseci ostvareni sa 40 posto od plana. Porezni prihodi su nešto viši nego lani (za 3, 4 posto) ali podbacili su oni od poreza na dohodak i carina. Do proračunskog deficita dolazi zbog rasta javne potrošnje, na što haesesovci upozoravaju već duže vrijeme, naročito potrošnje u izvanproračunskim fondovima. Zbog toga se država mora zaduživati u inozemstvu i time, manjim dijelom, pokriti deficit, a većim dijelom platiti neplaćene obveze bivše Vlade i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje iz proteklog razdoblja. Prema podacima Instituta za javne financije, značajno su porasli i unutarnji dugovi izvanproračunskih fondova, a i obveze države prema poslovnim bankama. Naime, Hrvatska je od bivše države naslijedila dug od 2,5 mlrd. dolara, a samostalno se počela zaduživati nakon donošenja stabilizacijskog programa 1994. godine i to traje sve do danas. Nažalost, sva ta zaduženja utrošena su na rashode državnog proračuna, odnosno javnu potrošnju, umjesto da se ulagalo u gospodarstvo, što bi povećalo i zaposlenost.

Nastaviti započete reforme

Po mišljenju zastupnika HSS-a nužna je brza privatizacija poduzeća u državnom vlasništvu, te veća kontrola mase plaća u javnom sektoru. Činjenica je, kaže Roić, da smo krenuli u pozitivne reforme te da makroekonomski pokazatelji govore o tome da je Hrvatska prevladala krizno razdoblje. Međutim, i dalje je u recesiji, pa treba nastaviti sa započetim reformama.

Makroekonomski pokazatelji govore o tome da je Hrvatska prevladala krizno razdoblje ali kako je i dalje u recesiji, a treba nastaviti sa započetim reformama.

Komentirajući predloženo prekrajanje budžetskih stavki izrazio je zadovoljstvo svojih stranačkih kolega što su subvencije u poljoprivredi samo neznatno smanjene i to u odnosu na neke projekte, tako da neće ići nauštrb neposrednih poljoprivrednih proizvođača. Napomenuo je, međutim, da će kod izrade Prijedloga proračuna za iduću godinu haesesovci inzistirati na tome da se ta sredstva ne diraju.

Po riječima zastupnika PDV je oslonac državnih prihoda i bilježi konstantan rast. Čak i nulta stopa tog poreza u turizmu, koja je po nekima sporna, također je proizvela neke efekte. Naime, činjenica je da se već dvije godine gospodarstvo turističke privrede razvija na zadovoljavajući način te da je stopa rasta, i u fizičkim pokazateljima i onima financijske naravi, u uzlaznoj putanji. Zastupnici HSS-a ne slažu se ni s onima koji kritiziraju 2-postotno smanjenje doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje u prethodnom razdoblju i tvrde da je zbog toga došlo do smanjenja prihoda u izvanproračunskim fondovima, što je onemogućilo rješavanje nagomilanih problema. Braneci te mjere Roić je podsjetio na to da je namjera Vlade bila rasteretiti cijenu rada, kako bi naši gospodarski subjekti bili konkurentni na svjetskom tržištu. Ovakvi potezi doveli su - kaže - do rasta društvenog bruto proizvoda, industrijske proizvodnje, pozitivnih kretanja u trgovini na malo, itd. Doduše, zabrinjava činjenica da se prihod od privatizacije ne ostvaruje planiranom dinamikom, ali ti prihodi ionako ne spadaju u redovne izvore proračuna nego su samo način privremenog financiranja. Nije naj-

Kresanje kapitalnih investicija nije najsretnije rješenje, ali to je, izgleda, orijentacija ove Vlade da se država što manje uključuje u gospodarski sustav, a da gospodarski subjekti preuzmu glavnu ulogu u pokretanju gospodarskog razvoja.

sretnije rješenje ni kresanje kapitalnih investicija, ali to je, izgleda, orijentacija ove Vlade da se država što manje uključuje u gospodarski sustav a da gospodarski subjekti preuzmu glavnu ulogu u pokretanju gospodarskog razvoja. Najbitnije je, kaže zastupnik, da ovim Rebalansom nije došlo do povećanja troškova, već samo njihova restrukturiranja, a podbačaj prihoda od privatizacije posljedica je lošeg planiranja. Stoga, bez obzira na sve kritike koje se mogu uputiti svakom proračunu, haesesovci drže da će predložene mjere dovesti do

stabiliziranja i financijske konsolidacije proračuna, a nadaju se i rasta gospodarstva.

Proračun prenapuhan; Vlada nema nikakve strategije

Ovaj "nabildani" proračun vrlo brzo je pokazao da nema snage, nego da je doslovce prenapuhan, primijetio je glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a **Miroslav Rožić**. A ova Vlada to rješava na način da prihvaća pojedine financijske diktate međunarodnih monetarnih organizacija, poput MMF-a. Naime, nakon što je, kupujući socijalni mir, "nabildala" proračun ta ista Vlada rebalansom uravnotežuje proračunske stavke i to ukidanjem socijalnih prava najugroženijim socijalnim skupinama u državi, negodovao je zastupnik. U tom kontekstu spomenuo je smanjenje proračunskih izdataka za stambeno zbrinjavanje invalida, zatim stavke za porodiljne naknade, za zapošljavanje branitelja, itd. Prigovorio je i smanjenju svih razvojnih investicija, od onih za sprječavanje šverca, pa do onih za poticanje izvoza. Jednom riječju, to je potpuno nerazumljiva politika za nekoga tko sebe predstavlja socijalno osjetljivom Vladom, tvrdi Rožić. Iz predloženog je vidljivo - kaže - da je strategija ove socijalističke Vlade, zapravo, strategija zaduživanja i rasprodaje nacionalne imovine. To se konzistentno provodi već gotovo dvije godine, uz uvijek isto obrazloženje da se tome pribjegava zbog problema naslijeđenih od prijašnje vlasti. Tako će se najvjerojatnije postupati do sljedećeg proračuna i njegova rebalansa, jer MMF zasigurno neće ni za sljedeću godinu napisati bolji proračun za Hrvatsku. Nameće se pitanje dokle može ići to zaduživanje i prodaja, odnosno taj financijski i monetarni diktat - kaže zastupnik i napominje - samo do sljedećih izbora. I to je jedan od razloga zbog kojeg treba glasovati protiv ovog rebalansa. Rebalansa, a glavni je nekompetentnost odnosno nesposobnost Vlade da na drugačiji način formira jedan pošten razvojni proračun. A suština cijelog problema je u tome da nema nikakve strategije, tako da se ni iz Proračuna, niti iz njegova Rebalansa ne može vidjeti što vas čeka sljedeće godine, zaključio je Rožić.

Ispravivši prethodnika da u Saboru ne sjede predstavnici socijalističke,

već Socijaldemokratske partije Hrvatske, **mr. Zorko Vidiček (SDP)** je izjavio da mu nije jasno o čemu kolega Rožić priča. Podsjetio je na činjenicu da je državni proračun udvostručen u razdoblju od 1995. do 2000. godine kad je na vlasti bio netko drugi. U to vrijeme rastao je stopom od 17 posto, da bi se u 2000. godini taj rast smanjio na 3,6 posto (istodobno je bruto društveni proizvod rastao godišnjom stopom od 10,2 posto). U ovoj godini rast bruto društvenog proizvoda procjenjuje se nominalno na 11,4 posto, dok Proračun ostaje na prošlogodišnjem nivou. Prema tome, ne radi se o nabildanom nego o restriktivnom proračunu, koji upravo ide na ruku gospodarstvu, tvrdi Vidiček. Naime, ove godine Vlada će za 2,6 posto strukturnih poena smanjiti proračunske rashode u strukturi društvenog proizvoda (upravo to je njena strategija).

Nakon što je, kupujući socijalni mir, "nabildala" proračun Vlada rebalansom uravnotežuje proračunske stavke i to ukidanjem socijalnih prava najugroženijim socijalnim skupinama u državi.

Miroslav Rožić je pojasnio da je iz naziva Socijaldemokratske partije, koja je članica Socijalističke internacionale, zaključio da članovi te stranke pripadaju socijalističkoj političkoj opciji. Napomenuo je, također, da je javna potrošnja u državi smanjena na način da su izdaci i obveze za školstvo, zdravstvo i dr. pod formom decentralizacije prebačeni na lokalnu samoupravu.

U svom ponovnom javljanju **Ivan Šuker** je naglasio da se današnji proračun eventualno može komparirati s onima iz 1998. naovamo, a ne s onima iz ratnih i postratnih godina. Naime, izvorni dio proračuna iz 1998. kad je uveden PDV, i onoga prošlogodišnjeg neznatno se razlikuju. Točno je, međutim, da su izdaci smanjeni prenošenjem na lokalnu samoupravu, dok se prihodi alimentiraju zaduženjem od milijarde kuna mjesečno.

Kolega Rožić je ispravno rekao da je SDP Hrvatske članica Socijalističke internacionale, ali kao da je to nešto negativno, prigovorio je **Ivan Ninić**

(SDP). Mi smo počašćeni tim članstvom jer smo u društvu s laburistima Blaira, esdepeovcima Schrödera, itd. naglasio je zastupnik. Ispravljajući navode zastupnika Šukera **Vidiček** je napomenuo da je upravo 1998. godine zabilježen najveći rast državnog proračuna u zadnjih 10 godina (od 26 posto). **Ivan Šuker** je pojasnio svoju tvrdnju da je 1998. godine, uvođenjem PDV-a, proračun došao na današnji nivo. Napomenuo je da nije uspoređivao rast proračuna iz 1998. s onim iz 1997., nego je pokušao

Glavni razlog zbog kojeg treba glasovati protiv ovog Rebalansa je nesposobnost Vlade da formira jedan pošten razvojni proračun na drugačiji način a ne zaduživanjem i rasprodajom nacionalne imovine.

objasniti da javne financije u Hrvatskoj imaju tri etape - ratnu, poratnu i etapu 1998., kad je uveden PDV. Ujedno je preporučio kolegi Vidičeku da pročita bilten Hrvatske narodne banke u kojem stoje točni podaci. **Mr. Vidiček** je ostao pri svom stajalištu.

Raspraviti strategiju gospodarskog razvoja

Ivan Jarnjak (HDZ) smatra da se prihod uvođenjem PDV-a ustalio na 42 do 44 milijarde i predstavlja gornju granicu opterećenja za poduzeća i stanovništvo. S obzirom na veličinu proračuna krajnje je vrijeme da Sabor provede ozbiljnu raspravu o strategiji gospodarskog razvoja, a ona unatoč predizbornim obećanjima i sastancima stručnjaka do Sabora ne stiže.

Zapravo više se raspravlja o potrošnji nego o prihodima. Zabrinjava i izjava predsjednika saborskog odbora koji sumnja u prihodnu stranu od 5,4 milijarde od privatizacije.

Što se tiče planiranih stavki i na njih ima primjedbi. Prvenstveno na smanjenje za 100 tisuća kuna za testiranje određenih lijekova i medicinskih pomagala. Predlaže da se od toga odustane sada nakon tragedije u hrvatskom zdravstvu.

Također smatra, ne bi trebalo smanjivati izdatke za javni red i sigurnost za 53 milijuna i 400 tisuća kuna, nakon terorističkog napada u SAD-u te zbog uspostavljanja novog odnosa prema pitanju sigurnosti u svijetu.

Istovremeno povećanje za intelektualne usluge za 17 milijuna i 738 tisuća kuna, koje se planira, opravdano je jedino ako je to ulaganje u novi razvojni program.

Jadranka Kosor (HDZ) je slijedom brojki na koje je obratila pozornost zaključila da je proračun nerealan, a iz izvješća nadležnog Odbora da je i loše planiran, osobito što se tiče sredstava iz doplatka za djecu i sredstva za zaposlene.

Ponavlja se greška, rekla je, i šteti na krivim mjestima, misleći pritom na paket socijalnih zakona te na zakon o pravima hrvatskih branitelja. Paralelno sa smanjenjima, ne smanjuju se izdaci za reprezentaciju Vlade i Sabora, prigovorila je.

Općenito, u ministarstvima se povećavaju izdaci za reprezentaciju, umjesto da se smanjuju, a uočava da se u nekim ministarstvima znatno povećavaju izdaci za putovanja - u Ministarstvu gospodarstva, a istovremeno smanjuju predviđena sredstva za Opću bolnicu Slavonski brod.

Posebno su uočljiva, rekla je, "dramatična i kritična smanjenja" u Ministarstvu branitelja iz Domoovinskog rata za isplatu jednokratnih prava, novčane pomoći, osiguranine te ostale obveze, dok se sredstva predviđena za nacionalni program zapošljavanja, smanjuju za čak 5 milijuna kuna, a poznato je da je broj nezaposlenih branitelja veći od 30 tisuća.

Ta činjenica posebno zabrinjava ako se znade da se u raspravama o njihovom statusu ističe kako ih je posebno važno zaposliti. I još - upravo se sredstva za zapošljavanje branitelja smanjuju se za oko 40 posto, a istovremeno u matičnom ministarstvu povećavaju sredstva za reprezentaciju za 20 tisuća kuna.

Dvoji o smanjenju sredstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo namijenjenih izgradnji, kupnji, adaptaciji i kupnji stanova za invalide u iznosu od 10 milijuna kuna.

Hrvatskom centru za razminiranje smanjuju se sredstva za čak 58 milijuna 474 tisuće kuna a ne vidi stavki da ih zamjenjuju sredstva izvana. Premijer je - podsjeća - svojevremeno rekao da bi s

razminiranjem trebalo završiti za 10 godina.

Isto je pitanje - zašto smanjenje sredstava za suzbijanje droge za 850 tisuća kuna, a načelno se podržava borba protiv droge.

Potpuni krah Vladine privatizacijske politike

Dario Vukić (HDZ) je ustvrdio da se već drugi put u ovoj godini raspravlja o rebalansu, prvi je nazvan tehničkim a drugi tendiranim tehničkim rebalansom.

Naime, od Sabora se traži dodatno zaduživanje da bi se zatvorili neostvareni prihodi od privatizacije.

Prošla godina završena je s deficitom od 6,1 milijardu, dok je 1999. godine iznosio 2 milijarde i 522 milijuna kuna. Sve to govori da će ove godine biti (ako se ne ostvare prihodi od planirane privatizacije) iznad 10 milijardi kuna.

Prihod uvođenjem PDV-a ustalio se na 42 do 44 milijarde i predstavlja gornju granicu opterećenja za poduzeća i stanovništvo.

To je alarmantan podatak, kaže, i Sabor mu mora ozbiljno prići.

I država je povećala zaduženost u odnosu na 1999. godinu kada je iznosila 67 milijardi kuna, na više od 90 milijardi kuna i s najavljenim uzimanjem kredita za gradnju ceste, opasno se klizi prema velikoj brani ulaska Republike Hrvatske u EMU koja je preduvjet ulaska u EU.

Slijedom podataka iz Vladinog materijala, planirani prihodi (8,5 milijardi kuna) od privatizacije prošle su godine ostvareni sa 3 milijarde i 100 milijuna kuna (u tome je privatizacija banaka započeta za HDZ-ova mandata). Smatra da se može reći da je uslijedio potpuni krah privatizacijske politike ove Vlade, a pogotovo ima li se u vidu da je planirani приход bio 8,5 milijardi kuna, a sveo se na 5,5 milijuna kuna.

Prema tome, zaključuje da će prihodi od rasprodaje "turističkih bisera" otići na plaćanje kamata na kredite uzete na račun planiranih a neostvarenih prihoda od privatizacije.

Smatra, naime, da bi u tom smislu situacija bila bolja da je HT prodan još prošle godine.

Dodatno je prigovorio što su sjednice upravnog odbora Fonda za privatizaciju zatvorene pa javnost ne zna kome je što, i po kojoj cijeni prodano. Prodano za 5 posto nominalne vrijednosti tumači se uspjehom a svojevremeno prodavano i za 50 posto, proglašavano je kriminalom.

Zabrinut je zbog podbačaja u transferima Hrvatskom mirovinskom fondu, pa je umjesto planiranih 7 milijardi, u 9 mjeseci ostvareno tek 3 milijarde i 321 milijun kuna.

Nadalje, uzevši u obzir da je Mirovinski fond prošle godine bio u deficitu 8 milijardi i 200 tisuća kuna, da su u prvih 6 mjeseci transferi prema Fondu bili 5 milijardi i 100 milijuna kuna, govori da će transferi samo za mirovinski fond (bez zdravstvenog) biti iznad 10 milijardi kuna.

Uzevši također u obzir da slijedeće godine stupa na snagu mirovinska reforma, da će se 5 posto odvajati za drugi stup, prosuđuje da se na tome gubi 3,5 - 4 milijarde kuna. Prema tome, slijedi da će izdvajanja iz Proračuna za transakcije prema Hrvatskom mirovinskom fondu biti veće od 14 milijardi kuna. Zna li se da samo u ovoj godini za otplatu duga treba izdvojiti 8 milijardi i 3 milijarde i 400 milijuna kuna kamata, dade se zaključiti da će više do polovice proračuna biti unaprijed potrošeno. To je krajnje zabrinjavajući podatak, smatra zastupnik.

Ova Vlada, premda je planirala povući kredite Svjetske banke i Europske banke u iznosu od milijardu i 787 milijuna kuna za određene namjene (i za to pripremiti određene materijale) ostvarila je tek 90 milijuna što govori o radu ove Vlade.

Sredstva za zapošljavanje branitelja smanjuju se za oko 40 posto, a istovremeno u matičnom ministarstvu povećavaju sredstva za reprezentaciju za 20 tisuća kuna.

Naime, primijetio je da su izostali krediti za restrukturiranje privatnog sektora poljoprivrede, modernizaciju Hrvatske željeznice, obnovu istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, za projekt hrvatskog sustava zdravstva, za izgradnju graničnih prijelaza, za restrukturiranje ener-

getskog sustava, za obnovu i razminiranje, za ulaganje u mirovinski sustav, za strukturnu prilagodbu i ostali.

Na kraju je rekao da Vlada treba tražiti partnera u oporbi kako bi izvela zemlju iz ove zabrinjavajuće situacije.

Zašto su smanjeni poticaji

Ante Beljo (HDZ) je prigovorio da su sredstva za Sabor ostala ista, a Komisiji za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava nije upućena ni kuna, premda su joj za to odobrena sredstva. Manje nego što je odobreno upućeno je i nacionalnim zajednicama i manjinama.

Iz tog novca, međutim, financiran je tjednik Srpske zajednice u RH u kojem se ne piše primjereno o Republici Hrvatskoj i hrvatskom narodu, a sredstvima Ministarstva kulture financiran je antihrvatski film "Oluja nad Krajinom".

Mr. Željko Glavan (HSL) je prigovorio što ovaj materijal nije razumljiv svakom građaninu a biti će objavljen u Narodnim novinama.

Želio je znati - zašto su skinuti poticaji u brodogradnji, smanjeni poticaji za poticanje izvoza u Ministarstvu za malo poduzetništvo, a jedino u društvenim djelatnostima dolazi do povećanja iznosa. Smatra da je izostalo dobro planiranje. Slijedeći prigovor upućuje shvaćanju rebalansa proračuna, kao tehničkog momenta, i drži da je svako ministarstvo odgovorno za sebe, odnosno njima prigovara što nisu obrazložili svoje stavke rebalansa. Takvim bi se radom ostavilo manje mjesta za špekulacije, mišljenja je, o tome primjerice, ne nabavlja li se tim novcem oprema za prisluskivanje.

Pogotovo smeta, nakon tragedije u Ministarstvu zdravstva, što se smanjuju sredstva za opremu, a jedino je u MUP-u povećana naknada za zaposlene, ali izostaje obrazloženje. Isto je pitanje glede osnivanja ureda u Vladi, koja zapošljava ljude, unatoč vlastitoj uredbi o nezapošljavanju.

Apelirao je stoga na Ministarstvo financija da ono obrazloži predložene stavke.

Ivan Penić (HDZ) je rekao da ovaj rebalans proračuna nije dobar, ne iz razloga koje su navodili njegovi predgovornici, nego zbog malih iznosa predviđenih Ministarstvu obrane, što u postojećim okolnostima nije razborita procjena i odluka.

Bez 3 milijarde kuna godišnje, nije moguće dobro organizirati funkcioniranje ovog Ministarstva, a umjesto toga moglo se uštedjeti na građevnom materijalu u procesu obnove, ili naći načina da se štedi u drugim ministarstvima.

Smeta i to što se predviđa smanjenje sredstava za poticanje izvoza u stavkama Ministarstva gospodarstva i za poticanje malog i srednjeg poduzetništva, a upravo je izvoz, smatra, jedina šansa za gospodarski oporavak Hrvatske. Štoviše, s ovakvim geografskim položajem i zbog namjere da se uđe u europske integracije, mora se hitno povećati izvoz. Pogotovo što se nakon tragedije u New Yorku pokazalo da je, kao grana privređivanja, turizam najosjetljiviji.

Poticajem izvoza dolazi do otvaranja novih radnih mjesta a to je hrvatskom gospodarstvu najpotrebnije.

Također je sugerirao da se suzbije opet procvjetala siva ekonomija, šverc cigareta i nafte, izazivši bojazan da se pojavljuje nakon ukidanja financijske policije.

Briga za investiranje u javne radove

Marina Matulović-Dropulić je primijetila da se ne investira u javne radove, iako je dobila uvjerenja da za to ne treba brinuti.

Upozorivši na propuste u pripremanju za određene investicije, smatra da bi na to pitanje trebali odgovoriti pojedini ministri. Kapitalni izdaci, rekla je, ne samo da nisu izvršeni u očekivanoj mjeri, nego su u odnosu na 1999. godinu, kada su iznosili gotovo 9 milijardi, pali na 4 milijarde kuna.

U ovom trenutku predloženi proračun je takav da mora biti prihvaćen, smatra i traži da ubuduće rasprava o proračunu bude pripremljenija.

Mr. Zlatko Mateša (HDZ) smatra da u raspravama o proračunu treba biti postignut konsenzus.

Uz razmatranje ove problematike valja uzeti u obzir značajne podatke da su izgubljena dva domaća bruto proizvoda, da je izgubljeno više od 100 tisuća radnih mjesta, a istovremeno prevladava ponašanje kao da se nije ništa dogodilo. Za to je djelomično kriva bivša vlast jer se nije odlučno usprotivila tome da nas uspoređuju s onima koji za razliku od nas nisu imali rat, ali su u sličnoj situaciji.

Suprotno od teorije koju primjenjuje MMF, SAD, su nakon tragedije koja je prouzročila gospodarski šok, počele poticati investicije davanjem državnih subvencija. Odnosno, poznato je da se ne izlazi iz recesije restrikcijama i štednjom, nego da bez kapitalnih ulaganja nema izlaska iz postojećeg stanja. S tim je u vezi najbolja Vladina odluka da nastavi izgradnju ceste Zagreb-Split, jer jedino takvi projekti mogu izvesti zemlju iz postojećeg gospodarskog stanja. Štednja 100 milijuna kuna, premda je svaka kuna važna, ne znači previše na 58 milijardi kuna.

Poznato je da se ne izlazi iz recesije restrikcijama i štednjom, nego da bez kapitalnih ulaganja nema izlaska iz postojećeg stanja.

Zauzeo se za tezu koju podržavaju i uvaženi ekonomisti, da proračunski deficit u uvjetima recesije nije loša stvar. Dobro je ako se potiče cestogradnja, kazao je, a loše ako se koristi za tekuće izdatke. U tome je problem ovog proračuna, a drži kako je tekuće izdatke potrebno prilagoditi tekućim prihodima.

Što se tiče javne potrošnje u odnosu na bruto domaći proizvod i dociranje iz nekih zemalja kako javnu potrošnju treba smanjiti, mišljenja je da Hrvatska nije pravo mjesto za tu aplikaciju.

I konačno, predlaže da se u Hrvatskoj vlast pozabavi strateškim pitanjima, utvrdi dijagnozu i odabere tretman, pa će i proračun biti prisposobiv cijenama.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) se osvrnuo na stavke Ministarstva branitelja iz Domovinskog rata. No, prvo se usprotivio predloženom smanjenju u Ministarstvu zdravstva koje se odnosi na testiranje proizvoda te obnovu zdravstvene tehnike, pogotovo što se istovremeno želi ići ukorak sa svijetom.

Neugodno je iznenađenje za zastupnika predviđeno smanjenje sredstava za razminiranje, a također začuđuje da se smanjuju sredstava za borbu protiv zloupotrebe droge, a svakodnevno nam raste broj korisnika.

Smanjila bi se i sredstva za stambeno zbrinjavanje ratnih vojnih invalida, premda je poznato da su i

sadašnja premalena u odnosu na potrebe velikog broja invalida koji su još uvijek nezbrinuti. Istovremeno su, međutim, povećana sredstva za intelektualne usluge, putovanja i reprezentaciju u ministarstvima.

Pitanje zapošljavanja branitelja postaje upitno ukoliko dođe do prepolovljavanja ionako skromnih sredstva. U tom smislu je zastupnik Njavro podnio amandmane s ciljem da se barem zadrže postojeća sredstva u tim stavkama.

Negativno se odredio prema predstojećim otpustanjima u Ministarstvu obrane, potpuno ukinutoj brizi o stradalnicima iz BiH koji su branili Hrvatsku, a prigovara i što je umanjen iznos za mirovine hrvatskih ratnih vojnih invalida i obitelji poginulih i nestalih branitelja.

Primjedbe kao putokaz Vladi

Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ) je predložila da primjedbe iz ove rasprave posluže Vladi kao putokaz u izradi nacrtu proračuna za iduću godinu.

Preraspodjela ovog proračuna nije beznačajna, pa prigovara Vladi što nije dobro planirala prilikom donošenja ovogodišnjeg proračuna. Naime, smatra da se ne bi smjelo ubuduće događati da se donese zakoni a istovremeno ne vodi računa o izdacima u proračunu.

Jedna od primjedbi socijalnih liberala, podsjeća, ticala se predviđenih sredstava koja bi trebala stići od prodaje Telekomu i tada su procjenjivali da je plan nerealan.

No, ipak najveću primjedbu upućuje na smanjenje kapitalnih izdataka, o čemu je već bilo riječi, a resorna ministarstva, smatra, trebaju hitno ispitati zašto nije ostvarena dinamika investicija. Naime, drže kako je brže poticanje investicijskog ciklusa jedini ispravan put koji vodi u povećano zapošljavanje. Međutim, to je ozbiljan problem s kojim se i Vlada sada treba suočiti. Stoga ukazuje na procjene stručnih krugova koji drže da za ostvarenje takvih ciljeva treba postići rast gospodarstva od 7 posto. U javnosti se može čuti da se kod izrade proračuna za slijedeću godinu predviđa rast gospodarstva od 3,5 posto.

Zagovornik je principa da se prihod od privatizacije ne troši za tekuću potrošnju, nego smatra da tekući prihodi moraju pokrivati tekuće rashode.

Troši se više nego se zaradi, konstatala je, te zaključila da ovu godinu zatvaramo sa zaduženjem od 10,7 milijardi plus prihod od privatizacije 5,41 milijardi, a to, ocjenjuje, nije brz put u oporavak.

Kao protivnik rasprodaje imovine, zauzela se za investiranje i suzbijanje sive ekonomije koja, po procjenama, zauzima 25 posto bruto domaćeg proizvoda, kao i za racionalizaciju i smanjenje javne potrošnje.

I na kraju je i ona uputila primjedbu zbog toga što nema obrazloženja uz pojedine proračunske stavke, također i tumačenja efekata od smanjivanja PDV-a u turizmu, smanjivanja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje i povećanja trošarina.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) je prigovorila da se svakim danom povećava nebriga za Hrvatske dopunske škole a time i Hrvate u iseljeništvu. Planiranih 18 milijuna i 370 tisuća kuna smanjeno je za gotovo 2 milijuna kuna što je značajno za tako mali iznos.

Drži, naime, da Ministarstvo prosvjete nije smjelo štedjeti na učenju hrvatskog jezika djece iseljenika, kojih je 13 tisuća u Njemačkoj i Švicarskoj. Broj nije zanemariv a oni su, upozorava, dio hrvatske države i njezine budućnosti.

Završna riječ

U završnoj riječi zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak** je rekao da svake godine Ministarstvo sačini izvješće s prikazima podataka o faktičnom stanju te da je u odnosu na 1999. godinu zabilježeno smanjenje javne potrošnje.

Naglasio je da je temeljem vraćanja duga umirovljenicima povećan iznos mirovina u prosjeku za 20 posto u ovoj godini, dječji doplatak je dvostruko uvećan u odnosu na prošlu godinu, i iznosi 2 milijarde i 400 milijuna kuna (lani milijarda i 200 milijuna kuna).

Što se tiče plaća, složio se s time da nije dobro planirano, jer je došlo do promjene u čitavom sustavu plaća.

Suglasivši se s konstatacijom zastupnika kako je u Americi nakon tragičnih događaja došlo do intervencije države, napomenuo je da se to dogodilo u uvjetima otvorenog tržišta i maksimalne konkurentnosti pa ne treba uspoređivati s našom zemljom u kojoj uopće ne postoji

konkurencija, a kamoli princip otvorenog tržišta.

Što se tiče prihoda od privatizacije, u ovako nesretnoj situaciji, to je primitak financiranja, odnosno, rekao je, ukoliko se nešto proda toliko se manje moramo zadužiti. Neće se bilježiti kao prihod, dodao je, rekavši da je već sada jasno da ne treba očekivati veliki prihod od privatizacije.

Kada je pak riječ o rastu bruto domaćeg proizvoda i planovima koji se trebaju "finiširati", u strukturi rashoda će se vidjeti mogućnosti države.

I na kraju, osvrnuo se na spomenutu teoriju s kojom na ovim prostorima, rekao je, ima dosta loših iskustava, od velike inflacije do potpunog financijskog kaosa, pa nije siguran da je to pravi put za izlazak iz recesije.

Prešlo se na izjašnjavanje o amandmanima. Vlada je prihvatila, rekao je mr. Kuštrak amandman Miroslava Korenike (prenamjena sredstava HŽ-a na transfer za carine) te zastupnika Ivana Čehoka, Miroslava Korenike i Petra Žitnika (preusmjerenje sredstava preostalih od projekta, obilaznica grada Varaždina u otkup zemljišta za gradnju), a nije prihvatila traženje dr. J. Njavre da se poveća iznos kredita za stambeno zbrinjavanje hrvatskih ratnih vojnih invalida. Razlog - u prvih 9 mjeseci utrošeno je 35 milijuna, a do kraja godine ostaje 45 milijuna kuna što će biti dovoljno.

S time se podnositelj amandmana nije složio, upitavši kako to da ima za druge stavke a nema za branitelje. Spomenuti iznos nije veliki izdatak, te smatra da se time vidi odnos prema braniteljima i takvo tumačenje ne može prihvatiti.

O amandmanu se na traženje zastupnika glasovalo, ali ni tada nije prihvaćen. Vlada nije bila suglasna niti sa drugim amandmanom ovog zastupnika koji je tražio povećanje iznosa za trajna prava hrvatskih branitelja. O tome je mr. **Kuštrak** rekao da o njima Vlada ne odlučuje, a s obzirom da je u prvih 9 mjeseci izdvojeno 585 milijuna kuna ili 68 posto došlo je do smanjenja. Dr. J. **Njavro** je uzvratio da se i inače odbija traženje oporbe, rekavši da je prošle godine na ime trajnih prava izdvojeno puno više novca. Sada se izdaci smanjuju a povećan je broj korisnika pa je izgledno da će postati socijalni slučajevi.

Glasovalo se o podnijetom amandmanu bez pozitivnog ishoda.

Nije prihvaćen ni treći amandman istog zastupnika da se poveća iznos za program zapošljavanja hrvatskih branitelja uz argumentaciju mr. **Kuštraka** da je do kraja godine ostalo još 5 i pol milijuna kuna pa nema potrebe za povećanjem (sa milijun i 150 tisuća kuna na 7 milijuna i 454 tisuća kuna kako traži dr. Njavro). S ovim je obrazloženjem dr. **Njavro** bio zatečen, prigovorivši Vladi da je imala "puna usta skrbi za zapošljavanje". Zatražio je da se popravi postojeći trend nezapošljavanja branitelja koji je u prošloj godini bio na vrhuncu u odnosu na prošle godine. Glasovalo se, ali ni ovaj amandman nije prihvaćen, kao ni sljedeći amandman istog zastupnika da se poveća iznos za stradalnike hrvatske državljane u BiH. Prema objašnjenju mr. **Kuštraka**, predviđeno je 55 milijuna kuna. Dr. **Njavro** ovo obrazloženje nije mogao prihvatiti jer se povećava broj korisnika prava pa smanjenje od 5 milijuna predstavlja velik iznos.

Prešlo se na izjašnjavanje o tome treba li uzeti u razmatranje amandmane Vlade koji su stigli u toku rasprave i u vremenu predviđenom Poslovníkom.

AMANDMANI VLADE

Radi se o izmjenama i dopunama Državnog proračuna u ministarstvima - unutarnjih poslova, poljoprivrede i šumarstva za javne radove te Hrvatskog centra za razminiranje. Riječ je o prilagodavanju, odnosno pomicanju pozicija koja su predložila sama ministarstva, a istovremeno ne dolazi do povećanja rashoda.

Predloženom se usprotivio, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Vladimir Šeks** smatrajući da ne bi trebalo smanjiti sredstva Fondu za razvitak poljoprivrede sa 70 na 60 milijuna kuna (za 10 milijuna) jer to nije u skladu s projekcijama razvitka poljoprivrede. Također se usprotivio preraspodjeli planiranih pozicija izdataka u Hrvatskom centru za razminiranje u korist izdataka za službena putovanja predviđena za ovu godinu. Povećala bi se stavka sa 871.488 tisuća kuna na milijun 922.343 tisuće kuna. Razlog je

protivljenju u tome što je svrha postojanja Centra, razminirati teren.

Istovremeno se povlači učešće Republike Hrvatske u zajmu za razminiranje, rekao je a to nije dobro i smanjuje povlačenje zajma za obnovu istočne Slavonije (sa 10 milijuna kuna reže se na 7,5 milijuna kuna).

Zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak** je pojasnio amandmansko traženje. Što se tiče Ministarstva poljoprivrede procijenili su da će uštede na Fondu za razvitak poljoprivrede iskoristiti za povećanje novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi. Glede Centra za razminiranje povlačenje zajmova ima svoju metodologiju i dinamiku. Zajam ostaje, a pomiče se rok za povlačenje u sljedeću fiskalnu godinu a to neće utjecati na rad Centra.

Dr. **Jure Radić (HDZ)** je prigovorio Vladi da ima problema s terminologijom jer navodi da zbog ušteda u Centru za razminiranje (oko 8 milijuna kuna) prebacuje u državne pričuve. Uštede bi bile kada bi sve bilo razminirano, rekao je. Istom se amandmanu usprotivila i **Jadranka Kosor**. Prigovorila je da se rebalansom već smanjilo Centru za 55 milijuna 184 tisuće i 511 kuna, a još se skida dodatnih 8 milijuna kuna, pa ne prihvaća da se radi o uštedama. Također ne prihvaća tumačenje da se to neće osjetiti u radu Centra. Za razminirati je ostalo oko 4 tisuće kvadratnih kilometara pod minama za što je Vlada procijenila da je potrebno oko milijun dolara godišnje da bi se do 2010. godine razminirao hrvatski prostor.

Mr. **Mato Arlović** je zamolio zastupnike da glasuju za ovaj amandman jer je ova preraspodjela napravljena na prijedlog Centra kako bi novac koji ne mogu utrošiti na pojedinim pozicijama utrošili na drugim pozicijama sukladno planu i programu razminiranja za ovu godinu.

Dodatno obrazloženje dao je zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak**. Naime, kazao je, kada je neki trošak pokriven međunarodnim kreditom, postoji procedura povlačenja. U ovom slučaju postoji i učešće Vlade. Ako je procjena Centra za razminiranje da iz nekog razloga neće moći povući sredstva u ovoj

godini, ta sredstva RH ne može trošiti na drugoj poziciji.

Budući da je kraj godine, neće doći do bitnih promjena u tom poslu, a u proračunu za narednu godinu vidjet će se jesu li sredstva veća ili manja. Nakon toga glasovalo se o amandmanu Vlade koji je prihvaćen većinom glasova (70 "za", 31 "protiv", 1 "suzdržan").

Glasovalo se potom i o **Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu**. Utvrđen je većinom glasova (71 "za", 33 "protiv") kako ga je predložila Vlada RH zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Potom je, sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo jednoglasno (104 glasa) prihvaćeno da se ovlasti Stručnu službu Hrvatskog sabora da zajedno s predstavnicima predlagatelja obavi redakciju teksta prije objave u Narodnim novinama.

Sukladno prijedlogu Odbora za poljoprivredu i šumarstvo, jednoglasno je (106 glasova) prihvaćeno da se obveže Vladu RH da u roku 30 dana Hrvatskom saboru dostavi izvješće o kretanju cijena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, te o kretanjima uvoza i izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda nakon prijama RH u WTO u usporedbi s jednogodišnjim razdobljem prije prijama u WTO.

Većinom je glasova (74 "za", 32 "protiv") prihvaćena Odluka o davanju suglasnosti na izmjene i dopune financijskog plana za 2001. godinu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Većinom je glasova (74 "za", 33 "protiv") prihvaćena Odluka o davanju suglasnosti na Odluku izmjene i dopune financijskog plana za 2001. godine Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

S istim brojem glasova prihvaćena je Odluka o davanju suglasnosti na izmjene i dopune financijskog plana za 2001. godinu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Većinom glasova (74 "za", 34 "protiv") prihvaćena je Odluka o davanju suglasnosti na izmjene i dopune financijskog plana za 2001. godinu, sredstva doplatka za djecu, a istim je brojem glasova prihvaćena Odluka o davanju suglasnosti na izmjene i dopune financijskog plana za 2001. godinu za Hrvatske vode.

M.Ko; M.P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O PODRUČJIMA POSEBNE DRŽAVNE SKRBI

Ukidanje dodataka na plaću

Većinom glasova Hrvatski sabor donio je predloženi Zakon kojim se briše članak 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi. Odredbom tog članka državni službenici i namještenici zaposleni na područjima posebne državne skrbi imali su dodatke na plaću za 25 odnosno 50 posto. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Osnovni razlog donošenja Zakona o izmjeni Zakona o područjima posebne državne skrbi je prijedlog Vlade Republike Hrvatske u kojem se traži izmjena ili dopuna određenih odredbi zbog smanjenja novčanih sredstava koja će se osigurati u Državnom proračunu. Predložena promjena se konkretno odnosi na brisanje poglavlja 7. "Plaće u državnim tijelima i javnim službama" te članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi.

Zatraženo je da Zakon bude donesen hitnim postupkom kako bi se važeća Uredba Vlade o izmjeni Zakona o područjima posebne državne skrbi što prije normirala u zakonskoj formi.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo te za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržali su donošenje predloženih zakonskih izmjena.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložio je i donošenje zaključka kojim bi se zadužila Vlada da jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na područjima posebne državne skrbi djelomično nadoknadi prihode umanjene temeljem brisanja članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi.

RASPRAVA

Za riječ se prvo javio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Mišljenja je da se rasprava o ovom zakonskom prijedlogu ne bi trebala održati budući da nema predstavnika predlagatelja.

Predsjedavajući **mr. Mato Arlović** konstatirao je kako u sabornici sjedi samo 52 zastupnika te nema kvoruma da bi se o prijedlogu moglo glasovati. Zaključio je da će stoga Sabor nastaviti rad o predmetnoj točki dnevnog reda.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je predsjednica Odbora **Dragica Zgrebec**. Iznijela je stav Odbora glede predloženog Zakona kao i prijedlog o zaduženju Vlade.

Izjednačiti sve zaposlene na područjima posebne državne skrbi

Nakon toga je ponovno govorila **Dragica Zgrebec (SDP)**, ali ovaj puta u ime Kluba zastupnika SDP-a. Smatra da je potrebno izjednačiti sve građane koji žive i rade na područjima posebne državne skrbi te će stoga Klub zastupnika SDP-a podržati predloženu zakonsku izmjenu. Ukazala je na nužnost poticanja gospodarske aktivnosti koja će rezultirati zapošljavanjem i bržim povratkom na ta područja. Složila se s konstatacijom da će ukidanjem članka 19. doći do određenog smanjenja prihoda jedinicama lokalne i područne samouprave te se založila za to da Vlada iznađe sredstva iz Državnog proračuna za gospodarske aktivnosti na tim područjima (Fond izravnjanja). Na kraju izlaganja je zaključila još jednom da Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje Zakona o izmjeni Zakona o područjima posebne državne skrbi.

Ovo je tek uvertira

Ova država ima zasigurno ogromni problem s Proračunom i cijeli niz restrikcija koje se dešavaju ove godine tek je uvertira u ono što će se dešavati iduće godine, rekao je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Smatra da će se ponovno smanjivati plaće pa i socijalna prava. Konstatirao je da ne živimo u socijalističkom besklasnom društvu, ali velika je odgovornost države u sačuvanju radnih mjesta i stvaranja uvjeta za zapošljavanje. Ako se nešto na tom planu ne učini za područja posebne državne skrbi za deset ili dvadeset godina ona će biti pusta, tvrdi zastupnik, dodavši kako bi svima, bez ksenofobije, trebao biti temeljni politički interes povratak protjeranih ljudi u svoje domove. Ako se ukinu, kako kaže gospodin Kajin, dodaci na plaću život u tim područjima bit će dodatno pogođen i ne bi se tada trebalo pitati zašto se život u tim krajevima radikalizira i zašto do suživota ne može doći. Tvrdi da predloženi Zakon neće pogoditi samo službenike, policajce, vojnike, carinike, nego i liječnike, nastavnike, medicinske sestre, vatrogasce i koga sve ne. Upitao je zašto si Vlada uzima za pravo da određuje kolike će plaće biti u jedinicama lokalne samouprave, smatrajući kako bi to trebalo biti njihovo autonomno pravo. Mišljenja je da se radi o još jednom nepopularnom zakonu koji je utemeljen na čudnoj logici kako plaću ne bi trebali imati policajci i carinici, ako je nemaju radnici neke tvornice. Predložio je potom da bi iznos proračunske uštede koja će se ostvariti ovim zakonom trebalo vratiti tim jedinicama lokalne samouprave gdje je ušteda i ostvarena za neke javne projekte. Na kraju je zaključio kako će predložena zakonska rješenja, umjesto vraćanja, zadržati ljude i ubuduće u Zagrebu, Rijeci ili Puli.

Repliku na izlaganje gospodina Kajina imao je **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Osvrnuo se na izjavu da bi se bez ksenofobije trebalo učiniti da se protjerani ljudi vrate. Smatra kako je to lakše reći nego izvršiti jer je do današnjih dana povratak Hrvata u Bosansku Posavinu ostao samo luk, voda i iluzija. Konstatira da bi trebalo imati više osjećaja za realnost te pokušati naći trajno rješenje za Hrvate s područja posebne državne skrbi.

Ovo je neljudski i nesocijalan zakon

Rijetko imamo prilike susresti se s jednim neljudskim i nesocijalnim zakonskim prijedlogom kao što je ovaj, smatra u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)**. Rekao je da bi predložena izmjena, ukoliko bi je se usvojilo, predstavljala zabijanje glogovog kolca lokalnoj samoupravi na područjima od posebne državne skrbi. Konstatirao je da su već Uredbom Vlade iz srpnja ove godine te jedinice lokalne samouprave dovedene u jednu bezizlaznu situaciju jer su im, preko noći oduzeti u ogromnoj mjeri njihovi izvorni prihodi i dovedene su u diskriminatorni položaj u odnosu na ostala područja RH. Upitao je zar je to briga države za područja posebne državne skrbi gdje umjesto da se poboljšava demografska situacija u uvjetima uništene poljoprivredne i industrijske proizvodnje, nekonzistentnim i brzopletim mjerama te se jedinice lokalne samouprave dovode u položaj u kojem ne mogu funkcionirati? Apelirao je potom na zastupnice i zastupnike da ne glasuju za ovaj Prijedlog zakona, jer je on, kaže, u svojoj srži duboko nehuman, nesocijalan, štetan i zle plodove toga zakona cijela Hrvatska će vrlo brzo osjetiti.

Branislav Tušek (SDP) je replicirao gospodinu Šeksu rekavši kako on zaboravlja koliko je i što je učinjeno u proteklih godinu i pol dana glede područja posebne državne skrbi. Samo u ovom mandatu, kaže zastupnik, donesena su četiri zakona koja su dala poticaj i stimulirala stanovništvo na tim područjima. Stoga je potrebno odmjeravati težinu riječi koje se izgovaraju u Hrvatskom saboru, smatra gospodin Tušek.

“Kolega Tušek, pitajte stanovnike tih područja što su doživjeli u zadnjih godinu i pol dana”, odgovorio je

Vladimir Šeks. Istaknuo je kako ništa od obećanja Vlade nije izvršeno koja se poslužila skupom političkom demagogijom na račun građana područja posebne državne skrbi.

Zakon o područjima posebne državne skrbi donesen je prije tri godine, a prije godinu i pol dana imali smo prigovore na njega od građana s tih područja, dodao je Ivan **Ninić (SDP)**.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) osvrnuo se samo na Zakon o Vukovaru te je rekao da on u biti nije donio ništa novo tom gradu.

Zar je to briga države za područja posebne državne skrbi gdje umjesto da se poboljšava demografska situacija u uvjetima uništene poljoprivredne i industrijske proizvodnje, nekonzistentnim i brzopletim mjerama te se jedinice lokalne samouprave dovode u položaj u kojem ne mogu funkcionirati?

Na odgovor na repliku gospodina Šeksa odgovorio je **Branislav Tušek**. Rekao je da je Vlada obećala napraviti tri stvari i one su napravljene: Zakon o Vukovaru, proširenje područja posebne državne skrbi i prodavanje nepotrebnih stvari kao što je zrakoplov. Kao posljednji potez aktualne vlasti glede područja posebne državne skrbi naveo je pravilnik o korištenju carinske povlastice pri uvozu opreme za obnovu i razvoj tih područja.

Netočan navod gospodina Tušeka ispravio je **dr. Juraj Njavro**. Rekao je kako mu nije jasno zašto gospodin Tušek ističe tu povlasticu kada je svi branitelji imaju sukladno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Zakon je primjeren stanju hrvatskog gospodarstva

Ovim zakonskim prijedlogom bri-
sao bi se članak 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi čime bi zaposlenici s tih područja ostali bez prava na 50 odnosno 25 postotno povećanje osobnog dohotka, naglasio je u ime Kluba zastupnika HSLs-a **Želimir Janjić (HSLs)**. Objasnio je dalje, kako bi se na taj način u

Državnom proračunu smanjio izdatak za plaće državnih službenika i namještenika za 6 milijuna kuna

Sukladno predloženim zakonskim promjenama na područjima posebne državne skrbi rad će biti pravednije plaćen.

mjesečno odnosno za 72 milijuna kuna godišnje. Drži da je to nužno budući da je ove godine proboj izdataka za plaće bio negdje oko milijardu kuna. Klub je, kaže, mišljenja da je ovaj Zakon primjeren sadašnjim mogućnostima hrvatskog gospodarstva te podržava zaključak da se sredstva po osnovi osnovnog osobnog odbitka zajamčenog u Zakonu o porezu na dohodak vrte jedinicama lokalne samouprave na područjima posebne državne skrbi. Drži kako će sukladno predloženim zakonskim promjenama na područjima posebne državne skrbi rad biti pravednije plaćen. Dio povlastica ostaje, a danas je nažalost i povlastica imati siguran posao, konstatirao je zastupnik. Na kraju izlaganja je zaključio da će Klub zastupnika HSLs-a glasovati za donošenje Zakona o izmjenama Zakona o područjima od posebne državne skrbi.

Nadoknaditi izgubljeni prihod jedinicama lokalne samouprave

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Marijan Maršić (HSS)**. Rekao je kako nije imao priliku vidjeti niti jednu cjelovitu i kvalitetnu simulaciju koja bi pokazala učinke i posljedice predloženih promjena u odnosu na manje prihode u proračunima jedinica lokalne samouprave te je predložio da se takav projekt i izradi. Konstatirao je da se bez sumnje smanjuju porezni prihodi po osnovi poreza na dohodak, posebno u područjima posebne državne skrbi koja se nalaze u prvoj skupini. Stoga je u ime Kluba predložio donošenje određenih zaključaka. Kao prvo, zadužila bi se Vlada Republike Hrvatske da osigura u Državnom proračunu sredstva za nadoknadu neostvarenih prihoda u proračunima općina i gradova na područjima posebne državne skrbi s osnova poreza na dohodak koji će nastati brisanjem članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi.

Visina tih neostvarenih prihoda utvrdila se od objave u "Narodnim novinama" br. 60/01. Ujedno bi se, rekao je dalje zastupnik, odredilo da provedbeni propis za primjenu odredbi zaključka donosi ministar financija kroz prijedlog odluke kojom će se na teret tekuće zalihe Proračuna Republike Hrvatske podmiriti dio neostvarenih prihoda općinama i gradovima.

Zakon će djelovati destimulirajuće

Klub zastupnika Demokratskog centra protivi se brisanju članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi, rekla je u ime Kluba **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Smatra da život na područjima posebne skrbi dokazuje kako nema senzibiliteta, prioriteta i vizije u rješavanju u ključnih problema. Upravo bi, kaže, na tim područjima država trebala ponajviše iskazati svoju aktivnost i pokazati jasnu viziju. Članak 19. je bio djelomični odgovor na probleme područja posebne državne skrbi i izravno je stimulirao povratak i ostanak stanovnika, a njegovo brisanje djelovat će destimulativno, zaključila je zastupnica. Drži da bi Vlada morala donositi konkretne mjere kojima će pokazati da su područja posebne državne skrbi zaista u Republici Hrvatskoj, jer donošenje pa ukidanje stimulativnih mjera obrnuto je proporcionalno poboljšanju životnih uvjeta na tim područjima i pridonosi nesigurnosti života u našoj državi.

Prva se za pojedinačnu raspravu javila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Naglasila je kako predlagatelj nije obrazložio razlog za donošenje ovog Zakona. Dodala je da nigdje nema ni riječi o posljedicama koje će predložene zakonske promjene izazvati i kako će sukladno tome živjeti ljudi na područjima posebne državne skrbi. Drži da će ukidanjem članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi doći do ozbiljnog smanjivanja prava povratnika te do vrlo teških posljedica za jedinice lokalne samouprave s tih područja jer će ostati bez 40 do 50 posto izvornih prihoda. Nazvala je to "čušpajz politika", budući da se sve i svašta stavi u lonac i kuha se bez obzira što će ispasti. Istaknula je da neće glasovati za ovaj zakonski prijedlog jer će brisanje članka 19. pojačati pravnu nesigu-

rnost, s obzirom na to da ljudi danas imaju, a sutra nemaju neka prava. Neozbiljnim je nazvala i to što Sabor briše članak 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi prije nego je raspravljao o uredbi Vlade kojom su se ta pitanja normirala već u ljetu.

Smanjenjem plaća zaposlenima na područjima posebne državne skrbi za 40 do 50 posto smanjuju se i prihodi jedinica lokalne samouprave s tih područja, konstatirao je **Milan Kovač (HDZ)**. Tvrdi kako će predviđenim ukidanjem Vlada morati iz Proračuna nadoknaditi ta sredstva, međutim, kaže, u rebalansu Proračuna nigdje se ne vidi stavka u tu svrhu. Osvrnuo se tada na odluku Vlade o ukidanju mirovina ljudima koji su izbjegli iz bivših republika SFRJ te naglasio da je Sabor zaključkom obvezao Vladu da se isplata mirovina nastavi. Rekao je dalje, kako Vlada nije ništa poduzela na tom planu te je upitao imamo li mi parlamentarni, kancelarski, predsjednički ili neki drugi politički sustav. Predložio je da Hrvatski sabor odredi izaslanstvo koje bi obišlo područja posebne državne skrbi kako bi se utvrdilo na koji način tamo ljudi žive, jer ovo nije stranačko pitanje, ovo je pitanje od državnog i nacionalnog interesa za Republiku Hrvatsku. Istaknuo je kako na tim područjima više uopće nema mladih ljudi i narod je ostavljen na milost i nemilost. Zaključio je kako ima dovoljno argumenata da, dok se ne iznađu sredstva koja će namiriti manjak u proračunima jedinica lokalne samouprave s područja posebne državne skrbi, se ne donosi predloženi Zakon.

Jesmo li na putu ukidanja statusa grada jednom Vukovaru

Nije ugodno živjeti u okruženju ruševina obraslih u višegodišnje raslinje u okruženju minskih polja i masovnih grobnica, rekla je **Ljubica Lalić (HSS)** dodavši kako je za život na područjima od posebne državne skrbi potreban motiv, jer ljubav prema rodnom kraju nije dovoljna. S tog aspekta, kaže, teško joj je razumljiv prijedlog ukidanja članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi, s obrazloženjem da se na taj način izjednačuju prava svih zaposlenih bez obzira tko im je poslodavac. Ukidanjem tog članka, konstatira zastupnica, ne samo da se smanjuju plaće, nego se smanjuju i prihodi gradskih i općinskih proračuna. S tim u svezi,

smatra da je nedostavno opravdanje kako je u narednih pet godina država u raspodjeli poreza na dohodak svoj dio prepustila općinama i gradovima tako da njihovo učešće sada iznosi 92 posto. U tim općinama i gradovima bitno je smanjena gospodarska aktivnost, a nezaposlenost je 50 do 60 posto, istaknula je gđa Lalić te upitala jesmo li na putu ukidanja statusa grada jednom Vukovaru, Lipiku, Pakracu ili Okučanima. Misli da to nikako nije cilj ove Vlade dodavši da tim područjima uistinu treba posebna skrb koja neće biti samo na papiru. Na kraju izlaganja je upitala, ima li smisla mijenjati zakon ukoliko za to nema ekonomskog opravdanja, a moguće je izazivanje ogromne političke štete.

Za život na područjima od posebne državne skrbi potreban je motiv, jer ljubav prema rodnom kraju nije dovoljna te je teško razumljiv prijedlog ukidanja članka 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) pridružio se svima koji su se založili za to da se ne ukine članak 19. Zakona o područjima posebne državne skrbi. Naglasio je da to nisu veliki izdaci za Državni proračun jer se radi o iznosu od 6 milijuna kuna mjesečno. Konstatirao je potom kako će predloženim zakonskim promjenama jedinice lokalne samouprave s područja posebne državne skrbi ostati bez značajnih sredstava za njihovo funkcioniranje. Naglasio je kako dolazi s područja koje je od posebne državne skrbi, a to je Vukovarsko-srijemska županija, rekavši kako je bio svjedokom da se ljudi s tog dijela Hrvatske osjećaju kao siročad ove države.

Treba mijenjati zakone koji se financijski ne mogu provoditi

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Dragica Zgrebec** je pojasnila da se Klub zalaže za mijenjanje zakona koje nije moguće financijski provoditi te da stoga podržava predloženu izmjenu Zakona o područjima posebne državne skrbi. Kroz izlaganja zastupnika HDZ-a se, kaže, mogao

steći dojam da je taj Zakon, odnosno članak 19. od njegova donošenja 1996. godine stalno u primjeni, što nije točno. Još 1998. godine Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ukinuo je odluku o isplati uvećanih plaća zaposlenima u zdravstvenim ustanovama na područjima posebne državne skrbi, pojasnila je zastupnica.

Dodala je kako se Klub zastupnika SDP-a, kada je podržao predloženu izmjenu povodio time da Republika Hrvatska ima problema u tekućim isplatama iz Državnog proračuna.

Netočni navod ispravila je **Jadranka Kosor**. Rekla je da nitko iz Kluba zastupnika HDZ-a nije tvrdio da je sve bilo idealno u provedbi Zakona o

područjima posebne državne skrbi, kao što je to naglasila gđa Zgrebec.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje.

Većinom glasova (73 "za", 32 "protiv" i jedan "suzdržan") Hrvatski sabor donio je Zakon o izmjeni Zakona o područjima posebne državne skrbi.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O STATUSU AMERIČKE MEĐUNARODNE ŠKOLE U ZAGREBU

Školovanje po američkim nastavnim programima

Hrvatski sabor je nakon rasprave, u hitnom postupku, glasovao o zakonskom prijedlogu i donio ga većinom glasova zastupnika (71 "za", 30 "protiv"), u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Američka međunarodna škola u Zagrebu osnovana je 1964. godine s ciljem podučavanja i obrazovanja djece američkih, a i drugih akreditiranih diplomatskih i konzularnih dužnosnika iz drugih zemalja. Škola sada djeluje u okviru Veleposlanstva SAD-a u Zagrebu, te su se na djelovanje iste i status osoblja odgovarajuće primjenjivale odredbe Bečke konvencije o diplomatskim odnosima.

Vodeći računa o karakteru škole i njenom području djelovanja, te s obzirom na ograničene smještajne kapacitete i želju da se omogući školovanje do zaključno 13. razreda (osnovno obrazovanje i srednja škola po američkom obrazovnom programu), Vlada SAD-a predložila je da se pristupi pregovorima za reguliranje statusa američke međunarodne škole u Zagrebu kao samostalne pravne osobe po hrvatskim propisima, a na osnovama na kojima je uređen status

američkih škola i u drugim zemljama Srednje i Istočne Europe. S obzirom na hrvatske propise koji uređuju ovo područje, postignut je dogovor da se status škole regulira sklapanjem međunarodnog ugovora. Sporazum između Vlade RH i Vlade SAD-a o statusu Američke međunarodne škole u Zagrebu potpisan je 27. lipnja 2001. godine u Zagrebu. Škola je otvorena za sve učenike koji se žele obrazovati prema američkom nastavnom programu u skladu s aktom o osnivanju i

Škola je otvorena za sve učenike koji se žele obrazovati prema američkom nastavnom programu.

statutom Škole. Sporazumom se uređuje pitanje izuzeća od plaćanja carine i poreza, osim trošarina, za Školu i njezino osoblje (izuzeća su primjenjiva na osoblje u smislu direktora i nastavnika Škole, te osoblje koje obavlja administrativne i pomoćne poslove, a koji nisu hrvatski državljanici i nisu trajno nastanjeni u RH), zatim izuzeća Škole od davanja i poreza koji se inače plaćaju na nekretnine koje Škola stječe ili koristi u obrazovne svrhe, izuzeća od plaćanja poreza na dohodak i doprinosa za socijalno osiguranje osoblja Škole i članova njihovih obitelji, režim vezan

uz ulazak i boravak osoblja u RH, načina i valute isplate plaća osoblja, kao i mogućnost stjecanja nekretnina za potrebe osnivanja i djelovanja Škole, te izvođenja građevinskih radova na njima, u skladu s propisima RH, izuzeće Škole od plaćanja poreza na dodanu vrijednost. Sporazum se po potpisivanju privremeno primjenjuje od 1. kolovoza 2001. godine, a formalno-pravno će stupiti na snagu nakon okončanja postupka potvrđivanja u skladu s unutarnjim zakonodavstvom dviju država. Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 165. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskog sabora ("Narodne novine", br. 9/01-pročišćeni tekst), koji se odnosi na "druge osobito opravdane razloge". Naime, postojanje i djelovanje Škole na osnovama utvrđenim Sporazumom značajan je korak u unapređenju međusobnih odnosa, a očekuje se da će predstavljati poticaj za dolazak stranih poslovnih ljudi, ulagača i diplomatskih predstavnika koji žele svojoj djeci osigurati školovanje na engleskom jeziku prema programima američkih škola. S obzirom na početak školske godine i potrebu obavljanja svih potrebnih radnji u cilju osiguranja nesmetanog djelovanja Škole, s obzirom na Sporazumom predviđena izuzeća za Školu i njeno osoblje, potrebno je,

unatoč privremenoj primjeni odredbi Sporazuma, stvoriti sve formalno-pravne uvjete za što žurnije stupanje Sporazuma na snagu. S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim sporazumom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka u pravilu ne mogu obavljati izmjene i dopune teksta Sporazuma, predlaže se da se ovaj Prijedlog zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku. Provedba ovog Zakona u djelokrugu je Ministarstva prosvjete i športa, Državnog protokola Republike Hrvatske, Ministarstva financija i Ministarstva

Značajan korak u unapređenju kvalitetnih odnosa između Hrvatske i SAD-a u području kulture i obrazovanja.

vanjskih poslova. Na dan stupanja na snagu ovog Zakona Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade SAD-a o statusu Američke međunarodne škole u Zagrebu nije na snazi, već se privremeno primjenjuje od 1. kolovoza 2001. godine, te će se podaci o njegovom stupanju na snagu, u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, objaviti nakon njegova stupanja na snagu. Zakonom se iskazuje formalni pristanak Hrvatske da bude vezana Sporazumom.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga zakona nema primjedaba.

RASPRAVA

Prvi se u ime Kluba zastupnika HSS-a zastupnicima obratio gospodin **Stjepan Radić (HSS)**. Rekao je da će zastupnici HSS-a podržati ovaj zakon, a kao primjedbu iznio je činjenicu da u zakonu nije definiran status svjedodžbe ove međunarodne Škole ni njihovo priznavanje u Hrvatskoj, kao što nije definiran ni mogući nastavak

školovanja po hrvatskom školskom sustavu. Zastupnik smatra da bi to trebalo regulirati Zakonom.

U ime Kluba zastupnika DC-a govorio je gospodin **Mate Granić (DC)**. Zastupnici DC-a podržavaju donošenje ovog Zakona. Zastupnik Granić naglasio je da će se na ovaj način riješiti pravni status ove ustanove kao pravne osobe koja će biti podvrgnuta hrvatskim propisima te omogućiti srednjoškolsko obrazovanje prema američkom nastavnom programu svima koji se tako žele obrazovati. Dakle, osim djece konzularnih i diplomatskih predstavnika u Hrvatskoj, pohađanje ove škole omogućuje se i hrvatskim učenicima. Dapače, njihov upis će se i poticati raznim stipendijama koje će davati Škola. Ovaj sporazum koji je raden po uzoru na sporazume koji postoje između SAD-a s jedne strane i Mađarske, Češke i Poljske s druge strane, potvrđuje nastavak trenda dobrih odnosa i strateškog partnerstva Sjedinjenih Američkih Država i Hrvatske. To može utjecati i na odluku stranih poslovnih ljudi da dođu u Hrvatsku, jer će od sada moći osigurati obrazovanje svojoj djeci na programu i jeziku koji sami odaberu. Zastupnik je naglasio da se nada da će ovaj sporazum poticajno djelovati i na otvaranje drugih sličnih obrazovnih ustanova u Hrvatskoj. Raznovrsnost obrazovnih programa i ustanova pridonijela bi razvoju hrvatskog obrazovnog sustava u cjelini.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a zastupnicima se obratio gospodin **Vladimir Šeks (HDZ)**. Zastupnik je upitao zašto je potrebno donijeti ovaj Zakon po hitnom postupku, iako je evidentno da prema Poslovniku Hrvatskog sabora niti postoje razlozi obrane zemlje niti osobito opravdani državni razlozi, niti razlozi sprječavanja ili otklanjanja gospodarskih poremećaja. Prijedlogom zakona na osoblje ove međunarodne američke Škole, pa čak i na administrativno i pomoćno osoblje, praktično bi se primjenjivala Bečka konvencija o diplomatskim odnosima, osim instituta diplomatskog imuniteta. Dakle, ako bi u Školi bio zaposlen netko tko nije hrvatski državljanin i tko nije trajno nastanjen u Hrvatskoj, a obavlja pomoćne i administrativne poslove, on bi imao sve povlastice osim diplomatskog imuniteta, predviđene po Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima. Zastupnik Šeks se ne slaže s ovim. "Mislim da to nije opravdano,

pogotovo da se pomoćno i administrativno osoblje koji nisu hrvatski državljani, a nisu trajno nastanjeni u Hrvatskoj i članovi njihovih obitelji izuzimaju od carinskog i poreznog sustava Republike Hrvatske". Rekao je da bi po tom principu i Jugoslavija mogla u budućnosti otvoriti međunarodnu školu za potrebe školovanja svojih državljana ili osoblja pa bi se onda trebao i na nju primjenjivati takav jedan praktično diplomatski status s izuzimanjem od poreznog i carinskog sustava Hrvatske. Zastupnici HDZ-a ne protive se djelovanju Škole, ali u okvirima pravnog poretka Republike Hrvatske, a ne s ovakvim statusom. Stoga ne podržavaju ovakav prijedlog zakona.

U ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a govorila je gospođa **Vesna Pusić (HNS, LS)**. Zastupnici HNS-a i LS-a podržat će ovaj Prijedlog zakona.

Zastupnica je naglasila da je iz dosadašnjih iskustava na diplomatskoj razini poznato da su pomoćno osoblje u diplomatskim predstavništvima uglavnom hrvatski državljani, pa je za očekivati da će i ovdje to pomoćno osoblje biti hrvatski državljani, koji su trajno nastanjeni u Hrvatskoj. Zastupnica je rekla da bi donošenje ovog Zakona i potpisivanje Sporazuma trebalo iskoristiti kao polaznu točku za proširenje suradnje između dviju država, ne samo na ovoj razini, nego i na nivou projekata sveučilišne nastave od kojih sada imamo samo jedan u Dubrovniku. Sve je to korisno jer proširuje ponudu obrazovanja na tržištu jedne zemlje, a i nameće određene standarde izvrsnosti i domaćim institucijama, stvarajući konkurenciju i prisiljavajući domaće institucije da svoje vlastite standarde drže na nekoj međunarodnoj razini. Gospođa Pusić rekla je da treba razmisliti i o mogućnosti uvođenja hrvatskih obrazovnih projekata u SAD-u, u organizaciji hrvatskih obrazovnih ili znanstvenih institucija. Zaključno, zastupnica je podržala ovaj Zakon u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a.

U pojedinačnoj raspravi prvi se za riječ javio zastupnik **Ante Beljo (HDZ)**. Zastupnik smatra da je trebalo puno više vremena za raspravu o zakonu. "Ovakvo donošenje zakona na brzu ruku može nam u određenom trenutku itekako štetiti, jer ako se dozvoljava nešto jednima, onda se mora i drugima, ako nam sutra podnese zahtjev za otvaranje takve Škole Afganistan ili Jugoslavija ili

bilo koja druga zemlja u svijetu bit će nam itekako nezgodno odbiti ih”, rekao je zastupnik. Rekao je da ova škola mora imati isti status kao i druge privatne škole u Hrvatskoj, te je upitao zašto bi jedna škola bila izuzeta iz sustava privatnih škola. “Ovdje stoji u obrazloženju da je ugovor na snazi od 1. kolovoza 2001. godine, dakle on je već na snazi oko dva mjeseca i kao i mnogi drugi prijedlozi zakona koji se donose po hitnom postupku stavlja zastupnike u jednu nezavidnu situaciju. Mi smo ovdje u Saboru mašinerija koja čak ne može ni proučiti Zakon, nego treba dignuti ruke i potvrditi ga, a već sada je zapravo na snazi”, rekao je zastupnik. Smatra da ovim Zakonom Hrvatska stavlja sebe u podređen položaj i da se ovakvih zakona, pogotovo po hitnom postupku, trebamo čuvati, a da prije nego glasujemo o njima trebamo dobro razmisliti kakve posljedice mogu imati za Hrvatsku.

Zastupnik **Ante Simonić (HSS)** rekao je da je predlagatelj vodeći računa o karakteru i potrebama Škole sugerirao povećanje kapaciteta te

škole. Ovaj prijedlog je značajan korak u unapređenju kvalitetnih odnosa između Hrvatske i SAD-a u području kulture i obrazovanja, a za očekivati je da će predstavljati dodatni poticaj za dolazak stranih poslovnih ljudi, stranih ulagača, diplomatskih predstavnika jer će omogućiti njihovoj djeci kvalitetni edukacijski proces, kvalitetno školovanje na engleskom jeziku prema američkim programima. Istaknuo je da je izuzetno značajno što je u Zakonu predviđeno da će škola biti otvorena svim učenicima koji se žele školovati prema američkom edukacijskom sustavu. Školski odbor je ovlašten izraditi programe stipendiranja i za neameričke državljane, tj. Školski odbor može odobriti izuzeće od plaćanja školarine ili smanjenje iznosa školarine. Zastupnik Simonić podržava Prijedlog zakona o kome je riječ.

Na izlaganje kolege Belje replicirala je zastupnica **Vesna Pusić (HNS)**. Naglasila je da Hrvatska nije ni u kakvom podređenom položaju, odnosno bila bi u podređenom položaju kao sve zemlje Europske unije koje imaju

takve škole pod istim uvjetima. Što se pak tiče mogućnosti da druge zemlje otvaraju takve škole u Hrvatskoj to naravno prvo ovisi o odluci Hrvatske. “Ovo je jedan projekt koji je apsolutno u okvirima onog što zemlje Europske unije već imaju”, naglasila je zastupnica Pusić.

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da što se tiče škola za diplomate, točno je da one postoje svugdje u svijetu za djecu diplomata, i to je u redu. Međutim, ova Škola traži daleko veće privilegije u Hrvatskoj nego jedna obična škola za djecu diplomata. Zastupnik zamjera što se ovaj zakon donosi po hitnom postupku, te smatra da bi njime previše toga bilo izvan dometa hrvatskog školskog sustava i hrvatskih organa vlasti. Ovime je rasprava bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova donio Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o statusu Američke međunarodne škole u Zagrebu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

S.F.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O POREZNOJ UPRAVI

Raspoređivanje službenika sukladno propisanim uvjetima za određena radna mjesta

Hrvatski sabor je većinom glasova (61 glasova “za”, 22 “protiv”) donio Zakon o izmjeni Zakona o Poreznoj upravi, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

U Zakonu o državnim službenicima i namještenicima (“Narodne novine”, broj 27/2001.), u člancima 66. i 67. utvrđeni su jedinstveni nazivi radnih

mjesta na koja se raspoređuju službenici kao i stručni uvjeti koje moraju ispunjavati da bi mogli biti na njih raspoređeni. Sukladno članku 78. toga Zakona, Vlada Republike Hrvatske donijela je i Uredbu o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi (“Narodne novine”, broj 37/2001.), kojom su propisani jedinstveni i posebni nazivi radnih mjesta, stručni uvjeti za njih, te koeficijenti složenosti. U članku 14. te Uredbe propisani su i posebni nazivi radnih mjesta u Ministarstvu

financija i koeficijenti složenosti. U članku 9. stavku 3. važećeg Zakona o Poreznoj upravi, međutim, određeno je da službenik Porezne uprave visoke stručne spreme s položenim stručnim ispitom i radnim stažom u struci od najmanje 8 godina, te službenik Porezne uprave više stručne spreme s položenim stručnim ispitom i radnim stažom u struci od najmanje petnaest godina, mogu biti raspoređeni na radno mjesto voditelja ispostave. Stavak 4. istog članka određuje mogućnost da Ministar financija može, na posebno obrazloženi

prijedlog ravnatelja Porezne uprave, privremeno rasporediti pojedine službenike Porezne uprave na radna mjesta za koja ne ispunjavaju u cijelosti propisane uvjete. Kako odredbe članka 9. stavaka 3. i 4. Zakona o Poreznoj upravi nisu u skladu s navedenim Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, te Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi, to se ovim Zakonom predlaže njihovo brisanje.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se Prijedlogu predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku kao ni prijedlogu da Zakon stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedbi.

Odbor za financije i Državni proračun podržao je većinom glasova zakonski Prijedlog, te je podržao i prijedlog Vlade da se ovaj Zakon donese hitnim postupkom. Odbor je raspravljao o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Uvodno je predstavnik Vlade obrazložio da se donošenje ovog Zakona predlaže hitnim postupkom iz razloga što su pojedine odredbe Zakona o Poreznoj upravi bile neusklađene s odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Naime, predlaže se brisanje odredbi članka 9. stavaka 3. i 4. Zakona o Poreznoj upravi kojima je bilo na drugačiji način, od odredaba članaka 66. i 67. Zakona o državnim službenicima i namještenicima, utvrđeno raspoređivanje službenika na pojedina radna mjesta kao i stručni uvjeti potrebni za ta radna

mjesta. Zbog istih razloga predlaže se da stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Uredba o izmjeni Zakona o Poreznoj upravi.

RASPRAVA

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)**. Rekao je da ovaj zakonski Prijedlog o izmjeni Zakona o Poreznoj upravi izgleda samo naočigled tehnički. Međutim, u Ministarstvu financija, kako kaže zastupnik, u zadnje vrijeme izdano je više od 100 rješenja o razrješenju bez osnovnog zakonskog pokrivača, i to određenih ljudi koji su na rukovodećim pozicijama u Poreznoj upravi. Za to nema utemeljenja ni u kojem zakonu koji je u ovom trenutku na snazi, objašnjava zastupnik. "Bez obzira što se ovom izmjenom usklađuju Zakon o Poreznoj upravi sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, sve upućuje na to da će se vjerojatno po političkoj podobnosti izvršiti čistka u Poreznoj upravi i to je jedan od razloga zašto je gospodin Iveković dao ostavku, jer se s time nije mogao složiti", rekao je zastupnik. Naglasio je da je u posljednjih 6 mjeseci ukinuta financijska policija, a da će se sada neselektivno izvršiti smjena rukovodećih ljudi u Poreznoj upravi, što je po mišljenju zastupnika loše, jer se "rukovodeći ljudi u Ministarstvu financija, pogotovo u Poreznoj upravi ne mogu stvoriti preko noći".

Replicirao je zastupnik **Ivan Ninić (SDP)**, rekavši da je ova vlast tijekom svog dosadašnjeg mandata birala ljude po spremi i putem natječaja.

Zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** odgovorio je na repliku zastupniku Niniću, rekavši da svi djelatnici koji sada rade

na rukovodećim mjestima u Poreznoj upravi imaju zadovoljavajuću stručnu spremu i da su odgovorni. Ponovio je da su se nedavno izdala mnoga rješenja o razrješenju koja nemaju uporište u Zakonu. Osvrnulo se i na nedavne ostavke čelnih ljudi Ministarstva financija koji se nisu mogli složiti sa "šikaniranjem" svojih kolega.

Zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLS)** javila se za ispravak netočnog navoda na izlaganje zastupnika Šukera. Osvrnula se na njegovo mišljenje da je ustvari pravi razlog izmjene Zakona smjena ili odlazak ljudi iz Ministarstva financija, a ona smatra da to nije tako. Rekla je da je ovaj Prijedlog zakona, odnosno izmjena Zakona posljedica toga što je Vlada Uredbom regulirala to područje. Podsjetila je i na to kako se taj "sporni" članak našao u Zakonu. Naime, radi se o amandmanu kojeg je upravo ona predložila, kada se donosio Zakon o Poreznoj upravi, a amandman je tada Vlada prihvatila. "Amandmanom se išlo za tim da se dopusti i niža stručna sprema, odnosno da se respektira dugogodišnje radno iskustvo na poslovima u Poreznoj upravi zbog mogućih problema kod popunjavanja određenih radnih mjesta u malim sredinama. Ja sam dužna to ispraviti zbog toga jer se radi o potpuno krivom navodu, dakle, razlog je potpuno druge prirode. I točno je da se radi o usklađivanju sa Zakonom o državnoj upravi", rekla je zastupnica. Ovime je rasprava bila zaključena.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova izglasovali su Zakon o izmjeni Zakona o Poreznoj upravi u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

S.F.

STATUT HRVATSKE NARODNE BANKE - POTVRĐIVANJE

Hrvatski sabor donio je Odluku o potvrđivanju Statuta Hrvatske narodne banke koji mu se podnosi na potvrđivanje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo nije imao primjedbi na ovaj Statut i predložio je

Hrvatskom saboru njegovo potvrđivanje.

No, **Odbor za financije i državni proračun** odlučio je većinom glasova dati drugačiji prijedlog - da Hrvatski sabor ne prihvati potvrđivanje Statuta HNB-a. Ujedno je predložio da se obveže Savjet Hrvatske narodne banke da još jednom razmotri odredbu članka 7. Statuta (prenošenje poslova

iz nadležnosti Savjeta u nadležnost guvernera Hrvatske narodne banke) uzimajući u obzir primjedbe ovog Odbora.

Naime, prema spomenutom članku 7. Statuta Savjet HNB-a mogao bi (neke) poslove iz svoje nadležnosti utvrđene člankom 38. Zakona o HNB-u prenijeti u nadležnost guvernera

Hrvatske narodne banke. Odbor smatra da se time ovlasti Savjeta utvrđene Zakonom značajnim dijelom prenose na samo jednog čovjeka, guvernera HNB-a. Na taj se način otvara mogućnost koncentriranja velike moći u funkciji guvernera HNB-a, što nije ničim opravdano. Uz to, nema opravdanog razloga da se unutaršnjim aktom HNB-a praktički stvaraju pretpostavke za smanjene zakonske ovlasti savjeta HNB-a.

Naime, odluke u vezi s utvrđivanjem uvjeta odobravanja kredita bankama, utvrđivanjem kamatnih stopa HNB-a i naknada za usluge HNB-a kao i određivanje vrsta i oblika imovine prikladne za držanje međunarodnih pričuva RH operativnog su karaktera i mogu se, prema mišljenju Odbora prenijeti iz nadležnosti Savjeta u nadležnost guvernera. Međutim, utvrđivanje osnovice za obračunavanje obvezne pričuve i stope obvezne pričuve kao i načina, uvjeta i rokova udovoljavanja obvezi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve i uvjeta korištenja obveznom pričuvom treba ostaviti u nadležnosti Savjeta HNB-a. Nema niti opravdanog razloga da Savjet ne donosi suglasnost za pripajanje banaka, navodi, među ostalim Odbor naglašavajući da u isključivoj nadležnosti Savjeta treba ostati i donošenje odluka kojima se regulira devizno poslovanje pravnih i fizičkih osoba i poslovanje ovlaštenih mjenjača (u skladu s tim brisati u članku 7. Statuta točke g),j),K), m) i r) utvrđene člankom 38. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci).

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nije imala primjedbi na Statut Hrvatske narodne banke.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora prvi je riječ zatražio **Josip Leko (SDP)** rekavši da ga je zaključak matičnog Odbora potaknuo da govori o Statutu HNB-a. Podsjetio je na Zakonom utvrđene ciljeve djelovanja HNB-a kako bi, rekao je, naglasio značenje i važnost HNB za gospodarstvo i financijski život RH. Zakonom o HNB-u predviđena su tijela koja upravljaju politikom i poslovima Banke - Savjet i guverner, naveo je zastupnik te pozivajući se na odredbe o sastavu Savjeta i o valjanosti odluka Savjeta (broj članova i broj prisutnih) rekao da je i jedan od razloga što se Statutom predviđa da Savjet može ovlastiti guvernera za određene nadležnosti, a Zakon to ne zabranjuje, u tome što guverner i viceguverneri (Statut treba odrediti broj viceguvernera jer je riječ o članovima po položaju) mogu kao članovi Savjeta donositi odluke bez obzira na glasovanje vanjskih članova. Po tome bi ovaj Statut bio zakonit, mišljenje je zastupnika no smatra da je pitanje je li takvo rješenje bila i volja Hrvatskoga sabora kad je donosio Zakon o HNB-u. Zato bi trebalo mijenjati taj Zakon i utvrditi da su odluke Savjeta valjane kada za njih glasuje kvalificirana većina članova Savjeta (više od 50 posto ukupnog broja članova).

Jadranko Mijalić (HSLs) govorio je u ime Kluba zastupnika HSLs-a čiji je stav, rekao je, identičan onome Odbora za financije i državni proračun koji je odbio potvrđivanje ovakvog Statuta. Naime, člankom 7. Statuta Savjet HNB-a prenio bi na guvernera gotovo devet najvažnijih svojih nadležnosti od ukupno 19 (koliko ih regulira članak 38. Zakona). Prijenos tih ovlaštenja, čime bi guverner dobio

veliku moć, obrazlaže se operativnošću i hitnošću posla no većina tih ovlasti nije takvog karaktera, rekao je zastupnik. Podsjetio je i da je ovaj Klub zastupnika predlagao a i matični se Odbor zalagao da Savjet bude operativnije tijelo i da ima sedam članova i tada ne bi bilo problema oko održavanja sjednica.

Luka Roić (HSS) rekao je da kao član matičnog Odbora i u ime Kluba zastupnika HSS-a podupire ono (na istom tragu) o čemu je govorio zastupnik Mijalić. Statut može dobiti našu podršku ali moramo primijetiti, kazao je, da u njemu ima nekoliko elemenata koji nisu u skladu sa stavom HSS-a i proklamiranom politikom odgovornosti. Guverner bi ovim Statutom preuzeo neke ovlasti koje, po našem mišljenju, rekao je, među ostalim zastupnik, ne bi trebao imati. Statutom bi trebalo urediti da guverner mora o svojim odlukama, a koje su na njega prenesene iz nadležnosti Savjeta, upoznati članove Savjeta na prvoj sljedećoj sjednici, neke su primjedbe ovog Kluba koji traži da ih se uvaži.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Nakon ove rasprave Hrvatska narodna banka dostavila je Hrvatskom saboru izmijenjen Statut sukladno prijedlozima Odbora za financije i državni proračun, a koji je Savjet HNB-a usvojio 15. listopada.

Prije glasovanja predsjednik matičnog Odbora **Jadranko Mijalić** rekao je da se ovako novi, izmijenjeni Statut s usvojenim primjedbama Odbora može prihvatiti.

Hrvatski je sabor većinom glasova (106 "za", jedan "suzdržan") donio Odluku o potvrđivanju Statuta Hrvatske narodne banke koji je donio Savjet Hrvatske narodne banke 15. listopada 2001. godine.

Đ.K.

O ZAHTJEVU ZA OSTAVKOM IZVAN DNEVNOG REDA

O izjavama Čačića, premijerovu očitovanju, poštovanju Sabora

Izjašnjavanje klubova zastupnika o prestanku važenja Zakona o ovlastima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora prethodila je rasprava o izjavi ministra obnove, razvoja i graditeljstva Radimira Čačića o agresivnoj HDZ-ovoj politici u BiH.

Predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks** zatražio je polusatnu stanku zbog izjave koju je tisku dao ministar Radimir Čačić, a u kojoj ovaj ministar zamjera potpredsjedniku Hrvatskoga sabora što je nedavno tijekom vođenja sjednice dodijelio opomenu gospođi Pusić zbog "notorne istine o HDZ-ovom agresivnom ratu u BiH". Tako je, kaže Šeks, na najgrublji način povrijeđena Deklaracija o Domovinskom ratu koja obvezuje sve i svakoga i kojom je utvrđeno da Hrvatska nije vodila nikakav agresivan rat prema drugoj državi. Klub zanima je li Čačićeva izjava stajalište Vlade ili samo ministra. Radi se o krupnom političkom događaju zbog kojeg Klub želi razmotriti svoj odnos prema Vladi i otuda zahtjev za stankom, zaključio je Šeks.

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić** rekao je da svakom zahtjevu za stankom mora biti udovoljeno pa će tako postupiti i u ovom slučaju. Nije, međutim, siguran da je dobro tražiti stanku na sjednicama Sabora radi novinskih natpisa koji mogu biti autorizirani i neautorizirani, i drži kako ne bi bilo dobro uvesti taj običaj.

Za **mr. Matu Arlovića (SDP)** netočna je konstatacija po kojoj je on izrekao opomenu zastupnici Pusić nego je to, kaže, učinio tada predsjedavajući sjednice. Podsjeća također da je u ime Kluba zastupnika SDP-a iskazao neslaganje s ocjenom zastupnice Pusić.

Predsjednik **Tomčić** podsjetio da je tijekom rasprave o Deklaraciji o Domovinskom ratu dao opomenu zastupnici Pusić kada je izrekla optužbu da je Hrvatska vodila agresivan rat u BiH. Stoga se ispričava potpredsjedniku Arloviću što nije

odmah tu netočnost ispravio. Nakon toga je odredio stanku od pola sata.

Nakon stanke u ime Kluba zastupnika HDZ-a istupio je dr. **Ivo Sanader**. Nekoliko izjava što ih je na tiskovnoj konferenciji iznio ministar Čačić potpuno je neprihvatljivo za Klub, a gosp. Sanader vjeruje i za najveći dio hrvatske javnosti i Hrvatskoga sabora. Na tiskovnoj su konferenciji spomenuti i "saborski zastupnici te nekakve šake". No, najviše pogađa izjava da je Hrvatska izvršila agresiju na BiH. Nitko pametan i domoljuban u Hrvatskoj ne dovodi u pitanje karakter Domovinskog rata, nastavio je Sanader, te izrazio zadovoljstvo što je u Hrvatskom saboru većinom glasova svih parlamentarnih stranaka done-

Izjava zastupnice Pusić i ministra Čačića monstruoza je laž, povijesna krivotvorina i uvreda svima koji su se borili za Hrvatsku.

sena Deklaracija o Domovinskom ratu. I s tim u svezi najbitnija je tvrdnja bila da je Domovinski rat bio obrambeni, legitiman i pravedan, a nikako osvajački rat. Za izjavu zastupnice Pusić, a potom i ministra Čačića, koji je i predsjednik Središnjeg odbora HNS-a, kazao je da je monstruoza laž, povijesna krivotvorina i uvreda svima koji su branili Hrvatsku, a prije svega, poginulima (ima ih više od 15000 u Hrvatskoj i preko 7500 u BiH), te invalidima Domovinskog rata, hrvatskim braniteljima i domoljubima. "Vjerovali smo da će nakon donošenja Deklaracije o Domovinskom ratu barem od strane najviših predstavnika hrvatske vlasti prestati te sramotne i monstruoze objede na račun Hrvatske, ali to ne prestaje", podvukao je Sanader. Naglašava da je istina o Domovinskom ratu važna za hrvatsku budućnost, i zato je, kaže, sramotno, nepodnošljivo i neprihvatljivo što

takve objede dolaze od najviših dužnosnika, nositelja i obnašatelja vlasti. Zatražio je stoga od premijera Ivice Račana da se kao predsjednik Vlade u kojoj sjedi ministar Čačić pred hrvatskom javnosti izjasni poštuje li Deklaraciju o Domovinskom ratu i je li ono što je izrekao Radimir Čačić stajalište Vlade ili toga ministra. "Ako je to stav samo ministra Čačića, ali ne i Vlade u cjelini, tražimo da premijer koji po Ustavu ima tu ovlast zatraži ministrovu ostavku, a ako od toga ne dode, ostavku će zatražiti Klub zastupnika HDZ-a", podvukao je Sanader. Za Klub je potpuno neprihvatljivo da u demokratski izabranoj Vladi sjedi ministar koji na tako monstruozan način optužuje Republiku Hrvatsku. Jer istina je nešto drugo. Da nije bilo Hrvatske vojske, sporazuma Tuđman-Izetbegović u srpnju 1995, i zajedničkih operacija, Bihać bi pao, i nakon Srebrenice i Žepe dogodila bi se još jedna humanitarna tragedija s tko zna koliko tisuća ubijenih, podvlači Sanader. No, zajedničkim naporima Armije BiH, HVO-a i Hrvatske vojske tada je spriječen pad Bihaća, i pomoglo se da se oslobode bihaćke enklave. A zajednički napor u borbi protiv velikosrpskog agresora i oslobađanju tih teritorija donio je i stratešku prevagu te praktički stvorio sve preduvjete za Daytonski sporazum, nastavio je Sanader. Uza sve nesavršenosti taj je sporazum već šest godina jamac mira u BiH, kaže zastupnik, i dodaje da je upravo to istina o Domovinskom ratu, i o ulozi Hrvatske, dr. Tuđmana, a napose HDZ-ove Vlade i samim time hrvatske politike. Sve su drugo laži i povijesne krivotvorine koje služe monstruoznim optužbama Hrvatske te dovode u pitanje Domovinski rat, "Oluju", našu suradnju sa Armijom BiH, te hrvatsku budućnost. Zaključujući, zastupnik Sanader je zatražio prekid sjednice kako bi zastupnici od premijera čuli je li ono što je izrekao Čačić stajalište tog ministra ili Vlade, te da li se premijer ograđuje od takvih izjava. Nakon toga Klub zastupnika

HDZ-a odlučit će o daljnjem svojem ponašanju, a napose o zahtjevu za ostavkom spomenutog ministra, zaključio je Sanader.

Predsjednik **Tomčić** kazao je kako neće moći udovoljiti zahtjevu za prekidom sjednice, ali je predložio da se najprije provjeri autentičnost interpretiranih izjava prenesenih iz tiska, te pozove premijer na početak popodnevnog dijela sjednice i zamoli za očitovanje u svezi sa ministrovom izjavom, a da se do tada radi uobičajeno. U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** dr. **Ivo Sanader** prihvatio je ovaj prijedlog, a zatim su uslijedili istupi nekih zastupnika.

Zbog nedavne izjave prema zastupnici Pusić, dr. **Anto Kovačević (HKDU)** požalio se kako mu je ministar Čačić prijetio šakama na tiskovnoj konferenciji. "Nisam rekao da je on za madraca, nego za zatvor, jer je predsjednik Stipe Mesić 1991. godine kazao da je Čačić gangster nad gangsterima zbog kriminala i lopovluka. "Čačića se ne bojim, bojim se samo malo Boga, cara nimalo, a Čačića ko' dorata svoga", kazao je Kovačević.

Ispravljajući netočan navod dr. **Vesna Pusić (HNS)** podvukla je kako gospodin Čačić nije nigdje spominjao hrvatsku agresiju na BiH, nego hadezeovsku agresivnu politiku prema BiH pa je s tim u svezi spomenula Mostar i Stolac. Ustvrdila je također da je osnovna Sanaderova namjera zapravo opstrukcija sjednice Sabora. Uslijedile su reakcije nekolicine zastupnika. **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** kazao je da HDZ nije vodio niti poduzimao nikakve akcije oko Stoca, Mostara i Čapljine, ali dodaje da nije bilo hrvatskih snaga (mislj na HV i HVO) ne bi bilo niti hrvatske države. "A onima koji nam ovakvim izjavama i ponašanjem misle uzeti iz ruku hrvatsku državu, ukinuti hrvatsku kunu, srpski dinar i konvertibilnu marku u BiH, te uvesti euro sa sjedištem na Balkanu u Beogradu", poručio je da se varaju, i da ovoga puta neće uspjeti. Završavajući istup pozvao je "dragi hrvatski narod i hrvatske branitelje da 20. listopada dođu na Trg bana Jelačića". Predsjednik **Zlatko Tomčić** na to je zastupniku Česiću izrekao opomenu zbog vikanja i neovlaštenog uzimanja riječi. "Na ovakav način uistinu nećemo imati baš nikakav ugled u hrvatskoj javnosti kao pojedinci, političke stranke i kao Hrvatski sabor", ustvrdio je gospodin Tomčić i

zamolio da se o tome povede računa te pokuša održati dignitet Hrvatskoga sabora.

Opstrukcija rada Sabora

Navod zastupnice Pusić da je HDZ-ov osnovni cilj zapravo opstrukcija rada Hrvatskog sabora dr. **Ivo Sanader (HDZ)** ocijenio je smiješnim naglašavajući da je riječ o najozbiljnijoj i najvažnijoj političkoj temi koja uopće postoji u Hrvatskoj. Jer pitanje Domovinskog rata jeste pitanje hrvatske budućnosti, a bez obrane karaktera Domovinskog rata nema Hrvatske, upozorio je Sanader. Da takva tvrdnja zastupnice nije točna potvrđuje i prihvaćeni prijedlog najjače oporbene stranke da ostane i sačeka premijera u poslijepodnevnom dijelu sjednice. Ne radi se, dakle, o opstrukciji rada Sabora, nego o istini i borbi za Hrvatsku, poručio je Sanader. A glede navoda da je gospodin Čačić spominjao samo hadezeovsku agresivnu politiku na BiH, Sanader podsjeća da je "HDZ bio legitimno i demokratski izabrana vlast tada u Hrvatskoj te kako to nije bila hadezeovska već hrvatska politika. To bi bilo isto kao da mi sada kažemo da ova Vlada nije hrvatska Vlada demokratski izabrana nego SDP-ova i HNS-ova Vlada", zaključio je Sanader.

Ispravljajući netočan navod dr. **Vesna Pusić (HNS)** složila se da je ova rasprava važna, no smatra da je ona već obavljena, "pa otvaranje već po deseti put u Saboru iste rasprave gdje smo se u nekim točkama složila da se ne slažemo ne znači ništa drugo nego opstrukcija", naglasila je zastupnica Pusić. Ujedno je zamolila zastupnika Sanadera da "Domovinski rat ne brani od dragovoljaca Domovinskog rata i hrvatskog branitelja Radimira Čačića".

Damir Kajin se javio da bi ispravio netočan navod zastupnika Sanadera. IDS-ov zastupnik je ustvrdio da je notorna istina kako je ondašnja hrvatska vlast, a to je bio HDZ, izvršila upravo ono što tvrdi ministar Čačić, i da su trupe Hrvatske vojske bile u BiH i prije 1994. godine, a tijela te države nisu ih zvala. "Istina je da je na djelu bio projekt podjele te države zna se i s kime, te da su se najveće strahote događale u sukobu između Hrvata i Muslimana, a u svim sukobima u BiH možda najviše stradao istočni Mostar". To je razlog zbog kojeg mogu biti podignuti optužni

prijedlozi, a neki pojedinci mogu biti zabrinuti. "Da je najveća sramota novovijekovne hrvatske povijesti upravo pokrenuti rat u BiH, i to je istina", kaže Kajin, te dodaje "kako o ovim pitanjima bez falsificiranja povijesti valja jednog dana otvoreno u parlamentu progovoriti, a ne svakom prilikom dijeliti opomene onima koji su na drugim političkim pozicijama".

Nakon tog izlaganja predsjednik **Tomčić** ustvrdio je kako svaki zastupnik može iznijeti svoje mišljenje, ali podsjeća "da je velikom većinom glasova Sabor donio Deklaraciju o Domovinskom ratu u kojoj su stvari potpuno drugačije okarakterizirane". Iako je zamolio zastupnike da više ne vode ovu potpuno nepotrebnu raspravu, "jer se do sutra može ići sa ispravcima netočnih navoda", dr. **Ivo Sanader** zatražio je riječ ustvrdivši da se nakon ove najnovije izjave zastupnice Pusić nažalost pokazuje kako je nužno o tome raspravljati. Usvojena Deklaracija o Domovinskom ratu obvezuje sve državne dužnosnike na poštovanje tog dokumenta i onoga o čemu Deklaracija govori, a to znači i ministra Čačića te zastupnike Pusić i Kajina koji ovakvim istupima ponovno optužujući Hrvatsku za agresiju u BiH izravno krše Deklaraciju. Zamolio je stoga da državne vlasti - Hrvatski sabor, predsjednik Vlade, i predsjednik RH, sukladno svojim ustavnim obvezama brinu da se od svih poštuje Deklaracije o Domovinskom ratu, te postigne dogovor o postupanju u slučaju da netko odstupi od toga kao što je to npr. učinio ministar Čačić. Rekao je još kako će HDZ-e zatražiti Čačićevu ostavku.

"Neka ministar Čačić kaže u kojem je to rovu bio, gdje je primirisao barut, tko mu je bio zapovjednik", reagirao je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** na tvrdnju zastupnice Pusić da je Čačić bio hrvatski dragovoljac. Rojs tvrdi kako Čačić nije bio nikakav dragovoljac niti branitelj. "Ako je bio ona dva dana kojim se kiti po televiziji, onda je bio ubačen kao igrač KOS-a", kazao je ovaj HDZ-ov zastupnik, nakon čega mu je predsjednik Tomčić oduzeo riječ pojasnivši kako nema pravo nikoga vrijeđati na ovakav način, a ne može se niti na proizvoljan način bilo koga optuživati te zamolio da se ne zlorabi institut ispravka netočnog navoda. Još jednaputa je ponovio ranije izrečen prijedlog da se prekine sa ovakvim ispravcima

netočnih navoda, nastavi normalno raditi do podnevne stanke i sačeka dolazak premijera Račana glede očitovanja o zahtjevu HDZ-a.

U ponovnom istupu **dr. Vesna Pusić (HNS)** pozvala je predsjednika Tomčića da nešto poduzme u svezi sa iznesenom optužbom da je ministar Čačić, uz to, dragovoljac Domovinskog rata, agent strane obavještajne službe. Predsjednik **Tomčić** podsjetio je zastupnicu da je već oduzeo riječ zastupniku Rojsu i opomenuo ga, a naknadno mu izriče još jednu opomenu. Opomena predsjedavajućega neće, međutim, spriječiti one koji žele narušavati red na sjednici i spriječiti njezin normalan rad, dodao je gospodin Tomčić, još jednom pozvao zastupnike da odustanu od daljnjih ispravaka netočnih navoda te za poslijepodnevni dio sjednice najavio premijerovo očitovanje na Čačićevu izjavu.

Na početku popodnevnog dijela sjednice, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** podsjetio je nazočne da je u prijedpodnevnom dijelu zasjedanja Klub zastupnika HDZ-a zatražio da se predsjednik Vlade očituje u svezi sa spornom izjavom ministra Čačića na tiskovnoj konferenciji, koja je idući dan interpretirana u medijima. Potom je citirao tu izjavu kojom ministar optužuje HDZ da je vodio agresivnu politiku u BiH.

Izvijestio je zastupnike da se u međuvremenu sastao s premijerom, koji nije u mogućnosti doći u Sabor, ali ga je zamolio da zastupnicima prenese njegova stajališta. Naime, premijer ne želi komentirati pojedinačne političke istupe članova Vlade koji se ne iznose u ime Vlade. Naglašava, međutim, da Vlada čvrsto stoji iza Deklaracije o Domovinskom ratu koju je Hrvatski sabor donio u listopadu 2000. godine.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, **dr. Ivo Sanader** je konstatirao da je veliki dio hrvatske javnosti, pročitavši u novinama ono što je ministar Čačić izjavio na tiskovnoj konferenciji, ostao šokiran. Budući da je ta konferencija održana u njegovu Ministarstvu, a ne u prostorijama stranke, potpuno je neprihvatljivo, kaže, odvajati dio rasprave u kojem je Čačić, navodno, govorio kao ministar, od onoga što je, tobože, govorio kao dužnosnik Hrvatske narodne stranke. Po mišljenju zastupnika HDZ-a, premijer ne može ne reagirati na izjave svojih ministara, pa i kada ih

daju kao stranački dužnosnici, a pogotovo kad se radi o izjavi koja Republiku Hrvatsku tereti za agresivnu politiku u BiH.

Sanader je u nastavku izrazio zadovoljstvo premijerovom izjavom da Vlada u potpunosti stoji iza Deklaracije o Domovinskom ratu, te citirao točku 7. tog dokumenta kojom Zastupnički dom Hrvatskog sabora poziva sve građane, državne i društvene institucije, te obvezuje dužnosnike i državna tijela da na navedenim načelima štite temeljne vrijednosti i dostojanstvo Domovinskog rata. Podsjetio je da u jednoj od prethodnih točaka Deklaracije izričito stoji da Hrvatska nije vodila osvajački rat. Prema tome, neprihvatljivo je obrazloženje premijera da neće komentirati izjave svog ministra, kaže Sanader. Smatra nedopustivim i da predsjednik Hrvatskog sabora prenosi izjave i stajališta predsjednika Vlade, koji je u našem političkom sustavu odgovoran ovom visokom domu. U parlamentarnoj demokraciji, u kojoj Vlada odgovara Saboru, predsjednik Sabora ne može biti kurir i "potrčko" predsjednika Vlade, naglasio je Sanader. Podsjetivši predsjednika Tomčića na njegovo obećanje da će se premijer pojaviti pred zastupnicima u 15 sati, što je bio uvjet da zastupnici HDZ-a pristanu na nastavak rada, zatražio je ponovnu stanku radi sazivanja sjednice Kluba zastupnika HDZ-a.

Ministar Čačić nigdje nije spominjao hrvatsku agresiju na BiH, nego hadezeovsku agresivnu politiku prema BiH.

Zahvalivši Sanaderu na "zlonamjernim epitetima koje mu je podijelio" Tomčić je apelirao na njega da odustane od tog zahtjeva kako se ne bi gubilo vrijeme, budući da teče izravan TV prijenos ove točke dnevnog reda. **Dr. Sanader** je pojasnio da ga nije namjeravao uvrijediti jer iznad svega uvažava dužnost koju obnaša. Upravo zbog toga smatra neprihvatljivim da premijer, ne njega osobno, nego bilo kojeg predsjednika Sabora, dovodi u takvu poziciju, uz izliku da, tobože, ima važnijeg posla nego da se pojavi pred zastupnicima. Ostao je pri zahtjevu za dvosatnu stanku radi sazivanja sjednice Kluba zastupnika HDZ-a. Ocijenivši taj zahtjev opstrukcijom rada Sabora, predsjednik Tomčić je odredio stanku

od 15 minuta, te sazvao sastanak predsjednika klubova zastupnika vladajuće koalicije.

Nakon stanke za riječ se ponovo javio **dr. Ivo Sanader** napomenom da u njegovu istupu, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, nije bilo ništa osobno upućeno predsjedniku Tomčiću, već mu je cilj bio zaštititi institut predsjednika Sabora. Napomenuo je, također, da su za vrijeme dijela sjednice koji je vodio potpredsjednik, zastupnici saznali da premijer razgovara s predsjednikom i očekivali su da će se za koji čas pojaviti u Saboru. Prema tome, postavlja se pitanje kako to da je premijer mogao doći k predsjedniku Sabora i zamoliti ga da prenese zastupnicima njegova stajališta o ovakvoj prevažnoj političkoj temi za Hrvatsku, a nije mogao prijeći još nekoliko metara i pojaviti se u sabornici. Klub zastupnika HDZ-a inzistira na tome da premijer dođe u Hrvatski sabor i osobno se očituje o spornoj izjavi ministra Čačića, naglasio je Sanader. Ako ne može doći večeras, može to učiniti sutra, a mi ćemo sudjelovati u daljnjoj raspravi jer ne želimo opstruirati rad Parlamenta. Prigovorio je Tomčiću i na formulaciji kako je "osigurao" TV prijenos rasprave o Rebalansu, napomenuvši da je dužnost Hrvatske televizije da prenosi sjednicu kad se raspravlja o ovako važnoj temi.

Predsjednik **Tomčić** je pojasnio da nije upotrijebio tu formulaciju, nego je rekao da je s odgovornim ljudima na HRT-u dogovorio određenu preraspodjelu današnjeg programa, tako da se rasprava o ovoj točki dnevnog reda može prenositi izravno.

U nastavku se javio za riječ **Miroslav Rožić**, u ime Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a, uz zamolbu da se ova situacija registrira kao nevjerojatni presedan. Naime, rijetki su parlamenti u svijetu, a u Europi zasigurno ne postoje, u kojima premijer ignorira pozive parlamenta. U velikoj većini parlamenata premijer je prisutan za vrijeme zasjedanja ili barem dolazi na poziv, a mi nastavljamo rad kao da se ništa nije dogodilo, iako je nedolaskom premijera Račana pogažen osnovni princip parlamentarizma, negodovao je zastupnik. Replicirajući mu, **mr. Mato Arlović** je potvrdio da u nekim parlamentima premijer i članovi Vlade prisustvuju raspravama, ali su onda i birani iz reda zastupnika, dok kod nas to nije slučaj. Osim toga, nije

točno da se premijer nije odazvao pozivu Parlamenta. Naime, očitovanje premijera o Čačićевой izjavi nije tražio Parlament, nego Klub zastupnika HDZ-a, a predsjednik Sabora je obećao da će se konzultirati s njim i prenio je njegovo stajalište. Arlović je apelirao na oporbene zastupnike da se ne koriste poluinformacijama, jer to nije dobro ni za poziciju, ni za opoziciju, niti za demokraciju u Hrvatskoj.

U nastavku zasjedanja 17. sjednice Hrvatskoga sabora (24. listopada) u ime Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a **Anto Đapić (HSP)** pozvao se na informaciju prema kojoj je Predsjedništvo sabora osudilo istupe ministra Čačića glede njegove izjave oko načina rada Sabora. Zanimalo ga je ima li povratne informacije od premijera kojem je upućen zahtjev da poduzme energične mjere prema ministru Čačiću, jer se radi o tome da je ministar Čačić čak fizički prijetio pojedini članovima toga Kluba, odnosno potpredsjedniku Kluba zastupniku Kovačeviću. U slučaju da nema te informacije Klub moli stanku od 15 minuta kako bi donio odluku hoće li dalje nastaviti rad na ovoj sjednici ili to neće učiniti, zaključio je Đapić.

Predsjedništvo Sabora održalo je sjednicu i donijelo je zaključke vrlo slične interpretaciji zastupnika Đapića, te ih uputilo premijeru, potvrdio je predsjednik **Tomčić**, ali povratne informacije nema što je i logično s obzirom na to da je

zaključak Predsjedništva prosljeđen premijeru dan prije u popodnevni satima. Ujedno je izrazio nadu da će brzo stići povratna informacija te zamolio zastupnika Đapića da odustane od zahtjeva za stankom držeći da nema smisla svaku sjednicu počinjati stankom, niti bi bila dobra praksa da se sve sporne situacije pokušavaju rješavati stankama.

Anto Đapić je odgovorio da će u interesu rada Sabora Klub odustati od svog zahtjeva, upozorivši ipak da je stvar vrlo ozbiljna jer se radi o dnevnim višekratnim telefonskim prijetnjama, pa čak i smrću članu Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a. Na kraju je izrazio nadu da će tijekom dana stići stav Vlade o ponašanju ministra Čačića, no ukoliko do toga ne dođe tada će, kaže, insistirati na sastanku predsjednika klubova zastupnika kako bi se vidjelo kako dalje raditi.

Uzvratio je predsjednik **Tomčić** konstatacijom kako ne može utjecati na to hoće li Vlada u roku od 15 ili 24 sata dostaviti odgovor na njegov zahtjev, ali kada odgovor stigne o tome će izvjestiti.

Dr. Vesnu Pusić (HNS) je zanimalo je li na sjednici Predsjedništva donesen i neki zaključak u svezi sa ponašanjem i istupom zastupnika HKDU-a Kovačevića u Hrvatskome saboru, jer joj se čini da je to centralna tema.

Predsjednik **Tomčić** ju je izvjestio da to nije posebno razmatrano jer je

dobar dio predsjednika klubova zastupnika vrlo jasno u svojim javnim izjavama izreklo svoja stajališta o neželjenim pojavama u Saboru od prije tjedan dana. "Na koncu dozvolite da i Predsjedništvo sabora procjenjuje koje su teme otvorene, i o kojima treba raspravljati, a o kojim temama ne", kazao je Tomčić, i još jedanput zamolio da se prekine ova neformalna rasprava.

Povodom zadnjeg istupa ministra Čačića, **Vladimir Šeks** je u ime Kluba zastupnika HDZ-a kazao kako Klub stavlja u proceduru prijedlog za izglasavanje nepovjerenja tom ministru i razrješenja od te dužnosti, a zbog stajališta o Saboru kao mjestu prostashta i izjava kojim Domovinski rat označava agresivnim. Uz to, Klub bi želio da se u dnevni red sjednice uvrste i zaključci rasprava o raspisivanju državnog referenduma na temelju prikupljenih 400 tisuća potpisa. Predsjednik **Tomčić** je kazao da će to uzeti u obzir i s tim u svezi već sutradan predložiti dopunu dnevnog reda sjednice. U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damira Kajina** zanimalo je kada će se raspravljati o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU-a, a predsjednik **Tomčić** uzvratio prijedlogom da se ta rasprava obavi u posljednjepodnevnom dijelu ove sjednice.

J. Š., M. Ko.

Rezolucije Interparlamentarne unije

106. konferencija Interparlamentarne unije (IPU) i njezine glavne rezolucije

Domaćin 106. konferencije Interparlamentarne unije bio je glavni grad Burkine Faso, Ouagadougou. Konferencija se održavala od 9. do 14. rujna o.g., okupivši 960 delegata iz 112 zemalja (od ukupno 142 članice IPU), među kojima su bili i predstavnici Hrvatskog sabora, predvođeni zastupnicom, dr. Vesnom Pusić.

Uz dvije glavne teme, posvećene zaštiti i skrbi za djecu te borbi protiv HIV-a/side, vodila se uobičajena

rasprava o političkoj, ekonomskoj i socijalnoj situaciji u svijetu, kao i o daljnjem institucionalnom povezivanju ove najveće međunarodne parlamentarne organizacije sa sustavom UN-a, o čemu će svjetski parlamentarni forum opet raspravljati na Glavnoj skupštini UN-a u New Yorku, 4. prosinca o.g.

O glavnim temama na dnevnom redu konferencije usvojene su rezolucije, kao i o temi naknadno predloženoj na prijedlog Kuvajta, o doprinosu parlamentarnata tragičnoj situaciji na okupiranim arapskim teritorijima, s naglaskom na zaštiti nenaoružanih palestinskih civila. Kako su se, za vrijeme održavanja

konferencije, dogodili napadi na SAD, na dnevni je red, po žurnom postupku, uvrštena točka "Osuda terorističkih napada na SAD, 1. rujna 2001." Rezolucije o ovim važnim pitanjima, koje odražavaju politička stajališta članova IPU diljem svijeta, usvojene jednoglasno kada je riječ o osudi terorističkih napada na SAD, donosimo u ovome broju IHS-a.

Kao što je uobičajeno, uz sastanke nekoliko stalnih odbora IPU-a zasjedala je Koordinacija i Sastanak parlamentarki i održan je Sastanak predstavnika strana u procesu Konferencije o sigurnosti i suradnji na Sredozemlju (CSCM), te sastanci

Udruge glavnih tajnika parlamenata (ASGP) pri Interparlamentarnoj uniji.

Stanovite pozitivne pomake i uspjehe zabilježio je Odbor za ljudska prava parlamentaraca; na prijedlog njegovih članova, Interparlamentarno

je vijeće donijelo rezolucije u korist 138 aktualnih ili bivših zastupnika u 19 zemalja u kojima se najviše krše njihova prava (Argentina, Bjelorusija, Burundi, Džibuti, Ekvador, Gambija, Gvineja, Honduras, Indonezija,

Kambodža, Kolumbija, Madagascar, Malezija, Mianmar, Mongolija, Pakistan, Republika Moldova, Šri Lanka i Turska).

A.P.

ŠTITEĆI I SKRBEĆI ZA DJECU, POGONSKU SNAGU BUDUĆEGA DRUŠTVA

Rezolucija usvojena konsenzusom na 106.

konferenciji (Ouagadougou, 14. rujna 2001.)

106. interparlamentarna konferencija,

Uviđajući kako su neprimjereno zaštititi djece i kršenjima njihovih prava uzroci, ili ih pogoršavaju, loši ekonomski uvjeti, siromaštvo, nezaposlenost, međunarodni organizirani kriminal u porastu, pomanjkanje naobrazbe, neprimjereno zakonodavstvo ili provođenje zakona, oružani sukobi i prirodne katastrofe, kao i nedostatni demokratski ustroji,

Reafirmirajući uvjerenje da su djeca pogonska snaga sadašnjeg i budućeg društva te da je dužnost parlamenata i parlamentaraca osigurati mehanizme zaštite i štititi najosnovnija dječja prava,

Svjesna toga da su siromaštvo, glad i bolest zapreke za naobrazbu i razvitak,

Reafirmirajući obvezanost svih država da prekinu krug siromaštva unutar jedne generacije,

Podsjećajući na Konvenciju Ujedinjenih naroda iz 1989. o pravima djeteta te na neobvezne protokole uz istu, na Deklaraciju i Plan djelovanja u cilju opstanka, zaštite i razvitka djece (1990), Bečku deklaraciju i Program djelovanja za ljudska prava (1993) te Pekinšku platformu za akciju (1995),

Zabrinuta jer Konvencija UN-a o pravima djeteta nije provedena u potpunosti i jer je nisu ratificirale sve države,

U uvjerenju da važan rad za promicanje dječjih prava provode međunarodne organizacije, poglavito UN, UNICEF, UNESCO, Međunarodna organizacija rada (ILO), te Međunarodni crveni križ i Pokret crvenog polumjeseca,

Izražavajući zabrinutost da bi ekonomska globalizacija i vrlo brz razvitak informatičkog društva mogli

povećati siromaštvo i proširiti jaz u znanju između zemalja i u njima,

Ističući da su međunarodna solidarnost i suradnja ključne za dobrobit sve djece svijeta i za ostvarenje dječjih prava,

Iznova ponavljajući kako je Interparlamentarna unija (IPU) duboko zabrinuta zbog embarga i drugih sankcija što nameću bezrazložna stradanja narodu, poglavito ženama i djeci, u pogođenim zemljama,

Reafirmirajući rezolucije i akcije IPU-a glede promicanja dječjih prava,

Štiteći prava djece -

1. Požuruje države koje još uvijek nisu ratificirale Konvenciju UN-a iz 1989. o pravima djeteta da to učine - kao prioritet, te da u potpunosti provedu obveze što ih ona povlači za sobom, s onim zemljama koje su je ratificirale; da u cijelosti ugrade takve obveze u domaće zakone i pripreme precizan plan djelovanja s potrebnim proračunskim sredstvima radi postignuća ciljeva te konvencije u razumnom roku;

2. Potiče države da surađuju sa i pomažu Odboru UN-a za prava djeteta i drugim tijelima ili agencijama UN-a, kao i nevladinim udrugama, što imaju specifične odgovornosti u zaštititi dječjih prava;

3. Poziva države da razmotre imenovanje posebnog pučkog pravobranitelja ("ombudsman") za djecu, s neophodnom neovisnošću i ovlastima za učinkovito djelovanje, te da osiguraju relevantna nadležstva provode njihove, kao i preporuke sličnih instituta;

4. Požuruje međunarodnu zajednicu da odmah poduzme akciju ukidanja embarga i drugih sankcija što su negativno djelovali na djecu u raznim dijelovima svijeta, s osobitim naglaskom na jako neugodnim situacijama;

5. Preporučuje da se države maksimalno založe u promicanju i pružanju potpore obitelji i lokalnoj zajednici kako bi se djeci zajamčila prava na razvitak, zaštitu i naobrazbu;

6. Poziva države da - kad donose odluke što utječu na djecu - vode računa o stajalištima same djece radi zaštite najboljih dječjih interesa, te da pokušaju analizirati i vrednovati, na sustavan način, sve posljedice takvih odluka;

Siromaštvo -

7. Reafirmira obvezanost parlamenata da pridonose, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, slomu kruga siromaštva tijekom jedne generacije, da bi se djeca podizala u ozračju sigurnosti u kojemu mogu biti fizički zdrava, mentalno spremna, emocionalno sigurna, snalažljiva u društvu i sposobna učiti;

Diskriminacija -

8. Požuruje države da poduzmu primjerene mjere sprječavanja, borbe i uklanjanja svih oblika diskriminacije u odnosu spram djece - na temelju rase, boje kože, spola, jezika, vjere, nacionalnoga, etničkog ili socijalnog podrijetla, roda, ekonomskog stanja, invaliditeta, ili jer se nalaze u situaciji koja ih čini ranjivom (migrantska, izbjeglička i djeca raseljena u vlastitoj zemlji);

Djevojčice -

9. Poziva sve države na poduzimanje neophodnih mjera, uključujući pravne reforme gdje je to primjereno, kako bi se osiguralo da djevojčice u potpunosti i ravnopravno uživaju sva ljudska prava i temeljne slobode, na poduzimanje djelotvornih akcija protiv kršenja istih, kao što su spolne zloporabe i sakaćenje ženskih genitalnih organa, te na razradu programa i politike za djevojčice koji ih stavljaju u položaj ravnopravnosti s dječacima;

10. Požuruje vlade i parlamente na poduzimanje svih primjerenih mjera, uključujući donošenje zakona, da bi se okončalo uporno nasilje nad djevojčicama sakaćenjem ženskih genitalnih organa;

Djeca invalidi -

11. Poziva sve države:

a) Na poduzimanje svih neophodnih mjera, uključujući dodjelu primjerenih proračunskih sredstava, kako bi osigurala da djeca s invaliditetom

uživaju u potpunosti i ravnopravno sva ljudska prava i temeljne slobode;

b) Na razradu i provođenje zakona, kako bi osigurale dostojanstvo, boljitak i samopouzdanje djeci invalidima i olakšale toj djeci djelatnu participaciju u zajednici, uključujući primjeren i učinkovit pristup odgovarajućem posebnom obrazovanju visoke kakvoće

Zdravlje -

12. **Poziva** sve države na poduzimanje svih primjerenih mjera kako bi zajamčile svoj djeci siguran i zdrav početak života na način da se u svim zajednicama osigura pristup učinkovitim, ravnopravnim i održivim sustavima primarne zdravstvene zaštite, pristup informacijskim i referalnim službama, primjerenim vodnim i sanitarnim službama, baveći se glavnim uzrocima neishranjenosti i promičući među djecom i adolescentima zdrav stil života;

13. **Požuruje** države da se pobrinu da se poseban naglasak stavi na preveniranje zaraze HIV-om u djece, da pružaju potporu i rehabilitaciju zaraženoj djeci i njihovim obiteljima, kao i siročadi, po mogućnosti u njihovoj zajednici, te da osiguraju poduzimanje svih neophodnih mjera da bi ih se zaštitilo od svih oblika diskriminacije;

Obrazovanje -

14. **Poziva** sve države:

a) Da priznaju pravo na obrazovanje na temelju jednakih mogućnosti na način da osnovno školovanje bude obavezno i besplatno, te da osiguraju da sva djeca, bez obzira na spol, imaju pristup tome školovanju, a da i srednjoškolsko obrazovanje bude dostupno svima;

b) Da značajno ulažu u obrazovanje djece i zajamče besplatne nastavne materijale;

c) Da osiguraju djeci primjereno osposobljavanje kako bi se mogla nositi sa zahtjevima globalnoga informatičkog društva, uključujući putem suradnje, koordinacije i razmjena iskustava među zemljama;

Tortura/nasilje -

15. **Poziva** sve države:

a) Da poduzmu sve neophodne mjere radi zaštite djece od torture, napada, raseljavanja i drugih okrutnih, nehumanih ili degradirajućih postupaka ili kazne, te od svih oblika nasilja, uključujući fizičku, mentalnu i spolnu zlorabu, zlorabu od strane policije i drugih nadležnih za provođenje zakona, ili pak od strane uposlenika u centrima za zadržavanje

maloljetnika, u sirotištima, institucijama za skrb o djeci i u drugima, kao i od nasilja na ulici, u školi i domu;

b) Da istraže i izlože sudskom progonu slučajeve torture i drugih oblika nasilja nad djecom kako bi osigurale primjerene disciplinske ili kaznene sankcije za osobe odgovorne za takve povrede;

16. **Zahtijeva** od svih država koje nisu ratificirale Konvenciju UN-a protiv torture da to učine kako bi zabrana torture dobila opće značenje u međunarodnom pravu;

Dječji rad -

17. **Poziva** sve nacionalne/državne parlamente, vlade i međunarodnu zajednicu:

a) Da pretvore u konkretnu akciju vlastitu obvezu glede progresivnog i djelotvornog odbacivanja dječjeg rada koji može biti opasan, ometati obrazovanje djece ili štetiti dječjem zdravlju ili fizičkome, mentalnom, duhovnom, moralnom ili socijalnom razvitku, te neposrednom uklanjanju najgorih oblika dječjeg rada;

b) Radi navedenoga, da promiču obrazovanje kao ključnu strategiju i kreiraju gospodarsku politiku koja se obraća čimbenicima što pridonose tim oblicima dječjeg rada gdje je potrebno u suradnji s međunarodnom zajednicom;

18. **Poziva** sve države koje još nisu ratificirale Konvenciju ILO-a br. 182 što se odnosi na Zabranu i neposrednu akciju za uklanjanje najgorih mogućih oblika dječjeg rada te Konvenciju br. 138 što se odnosi na Najnižu dob za ulazak u zaposlenost, da to učine i da ugrade ove konvencije u vlastite nacionalne zakone;

Spolna eksploatacija i trgovanje djecom -

19. **Poziva** sve države:

a) Da kriminaliziraju i učinkovito kazne sve oblike spolne eksploatacije i zlorabe djece, uključujući u obitelji ili za komercijalne svrhe, u svrhu dječje pornografije i dječje prostitucije, ili pak dječjega seksualnog turizma i uporabe Interneta za te svrhe, kako bi se osigurala nedvosmislena osuda dječje prostitucije i pornografije i kako bi ih se eliminiralo diljem svijeta;

b) Da poduzmu sve primjerene nacionalne, bilateralne i međunarodne mjere radi razrade zakona, politike, programa i prakse kako bi se osiguralo učinkovito provođenje međunarodnih instrumenata za preveniranje i borbu protiv krijum-

čarenja i prodaje djece u bilo koje svrhe ili u bilo kojem obliku;

20. **Požuruje** sve vlade i parlamente da promiču i osiguraju brzo potpisivanje i ratifikaciju Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i s njom povezan Protokol protiv krijumčarenja osoba, poglavito žena i djece (2000);

21. **Poziva** sve države koje još nisu ratificirale Neobavezni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta - o prodaji djece, dječjoj prostituciji u dječjoj pornografiji (2000), da to učine;

Djeca u oružanim sukobima -

22. **Požuruje** države da poduzmu sve primjerene mjere:

a) Da njeguju kulturu mira i nenasilja, poglavito među djecom i mladima, kako nalaže Međunarodno desetljeće UN-a za kulturu mira i nenasilje za djecu svijeta, 2001-2010. godine;

b) Da štite djecu i njihove obitelji tijekom oružanih sukoba, sukladno međunarodnome humanitarnom pravu, te da daju prioritet djeci u procesima vraćanja mira te u programima poslijeratne rehabilitacije;

c) Da se pobrinu da se djeca ispod 18 godina starosti ne novače u oružane snage njihovih zemalja te da pripadnici tih oružanih snaga i oružanih skupina ispod 18 godina starosti ne sudjeluju izravno u neprijateljstvima, niti u međunarodnima, niti u domaćim sukobima, te da nametanje takvog sudjelovanja smatraju ratnim zločinom;

23. **Nagovara** sve države i druge strane u oružanim sukobima da okončaju korištenje djece-vojnika, osiguraju njihovo razvojačenje i učinkovito razoružanje te provedu mjere za njihovu rehabilitaciju, fizički i psihološki oporavak i reintegraciju u društvo;

24. **Poziva** sve države koje još nisu ratificirale Neobavezni protokol uz Konvenciju o pravima djeteta - o angažiranju djece u oružanim sukobima (2000), da to učine;

25. **Požuruje** sve države da poduzimaju sve primjerene mjere kako bi spriječile preusmjeravanje, u korist oružanih sukoba, oskudnih ekonomskih resursa koji bi se inače iskoristili za temeljna dječja prava i njihovo očuvanje;

Pravda za maloljetnike -

26. **Poziva** sve države na poduzimanje primjerenih koraka, sukla-

dno Pekinškim pravilima UN-a i Rijadskim smjernicama:

a) Da osiguraju postupanje prema načelu kako je potrebno djecu lišiti slobode samo kao posljednju moguću mjeru i na najkraći mogući rok, poglavito prije sudskog postupka, te da se pobrinu za odvajanje djece od odraslih, budu li uhićena, pritvorena ili utamničena;

b) Da se pobrinu da ni jedno dijete u pritvoru ne bude osuđeno na prisilni rad ili lišeno zdravstvenih usluga, higijene i sanitarija, izobrazbe i temeljne pouke i pristupa navedenom, vodeći računa o posebnim potrebama djece s invaliditetom;

c) Da promiču provođenje prava i odvojene sustave pravosuđa za maloljetne s posebno obučanim osobljem koje u potpunosti štiti dječja prava i teži za reintegracijom djece u društvo;

Djeca uličari -

27. **Poziva** sve države, uključujući međunarodnu suradnju:

a) Da preveniraju i ukinu, arbitrarnu i po prijekom postupku, egzekucije, torturu, sve oblike nasilja nad djecom i eksploatacije djece koja rade i/ili žive na ulici, te druga kršenja

dječjih prava, a da prekršitelje predaju pravdi;

b) Da usvoje i provode politiku zaštite, rehabilitacije i reintegracije ove djece te da usvoje ekonomski i socijalni lijek za probleme djece koja rade i/ili žive na ulici;

c) Da štite djecu izbjeglice, djecu bez pratnje koja traže azil i djecu raseljenu u vlastitoj zemlji, koja su naglašeno izložena rizicima u vezi s oružanim sukobom, kao što su novačenje, spolno nasilje i iskorištavanje;

d) Da posvećuju osobitu pozornost programima dobrovoljne repatrijacije i - gdje god je to moguće - lokalne integracije i preseljenja, da osiguraju prioritet pronalaženju obitelji i spajanju porodica, te da - gdje je to primjereno - surađuju s međunarodnim humanitarnim i izbjegličkim organizacijama;

Provođenje i naknadno djelovanje

Svjetska parlamentarna zajednica koju zastupa IPU zadaje riječ da će, u svjetlu iduće Posebne skupštine o djeci Glavne skupštine UN-a, poduzeti primjerene mjere kako bi se osigurala

učinkovita promidžba i zaštita dječjih prava. U tome kontekstu, IPU požuruje sve parlamente da poduzmu akciju, na nacionalnoj i međunarodnoj razini:

a) Da ustanove i/ili ojačaju relevantan zakonodavni okvir;

b) Da osiguraju da se primjerena financijska i druga sredstva dodijele promicanju i zaštiti dječjih prava i dobrobiti djece te da se pobrinu da se ta sredstva koriste na najdjelotvorniji i najtransparentniji način;

c) Da donesu zakone s pomoću kojih bi se izvršio pritisak na vlade u njihovim zemljama i sve zainteresirane strane da spriječe prenošenje u inozemstvo fondova što su ih nezakonito stekli korumpirani čelnici; tamo gdje su ostvareni takvi transferi, da osiguraju njihov povrat u zemlje podrijetla, da bi se ta sredstva mogla dodijeliti programima za promicanje dobrobiti djece;

d) Da ustanove mehanizme u samoj Interparlamentarnoj uniji za praćenje, analizu, vrednovanje i razmjenu informacija o parlamentarnoj akciji u kontekstu promicanja i zaštite dječjih prava, sukladno Konvenciji UN-a o pravima djeteta.

ŽURNA AKCIJA RADI BORBE PROTIV HIV-a/SIDE I DRUGIH PANDEMIJA KOJE OZBILJNO UGROŽAVAJU ZDRAVLJE LJUDI I GOSPODARSKI, SOCIJALNI I POLITIČKI RAZVITAK TE SU ČAK I PRIJETNJA ZA OPSTANAK BROJNIH NACIJA

Rezolucija usvojena konsenzusom na 106 konferenciji (Ouagadougou, 14. rujna 2001.)

106. interparlamentarna konferencija,

Podsjećajući na ranije rezolucije što ih je usvojila na temu HIV-a/side, **ukazujući** na rezolucije Svjetske zdravstvene skupštine 54/10 od 21. svibnja 2001. pod naslovom "Povećanje reakcije na HIV/sidu" te **pozivajući se** na "Priručnik za zakonodavce o HIV-u, sidi, zakonu i ljudskim pravima", tiskanom u jesen 1999. godine zahvaljujući bliskoj suradnji između Interparlamentarne unije i Zajedničkoga programa UN-a o HIV-u/sidi (UNAIDS),

Duboko zabrinuta zbog razornog zdravstvenoga, ekonomskog i socijalnog utjecaja HIV-a/side, s tim da 95 posto svih osoba s HIV-om žive u zemljama u razvoju te da je 2000.

godine zabilježeno gotovo 5,3 milijuna novih slučajeva zaraze a sve se veći broj odnosi na žene, poglavito mlade žene,

Uvjerena kako je educiranje javnosti suštinski čimbenik u preveniranju zaraze kao dugoročnom rješenju za pandemiju,

Uznemirena zbog veze između zaraze HIV-om i ekonomske i političke nestabilnosti, poglavito u svjetlu slijedećega:

a) Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) predviđa da će se prosječan životni vijek u južnoj Africi, umjesto da raste, smanjiti u idućem desetljeću na 43 godine, što predstavlja pad od 17 godina;

b) Sida je proizvela vrlo ozbiljnu krizu sa dubokim i snažnim utjecajem na društva i njihov razvitak, što uzrokuje razbijanje obiteljskog nukleusa s milijunima djece-siročadi (procjenjuje se kako u svijetu ima približno 9 milijuna "siročadi zbog side") i sve većim segmentima populacije lišenim sredstava za život;

c) Zdravstveni sustavi u zemljama u razvoju već su maksimalno prenapregnuti i nisu kadri nositi se sa sidom i zaraznim bolestima s kojima je povezana;

d) Bliska veza između side i siromaštva uvjetuje to da smanjenje siromaštva mora biti sastavnim dijelom reduciranja ranjivosti na HIV i reduciranja snažnog utjecaja side;

e) Zarazne bolesti također iscrpljuju radnu snagu, zavlache gospodarski razvitak i povećavaju siromaštvo u zemljama u razvoju, te imaju krajnje ozbiljan učinak na gospodarski i socijalni razvitak;

Opazajući kako je sida u pozadini širenja drugih zaraznih bolesti, kao što su malarija i tuberkuloza, te da je mortalitet zbog tih bolesti u porastu,

Smatrajući kako se malarija širi i neovisno od side, zbog činjenice da su patogeni mikroorganizmi sve otporniji na lijekove, prijenosnici te bolesti su razvili otpornost na mnogobrojne insekticide, a globalno zatopljenje

pogoduje pojavi malarije u zemljama koje su dosad bile pošteđene,

Uviđajući doprinos dobrovoljaca Crvenoga križa i Crvenoga polumjeseca, dobrovoljaca iz drugih agencija, organizacija raznih zajednica i udruga osoba koje žive sa sidom, u suprotstavljanju nadirućoj pošasti, te **podsjecajući** na obvezanost IPU-a glede potpore i jačanja ovoga pokreta dobrovoljaca, kao što je izloženo u rezoluciji 105. konferencije IPU u Havani,

Smatrajući da - iako korištenje terapija antiretrovirusnih kombinacija mogu uspješno odgoditi napredovanje zaraze HIV-om za više godina te da su ti lijekovi već smanjili stopu smrtnosti od side za 75 posto u Europi i SAD-u - postoje milijuni zaraženih osoba, poglavito u Africi, koje sebi ne mogu priuštiti takve tretmane,

Uzimajući u obzir činjenicu da - prema članku 31 Sporazuma WTO o aspektima prava intelektualnoga vlasništva vezanim uz trgovinu (Sporazum TRIPS) - zemlje smiju donositi nacionalne zakone koji dopuštaju uporabu, u stanovitim, precizno definiranim okolnostima, patentiranih proizvoda bez odobrenja vlasnika tih prava,

Duboko zabrinuta da farmaceutska industrija ulaže, općenito, vrlo malo u istraživanje i razvijanje novih lijekova protiv tropskih bolesti (između, primjerice, 1975. i 1997. godine, na tržište su stavljena 1.223 nova proizvoda, no samo ih je 13 smišljeno za liječenje tropskih bolesti),

Reafirmirajući načela izložena u Okviru globalne strategije za HIV/sidu što ga je prihvatila Koordinacija programa UNAIDS te u Svjetskoj strategiji protiv side što ju je donio WHO i prihvatila Glavna skupština UN-a, a glavni su im ciljevi spriječiti zarazu HIV-om, smanjiti učinke infekcije na pojedince i društvo te mobilizirati i združiti nacionalna i međunarodna nastojanja u borbi protiv side,

Prepoznajući žurnu potrebu za odgovorom na tu epidemiju koji bi bio koordiniran i trajao,

Uvjerena u potrebu djelovanja globalnih razmjera kako bi se osigurala bespoštedna nastojanja, unatoč prenapregnutim javnim proračunima, da bi se smanjio, koliko god je moguće, broj novih zaraza,

1. **Poziva** sve parlamentarce da pojačaju napore da bi se utvrdili djelotvorni nacionalni i međunarodni programi i politika protiv side,

specifično skrojenu prema potrebama različitih ciljnih skupina, te da vode računa o pitanjima spolova i kulturološkim i vjerskim osjetljivostima. Tom bi politikom trebale biti obuhvaćene preventivne mjere kao što su javno informiranje, izobrazba i potpora u cilju promjene ponašanja, uključujući korištenje kondoma, mjere za suprotstavljanje diskriminaciji te pružanje skrbi i potpore oboljelima, uključujući siročad;

2. **Požuruje** međunarodnu zajednicu da se nadoveže i dopuni napore zemalja u razvoju koje posvećuju veći dio nacionalnih fondova protiv epidemije HIV-a/side, s pomoću povećane međunarodne pomoći za razvitak i projekata kojima su u središtu ljudski i materijalni resursi, poglavito liječnici i stručnjaci u zdravstvu te medicinska oprema;

3. **Poziva** zemlje zastupljene u Interparlamentarnoj uniji da jačaju partnerstva i suradnju što se odnose na razmjenu iskustva i optimalnu praksu te prijenos relevantnih tehnologija za preveniranje i liječenje od HIV-a/side što ne škode okolišu i da poduzmu neophodne korake radi provođenja Deklaracije o obvezanosti borbi protiv HIV-a/side "Globalna kriza - globalna akcija", što je usvojena na Posebnom zasjedanju Glavne skupštine UN-a o HIV-u/sidi, u lipnju 2001;

4. **Žurno traži** od farmaceutske industrije da snizi cijene lijekova, iznad svega u zemljama u razvoju, da odustane od svog monopola na proizvodnju i plasman kao dio novih pregovora glede Sporazuma TRIPS o intelektualnom vlasništvu, te da izravno sudjeluje u financiranju mjera za borbu protiv side i pridonese financiranju istraživanja, poglavito za razvitak cjepiva;

5. **Poziva** države, farmaceutske tvrtke i zajednicu znanstvenika da osiguraju veći prioritet istraživanju bolesti koje prevladavaju u zemljama u razvoju, poglavito HIV-u/sidi za koje se, unatoč njihovim dramatičnim posljedicama, odvaja samo 0,5 posto zdravstvenih proračuna, te **požuruje** vlade da pokrenu zajedničke programe istraživanja cjepiva protiv HIV-a/side, malarije, i drugih zaraznih bolesti i da odrede dodatna sredstva za postojeće programe;

6. **Podsjeća** vlade afričkih zemalja na njihovu obvezu da posegnu za pozitivnim iskustvima stečenima napretkom povjerljivoga dobro-

voljnog savjetovanja i testiranja kao preventivnih mjera, na način da uvjeravaju relevantne osobe u udrugama te vjerskim i kulturnim organizacijama u potrebu suradnje, te da izdvajaju najmanje 15 posto državnog proračuna za zdravstvo i obrazovanje, sukladno odlukama Abidžanskog sastanka na vrhu OAU prihvaćenima u travnju 2001;

7. **Poziva** sve vlade da pruže prvenstvo ljudskim pravima u odnosu na trgovinska prava i ugrade ih u pravila trgovanja, te da vode računa o standardima ljudskih prava u Sporazumu TRIPS Svjetske trgovinske organizacije; **požuruje** ih da osigura zaštitu ljudskih prava oslanjajući se na "Smjernice UN-a o HIV-u/sidi i ljudskim pravima" te na "Kodeks postupanja s HIV-om/sidom i u svijetu rada" Međunarodne organizacije rada (ILO);

8. **Požuruje** sve države da osiguraju pristup zdravstvenim uslugama i lijekovima po umjerenom cijeni, te obrazovanju i socijalnim službama za djecu zaraženu HIV-om; **poziva** ih da obrate posebnu pozornost djeci kojoj su roditelji umrli od side te da poduzmu inicijativu kako bi se spriječila stigmatizacija te djece;

9. **Traži** da se posebna pozornost posveti preveniranju HIV-a, poglavito glede prijenosa virusa s majki na djecu i žrtve silovanja, uključujući obaviješteni pristanak te dobrovoljno i povjerljivo testiranje, savjetovanje i liječenje, na način da se osigura pristup skrbi i poboljšanu kakvoća i dostupnost lijekova i dijagnostike po umjerenom cijeni, poglavito antiretrovirusne terapije, te gradeći na već postojeća nastojanja, s osobitom pozornošću spram dojenja;

10. **Požuruje** vlade da pruže dužno priznanje i potporu "Međunarodnom partnerstvu protiv side u Africi" kao okviru za akciju protiv side u Africi, kao i Globalnom fondu protiv side, što ih je pokrenuo glavni tajnik UN-a tijekom održavanja Posebnog zasjedanja Glavne skupštine UN-a o HIV-u/sidi u lipnju 2001;

11. **Poziva** vlade i sve druge zainteresirane strane da na bolji način koriste suvremenu informatičku i komunikacijsku tehnologiju u cilju uspostave globalne mreže informacijskih resursa o HIV-u/sidi i iskustvima prikupljenima u borbi protiv ove pandemije.

DOPRINOS PARLAMENTA BAVLJENJU KONTINUIRANO TRAGIČNOM SITUACIJOM NA OKUPIRANIM ARAPSKIM TERITORIJAMA, OSIGURANJU MEĐUNARODNIH PROMATRAČA I ZAŠTITI NARODA ARAPSKIH PALESTINACA, POGLAVITO NENAORUŽANIH CIVILA

Rezolucija usvojena

konsenzusom* na 106.

konferenciji (Ouagadougou, 14. rujna 2001.)

106. interparlamentarna konferencija,

Podsjećajući na rezolucije Ujedinjenih naroda kojima se opetovano traži pravo palestinskoga naroda na samoodređenje i osnutak neovisne države, kao i pravo palestinskih izbjeglica na povratak,

Afirmirajući pravo Izraela na život u sigurnosti unutar međunarodno priznatih granica,

Podsjećajući na relevantne rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a i druge primjenjive rezolucije UN-a,

Podsjećajući, ujedno, na vlastite, prethodne rezolucije o ovome pitanju, a poglavito na rezoluciju usvojenu na 97. konferenciji (Seoul, travanj 1997.) o Svetome gradu Jeruzalemu i rezolucije prihvaćene na 103. konferenciji (Aman, travanj 2000.) i na 104. konferenciji (Jakarta, listopad 2000.),

Afirmirajući međunarodno prihvaćena načela ljudskih prava zajamčena u raznim rezolucijama UN-a i međunarodnim konvencijama te opetovano potvrđenim od strane Interparlamentarne unije,

Dokazujući važnost poštovanja međunarodnoga humanitarnog prava, poglavito Četvrte ženevske konvencije što se odnosi na zaštitu civilnih osoba u vrijeme rata, iz 1949. godine.

Duboko zabrinuta zbog tragičnih događaja što se zbivaju na okupiranim palestinskim teritorijama a doveli su do velikog broja usmrćenih i ranjenih osoba, ponajviše među nevinim palestinskim i izraelskim civilima, zbog prekomjerne uporabe sile od strane izraelske vojske i snaga sigurnosti te zbog svih oblika nasilja,

Također duboko zabrinuta zbog porasta terorističkih aktivnosti, što ponajviše pogađaju palestinske i izraelske civile i druga pučanstva u svijetu,

Reafirirajući to da se pravedno i trajno rješenje za arapsko-izraelski sukob mora temeljiti na načelu o zemlji za mir i provođenju rezolucije 242 (1967) Vijeća sigurnosti UN-a i rezolucije 338 (1973), na rezoluciji 194 (1948) Glavne skupštine UN-a i na procesu djelatnog pregovaranja što vodi računa o legitimnim pravima palestinskoga naroda, uključujući njegovo pravo na samoodređenje i osnutak neovisne države,

Pozivajući se na Mitchellovo izvješće o metodama za okončanje sadašnjega vala nasilja,

Uvjereni da će primjena zaključaka Mitchellova izvješća, što je dobilo potporu UN-a, međunarodne zajednice i strana u sukobima, dovesti do poštenijih i uravnoteženijih uvjeta kako bi se prekinuo krug nasilja i riješila kriza, otvaranjem prilaza miroljubivom rješenju,

Uznemirena zbog izraelskoga zatvaranja Beit Al-Sharqa (Kuća Orijeanta) i drugih palestinskih institucija, čime se krše Sporazumi iz Osla, te zbog namjera Izraela da izolira Jeruzalem iz njegova okružja, čime se krše mnogobrojne rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a i druge međunarodne konvencije,

Izražavajući punu potporu za mirovni proces i napore što se poduzimaju da bi se pronašlo i trajno rješenje za arapsko-izraelski sukob,

1. **Zahtijeva** od vlade Izraela i od Palestinske vlasti da reafirirajući odlučnost da će poštovati postojeće sporazume, nametnuti bezuvjetno i trenutačno prestanak svih nasilnih djelovanja, obnoviti suradnju u sigurnosnim pitanjima, da će se više služiti sredstvima što imaju za cilj vraćanje povjerenja među ta dva

naroda, čime se uspostavlja razdoblje značajne pacifikacije, te da se vrate konstruktivnom dijalogu o bitnim pitanjima, s pomoću bilateralnih pregovora;

2. **Osuđuje** ubijanje civila i djece, umorstva Palestinaca bez suđenja, rušenje kuća, te gađanje u ciljeve ekonomske infrastrukture palestinskog društva;

3. **Poziva** Izrael da povuče svoje vojne snage s područja što neposredno okružuju palestinske gradove i sela, kao sredstvo rasplinjavanja napetosti; da zamrzne sve aktivnosti naseljavanja; da se suzdrži od napada na civile i postrojenja i prekine opsadu palestinskih teritorija;

4. **Poziva** Palestinsku vlast da provodi djelotvorne metode radi izbjegavanja terorističkih aktivnosti na teritoriju pod njezinom jurisdikcijom;

5. **Poziva** da se na okupirane palestinske teritorije pošalju međunarodni promatrači da bi se osiguralo poštivanje međunarodnoga humanitarnog prava i okončalo nasilje na tim teritorijima;

6. **Poziva** Izrael, okupacijsku snagu, da se povuče iz nedavno okupiranih palestinskih nacionalnih institucija, uključujući Beit Al-Sharq (Kuću Orijeanta), te da zaustavi sve planove glede izolacije arapskoga grada Jeruzalema;

7. **Poziva** na obnovu pregovora kako bi se postigao sveobuhvatan i trajni mir okončanjem izraelske okupacije, uspostavom neovisne Palestinske države s glavnim gradom u Jeruzalemu, te rješavanjem pitanja palestinskih izbjeglica na pravedan način;

8. **Zahtijeva** od glavnoga tajnika IPU da prenese sadržaj ove rezolucije glavnome tajniku UN-a, kako bi se osiguralo ono što nju slijedi i rezultat pripočeo na idućoj konferenciji Interparlamentarne unije.

* Izaslanstvo Islamske Republike Irana izrazilo je suzdržanost o onim elementima ovoga teksta što impliciraju priznanje Izraela.

OSUDA TERORISTIČKIH NAPADA NA SAD 11. RUJNA 2001.

Rezolucija usvojena jednoglasno na 106. konferenciji (Ouagadougou, 14. rujna 2001.)

106. interparlamentarna konferencija,

Izvan sebe i užasnuta zbog terorističkih napada počinjenih u Sjedinjenim Američkim Državama, poglavito u New Yorku i Washingtonu (DC), 11. rujna 2001. godine,

Uzimajući u obzir koliko je Interparlamentarna unija odana ljudskom životu, sigurnosti, miru, dijalogu i prosperitetu u svijetu,

Podsjećajući na njezinu izravnu osudu terorizma kao sredstva djelovanja ili izražavanja:

1. Najenergičnije **osuđuje** terorističke napade što su izvedeni na SAD 11. rujna 2001.,

2. **Uvjerava** žrtve, njihove obitelji, te američku Vladu, Kongres i narod da

se solidarizirala s njima u tim tragičnim okolnostima;

3. **Poziva** sve države zastupljene u Interparlamentarnoj uniji da rade zajedno sa Sjedinjenim Američkim Državama da bi se izložili i kaznili počinitelji tih terorističkih djela i njihovi suučesnici, sukladno međunarodnome pravu;

4. **Poziva** sve države da razvijaju ili jačaju suradnju kako bi se spriječile i iskorijenile terorističke aktivnosti diljem svijeta.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehrec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora